

รัฐาภิวัตน์

วารสารวิชาการด้านความมั่นคง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

The National Defence College of Thailand Journal

ปีที่ 65 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566 Vol. 65 No.2 July - December 2023

การสร้างมาตรการคุ้มครอง
การใช้ดุลยพินิจ
ในการดำเนินคดีอาญาของอัยการ

วารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพ
เป็นวารสารกลุ่มที่ 3 ของ TCI

อยากลงทุน
ให้ชีวิตมั่นคง
แต่ไม่มีเวลาจัดพอร์ต

เปิด **K PLUS** ก่อน

ใช้ **Wealth PLUS**

ช่วยปรับสัดส่วนกองทุนทุก 3 เดือน

พร้อมฟีเจอร์ใหม่ ควบคุมความเสี่ยงติดลบหนัก*
ปรับแผนให้ทันที่ช่วงตลาดผันผวน

K+ ดีเอสพลัส

*ค่าเดือน ค่าความเข้าใจลักษณะสินค้า เงื่อนไขผลตอบแทนและความเสี่ยงก่อนตัดสินใจลงทุน

Journal of The National Defence College of Thailand

ปีที่ 65 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

Volume 65 No. 2 July - December 2023

วารสารรัฐาภิรักษ์

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

เจ้าของ

คณะที่ปรึกษาของบรรณาธิการ

พลโท ขาดิชาชัย ชัยเกษม

พลตรี ภาณุพงศ์ สุวัฒน์สุส

พันเอก กิตติภักดิ์ ทองธีรธรรม

นาวาอากาศเอก สาดิษฐ์ พริ้งประยูร

บรรณาธิการ

พลตรี ศักดิ์สิทธิ์ แสงชนินทร์

รองบรรณาธิการ

นาวาเอกหญิง ดร.เด่นสุรางค์ ภิมรัมย์สวัสดิ์

พันเอกหญิง จิราพร ชั้นประดับ

พันเอก จักรกฤษ สุขสัจจี

กองบรรณาธิการ

พลเรือเอก คำรณ พิสนธ์ยุทธการ

รองศาสตราจารย์พิเศษ พลโท ดร.วีระ วงศ์สรรค์

ดร.อมร วานิชวิวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.นพ.พิทยา จารุพูลผล

รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี โสคติยานุรักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา

อาจารย์ ดร.ชิตวันพัทธ์ วีระสัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤติกร นวกิจไพฑูรย์

อาจารย์ ดร.คมกริช นันทะโรจวงศ์

ดร.สุริรักษ์ วงษ์ทิพย์

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จริยาภรณ์ เจริญชีพ

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

รองผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

รองผู้อำนวยการสำนักวิทยาการความมั่นคง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

รองผู้อำนวยการสำนักวิทยาการความมั่นคง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ผู้อำนวยการสำนักวิทยาการความมั่นคง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

กองทัพอากาศ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหานคร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

วารสารรัฐวิชาภักดิ์

Journal of The National Defence College of Thailand

ปีที่ 65 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566 Volume 65 No 2 July - December 2023

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ratthapirak> ISSN 0857 – 0442

วารสารกลุ่ม 3 การรับรองคุณภาพจาก TCI

วารสารรัฐวิชาภักดิ์เป็นวารสารวิชาการด้านความมั่นคงแห่งชาติในเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารฯ จำนวน 2 ท่านต่อบทความ

วารสารรัฐวิชาภักดิ์มีวัตถุประสงค์ (Aims)

1. เพื่อเผยแพร่วิชาการ กิจกรรม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติในเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2. เพื่อให้เป็นแหล่งรวมความคิดเห็นและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมทางวิชาการ และงานวิจัยของ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย

ขอบเขต (Scope)

สาระในวารสารรัฐวิชาภักดิ์บทความวิชาการ บทความวิจัย ซึ่งแต่ละฉบับอาจมีเนื้อหาต่างกล่าว ที่หลากหลายที่แตกต่างกันไป

กำหนดออกวารสารรัฐวิชาภักดิ์

ราย 6 เดือน กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

ไม่มีนโยบายในการเก็บค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์บทความ

สำนักงาน

64 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก แขวงดินแดง กรุงเทพฯ 10400

<http://www.thaindc.org>

หมายเหตุ

- บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารรัฐวิชาภักดิ์ เป็นวรรณกรรมของผู้เขียน ซึ่งบรรณาธิการหรือวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

บรรณาธิการ

วารสารรัฐสภากรีกซ์จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิทยาการ กิจกรรม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติในเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงเพื่อเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการ งานวิจัยและบทความวิชาการของ คณาจารย์ นักวิชาการนักศึกษาศิษย์เก่าของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและผู้สนใจทั่วไป

วารสารรัฐสภากรีกซ์ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ของปีที่ 65 (ก.ค.-ธ.ค.66) ทางกองบรรณาธิการได้คัดเลือกบทความวิจัยและบทความวิชาการที่มีคุณภาพและน่าสนใจมานำเสนอเพื่อเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่าน จำนวน 9 เรื่อง โดยเป็นในส่วนของบทความวิจัยจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การสร้างมาตรการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการ, แนวทางการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัดของประเทศไทย ในส่วนของบทความวิชาการมีจำนวน 6 เรื่อง ประกอบด้วยรูปแบบเศรษฐกิจจีนยุคหลังโควิด-19 และการปรับประยุกต์กับเศรษฐกิจไทย, การพัฒนากฎหมายสำหรับระบบบริหารเพื่อการบริหารผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้: กรณีศึกษาไม้พะยุง, การรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกลับคืนสู่สังคม, ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสมรรถนะเพื่อบริหารจัดการพลังงานในเมืองอัจฉริยะและการบริหารจัดการธุรกิจสตาร์ทอัพให้ประสบความสำเร็จซึ่งผู้เขียนทุกท่านได้เสนอแง่มุมที่เป็นประโยชน์ไว้ได้อย่างน่าสนใจ

หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะหรือติชม กรุณาแจ้งได้ที่กองบรรณาธิการวารสารรัฐสภากรีกซ์ หรือในเว็บไซต์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร www.thaindc.org ทางกองบรรณาธิการยินดีน้อมรับเพื่อจะนำไปพิจารณาปรับปรุงให้วารสารรัฐสภากรีกซ์ของเรามีคุณภาพและมาตรฐานที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

พลตรี ศักดิ์สิทธิ์ แสงชนินทร์

บรรณาธิการ

สารบัญ | contents

บทความวิจัย

- 08** | การสร้างมาตรการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการ
The creation of measures to protect prosecutors discretion in criminal proceedings
ผู้แต่ง : นริศ ชำนาญชานันท์
- 22** | แนวทางการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคม
Anti-corruption and misconduct guidelines for social security
ผู้แต่ง : ศักดา วัชรธรรม
- 33** | แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัดของประเทศไทย
The approach on the adoption of the information technology to enhance food security at the provincial level of Thailand
ผู้แต่ง : ฉันทานนท์ วรรณเขจร

บทความวิชาการ

- 46** | รูปแบบเศรษฐกิจจีนยุคสีจิ้นผิงและการปรับประยุกต์กับเศรษฐกิจไทย
China's economic model under Xi Jinping and its implications for Thailand
ผู้แต่ง : อภิษรศรี พาณิชสาสิน
- 63** | การพัฒนากฎหมายสำหรับระบบบริหารเพื่อการบริหารผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
Ameliorations of laws for the administrative system for elderly care of the elderly in local government organizations
ผู้แต่ง : อติศักดิ์ น้อยสุวรรณ
- 80** | การส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ : กรณีศึกษาไม้พะยุง
Encouragement planting economic trees for wood business: Dalbergiacochinchinensis
ผู้แต่ง : สราวุธ อุเทนรัตน์
- 95** | การรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกลับคืนสู่สังคม
Treatment and rehabilitation of drug addicts to society
ผู้แต่ง : อภิธิพล นาคคำ
- 106** | แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสมาร์ตกริดเพื่อบริหารจัดการพลังงานในเมืองอัจฉริยะ
Smart Grid infrastructure for smart city energy management system
ผู้แต่ง : วีรกร อ่องสกุล
- 119** | การบริหารจัดการธุรกิจสตาร์ทอัพให้ประสบความสำเร็จ
Successful startup business management
ผู้แต่ง : สมศักดิ์ วาทินชัย

บทความวิจัย

การสร้างมาตรการคุ้มครอง การใช้ดุลยพินิจ ในการดำเนินคดีอาญาของอัยการ

The creation of measures
to protect prosecutors discretion
in criminal proceedings

นริศ ชำนาญชานันท์

สำนักงานคณะกรรมการอัยการ กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Naris Chamnanchanan

Department of Public Prosecutor Commission, Bangkok, Thailand

E-mail: Narit7732@gmail.com

วันที่รับบทความ : 11 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เกิดขึ้นเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 248 กำหนดให้องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย อัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเที่ยงธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง และได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 21 กำหนดให้อัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่การที่ มาตรา 22 บัญญัติเพียงว่าดุลพินิจของอัยการในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 21 ซึ่งได้แสดงเหตุผลอันสมควรประกอบแล้วย่อมได้รับความคุ้มครองนั้น ยังไม่เพียงพอในการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการจึงจำเป็นต้องมีการสร้างมาตรการในการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาให้เหมาะสม เพื่อให้อัยการมีความเป็นอิสระในการดำเนินคดีอาญาและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยปราศจากความเกรงกลัวว่าจะได้รับผลร้ายหรือจะถูกกลั่นแกล้งหรือถูกฟ้องเป็นคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีปกครอง ในภายหลัง ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งจะส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดความเป็นธรรมตามหลัก The Rule of Law อีกทั้งยังเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงต้องทำการแก้ไข มาตรา 22 ให้มีข้อความว่า “ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 21 ซึ่งได้แสดงเหตุผลอันสมควรประกอบแล้วย่อมได้รับความคุ้มครองโดยไม่ให้บุคคลใดฟ้องคดีอาญา คดีแพ่ง คดีปกครองและคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเด็ดขาด”

คำสำคัญ: คดีอาญา, อัยการ, ยุติธรรม

Abstract

This research was motivated by the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560, Section 248, which stipulates that the Attorney General has the duties and powers as provided in the constitution and law. The prosecutors are independent in considering and making orders in cases and in performing duties expeditiously and justly and without any prejudice as well as the Public Prosecutors and Public Prosecutors Act B.E. 2553 (2010) section 21 stipulates that prosecutors are free to consider cases and perform duties in accordance with the constitution and the law honestly and fairly. However, section 22 of such Act stipulates only that the discretion of the Public Prosecutor in ordering cases and performing duties under Section 21, which has been justified, shall be protected is not enough to protect the prosecutor's discretion in criminal proceedings. Therefore, it is necessary to impose appropriate measures to protect the discretion in criminal proceedings so that the prosecutor is independent in criminal proceedings and can perform his duties without fear of harm or persecution or being sued in a criminal, civil or administrative case later. This is to ensure the provision of justice to the people and to protect the interests of the nation which will result in law enforcement being fair according to The Rule of Law and also in line with the 20-year National Strategy (2018-2037). Therefore, Section 22 must be amended to contain the following statements: "The public prosecutor's discretion in ordering cases and performing duties under section 21, when reasonable justifications have been given, shall be protected against criminal, civil, administrative and any other cases in any way related to it."

Keywords: Criminal Cases, Prosecutors, Justice

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้องค์กรอัยการเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้องค์กรอัยการไทยมีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลงบประมาณ และการดำเนินงานอื่นใดจากฝ่ายบริหาร อันถือได้ว่าเป็นการก่อตั้งสถานะความเป็นสถาบันตามกฎหมายในรัฐธรรมนูญให้กับองค์กรอัยการเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ และต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 248 องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย ทั้งนี้ อัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดี และการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เทียงธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง โดยและได้มีการตรากฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 21 กำหนดให้อัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ถ้าอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติหรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศให้เสนอต่ออัยการสูงสุด และอัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้ แต่การที่พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.

2553 มาตรา 22 บัญญัติเพียงว่าดุลพินิจของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 21 ซึ่งได้แสดงเหตุผลอันสมควรประกอบแล้วย่อมได้รับความคุ้มครองนั้น ยังไม่เพียงพอในการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการ จึงจำเป็นต้องมีการสร้างมาตรการในการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการให้เหมาะสม เพื่อให้อัยการสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยละเอียดรอบคอบจนได้ข้อเท็จจริงในคดีที่สมบูรณ์ครบถ้วน อันจะทำให้อัยการมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือองค์กรใดและความเป็นอิสระในทางส่วนตัวและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยปราศจากความเกรงกลัวว่าจะได้รับผลร้ายหรือจะถูกกลั่นแกล้งหรือถูกฟ้องเป็นคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีปกครองในภายหลัง ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งจะส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดความเป็นธรรมตามหลัก The Rule of Law ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2563-2566 ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็น “องค์กรนำในการใช้กฎหมายเพื่อรักษาความยุติธรรมให้กับประชาชนและสังคม” ดังนั้น เพื่อให้ความเป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญมีผลเป็นรูปธรรมจึงจำเป็นต้องสร้างมาตรการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการเพื่อเป็นหลักประกันในการอำนวยความยุติธรรมและรักษาผลประโยชน์ทางกฎหมายแก่ประเทศชาติและประชาชนเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ต่อไปเพราะหากไม่มีการสร้างมาตรการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาให้อัยการ จะทำให้การดำเนินคดีอาญาของอัยการอยู่ในลักษณะของการสั่งคดีและดำเนินคดีไปตามกระแสของสังคม หรือหากคู่ความฝ่ายใดมีท่าทีแข็งกร้าว อัยการส่วนหนึ่งก็จะอ่อนอ่อนโดยสั่งคดีและดำเนินคดีไปตามความประสงค์ของคู่ความฝ่ายนั้นโดยไม่คำนึงถึงความยุติธรรมที่แท้จริงเพราะเกรงกลัวว่าอาจถูกฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งจากการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตในภายหลังนั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทบทวนทฤษฎีของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการในต่างประเทศเป็นอย่างไร และในปัจจุบันประเทศไทยมีการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาหรือไม่ รวมทั้งทบทวนนิติกฎหมายในปัจจุบันเพียงพอหรือไม่อย่างไร

2. ศึกษากระบวนการดำเนินคดีอาญาและระบบการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการสหรัฐอเมริกาและอัยการไทย โดยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างมาตรการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

3. ศึกษาเพื่อสร้างมาตรการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

หากมีการสร้างมาตรการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการ จะทำให้อัยการสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาความยุติธรรมให้สังคมและเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัยการมีหลักประกันความเป็นอิสระในการดำเนินคดีอาญาให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม และจะทำให้การดำเนินคดีอาญาเกิดความอิสระและเที่ยงธรรมสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

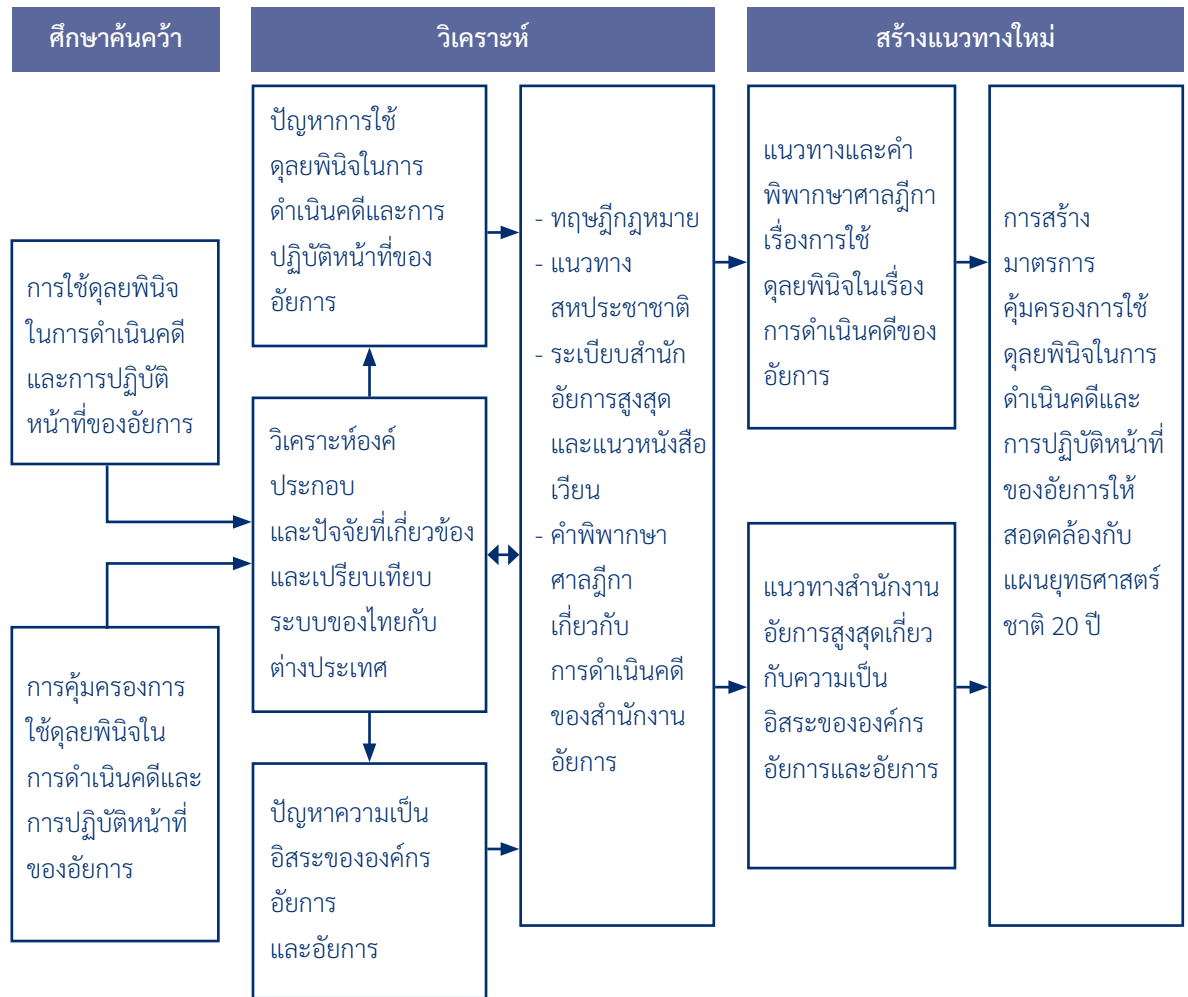
1.1 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาระบบการดำเนินคดีอาญาและระบบการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการทั้งต่างประเทศและประเทศไทย และเพื่อทราบว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันในประเทศไทยเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่สังคม รวมทั้งทบทวนนิติกฎหมายในปัจจุบันเพียงพอหรือเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

1.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อสร้างมาตรการในการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการให้เป็นไปโดยอิสระและเที่ยงธรรม

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ อัยการที่ดำเนินคดีอาญาโดยคัดเลือกจากอัยการที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญอย่างสูงในการดำเนินคดีอาญามาเป็นเวลานานจำนวน 10 ท่าน

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกับการวิจัยเชิงพรรณนา ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิได้การสัมภาษณ์เชิงลึกอัยการที่มีประสบการณ์สูงในการดำเนินคดีอาญาและมีทักษะในการดำเนินคดีจริงในทางปฏิบัติและข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด คำพิพากษาของศาลยุติธรรม ตำรา บทความและเอกสาร ทั้งไทยและต่างประเทศ
2. การวิเคราะห์เนื้อหาและเปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบและคำสั่งของ

สำนักงานอัยการสูงสุด คำพิพากษาของศาลยุติธรรม ตำรา บทความและเอกสารทั้งหมดและการสัมภาษณ์อัยการจำนวน 10 ท่าน ซึ่งจะทำให้ปัญหาในปัจจุบันได้รับการแก้ไขต่อไป

3. การนำเสนอข้อมูลดำเนินการอภิปรายเพื่อนำเสนอข้อมูลวิจัยโดยในการนำเสนอจะเปิดโอกาสให้ผู้รับฟังได้ซักถามในรายละเอียดของงานวิจัยนี้

ผลการวิจัย

1. หลักประกันความเป็นอิสระและการคุ้มครองดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญาขององค์กรอัยการโดยศึกษาเปรียบเทียบระบบอัยการของประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นชาติ

แรกที่มีการแยกโครงสร้างองค์กรย้ายการออกจากฝ่ายตุลาการ เพื่อแยกอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนฟ้องร้องออกจาก การพิจารณาพิพากษาคดี อัยการฝรั่งเศสเป็นข้าราชการตุลาการ เช่นเดียวกับผู้พิพากษาโดยสามารถสับเปลี่ยนหน้าที่ระหว่าง อัยการและผู้พิพากษาได้ โดยมีสถานะและระบบอัตราเงิน เดือนเท่ากัน เมื่อทำหน้าที่อัยการเรียกว่า “ตุลาการฝ่าย อัยการ” อัยการฝรั่งเศสจึงสามารถทำงานอย่างเป็นอิสระ อย่างยิ่ง ในประเทศฝรั่งเศส อัยการมีสถานะเป็นตุลาการ เช่นเดียวกับผู้พิพากษาและมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตุลาการยืน” (magistrat du parquet) เนื่องจากในการปฏิบัติ หน้าที่ต้องยืนแถลงสิ่งที่ตนต้องการพูด ขณะที่ผู้พิพากษา ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินคดีมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตุลาการนั่ง” (magistrat du siège) และในระหว่าง การปฏิบัติหน้าที่อัยการและผู้พิพากษาฝรั่งเศสสามารถโอน สลับเปลี่ยนสายงานจากอัยการมาเป็นผู้พิพากษาหรือจาก ผู้พิพากษาไปเป็นอัยการได้นอกจากนี้ อัยการเป็นผู้มีอำนาจ ทั้งการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีอาญา ทั้งนี้ อัยการ ฝรั่งเศสอาจสอบสวนด้วยตนเองหรือมอบให้เจ้าพนักงาน ตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนแทนก็ได้ ยกเว้นในคดี อาญาที่มีความสำคัญและเป็นคดีความผิดร้ายแรง เช่น คดี การก่อการร้าย เป็นต้น อัยการฝรั่งเศสจะเข้าไปสอบสวนคดี ด้วยตนเองตั้งแต่เริ่มต้น ในระบบการดำเนินคดีอาญาของ ประเทศฝรั่งเศสรวมทั้งในประเทศอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี เบลเยียม ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ที่เป็นระบบสากล อำนาจในการสอบสวนและฟ้องร้องคดีเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันและเป็นกระบวนการเดียวกัน จึงไม่ได้มีการแบ่งแยก การสอบสวนจากการฟ้องร้องคดีเหมือนระบบการดำเนิน คดีอาญาของประเทศไทย และจากการวิจัยได้ทราบถึงหลัก ประกันความเป็นอิสระและการคุ้มครองดุลยพินิจในการ ดำเนินคดีอาญาของอัยการขององค์การสหประชาชาติ สมาคมอัยการระหว่างประเทศ สหภาพยุโรป ประเทศ สหรัฐอเมริกา และประเทศต่าง ๆ อีกหลายประเทศและ ทำการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้ทราบหลักประกันความเป็น อิสระและการคุ้มครองดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญา ของอัยการ โดยการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนิน คดีอาญาของอัยการตามแนวทางของสหประชาชาติตาม มาตรฐานขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการ

ข้อ 4 โดย “รัฐพึงดำเนินการให้เป็นที่ยืนยันได้ว่าอัยการ สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทแห่งวิชาชีพโดยปลอด จากการข่มขู่ ขัดขวาง คุกคาม หรือแทรกแซงที่ไม่สมควรและ ปลอดจากความรับผิดชอบทางแพ่ง อาญา หรือความรับผิดอื่น ๆ ที่ไม่ชอบธรรม” ดังนั้น ประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกของ สหประชาชาติพึงยึดถือในการปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด สำหรับการคุ้มครองการใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญา ของอัยการเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปโดยอิสระและ เที่ยงธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้ดุลยพินิจในการดำเนินคดีอาญา ของอัยการปลอดจากการถูกข่มขู่ ขัดขวาง คุกคาม หรือ แทรกแซง และปลอดจากความรับผิดชอบทางแพ่ง อาญา หรือ ความรับผิดอื่นที่ไม่ชอบธรรม ซึ่งต่อมาสมาคมอัยการระหว่าง ประเทศ สหภาพยุโรป ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศ ต่าง ๆ อีกหลายประเทศได้นำแนวทางของสหประชาชาติไป อนุวัติออกกฎหมายของตนให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลสูงสุดแห่ง สหรัฐอเมริกา (Supreme Court) ได้วางแนวทางไว้ตาม กฎหมายสิทธิพลเมือง ค.ศ. 1871 ในคดี *IMBLER vs. PACHTMAN* ซึ่งเป็นคดีที่มีการฟ้องกล่าวหาว่าการใช้ดุลยพินิจ ในการดำเนินคดีและฟ้องคดีอาญาของอัยการสหรัฐอเมริกา เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา (Supreme Court) จึงได้ทำการพิจารณาและพิพากษาคดี โดยได้วางแนวทางในการสร้างหลักประกันความเป็นอิสระ ของอัยการ เพื่อเป็นการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการ สหรัฐอเมริกา โดยการสร้างความคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่มีเงื่อนไข (Absolute Immunity) ซึ่งการให้ความ คุ้มครองแบบไม่มีเงื่อนไขนี้เป็นการให้ความคุ้มครองอัยการให้ ใช้ดุลยพินิจในทางตุลาการอันเป็นความคุ้มครองเด็ดขาดที่ บุคคลใดก็ไม่อาจฟ้องให้รับผิดชอบทั้งทางแพ่งหรือทางอาญาได้ นอกจากนี้ระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกายังคง ยืนยันหลักการใช้ดุลยพินิจกว้างขวาง (Broad discretion) ของ อัยการไว้ในคำพิพากษาคดี *Wayte vs. United States* (1985) ว่าแม้จะปรากฏพยานหลักฐานตามสมควรให้เชื่อได้ว่า ผู้ต้องหากระทำการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดก็ตาม หากแต่การตัดสินใจว่าจะดำเนินคดีแก่ผู้ต้องหานั้นหรือไม่ หรือจะดำเนินคดีตามข้อหาความผิดใดขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ อัยการอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้อัยการสามารถยุติการฟ้องคดี ผู้ต้องหาได้ตามที่เห็นควร สามารถต่อรองข้อหาและคำรับ

สารภาพของผู้ต้องหาโดยให้ผู้ต้องหารับสารภาพในข้อหาใด ข้อหาหนึ่งเพื่อแลกกับการไม่ฟ้องข้อหาบางข้อหา ทั้งนี้ มีคำพิพากษาในคดี United States vs. Pollard วางหลักไว้ว่า การกระทำใดที่ถูกกฎหมายซึ่งอยู่ในอำนาจของอัยการและได้กระทำไปโดยสุจริตสามารถนำไปใช้เสนอต่ออัยการรับสารภาพได้จากคำพิพากษาของศาลสหรัฐอเมริกาดังกล่าว แล้วแสดงได้ว่าอัยการในสหรัฐอเมริกาใช้อำนาจดุลพินิจที่ กว้างขวางและค่อนข้างเด็ดขาดในการดำเนินคดีโดยมีการ คำนวณการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีเป็นอย่างดี

การสร้างหลักประกันความเป็นอิสระในการดำเนินคดี อาญาของอัยการไทยเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่งใน กระบวนการยุติธรรมของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากจะสามารถ ใช้ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาในชั้น อัยการเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดแก่ประชาชนเพื่อให้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการ สร้างโอกาสและความเสมอภาคในสังคมและด้านการปรับ สมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐที่มุ่งเน้น การสร้างความเป็นธรรมเกิดผลสัมฤทธิ์ขึ้นจริง เพราะจะทำให้ ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาในการได้รับความช่วยเหลือจาก รัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และจะส่งผลทำให้ กฎหมายที่ใช้บังคับมีความทันสมัยเป็นสากลและมี ประสิทธิภาพทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ซึ่งจากการ ศึกษาวิจัยพบว่ามีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักประกัน ความเป็นอิสระในการดำเนินคดีอาญาของอัยการไทยใน ปัจจุบันหลายประการ แต่อย่างไรก็ดีการสั่งฟ้องคดีและการ ดำเนินคดีในชั้นอัยการ ทุกภาคส่วนต้องตระหนักอยู่เสมอว่า หากมีการสั่งฟ้องคดีโดยพยานหลักฐานไม่เพียงพอพิสูจน์ ความผิดผู้ต้องหาในศาล จะส่งผลกระทบอย่างสูงต่อสิทธิ และเสรีภาพของจำเลยที่ถูกกักขังในระหว่างการพิจารณาคดี ของศาลให้ได้รับความทุกข์ทรมานทั้งกายและใจรวมทั้งบุคคล ในครอบครัว ดังเช่นคดีของ น.ส.เชอรี่แอน ดันแคน ดังนั้น การสร้างหลักประกันความเป็นอิสระในการสั่งคดีและดำเนิน คดีของอัยการจึงถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้อัยการ มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่อันจะทำให้การใช้ ดุลพินิจในการพิจารณาดำเนินคดีโดยปราศจากความกลัว ว่าจะได้รับผลร้ายหรือถูกกลั่นแกล้งในภายหลัง ซึ่งจะทำให้ อัยการสามารถใช้ดุลพินิจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้ กับประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้โดยไม่เกิดผลร้ายแก่จำเลยดังเช่น

ในอดีต

สำหรับหลักความเป็นอิสระและการคุ้มครองความเป็น อิสระในการใช้ดุลพินิจและการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการนี้มีใช้ เรื่องแปลกใหม่ หากแต่เป็นเรื่องที่นานาชาติให้การรับรอง ตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการ และ จากการวิจัยพบว่าศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้สร้างหลัก ประกันความเป็นอิสระของอัยการเพื่อเป็นการคุ้มกันการ ปฏิบัติหน้าที่ของอัยการสหรัฐอเมริกาแบบไม่มีเงื่อนไข (Absolute Immunity) อันเป็นการให้ความคุ้มครองโดยเด็ด ขาดแก่อัยการที่ใช้ดุลพินิจถึงตุลาการในการดำเนินคดีอาญา แก่ผู้กระทำความผิดโดยสุจริตที่บุคคลใดก็ไม่อาจฟ้องให้ อัยการรับผิดชอบทั้งทางแพ่งหรือทางอาญาได้นอกจากนี้การ คุ้มครองดุลพินิจของอัยการในประเทศสหราชอาณาจักรก็ เกิดโดยการสร้างหลักกฎหมายคอมมอนลอว์จากคำพิพากษา ของศาลที่ให้ความคุ้มกันการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการใน ทำนองเดียวกับการให้ความคุ้มกันผู้พิพากษา โดยกำหนดให้ มีหลักเกณฑ์ความคุ้มกันทางกระบวนการยุติธรรมขึ้น ซึ่ง ประกอบไปด้วยความคุ้มกันดุลพินิจการตัดสินใจคดีของ ผู้พิพากษา และดุลพินิจในการดำเนินคดีของอัยการในคดี โดยมีเนื้อหาของคำวินิจฉัยดังนี้ “Civil liability for individual prosecutors cannot be limited to plainly prosecutorial functions. This means that a prosecutor’s actions during trial are protected. Those prosecutors have absolute immunity from liability for their official actions during trial โดยผลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

2. แนวทางการสร้างหลักประกันความเป็นอิสระในการ ดำเนินคดีของอัยการไทยจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกอัยการ ที่มีประสบการณ์สูงในการดำเนินคดีอาญาเพื่อให้เป็นไปตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีจากแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอัยการ สูงสุด พ.ศ. 2563-2566 ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของสำนักงาน อัยการสูงสุดจะเป็น “องค์กรนำในการใช้กฎหมายเพื่อรักษา ความยุติธรรมให้กับประชาชนและสังคม” รวมทั้งนโยบาย การบริหารงานของท่านนริ ดันทเสถียร อัยการสูงสุด ซึ่ง มีนโยบายหลักในการบริหารงาน คือ “ยกระดับ-ปรับเปลี่ยน- วางรากฐาน-สานต่ออนาคต” เพื่อสร้างหลักประกันความ เป็นอิสระในการดำเนินคดีของอัยการไทยให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมซึ่งมุ่งเน้นให้มีการพัฒนางานด้านกระบวนการยุติธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค โดยมีเป้าหมายคือการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และการให้หลักประกันสิทธิของผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญโดยภาครัฐต้องปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลโดยกฎหมายต้องมีความชัดเจนเพียงพอเท่าที่จำเป็นมีความทันสมัยสากลและมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและมีการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

3. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกอัยการที่มีประสบการณ์สูงในการดำเนินคดีอาญาสรุปข้อเท็จจริงดังนี้

3.1 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจุบันยังมีกฎหมายคุ้มครองไม่เพียงพอที่จะเป็น หลักประกันความเป็นอิสระของอัยการในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะกรณีที่มีการแทรกแซงการดำเนินคดี

3.2 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองชัดเจนเพียงพอที่มีการคุ้มครองดุลพินิจอัยการในการดำเนินคดีหรือในการปฏิบัติหน้าที่

3.3 ทุกท่านมีความเห็นว่า หากอัยการไม่มีหลักประกันความเป็นอิสระ มีผลกระทบ และเกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่

3.4 รูปแบบ แนวทางหรือตัวอย่างการสร้างหลักประกันความเป็นอิสระในการดำเนินคดีอาญาของอัยการ

3.4.1. ต้องมีเช่นกฎหมายละเมิดอำนาจศาลคุ้มครองอัยการ

3.4.2 การเปิดเผยคำสั่งอัยการต้องได้รับความคุ้มครองเช่นการเปิดเผยคำพิพากษาของศาล

3.4.3 ตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจอัยการฯ ขึ้น

3.4.4 ห้ามประชาชนฟ้องคดีอัยการต่อศาลโดยตรงเว้นแต่คณะกรรมการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจอัยการฯ ตรวจสอบแล้วอนุญาตให้ฟ้องอัยการได้

3.4.5 สร้างมาตรการห้ามการแทรกแซงภายในองค์กร โดยห้ามผู้บังคับบัญชาโยกย้ายและกลั่นแกล้งโดยไม่เป็นธรรม

3.4.6 มีกฎหมายห้ามอำนาจทางการเมืองแทรกแซงอัยการ

3.4.7 หากอัยการถูกแทรกแซงจะมีมาตรการจัดการอย่างไร

3.4.8 ห้ามฟ้องคดีอาญาอัยการที่ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต

3.4.9 ห้ามฟ้องคดีแพ่งอัยการที่ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต

3.4.10 แก่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ให้สอดคล้องรัฐธรรมนูญโดยคุ้มครองความอิสระในการดำเนินคดีของอัยการ

3.4.11 แก่พระราชบัญญัติองค์กรอัยการฯ มาตรา 22 อัยการไม่ต้องรับผิดชอบในทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครองและทางวินัย หากใช้ดุลยพินิจดำเนิน คดีด้วยความสุจริต

3.4.12 ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติในการปฏิบัติหน้าที่ให้ทันสมัย

3.4.13 ไม่ออกระเบียบหรือหนังสือเวียนผูกมัดหรือจำกัดการทำงานขององค์กรและอัยการ

3.4.14 ทางงบประมาณมาจัดสวัสดิการที่ดีให้อัยการและบุคลากร

3.4.15 แก่พระราชบัญญัติองค์กรอัยการฯ มาตรา 22 ให้อัยการได้รับความคุ้มครองจากการถูกฟ้องไม่ว่าทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง และในทุกด้าน

3.4.16 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 157 ต่อเจ้าพนักงานรัฐ ควรเป็นการดำเนินคดีโดยภาครัฐ เนื่องจากรัฐเป็นผู้เสียหายไม่ใช่เอกชนหรือราษฎรมีสิทธิฟ้องคดีเองต่อศาลซึ่งต้องทำการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญาต่อไป

4. แนวทางการสร้างหลักประกันความเป็นอิสระของอัยการไทยตามกติกาความร่วมมือระหว่างประเทศและตามแนวทางการสร้างมาตรการคุ้มครองของอัยการสหรัฐอเมริกา กติกาความร่วมมือระหว่างประเทศตามแนวทางของสหประชาชาตินั้น ได้ถูกบัญญัติขึ้นโดยที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และการปฏิบัติต่อผู้กระทำ

ความผิด ครั้งที่ 7 ที่ได้รับรองหลักการพื้นฐานว่าด้วยความ เป็นอิสระของอัยการ ซึ่งต่อมาที่ประชุมสหประชาชาติได้มีการยืนยันเห็นชอบโดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไป โดยมติที่ 40/32 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1985 และมติที่ 40/146 เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 1985 โดยที่มติที่ 7 ซึ่งมีหลักการในการสร้างหลักประกันในการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีอาญาของอัยการโดยปลอดจากการถูก ข่มขู่ ขัดขวาง คุกคาม หรือแทรกแซง และปลอดจากความ รับผิดชอบทางแพ่ง อาญา หรือความรับผิดชอบอื่นที่ไม่ชอบธรรม

กติกาความร่วมมือระหว่างประเทศตามแนวทางของ สมาคมอัยการระหว่างประเทศ ที่ได้จัดประชุมสามัญที่นคร ออตตาวา ประเทศแคนาดา ใน ค.ศ. 1997 โดยได้เห็นชอบ วัตถุประสงค์ของสมาคมอัยการระหว่างประเทศ ตาม ธรรมนูญอัยการระหว่างประเทศ ข้อ 2.3 เพื่อสนับสนุนและ สร้างเสริมมาตรฐานและหลักการซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ว่า มีความจำเป็นให้การดำเนินคดีอาญาของอัยการเป็นไป โดยถูกต้องสมควรและอิสระ จึงได้มีการจัดทำมาตรฐานใน การปฏิบัติงานของอัยการขึ้น เรียกชื่อว่า “มาตรฐานความ รับผิดชอบในวิชาชีพและคำประกาศว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ อันสำคัญยิ่งของอัยการ” ซึ่งสมาคมอัยการระหว่างประเทศ ได้ให้ความเห็นชอบและรับรองเมื่อวันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 1999 ดังนั้นเพื่อให้การคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดี อาญาของอัยการ ตามแนวทางของสมาคมอัยการระหว่าง ประเทศนั้น ได้ถูกบัญญัติขึ้นตามวัตถุประสงค์แห่งธรรมนูญ ของสมาคมอัยการระหว่างประเทศ ที่มุ่งส่งเสริมการดำเนิน คดีอาญาของอัยการมีความถูกต้องชอบธรรม เป็นกลาง มี ประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ และ เพื่อประโยชน์ในการบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ให้เป็นไปตามมติที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการ ป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ครั้งที่ 8 ณ นครฮาวานา ประเทศคิวบา เมื่อ ค.ศ. 1990 ที่มีการรับรอง แนวทางว่าด้วยบทบาทของอัยการไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสาธารณชน ต้องการความเชื่อมั่นในความถูกต้องเที่ยงตรงของ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยที่อัยการถือเป็นบุคลากร ที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานใน กระบวนการยุติธรรมทาง อาญา การใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีของอัยการเป็นความ รับผิดชอบที่สำคัญ การใช้ดุลพินิจจึงต้องกระทำโดยเปิดเผย และเอาใจใส่ในสิทธิของบุคคลตามครรลองคลองธรรม

ปราศจากอคติ และต้องไม่ทำให้ผู้เสียหายเดือดร้อนซ้ำซ้อน จึงต้องสร้าง “มาตรการให้อัยการสามารถปฏิบัติหน้าที่ทาง วิชาชีพโดยปลอดจากการถูกคุกคามข่มขู่ การขัดขวาง การ รังความ การแทรกแซงโดยไม่สมควร นอกจากนี้ยังได้รับการ คุ้มครองที่สำคัญคือ ต้องไม่มีการแสดงจากฝ่ายบริหาร ฝ่าย นิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ โดยไม่ชอบธรรมว่าจะให้อัยการ ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางอื่นๆ”

นอกจากนี้ตามกติกาความร่วมมือระหว่างประเทศตาม แนวทางของสหภาพยุโรป โดยคณะมนตรีแห่งสภายุโรป มีความเห็นร่วมกันว่า เพื่อบรรลุถึงความเป็นเอกภาพร่วมกัน แห่งสหภาพยุโรป ควรสร้างเสริมประสิทธิภาพระบบ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาระดับชาติ และความร่วมมือ ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา โดยการคุ้มครองหลัก นิติธรรม และปกป้องคุ้มครองกระบวนการยุติธรรม เพื่อจะ เป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสริมภาพขั้นมูลฐานของ ประชาชนในที่สุด ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งสภายุโรป มาตรา 15 ทั้งนี้ โดยสภายุโรปตระหนักว่าอัยการมีบทบาทสำคัญทั้ง ในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและร่วมมือ ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ดังนั้น หลักประกันความ เป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการจะเกิดขึ้นต่อเมื่อรัฐ จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความแน่นอนเพื่อให้ อัยการสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยปราศจากการแทรกแซง โดยมีชอบหรือการกดดันว่าจะให้รับผิดชอบทางแพ่ง อาญา หรือ ทางอื่นๆ

จากที่กล่าวมาแล้ว การสร้างมาตรการในการคุ้มครอง ตามแนวทางของนานาอารยประเทศ โดยมีหลักการในการ สร้างหลักประกันในการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดี อาญาของอัยการ โดยปลอดจากการถูกข่มขู่ ขัดขวาง คุกคาม หรือแทรกแซง และปลอดจากความรับผิดชอบทางแพ่ง อาญา หรือความรับผิดชอบอื่นที่ไม่ชอบธรรม และมาตรการให้อัยการ สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาชีพโดยปลอดจากการถูกคุกคาม ข่มขู่ การขัดขวาง การรังความ การแทรกแซงโดยไม่สมควร ทั้งนี้ เพื่อให้อัยการสามารถดำเนินคดีอาญาและปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปโดยอิสระและเที่ยงธรรมตามกฎหมายอย่างมี ประสิทธิภาพต่อไป

5. แนวทางการสร้างหลักประกันความเป็นอิสระของ อัยการไทยจากหลักกฎหมายไทยที่ใช้บังคับกับเจ้าพนักงาน อื่นที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่ให้อำนาจไว้

ในปัจจุบันกฎหมายไทยให้ความคุ้มครองอัยการในการปฏิบัติหน้าที่อำนวยความสะดวกทางอาญาเช่นเดียวกับเจ้าพนักงานอื่น โดยความรับผิดชอบในทางแพ่งจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ส่วนความคุ้มกันอัยการจากความรับผิดทางอาญานั้นไม่ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้เป็นกรณีเฉพาะ แต่ในส่วนเจ้าพนักงานอื่นที่ปฏิบัติการตามหน้าที่กลับมีบทบัญญัติให้ความคุ้มกันในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานอื่นตามกฎหมายไทยที่ผ่านมาในอดีตจำนวนถึง 10 ฉบับ ก็ได้วางแนวทางในการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานไทย “ถ้ากระทำการตามหน้าที่โดยสุจริตไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง” เช่นเดียวกัน ดังนั้น หากมีการนำหลักการในการประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมาใช้กับอัยการไทยเช่นเดียวกับเจ้าพนักงานอื่น อันได้แก่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช 2473 “เจ้าพนักงานเรือนจำ” ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติควบคุมและจัดการกิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวก ในภาวะคับขัน พุทธศักราช 2484 “เจ้าพนักงานจราจร” ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช 2522 “เจ้าพนักงานบังคับคดี” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง “เจ้าหน้าที่ทหารเรือ” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พุทธศักราช 2542 “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พุทธศักราช 2542 “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชกำหนดบรรหารสินทรัพย์ไทย พุทธศักราช 2544 “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พุทธศักราช 2548 จำนวน 10 ฉบับ ก็จะทำให้อัยการไทยสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายอื่นได้อย่างอิสระและด้วยความเที่ยงธรรม โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใดรวมทั้งความเกรงกลัวที่จะถูกฟ้องคดีต่อศาล อันเนื่องมาจากการปฏิบัติการในหน้าที่ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีและการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการไทย ทั้งนี้ ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากประเทศอื่นในเรื่องการ

ให้สิทธิราชการที่จะดำเนินคดีอาญาได้เองโดยผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีอาญาควบคู่ไปกับอัยการ กอปรกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ได้กำหนดความผิดของเจ้าพนักงานฐาน “ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ” ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 157 นี้ ยังขาดความชัดเจนและก่อปัญหาในการตีความความหมายของการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ “โดยมิชอบ” ที่มีลักษณะไม่เป็นรูปธรรม เช่น การใช้ดุลพินิจวินิจฉัยสิ่งคดีของผู้พิพากษาหรืออัยการ แต่ก่อนที่จะมีรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันผู้พิพากษาและตุลาการมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแสดงเจตนารมณ์รับรองความเป็นอิสระในการ “พิจารณาพิพากษาอรรถคดี” ในขณะที่อัยการยังไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น ที่ผ่านมาในขณะที่ยังไม่มีรัฐธรรมนูญรับรองความเป็นอิสระของอัยการใน “ในการดำเนินคดีและการปฏิบัติหน้าที่” จึงปรากฏคดีที่ราษฎรเป็นผู้เสียหายบางรายฟ้องอัยการให้ตกเป็นจำเลยในข้อหา “ในการดำเนินคดีและการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ” โดยกล่าวหาในคำฟ้องว่าอัยการเป็น “เจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ” ซึ่งจากตัวอย่างคดีที่อัยการต้องตกเป็นจำเลยเนื่องจากการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาส่งผลทำให้อัยการโดยทั่วไปขาดความมั่นใจและหวาดหวั่นว่าหากอัยการได้ใช้ดุลพินิจปรับบทกฎหมายตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏโดยสุจริต ทั้ง ๆ ที่ตนมิได้มีเจตนาทุจริตแสวงประโยชน์แก่ตนหรือช่วยเหลือคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแต่อย่างใดแล้ว ยังอาจจะต้องตกเป็น “ผู้ต้องหา” หรือ “จำเลย” ในภายหน้าเนื่องจากการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาและการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการย่อมจะต้องสร้างความไม่พอใจให้แก่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งก็ฝ่ายใด คือ ผู้เสียหาย (ในกรณีอัยการสั่งไม่ฟ้องคดี) หรือจำเลย (ในกรณีอัยการสั่งฟ้องคดี) แล้วแต่กรณี ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวย่อมคิดว่าตนได้รับความเสียหายเนื่องจากคำสั่งไม่ฟ้องหรือสั่งฟ้องดังกล่าว จึงอาจไปแจ้งความกล่าวหาหรือฟ้องอัยการฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 จึงมีความจำเป็นในการสร้างหลักประกันให้กับอัยการไทยเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีและการปฏิบัติหน้าที่ต้องได้รับความคุ้มกันแบบไม่มีเงื่อนไข (Absolute Immunity) เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานทั้ง 10 ประเภทที่กล่าวแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้อัยการสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกอัยการที่มีประสบการณ์สูงในการดำเนินคดีอาญาและข้อมูลทุติยภูมิโดยการศึกษารัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด คำพิพากษาศาลฎีกา บทความทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักประกันความเป็นอิสระของอัยการไทยตามกติกาความร่วมมือระหว่างประเทศและตามแนวทางการสร้างมาตรการคุ้มครองของอัยการสหรัฐอเมริกาและเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักประกันความเป็นอิสระของอัยการไทยจากหลักกฎหมายไทยที่ใช้บังคับกับเจ้าพนักงานอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่ให้อำนาจไว้ รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนยุทธศาสตร์สำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2563-2566 และนโยบายการบริหารงานของท่านนริศ ตันพิเศียร อัยการสูงสุด จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาการวิเคราะห์เปรียบเทียบและทำการสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีหลักการต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกอัยการที่มีประสบการณ์สูงในการดำเนินคดีอาญาและมีทักษะในการดำเนินคดีจริงในทางปฏิบัติจำนวน 10 ท่าน เมื่อได้นำมาพิจารณาประกอบกับโมเดล Lykke's Formula ในการกำหนดยุทธศาสตร์ตามทฤษฎีของพันเอก อาร์เธอร์ ลิกเก้ (Col. Arthur Lykke) นายทหารของกองทัพบกสหรัฐ ได้เขียนบทความขึ้นหนึ่งลงในวารสาร Military Review เมื่อปี 1989 ได้แก่ Strategy = Ends + Ways + Means ซึ่งจากการวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในสังคมและด้านที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐมีผลอย่างเป็นรูปธรรมในส่วนของการดำเนินคดีอาญาและการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดแก่ประชาชน ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 248 บัญญัติไว้ว่า “อัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเที่ยงธรรมและปราศจากอคติทั้งปวงและไม่ให้ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง” พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 21 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม

รัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” และมาตรา 22 ซึ่งมีบัญญัติไว้ว่า “ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 21 ซึ่งได้แสดงเหตุผลอันสมควรประกอบแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครอง” ยังไม่เพียงพอในการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาและการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ จึงต้องทำการแก้ไขพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ดังนี้ “ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 21 ซึ่งได้แสดงเหตุผลอันสมควรประกอบแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครองโดยไม่ให้บุคคลใดฟ้องคดีอาญาคดีแพ่ง คดีปกครองและคดีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเด็ดขาด” ซึ่งหากมีการแก้ไขกฎหมายในประเด็นนี้ครบถ้วนจะเป็นการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีอาญาของอัยการผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตได้

2. นอกจากนี้หากจะสร้างหลักประกันความเป็นอิสระในการดำเนินคดีอาญาต้องทำการแก้ไขทั้งระบบ เช่น มีกฎหมายคุ้มครองการละเมิดอำนาจอัยการเช่นเดียวกับกฎหมายที่คุ้มครองการละเมิดอำนาจของศาล นอกจากนี้ต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่มุ่งคุ้มครองความเป็นอิสระของอัยการ เนื่องจากในปัจจุบันคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้พิจารณาอนุญาตให้เปิดเผยคำสั่งในการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีและการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการโดยก้าวล่วงถึงความเป็นส่วนตัวของอัยการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการใช้ดุลพินิจเกินขอบเขตที่บังคับให้เปิดเผยชื่อของอัยการซึ่งส่งผลให้อัยการถูกโจมตีจากกระแสสังคมและเป็นอันตรายต่อชีวิตและคนในครอบครัวเป็นอย่างมาก

3. หากยังไม่มีมีการแก้ไขกฎหมายตามข้อเสนอแนะข้อ 1 อาจต้องทำการแก้ไขกฎหมายกำหนดห้ามไม่ให้ประชาชนนำคดีจากการใช้ดุลพินิจของอัยการไปยื่นฟ้องต่อศาลได้โดยตรง โดยต้องมีการตรวจสอบดุลพินิจชั้นหนึ่งก่อนในรูปคณะกรรมการคุ้มครองดุลพินิจของอัยการ (ประกอบด้วยอดีตอัยการ อาจารย์ทางด้านกฎหมายจากสถาบันการศึกษา และตัวแทนจากประชาชนที่รัฐสภาคัดเลือก) เพื่อให้ทำการตรวจสอบเพื่อพิจารณาอนุญาตให้ประชาชนนำคดีไปฟ้องต่อศาล หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า

เป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบก็จะไม่อนุญาตให้ฟ้อง แต่หากมีการอนุญาตให้ฟ้องก็ยังมีกระบวนการขึ้นศาลที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ตามขั้นตอนของกฎหมายกันไป หรืออาจกำหนดให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเป็นการดำเนินคดีโดยภาครัฐเท่านั้น

4. ควรบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการเพิ่มเติมหรือออกระเบียบที่กำหนดโดยละเอียดชัดเจนให้มีการคุ้มครองอัยการให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทแห่งวิชาชีพโดยปราศจากการข่มขู่ขัดขวาง คุกคามหรือแทรกแซงจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สมควร เช่น อำนาจทางการเมือง เป็นต้น และควรกำหนดมาตรการว่าหากการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการถูกแทรกแซงหรือกีดขวางอันทำให้ไม่เป็นอิสระจะมีมาตรการแก้ไขปัญหายังไงได้ด้วย

5. การสร้างหลักประกันในการอิสระในทางส่วนตัว จำต้องมีกฎหมายหรือระเบียบภายในห้ามมิให้มีการการแทรกแซงการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บังคับ

บัญชา เช่น การห้ามผู้บังคับบัญชาโยกย้ายและกลั่นแกล้งโดยไม่เป็นธรรมต่ออัยการผู้ใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีและการปฏิบัติหน้าที่ และควรมีการปรับปรุงระเบียบปฏิบัติหนังสือเวียน หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการให้เป็นปัจจุบันโดยไม่ออกระเบียบหรือหนังสือเวียนมาผูกมัดจำกัดการทำงานขององค์กรอัยการและอัยการ นอกจากนี้องค์กรอัยการหากต้องการความเป็นอิสระอย่างแท้จริงปัญหาเรื่องงบประมาณถือเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นจึงต้องพยายามสร้างหรือหารายได้เพื่อมาปรับปรุงหรือจัดสรรสวัสดิการให้แก่บุคลากรในองค์กรโดยลดเงินจากงบประมาณรัฐบาลให้เหลือน้อยที่สุด เพราะหากองค์กรอัยการสามารถจัดสรรงบประมาณที่มาจากรายได้ของตนเองจะเป็นการสร้างให้องค์กรอัยการมีความแข็งแกร่งจัดการตนเองได้ อันจะทำให้อัยการสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ. (2551). “ประมวลจริยธรรมและมาตรฐานการปฏิบัติงานของอัยการในนานาประเทศ”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- กิตติศักดิ์ วงศ์จั่น. (2550). “อิสระในการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ”. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2521). “หลักการฟ้องคดีอาญาเชิงบังคับและขอบเขตการดุลพินิจของอัยการเยอรมัน”. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณิต ณ นคร. (2528). “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- คณิต ณ นคร. (2526). “อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง”. ในระบบอัยการสากล. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กรมอัยการ.
- ธานินท์ กรัยวิเชียร. (2511). “การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาล”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.
- นริศ ตัณษเสถียร อัยการสูงสุด, แกลงนโยบาย ณ ห้องประชุม 120 ปี สำนักงานอัยการสูงสุด, 12 ตุลาคม 2565.
- สุข เปรมานวิน. (2498). “ระบบอัยการในต่างประเทศ”. ใน ระบบอัยการ. พระนคร : ไทยเชม.
- ส. เปรมานวิน และ ม.อรธไถวัลย์. (2498). “ระบบอัยการ”. พระนคร : ไทยเชม.
- หยุด แสงอุทัย. (2511). “คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511”. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- อุทิศ วีระวัฒน์. (2526). “อัยการสก็อตแลนด์และอัยการอังกฤษ”. ในระบบอัยการสากล. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กรมอัยการ.

- Carvell, I.G. (1970). *Criminal Law and Procedure*. London: Sweet & Maxwell.
- CPS Malaysia. (2020) Azmi Bin Ariffin. Deputy Public Prosecutor. State Legal Advisor's Office, Malaysia. Effective administration of the police and the prosecution in criminal justice in Malaysia, 4/11/2552.
- Delmar Karlen. (1967). *Anglo-American Criminal Justice*. Oxford University Press : New York and Oxford.
- FindLaw (2009). "Immunity for Prosecutors v Due Process: What's Covered?", (Online). Available: Immunity for Prosecutors v Due Process: What's Covered? -FindLaw,
- Federal ministry of justice. (1965). *German Code of Criminal Procedure*. Translated by Dr. Horst Neibler, Federal office of justice.
- Gerald D. Robin. (1980). *Introduction to the Criminal Justice System*. Harper & Row, Publisher: New York.
- Glen. E, Summerst. (1993). *Private Property without Locher : Toward a talking Jurisprudence Uncorrupted by Substantive Due Process*. Pennsylvania : N.P.
- Guidelines on the Role of Prosecutors. (1990). United Nation.
- Hebert Packer. (1978). *Two Models of the Criminal Process*. United States of America: Stanford University.
- John H. Langbein. (1977). *Comparative Criminal Procedure: Germany* St. Paul: West Publishing Company.
- John N. Ferdico. (2002). *Criminal Procedure For the Criminal Justice Professional*. 8th ed, Wadsworth: United States.
- Keith J. Eddey. (1987). *The English Legal System*. London: Sweet & Maxwell.
- Patrick Devlin. (1960). *The Criminal prosecution in England*. London: Oxford University Press.
- Philip A. Guentert. (2009). *Roles of Prosecutor and Police: the American/ Federal Model*. USA: Resident Legal Advisor U.S. Embassy Bangkok.
- Recommendation on the Role of Prosecution in the Criminal Justice System. Rec, 2000, 19 of the Committee of the Council of Europe to Member States.
- Standards of Professional responsibility and Statement of the Essential Duties and Rights of Prosecutors. (1999). International Association of Prosecutors.

บทความวิจัย

แนวทางการต่อต้านการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ เพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคม

Anti-corruption and misconduct guidelines for social security

ศักดิ์ดา วัตตธรรม

สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาล1 กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Sakda Wattatham

Office of the Chief Justice, Region 1, Bangkok, Thailand

E-mail: sakdawattatham@gmail.com

วันที่รับบทความ : 11 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของการทุจริตและประพฤติมิชอบที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม (2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายที่บังคับใช้ในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคมอย่างยั่งยืน การศึกษานี้ใช้วิธีการดำเนินการเป็นวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มและการวิเคราะห์เอกสาร แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าปัญหาสาเหตุของการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทุจริตในระบบราชการไทย ปัญหาด้านค่านิยมของสังคมไทย ปัญหาด้านกฎหมาย ปัญหาด้านองค์การ นอกจากนี้กฎหมายระเบียบคำสั่งต่าง ๆ มีช่องว่างให้บางกลุ่มนำไปหาผลประโยชน์ และการบริหารจัดการภาครัฐยังไม่มีเสถียรภาพสำหรับแนวทางการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้แก่ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้เชื่อมโยงครอบคลุมสามารถบังคับใช้ได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมควรมีการรณรงค์ให้บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน มีความรู้ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตปลูกฝังค่านิยมให้ข้าราชการ รวมทั้งบุคลากรหน่วยงานของรัฐมีส่วนในการตรวจสอบและเข้าร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตตั้งแต่รากหญ้า การสร้างยุทธธรรมชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนภารกิจของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ทุจริต, ประพฤติมิชอบ, ความมั่นคงทางสังคม

Abstract

The aim of the study is (1) to study problems and causes of corruption and misconduct impacts on social security; (2) to study and analysis of law applicable to against corruption and misconduct; and (3) to study the guidelines for anti-corruption and misconduct for a sustainable social security. This study was conducted as a qualitative methods with focus group discussions and document analysis, and then used content analysis to analyze the data. From the study found that the causes of corruption and misconduct in Thailand affected to social security is corruption in the Thai bureaucratic systems, value problems in Thai society, the problems of legal issues in an organization. In addition, various laws, regulations, have gaps for some groups to take advantage, and the management of government is still not stable. For the guidelines for anti-corruption and misconduct is laws improvement related to the prevention and suppression of corruption and misconduct in fairly and equality, to promote a campaign for government agencies, private sectors and communities to have knowledge of corruption, government should set up a morality policy and cultivate a moral system to government officials. In addition, the participation of government officers to investigation and join the team for against corruption and solve the problem, to building a strong community justice by decentralize administrative power and drive the mission of the community justice center for against corruption in sustainability.

Keywords: Corruption, Misconduct, Social Security

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทุจริต(Corruption)และประพฤตินิชอบ (Misconduct) เป็นปัญหาสำคัญของนานาชาติ เพราะการกระทำที่เรียกว่า “ทุจริตและประพฤตินิชอบ” เป็นความเลวร้ายและร้ายแรง ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมและ เป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นเรื่อง การต่อต้านการทุจริตและประพฤตินิชอบ พ.ศ. 2561-2580มี เป้าหมายหลักเพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ปลอดภัยการทุจริตและประพฤตินิชอบ ผ่านการพัฒนาคนและการพัฒนาระบบ มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ มีวัฒนธรรมแยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวละอายต่อการทุจริตและประพฤตินิชอบทุกรูปและมีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต เพื่อขับเคลื่อนประเทศไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในปี พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560-2564)มุ่งหวังให้ประเทศในระยะ 5 ปีข้างหน้าจะมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรม เป็นสังคมมีดีใหม่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ จึงได้รับความร่วมมือจากฝ่ายการเมือง หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนประชาชน โดยมีพันธกิจ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน แบบบูรณาการ และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานสากล” โดยเริ่มจากการวางรากฐานทางความคิดของประชาชนที่นอกจากตนเองจะไม่กระทำการทุจริตแล้ว จะต้องไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคม ประชาชนต้องการสร้างชาติที่สะอาดปราศจากการทุจริต จะต้องได้รับการสานต่อจากฝ่ายการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การขับเคลื่อนนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต้องเป็นที่ได้รับความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากประชาชนว่าจะสามารถเป็นที่

ปกป้องผลประโยชน์ของชาติ และประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรมและเท่าเทียมทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสของประเทศไทยทุกมิติให้มีมาตรฐานจึงเป็นที่มาของงานวิจัยที่มุ่งศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางสังคมในการร่วมกันต่อต้านการทุจริตและประพฤตินิชอบ และให้สามารถรองรับการพัฒนาชาติ เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งอย่างยั่งยืนถาวร

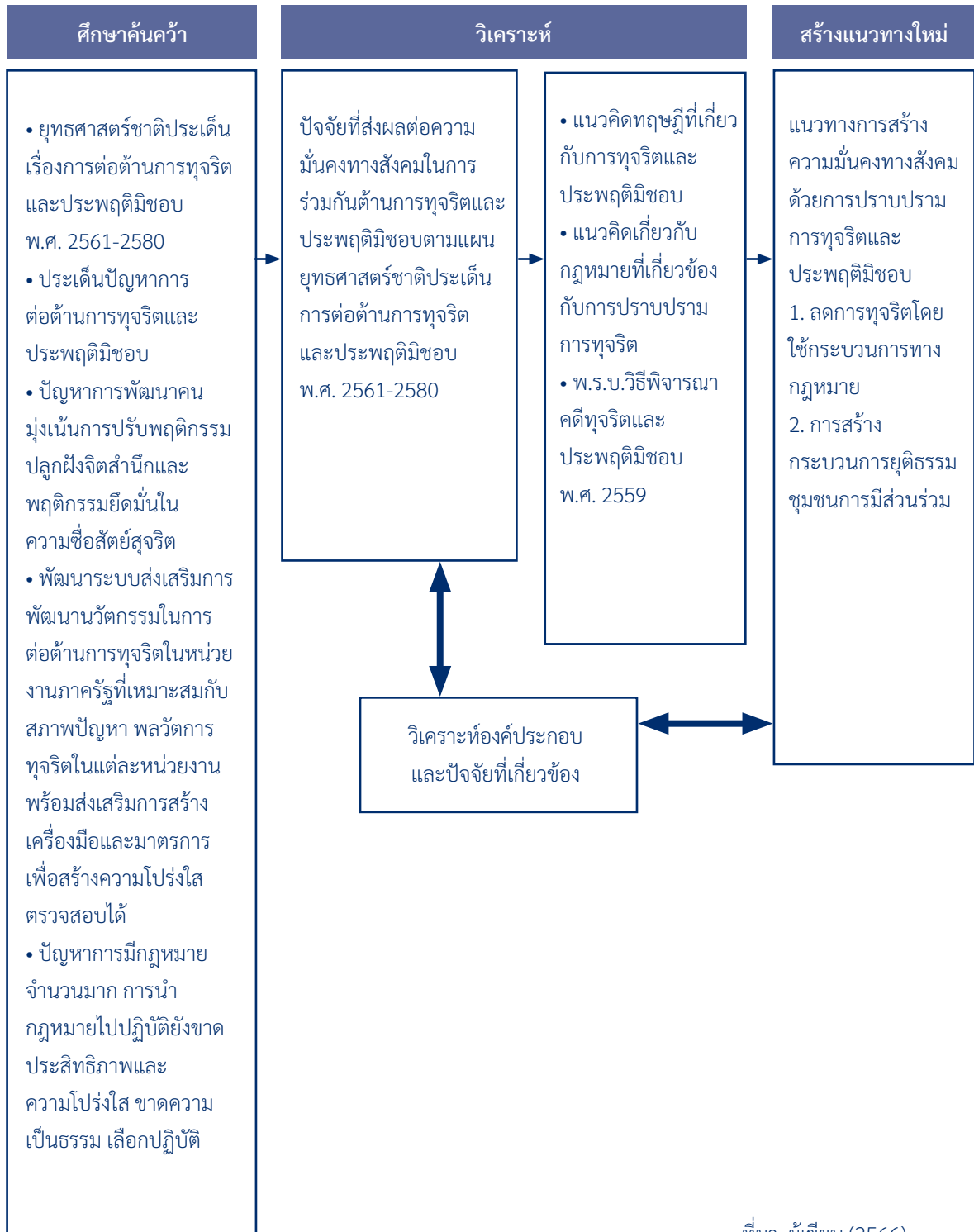
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของการทุจริต การวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายที่บังคับใช้ ตลอดจนแนวทางการต่อต้านการทุจริตและประพฤตินิชอบเพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคมอย่างยั่งยืน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดด้วยเวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากการให้ข้อมูลเชิงลึกอาจกระทบต่อความปลอดภัยต่อตนเองและครอบครัว ทั้งไม่สามารถเปิดเผยตัวตนบางบุคคลได้ ในส่วนหน่วยงานต้องอาศัยการประสานงานเชิงซ้อน ทั้งอย่างไม่เป็นทางการอย่างเป็นทางการ และนัดหมายเพิ่มเติม จึงทำให้ต้องมีการเดินทางจัดเก็บข้อมูลเพิ่มขึ้นหลายครั้ง ประกอบกับมีเหตุการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา อย่างไรก็ดีตามผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แทน ซึ่งพอได้ข้อมูลทดแทนพอสมควร

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ที่มา: ผู้เขียน (2566)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาเน้นการศึกษาแนวคิด หลักการ รูปแบบ กฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงด้านการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยศึกษาจากตัวอย่างคดีในศาลอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบที่เกิดขึ้น นำสู่การวิเคราะห์ กระบวนการ รูปแบบ เฉพาะหลักการกำหนด ยุทธศาสตร์และนโยบายด้านการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เปิดเผยได้เท่านั้น

2. การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยสนทนากลุ่ม นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน หน่วยงานภาครัฐ และประสบการณ์ของผู้วิจัยจากการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 4

ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาตำราและเอกสารต่าง ๆ ตัวบทกฎหมายที่รวบรวมไว้ คือรวมกฎหมายวิธีพิจารณาความทุจริตและประพฤติมิชอบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบและสังเคราะห์ข้อมูลทางทฤษฎี หลักการต่าง ๆ โดยศึกษาประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ กฎหมายการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความชัดเจน ความเฉพาะเจาะจง แผนยุทธศาสตร์ ความเหมาะสมของเนื้อหากรอบเวลา รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่เหมาะสมกับห้วงเวลาที่มีความชัดเจนและแปลงไปสู่การปฏิบัติได้จริง แล้วนำเสนอข้อมูลวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทยที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางสังคม พบว่า

1.1 ปัญหาการทุจริตในระบบราชการไทย เกิดจากโครงสร้างเชิงอำนาจที่มีลักษณะความสัมพันธ์ทางตั้ง เกิดจากพฤติกรรมต่างๆ ที่ผู้มีอำนาจใช้แสวงหาประโยชน์ มีความฉ้อฉล แสวงหาผลประโยชน์ต่อตนเองพวกพ้อง ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อระบบ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของคนไทยอย่างรุนแรง

1.2 สาเหตุของการทุจริตและประพฤติมิชอบ เกิดการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมของสังคมไทย เห็นได้จากการให้ความชื่นชมคนร่ำรวย และผู้ที่มีอำนาจเป็นสำคัญ และสาเหตุของการเบี่ยงเบนพฤติกรรมจากปทัสถาน ของระบบราชการสมัยใหม่หรือจากความคาดหวังของคนส่วนใหญ่ในสังคม ด้านโครงสร้างนิยม เช่น การที่รัฐเข้าไปแทรกแซงระบบเศรษฐกิจมากเกินไป การผูกขาดสินค้าและบริการโดยภาครัฐ ความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผู้นำทางการเมืองไม่สนใจปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระบบการตรวจสอบควบคุมการทุจริตและประพฤติมิชอบไม่เข้มแข็งเพียงพอ ความอ่อนแอของระบบกฎหมาย ระบบการบริโภคนิยมที่เพิ่มสูงขึ้น

1.3 ปัญหาด้านกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้เกิดประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการใช้อำนาจยังเป็นเรื่องที่ถูกตั้งคำถามจากสังคม โดยในการแก้ไขกฎหมายครั้งล่าสุดยังมีข้อกังขาเกี่ยวกับบทาอำนาจและวิธีปฏิบัติงานที่ลดความเข้มข้น นอกจากนี้กฎหมายปราบโกงยังไม่ชัดเจน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร และบทกฎหมายยังไม่สอดคล้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยเฉพาะบทลงโทษไม่เหมาะสมกับบทความผิดที่ได้กระทำ

1.4 ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบด้านองค์การ ด้วยโครงสร้างอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน อาศัยอำนาจการบังคับบัญชาและการปกครองภายใต้ระบบราชการแบบรวมศูนย์อำนาจ โดยอาศัยการรวมอำนาจทำให้เกิดการขาดการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ กล่าวคือ มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการกระทำ ก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบได้ง่าย

1.5 ปัญหาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ปัญหาการทุจริตในระบบราชการส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม ระบบการเมืองการปกครอง และการบริหารราชการอย่าง

มาก แม้หน่วยงานในภาครัฐจะได้กำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ในการหยุดยั้งการทุจริต แต่ปัญหาการดำรงอยู่ทำให้ประเทศไทยมีภาพลักษณ์การทุจริตสูงในสายตาของนานาประเทศ เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานบรรลुวัตถุประสงค์และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่บังคับใช้ในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ข้อจำกัดด้านกฎหมาย

2.1.1 กฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งต่าง ๆ มีช่องว่าง มีข้อกำหนดจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งจะเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการตีความตัวบทกฎหมายคลาดเคลื่อนเข้าใจความหมายไปเองว่ากระทำได้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มหรือกำไรส่วนเกินทางเศรษฐกิจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมาตรการหรือข้อกำหนดดังกล่าวมีความซับซ้อน คลุมเครือ เลือกปฏิบัติ มีความลับหรือไม่โปร่งใสเป็นช่องว่างให้กับบางกลุ่ม นำไปหาผลประโยชน์

2.1.2 ความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย และกฎระเบียบ แผนยุทธศาสตร์ชาติที่หน่วยงานภาครัฐ มีความล่าช้า ล้าสมัยไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลกปัจจุบัน เป็นยุคดิจิทัล ระบบ AI ไม่จะเป็นเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ช่องว่างของการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการบริหารงาน

2.1.3 ประชาชนหรือผู้ประสบพบเห็นเหตุการณ์การทุจริตไม่กล้าที่จะร้องเรียน

2.1.4 มีสถานการณ์หรือโอกาสที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตได้เป็นจำนวนมากและมีกฎระเบียบต่าง ๆ ที่อาจนำไปสู่การทุจริต

2.1.5 การออกกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เข้มแข็ง

2.1.6 กฎหมายและประมวลจริยธรรมไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย

2.2 ข้อจำกัดด้านระบบการบริหารจัดการ

2.2.1 เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสิทธิขาดในการใช้ดุลพินิจ ซึ่งให้อิสระในการเลือกปฏิบัติเป็นอย่างมากกว่าจะเลือกใช้อำนาจใดกับใครก็ได้ โดยเฉพาะความต้องการอำนาจทางการเมืองของพรรคการเมืองและนายทุนชาดกลไกการกำกับดูแลกิจกรรม การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพไม่มีกลไก

ที่มีประสิทธิภาพหรือองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลจัดการต่อการกระทำใด ๆ ของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับคำตอบแทนตัว

2.2.2 ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และเจตจำนงการเมืองที่ไม่เข้มแข็ง ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวจะนำไปสู่การทุจริต ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตระดับบน หรือระดับล่าง ซึ่งผลที่จะตามมาอย่างเห็นได้ชัดเจนนี้นี้ด้วยกันหลายประการ เช่น การทุจริตทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศด้านความโปร่งใสนั้นเลวร้ายลง ส่งผลกระทบทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดน้อยลงไปด้วยเช่นกัน หรือการทุจริตทำให้เกิดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมที่กว้างขึ้นของประชากรในประเทศหรืออีกนัยหนึ่งคือระดับความจนนั้นเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่กลุ่มคนรวยกระจุกอยู่เพียงกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มเดียว

2.2.3 ประชากรในประเทศยังคงจำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมากผลผลิตทางการเกษตรพึ่งพาธรรมชาติที่มีความไม่แน่นอนฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลสร้างภาระหนี้สินเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม

2.2.4 เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ Electronics ในการตรวจสอบควบคุมดูแลกำกับการดำเนินการทางตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบ เช่น การประมูลงาน แม้ นำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้ดำเนินการแล้วแต่ก็ยังมีทุจริตและประพฤติมิชอบ

2.3 ข้อจำกัดด้านค่านิยม

2.3.1 สถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนได้เรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม และการปลูกจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ รู้จักเสียสละ อดทน เรียนรู้วัฒนธรรมสังคม ถ้าสถาบันครอบครัวที่มีความแตกแยก หย่าร้าง เด็กเยาวชนมีความก้าวร้าว

2.3.2 วัฒนธรรมรับเงินใต้โต๊ะยังเป็นเรื่องของค่านิยมที่ปลูกฝังมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นวัฏจักรสังคมไทยที่เป็นช่องว่างให้กับหน่วยงานเอกชนที่ต้องการงานหรือผลประโยชน์บางอย่างกับหน่วยงานภาครัฐ

2.3.3 เจ้าหน้าที่รัฐขาดคุณธรรมและไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ

2.3.4 ค่านิยมของผู้นำ เป็นข้อจำกัดในการเกิด การทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าผู้นำยังมีความต้องการผลประโยชน์ ไม่มีจิตสำนึกยังมีความเห็นแก่ตัว

2.3.5 แรงขับเคลื่อนที่อยากมีรายได้เป็นจำนวนมากเป็นผลเนื่องจากความจน ค่าแรงในอัตราต่ำ หรือมีสถานะความเสี่ยงสูงในด้านต่าง ๆ เช่นความเจ็บป่วย อุบัติเหตุ หรือการว่างงาน

2.3.6 ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจิตสำนึกเรื่องชาตินิยม

2.4 ข้อจำกัดด้านอื่น ๆ

2.4.1 ความล่าช้า ยุ่งยากของขั้นตอนในการดำเนินการของทางราชการ

2.4.2 การถูกบังคับจากผู้บังคับบัญชา

2.4.3 การแข่งขันที่สูงขึ้น

2.4.4 แรงขับเคลื่อนที่อยากมีรายได้เป็นจำนวนมาก

2.4.5 การนำElectronicsมาทดแทนการดำเนินมนุษย์

3. แนวทางการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคม พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนถาวร

ประเทศไทยพยายามแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือกลไก และกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เริ่มตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบันการดำเนินงานได้สร้างความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามบทบาทของแต่ละหน่วยงานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับฐานความคิดและสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคม สำหรับการกำหนดทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความรุนแรงรวมถึงการสร้างตระหนักรู้ในการประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของคนในสังคม ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรหลักด้านการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตรวมทั้งบูรณาการการทำงานด้านการต่อต้านการทุจริตเข้ากับทุกภาคส่วน โดยการกำหนดบทบาทหลัก ๆ

3.1 ด้านกฎหมาย แก้ไขกฎหมายให้มีมาตรการลงโทษอย่างเด็ดขาด ปรับปรุงกฎระเบียบ สร้างวาระแห่งชาติสร้างจิตสำนึกกับประชาชนมีการเพิ่มเงินเดือนควบคู่กับการตรวจสอบการทำงาน มีกระบวนการตรวจสอบการทุจริตและ

ประพฤติมิชอบลดกระบวนการทำงานที่เป็นการใช้ดุลยพินิจของข้าราชการ ทำกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้โปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบราคาเปรียบเทียบกับกำหนดหน่วยงานที่ทำการตรวจสอบหรือร่วมกับองค์กรอิสระจัดวางบุคคลที่จะมีส่วนในการเป็นบุคคลตัวอย่างและให้มีบทบาท

3.2 ด้านยุติธรรมชุมชน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ, 2550)

กระบวนการยุติธรรมกำหนดบทบาทให้สมาชิกในเครือข่ายยุติธรรมชุมชนดำเนินการร่วมกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนขึ้นในชุมชนของตนเอง เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงของหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่ ตามระเบียบกระทรวงว่าด้วยการบริหารสำนักงานยุติธรรมจังหวัด พ.ศ.2548 ข้อ 18 (ข) ที่ให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเป็นศูนย์ประสานงานยุติธรรมชุมชนให้มีหน้าที่ 3 ประการ

ประการแรก เพื่อการพัฒนาและจัดตั้งกลไกการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนซึ่งศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของกลไกดังกล่าว

ประการที่สอง เพื่อวางระบบฐานข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกลไกในชุมชน ศูนย์ยุติธรรมชุมชน กับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและ

ประการที่สาม เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน

เส้นทางการเดินสู่ความเป็นชุมชนเข้มแข็งเพื่อให้การบำรุงรักษาและแก้ไขฟื้นฟูและผู้มีหน้าที่ป้องกันที่จะต้องจัดการกับสาเหตุของการใช้ยาเสพติดและสาเหตุการเกิดอาชญากรรมทำงานเป็นระบบ เป็นหัวใจของความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล ลดความซ้ำซ้อนเป็นการประหยัดสามารถผนึกการบริการต่าง ๆ ไว้ด้วยกันแบบเบ็ดเสร็จ

สรุป

รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายที่เป็นรูปแบบองค์ประกอบและสาระสำคัญในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นแนวทางให้กับทุกภาคส่วน และควรวางระบบการติดตาม การตรวจสอบและการประเมินผลมีรูปแบบขั้นตอนที่ชัดเจน มีการจัดตั้งเครือข่ายยุติธรรมชุมชนให้ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและช่วยกันแก้ไขช่วยเหลือโดยการ

สร้างยุทธธรรมชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อลดปัญหาที่การทุจริตคอร์รัปชันอย่างยั่งยืน โดยแนวทางการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้เชื่อมโยงครอบคลุม บังคับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ความผิดคือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิดทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 ในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ใช้ระบบไต่สวนค้นหาความจริงเชิงประจักษ์ ในพฤติการณ์แห่งคดีให้ได้มาซึ่งความจริงในการกระทำโดยมุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วน ศาล อัยการ ทนาย ป.ป.ช. ตำรวจ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ค้นคว้าศึกษาเข้าใจถึงเจตนารมณ์แห่งกฎหมายอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

แนวทางที่สอง การรณรงค์ให้บุคลากรในหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน มองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาองค์กรอย่างแท้จริง โดยให้ความรู้ด้านการทุจริตคอร์รัปชันคืออะไร มีสาเหตุมาจากอะไร และผลกระทบของการคอร์รัปชันที่มีต่อระดับประเทศ ระดับองค์กร และระดับบุคคลอย่างไร โดยถือเป็นนโยบายเร่งด่วน และควรสร้างระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางที่สาม รัฐบาลกำหนดนโยบายคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ปลุกฝังค่านิยม ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยส่งเสริมให้ข้าราชการในสังกัดฯ มีทัศนคติ และค่านิยมที่ดีต่อการสร้างความโปร่งใส และนำหลักเกณฑ์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ความสามารถ ความโปร่งใส และความเป็นธรรมมาเป็นหลักในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการในหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้ง ควรมีการตรวจสอบทรัพย์สินของข้าราชการในทุกระดับชั้น

แนวทางที่สี่ เสริมสร้างจิตสำนึกของพนักงานขององค์กรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งให้บุคลากรหน่วยงานของรัฐมีส่วนในการตรวจสอบ และเข้าร่วมโครงการแนวร่วมปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยให้ข้าราชการประพฤติเป็นตัวอย่าง รังเกียจการทุจริตและประพฤติมิชอบ ร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ สร้างสังคมให้ไร้การทุจริตและประพฤติมิชอบ (องค์กรสีขาว)

แนวทางที่ห้า การสร้างยุทธธรรมชุมชนเข้มแข็งไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ขึ้นในทุกตำบลของทุกจังหวัดตามนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงยุติธรรม โดยอาศัยประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจ เรื่อง แนวทางในการจัดบริการขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นการจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ช่วยขับเคลื่อนภารกิจของศูนย์ยุทธธรรมชุมชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตด้วยกระบวนการทางการศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม และการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมจากสถาบันครอบครัว มีการเสริมสร้างความสำคัญกับกระบวนการเลี้ยงดูการปลูกฝังค่านิยมของคนไทยตั้งแต่วัยเด็กให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่มีความเข้มแข็ง

1.2 ภาครัฐต้องมีมาตรการที่กำกวมอ่อนของระบบ เช่น กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ระบบต้องมีการกลั่นกรอง โดยนำเกณฑ์คุณธรรมจริยธรรม มาพิจารณาควบคู่กับความรู้ ความสามารถในการพิจารณาบุคคลเข้าทำงาน ต้องมีความโปร่งใสและเป็นธรรม การเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่ระดับสูง ต้องมีวิธีประเมินผลตรวจสอบอย่างเป็นกลาง

1.3 รัฐบาลส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรมในการเปิดเผยการทุจริตและประพฤติมิชอบ ควบคู่ไปกับการคุ้มครองผู้เปิดเผยข้อมูลและพยาน

1.4 ควรมีการพัฒนาเว็บไซต์กลางเพื่อเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เป็นช่องทางรวมมือแก้ไขปัญหาการทุจริต และเป็นช่องทางสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลุกจิตสำนึกที่เป็นการแก้ไขการทุจริตและประพฤติมิชอบในระยะยาว

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ

2.1 รัฐบาลต้องมีการนำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2559–2564) นำมารณรงค์ เผยแพร่ปฏิบัติจริง และกำกับติดตามได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกภาคส่วน

2.2 ต้องมีการสร้างกระบวนการคัดเลือกบุคคลอย่างเข้มข้นขึ้นทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถ เพื่อลดปัญหาการฝ่าฝืนงานในระบบอุปถัมภ์ลง

2.3 จัดทำโครงการและกิจกรรมที่สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงอันตรายของการทุจริตและประพฤติมิชอบพร้อมทั้งบรรณรค์ในการสร้างค่านิยมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

2.4 มีการให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบให้น้อยลง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษา พบว่า ปัจจุบันการทุจริตได้ถูกพัฒนาไป ที่การทุจริตเชิงนโยบายเป็นส่วนมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตรายมากเพราะยากต่อการตรวจสอบ และความรุนแรงจากการทุจริตเชิงนโยบายมีระดับความรุนแรงสูง และถ้าเกิดเป็นมูลค่าการทุจริตถือว่ามีมูลค่าสูงมาก เพราะการทุจริตเชิงนโยบายเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์โดยวิธีการแยบยลดูภายนอกเหมือนเป็นการตอบสนองประโยชน์เพื่อส่วนรวม แต่ที่แท้จริงแฝงประโยชน์เพื่อพวกพ้องโดยเป็นการทุจริตที่ไม่มีใบเสร็จ เป็นการกระทำโดยอาศัยความฉลาดที่ใช้ช่องโหว่กฎหมาย และมีการดำเนินการจากผิดให้เป็นถูก เพราะฉะนั้นถือเป็นสัญญาณอันตรายในการทุจริตในรูปแบบใหม่ ๆ ดังนั้น ควรที่จะมีการศึกษาเฉพาะในเรื่องการทุจริตเชิงนโยบายว่าเป็นนโยบายที่ออกมาเพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ประชาชนและประเทศชาติจริงหรือไม่ และถ้าพบว่ามี การทุจริตเชิงนโยบายก็ควรที่จะมีการศึกษาหารูปแบบในการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมที่สามารถแก้ปัญหาได้จริงเพื่อลดระดับความรุนแรงความเสียหายที่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, สำนักงาน.(2563). แผนปฏิบัติการป้องกันทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) (พ.ศ. 2563-2565). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนัก. (2560). ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนัก. (2561). รวมกฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. (2563). แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ,
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. (2558). นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2558-2564. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา สี่แยกช้างอี,
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. (2562). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2562-2565). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา,
- ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต,ศูนย์. (2562). “แผนปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ”, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ประจำปีงบประมาณ 2563.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ. (2550). “ยุติธรรมชุมชน” รวมงานวิจัย บทความ. คณะทำงานโครงการนำร่องพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชน, กระทรวงยุติธรรม.
- “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ”,ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135. ตอนที่ 24 ก, 6 เมษายน 2561, หน้า 1-4.
- “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559”,ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 133 ตอนที่ 71 ก, 16 สิงหาคม 2559, หน้า 1.
- “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 128 ตอนที่ 32, 18 เมษายน 2554, หน้า 1,7-8, 8-12.
- “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 52 ก, 22 กรกฎาคม 2561,

บทความวิจัย

แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงอาหาร ในระดับจังหวัดของประเทศไทย

The approach on the adoption
of the information technology to
enhance food security at the provincial
level of Thailand

ฉันทานนท์ วรรณเขจร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Chantanon Wannakejohn

Ministry of Agriculture and Cooperatives, Bangkok, Thailand

E-mail: chantanon.w@gmail.com

วันที่รับบทความ : 14 กรกฎาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกการดำเนินงานในมิติต่างๆ รวมถึงมิติด้านข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จะสนับสนุนให้ข้อมูลสารสนเทศมีความถูกต้อง แม่นยำและรวดเร็วเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ประเด็นความมั่นคงอาหาร เป็นประเด็นหนึ่งที่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับพื้นที่ ซึ่งบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ความมั่นคงอาหารในระดับโลก ประเทศไทย และจังหวัด รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัย ปัญหา อุปสรรคที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความมั่นคงอาหารและโภชนาการในระดับจังหวัด จากฐานข้อมูลปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญและสินค้าเกษตรที่เป็นอาหารในระดับจังหวัด และเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัดของประเทศไทย ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

โดยผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ความมั่นคงอาหารและโภชนาการในระดับโลกยังมีความเปราะบาง หากมองระดับประเทศ ไทยสามารถพึ่งพาตนเองได้ในหมู่โภชนาการหลัก ยกเว้นไขมัน ทั้งนี้ ในแผนเตรียมความพร้อมด้านอาหาร ยังไม่มีแนวทางหรือหลักการที่แน่นอนในการคำนวณความพอเพียงของสารอาหาร ในส่วนของการวิเคราะห์ความพอเพียงของสารอาหารต่อประชากรจากข้อมูลปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญและสินค้าเกษตรที่เป็นอาหารในระดับจังหวัดของ 77 จังหวัด พบว่าคาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 71.73, 94.80 และ 92.20 ตามลำดับ เกือบร้อยละ 100 ประกอบด้วย แคลเซียม โพแทสเซียมและเหล็ก มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 33.77, 42.86 และ 88.31 ตามลำดับ ในส่วนของวิตามินเอและวิตามินอี ไม่มีจังหวัดที่มีความพอเพียง ส่วนวิตามินซี มีจังหวัดที่มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 51.15 ผู้วิจัยเสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัดของประเทศไทย ประกอบด้วย การปรับใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสดงผลความพอเพียงของสารอาหาร ข้อมูลผลผลิตสินค้าเกษตร ข้อมูลสถานประกอบการจำหน่ายสินค้าเกษตร ราคาสินค้าเกษตรและอาหาร รายได้ของประชากรในแต่ละจังหวัด การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของพื้นที่เพาะปลูกของสินค้า และข้อมูลคุณค่าโภชนาการ ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลแบบอัตโนมัติการรับรองการปฏิบัติที่ดีสำหรับสินค้าพืช ปศุสัตว์และประมง

คำสำคัญ : เทคโนโลยีสารสนเทศ, ความมั่นคงอาหาร, ปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด

Abstract

The change in technology plays an important role in facilitating operations in various dimensions including information. The application of information technology will enhance more accurate, correct and faster. Food Security can utilize the adopting of the information technology especially at the local level. This study aims to study the food security situation at the global, national and provincial level. The second one is to analyze relevant factors, problems, and obstacles affecting food security and nutrition at the provincial level using the database on the major agricultural production at the provincial level. The last one is to provide recommendation for driving food security at the provincial level of Thailand with information technology.

The study found that situations of food security and nutrition at the global is vulnerable. Considering country's perspective, Thailand has food self-sufficiency in almost main nutrition groups except fat. In term of food security at the provincial level, the food emergency preparedness plan didn't have certain guidelines or principles or methods to calculation food sufficiency. For the analysis of nutrient sufficiency per population at the provincial level of 77 provinces found that provinces that have self-sufficiency of carbohydrate, protein and fat accounted for 71.73, 94.80 and 92.20 percent respectively. In term of mineral, calcium, potassium and iron, provinces that are sufficient accounting for 33.77, 42.86 and 88.31 percent respectively. In term of Vitamin A and E, there are no provinces that are nutrition sufficiency. For vitamin C, provinces that have nutrition sufficiency representing for 51.15 percent. The researcher provides recommendation on the approach on the adoption of the information technology to enhance food security at the provincial level of Thailand are utilizing the information technology for visualization of the sufficiency of nutrients, the agricultural and food establishments, price of agricultural products and food, also average income of each province, the increasing and decreasing of planted area and including providing the nutrition information, including the provision of data linkage of Good Agricultural Practice or GAP database of plant, livestock and aquaculture and fisheries products.

Keywords: information technology, food security, provincial crop calendar

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความมั่นคงอาหารเป็นประเด็นสำคัญสำหรับทุกประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย เนื่องจากอาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งอาหารที่มีความปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของมนุษย์และส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันความมั่นคงอาหารเผชิญความท้าทายในหลากหลายมิติ เช่น ภัยธรรมชาติที่เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การชะลอตัวทางเศรษฐกิจ การเติบโตของประชากรโลกที่ต้องการอาหารเพิ่มมากขึ้น อัตราการขยายตัวของเขตเมืองทำให้พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรลดน้อยลง และสถานการณ์ความขัดแย้งและสงครามระหว่างประเทศที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร ราคาของอาหาร ปัจจัยการผลิต และพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ วิกฤตโรคระบาด เช่น โรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความมั่นคงอาหาร ทั้งในประเด็นการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานอาหารของโลก รายได้ที่ลดลงจากการปิดธุรกิจและการค้า การขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร การหยุดชะงักของโรงงานแปรรูปอาหาร ความต้องการของผู้บริโภคลดลง และประชากรในเขตเมืองได้รับผลกระทบจากการเข้าถึงอาหารที่จำกัด

การวิเคราะห์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2522) พบว่า ระหว่างปี 2561-2565 ไทยสามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารได้โดยผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพและความปลอดภัย ตามหมู่โภชนาการหลักได้เพียงพอกับปริมาณความต้องการใช้ภายในประเทศ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ไข่ไก่ ไข่เนื้อ เนื้อสุกร น้ำมันดิบ กุ้งเพาะเลี้ยง และผลไม้ยกเว้น สินค้าเกษตรบางชนิดที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เนื่องจากผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ เช่น มันฝรั่ง หอมหัวใหญ่ กระเทียม ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว มะพร้าว ปลา และโคเนื้อ อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว

เป็นการวิเคราะห์ภาพรวมระดับประเทศหรือระดับมหภาค หากมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับพื้นที่หรือระดับจังหวัด เพื่อสะท้อนการผลิตและนำมาวิเคราะห์ถึงความเพียงพอด้านอาหาร จะเป็นประโยชน์ต่อการการวางแผนเพื่อการบริหารจัดการในระดับจังหวัด ประกอบกับปัจจุบันทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับประเด็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในภาคเกษตร เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการผลิต การวางแผน การเชื่อมโยงระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และที่สำคัญที่สุด คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตรในระดับจังหวัด เพื่อการบริหารจัดการความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งการเชื่อมโยงทั้งสองส่วนเข้าด้วยกันยังไม่เคยมีการศึกษาวิเคราะห์มาก่อน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในเรื่อง แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัดของประเทศไทย โดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญและสินค้าเกษตรที่เป็นอาหารในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล เป็นรายเดือนที่มีการเก็บรวบรวมจากหลายหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัดเทคโนโลยีสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารในระดับโลก ประเทศไทย และจังหวัด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัย ปัญหา อุปสรรคที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความมั่นคงอาหารและโภชนาการในระดับจังหวัด จากฐานข้อมูลปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญและสินค้าเกษตรที่เป็นอาหารในระดับจังหวัด
3. เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัดของประเทศไทย ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาข้อมูลจากระบบบันทึกข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนของสินค้าเกษตร 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ พืชในระดับตำบล ปศุสัตว์ และประมง ในระดับอำเภอ ทั้งในสินค้าพืชเศรษฐกิจหลัก และพืชอาหารในระดับจังหวัด และนำมาวิเคราะห์ความมั่นคงทางอาหาร และจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงทางอาหารในระดับจังหวัด ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศขอบเขตด้านพื้นที่ดำเนินการศึกษา ข้อมูลฐานข้อมูลปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญและสินค้าเกษตรที่เป็นอาหาร ในพื้นที่ 77 จังหวัด ของประเทศไทย โดยแบ่งเป็นสาขาพืช ในระดับตำบล สาขาปศุสัตว์ และประมง ในระดับอำเภอ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากระบบปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด ที่หน่วยงานระดับจังหวัด ได้แก่ เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด

และประมงจังหวัด บันทึกข้อมูลปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด โดยเป็นสินค้าพืชในระดับตำบล สินค้าปศุสัตว์และประมงในระดับอำเภอ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ความพอเพียงของสารอาหารในแต่ละจังหวัด ร่วมกับข้อมูลทฤษฎีจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย ข้อมูลจำนวนประชากรรายจังหวัด กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลอัตราสารอาหารที่แนะนำให้บริโภคประจำวันสำหรับคนไทยอายุตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป

สำหรับข้อมูลทฤษฎี ผ่านการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย เช่น ความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ อัตราแปลงรายสินค้า คุณค่าทางโภชนาการของอาหารไทย และเทคโนโลยีสารสนเทศตลอดจนนโยบายและแผนงานต่าง เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) กรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2561-2580) และการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัย

การศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงทางอาหารในระดับจังหวัด ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ ทั้งในมิติของค่านิยม การประเมินสถานการณ์ ตัวชี้วัด ทั้งของไทยและต่างประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความมั่นคงทางอาหารที่เป็นประเด็นท้าทายของโลก และยังมีปัจจัยหลายประการที่อาจทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ภายในปี 2573 นอกจากนี้ การประเมินความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการในปัจจุบัน จำเป็นต้องมีการใช้ข้อมูลในระดับพื้นที่มากขึ้น เพื่อให้มีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในการนำมาวิเคราะห์ปริมาณความเพียงพอของสารอาหาร ตลอดจนการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้การวิเคราะห์หรือการแสดงผลข้อมูลมีความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นของผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ (1) สถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารในระดับโลก ระดับประเทศ และจังหวัด (2) ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของสารอาหาร 77 จังหวัด และ (3) แนวทางการขับเคลื่อนความมั่นคงทางอาหารในระดับจังหวัดของประเทศไทยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากการรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิพบว่า สถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับจังหวัด ยังมีความเปราะบาง เห็นได้จากตัวเลขผู้ขาดสารอาหารขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ระหว่าง พ.ศ. 2562-2564 คิดเป็นประชากรจำนวน 768 ล้านคน หรือ ร้อยละ 9.8 ของประชากรโลกสำหรับการประเมินสถานะความมั่นคงทางอาหารของไทย โดย FAO พบว่า ไทยมีจำนวนประชากรที่อดอยากหิวโหย ประมาณ 6.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ของประชากร (FAQ, Online, 2023) นอกจากนี้ หน่วยงานวิชาการนิตยสาร The Economist ได้จัดทำรายงานดัชนีความมั่นคงอาหารโลก เริ่มจัดทำเมื่อปี 2554 โดยจากรายงานดัชนีความมั่นคงอาหารโลก ประจำปี 2565 ได้จัดอันดับสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารของ 113 ประเทศทั่วโลก ใน 4 มิติ ได้แก่ (1) ความสามารถในการซื้ออาหารของประชากร (2) การมี

อยู่ของอาหารในประเทศ (3) คุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร และ (4) ความสามารถของประเทศในการรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืน โดยประเทศที่คะแนนภาพรวมทุกมิติ 5 อันดับแรก คือ ฟินแลนด์ ไอร์แลนด์ นอร์เวย์ ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ ตามลำดับ สำหรับประเทศไทย มีคะแนนภาพรวมอยู่ในลำดับที่ 64 จาก 113 ประเทศ โดยมีมิติที่ไทยได้คะแนนน้อย คือ มิติด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร อย่างไรก็ตาม การจัดทำรายงานดัชนีความมั่นคงอาหารโลก แบ่งเป็น การจัดเก็บรวบรวมใน 2 ลักษณะ คือ (1) การใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลขององค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานด้านเกษตรและสาธารณสุขของสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา เช่น ธนาคารโลก องค์การสหประชาชาติ องค์การการค้าโลก องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (2) การคำนวณและการค้นคว้าข้อมูลของหน่วยงานวิชาการของ The Economist ซึ่งผลการประเมินอาจไม่สะท้อนข้อเท็จจริงในแต่ละประเทศ (The Economist Newspaper, Online, 2023)

สำหรับสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารของไทย พิจารณาจากอัตราการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร (Self-Sufficiency Ratio: SSR) ซึ่งหมายถึง ดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงการพึ่งพาภายในประเทศเพื่อความยั่งยืนสะท้อนการผลิตที่สอดคล้องกับการใช้ในประเทศที่มีความสมดุล หากค่า SSR มากกว่า 100 หมายถึง การผลิตที่เกินกว่าการใช้ในประเทศ และหาก SSR น้อยกว่า 100 หมายถึง การผลิตที่ไม่เพียงพอต่อการใช้ในประเทศ ในช่วงระหว่างปี 2561-2565 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้วิเคราะห์ข้อมูล SSR ของสินค้าเกษตรที่สำคัญ เฉลี่ย 5 ปี แยกตามหมู่โภชนาการ ได้ดังนี้

(1) กลุ่มคาร์โบไฮเดรต ประกอบด้วย สินค้าข้าว มันสำปะหลัง มันฝรั่ง และอ้อยโรงงาน โดยสินค้าที่มี SSR เกิน 100 ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ส่วนมันฝรั่งมี SSR น้อยกว่า 100 หมายถึงผลผลิตยังไม่เพียงพอกับการใช้ในประเทศ

(2) กลุ่มโปรตีน ประกอบด้วย ไข่ไก่ ไข่เนื้อ โคเนื้อ เนื้อสุกร น้ามันดิบ และกุ้ง โดยทุกสินค้ามี SSR เกิน 100

(3) กลุ่มไขมัน ประกอบด้วย ปาล์ม น้ำมัน มะพร้าว และ

ถั่วเหลือง พบว่า ในกลุ่มไขมัน สินค้าที่มีค่า SSR สูงกว่า 100 มีเพียงปาล์มน้ำมัน ส่วนมะพร้าว และถั่วเหลืองมี SSR น้อยกว่า 100

(4) กลุ่มเกลือแร่และวิตามิน แบ่งเป็นกลุ่มไม้ผล และกลุ่มพืชหัวบางชนิด โดยไม้ผล ได้แก่ ลำไย ทุเรียน มังคุด ลิ้นจี่ เงาะ ลองกอง ส้มเขียวหวาน และกล้วยหอม มีค่า SSR มากกว่า 100 สำหรับกลุ่มพืชหัว ได้แก่ กระเทียมและหอมหัวใหญ่ มีค่า SSR น้อยกว่า 100

จากอัตราการพึ่งพาตนเองของไทย เฉลี่ยระหว่างปี 2561-2565 สะท้อนให้เห็นว่า ในกลุ่มคาร์โบไฮเดรต โปรตีน เกลือแร่และวิตามิน ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองได้ดีมาก ในขณะที่กลุ่มไขมัน พึ่งพาตนเองได้น้อย เนื่องจาก พืชที่ให้สารอาหารในกลุ่มไขมัน มีความต้องการใช้ในประเทศมาก แต่ปริมาณผลผลิตน้อย เนื่องจากพืชดังกล่าวยังมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าการนำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งนี้ การคำนวณอัตราการพึ่งพาตนเองด้านอาหารเป็นการคำนวณเบื้องต้น โดยใช้ข้อมูลการผลิตและความต้องการใช้ในประเทศจากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566)

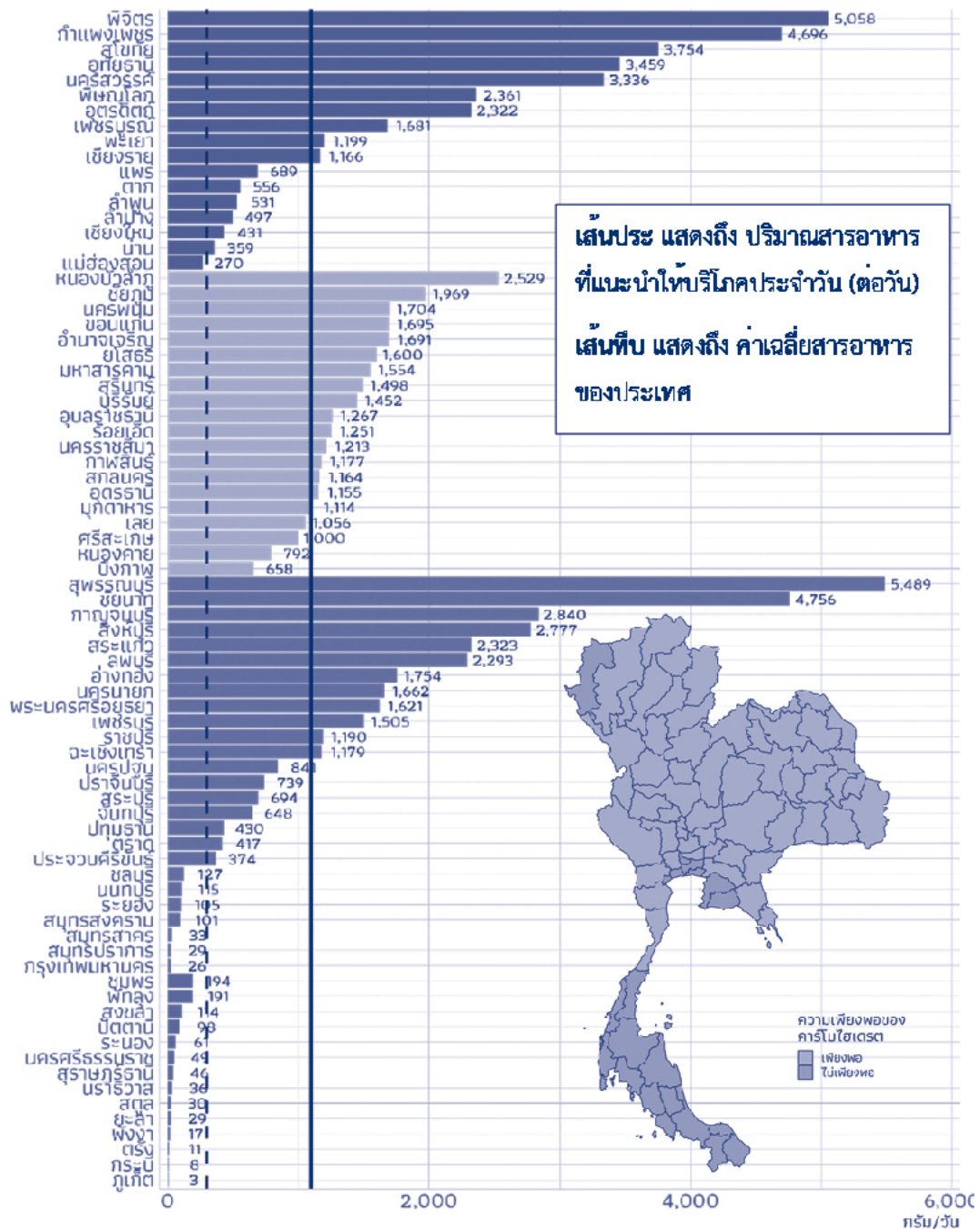
สถานการณ์ความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัด ยังไม่มีการวัดหรือจัดทำตัวชี้วัดที่ชัดเจน แต่มีการจัดทำแผนการเตรียมพร้อมด้านอาหารของแต่ละจังหวัดเป็นรายปี โดยเป็นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เช่น แหล่งผลิตอาหาร โรงงานผลิตอาหาร ข้อมูลเกษตรกร ร้านค้าปลีก โดยมีการวิเคราะห์ความมั่นคงด้านอาหารเบื้องต้นของประชากรของจังหวัดในภาวะปกติ โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับฐานข้อมูลประชากรจากทะเบียนราษฎร์ เพื่อประเมินว่ามีความพอเพียงในการบริโภคแยกตามปริมาณผลผลิตของแต่ละชนิดสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง ตามสัดส่วนประชากร เทียบกับอัตราความต้องการบริโภคต่อคนต่อวัน ของกรมอนามัย บนพื้นฐานว่าไม่มีการส่งออกหรือนำเข้าสินค้าไปนอกจังหวัด สำหรับในภาวะไม่ปกติ เช่น เมื่อเกิดภัยพิบัติจากธรรมชาติ หรือภาวะสงครามและความอดอยาก จะทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ โดยพิจารณาจากจำนวนวันที่มีอาหารสำรองเทียบกับปริมาณอาหารที่ผลิตได้ โดยไม่มีการนำเข้าและส่งออกสินค้า อย่างไรก็ตาม การประเมินความพอเพียงในการบริโภคยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ไม่มีข้อมูลปริมาณอาหารที่แท้จริง

ณ วันที่วิเคราะห์ ทั้งผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร และผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรม ที่แปรรูปแล้ว และจำหน่ายอยู่ในพื้นที่ รวมถึงข้อมูลการบริโภคต่อปีได้จากการประมาณการของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริง รวมทั้งสินค้ามีการนำเข้าและส่งออกตลอดเวลา นอกจากนี้ ครั้วเรือมีการสำรองอาหารเป็นปกติ เช่น การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงไก่ การซื้ออาหารมากักตุน แต่ข้อมูลเหล่านี้ไม่ได้ปรากฏในหน่วยงานต่าง ๆ อีกทั้งประชาชนนิยมเก็บสำรองเป็นเงิน หรือ ทรัพย์สิน เพื่อนำไปแลกอาหาร เนื่องจากอาหารมีวันหมดอายุ มีการเน่าเสีย และสูญเสีย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญและสินค้าเกษตรที่เป็นอาหารในระดับจังหวัด ในสินค้าพืช ปศุสัตว์ ประมง ของ 77 จังหวัดพบว่า ความพอเพียงของสารอาหารต่อประชากรโดยเส้นประ แสดงถึงปริมาณสารอาหารแนะนำการบริโภคต่อวัน และเส้นทึบ หมายถึง ค่าเฉลี่ยสารอาหารของประเทศ สำหรับคาร์โบไฮเดรต พบว่า จังหวัดที่มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 71.73 โดยแสดงผลด้วยสีเขียวในแผนที่ และจังหวัดที่ไม่มีความพอเพียงแสดงผลด้วยสีชมพูในแผนที่ (แผนภาพที่ 1)

สำหรับโปรตีน จังหวัดที่มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 94.80 มีเพียงสมุทรสาคร สมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร ที่ไม่มีความพอเพียง ในส่วนของไขมัน มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 88.31 โดยมี 6 จังหวัดที่ไม่มีความพอเพียง ได้แก่ ภูเก็ต บุรีรัมย์ นนทบุรี สมุทรสาคร สมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร สำหรับแคลเซียม มีจังหวัดที่มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 33.77 โดยทุกจังหวัดในภาคใต้ ไม่มีความพอเพียง ในส่วนของโพแทสเซียม มีจังหวัดที่มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 42.86 โดยทุกจังหวัดในภาคใต้ไม่มีความพอเพียง สำหรับเหล็ก จังหวัดที่มีความพอเพียงคิดเป็นร้อยละ 88.31 โดยมี 9 จังหวัดที่ไม่มีความพอเพียง ได้แก่ นนทบุรี ตราด สมุทรสาคร สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สตูล สุราษฎร์ธานี พัทลุง และกระบี่ ในส่วนของวิตามินเอ และวิตามินอี ไม่มีจังหวัดที่มีความพอเพียง ส่วนวิตามินซี จังหวัดที่มีความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 51.15 ทั้งนี้ จังหวัดไม่มีความพอเพียงของสารอาหารทุกหมู่ คือ สมุทรสาคร สมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร โดยผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของสารอาหาร เป็นการวิเคราะห์เบื้องต้น โดยใช้ปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตร และจำนวนประชากร

แผนภาพที่ 1 แสดงความพอเพียงของคาร์โบไฮเดรตใน 77 จังหวัด

ที่มา: สำนักโภชนาการ, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข (2561).

เป็นปัจจัยหลัก ทั้งนี้ไม่ได้ครอบคลุมปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น รายได้ของประชากรในจังหวัด จำนวนประชากรต่อพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น

จากนิยามของความมั่นคงอาหารของพระราชบัญญัติ คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ระบุว่าความมั่นคงอาหาร หมายถึง การเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชากรในประเทศ อาหารมีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตาม ความต้องการตามวัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศและความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารทางธรรมชาติของประเทศ ทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัย หรือการก่อการร้าย อันเกี่ยวเนื่องจากอาหาร ซึ่งมีความสอดคล้องกับนิยามของความมั่นคงอาหารขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ที่ระบุว่าความมั่นคงอาหาร หมายถึง สภาวะที่ทุกคนและทุกขณะเวลามีความสามารถทั้งทางกายภาพ และทางเศรษฐกิจที่สามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจด้านอาหาร เพื่อให้เกิดชีวิตที่มีพลังและมีสุขภาพ ทั้งนี้ เมื่อนำคำนิยาม ประกอบกับแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลด้านการเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาพิจารณาร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด สามารถวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัด ตามมิติของความมั่นคงอาหารได้ดังนี้

1. ความมีอยู่ของอาหาร หรือความพอเพียงของอาหาร หมายถึง ปริมาณอาหารที่มีอยู่ในประเทศ โดยอาจได้มาจากการผลิตภายในประเทศ การนำเข้า รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือด้านอาหาร ดังนั้น ข้อมูลปริมาณผลผลิตที่ผลิตได้ในแต่ละจังหวัดไม่ได้สะท้อนว่าประชากรในจังหวัดจะบริโภคผลผลิตที่ผลิตในจังหวัดทั้งหมดหรือไม่ อย่างไรก็ดี การคำนวณความพอเพียงของหมู่โภชนาการ จากการแปลงปริมาณผลผลิตเฉพาะส่วนที่สามารถบริโภคได้ นามาคิดสัดส่วนปริมาณสารอาหารจากตารางคุณค่าทางโภชนาการของสารอาหารไทย พ.ศ. 2561 ประกอบกับการใช้อัตราสารอาหารที่แนะนำให้บริโภคประจำวันสำหรับคนไทย อายุตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข หารจำนวน

ประชากรในจังหวัดจากข้อมูลของกระทรวงมหาดไทยนั้น มีความละเอียดในระดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นคำนวณทุกสารอาหารอยู่ในสินค้าชนิด ๆ นั้น ไม่ใช่การคำนวณตามหมู่โภชนาการหลัก ซึ่งจังหวัดสามารถนำข้อมูลความเพียงพอของสารอาหารไปใช้ประกอบวิเคราะห์ว่าสารอาหารที่ขาดในจังหวัดมีอยู่มากในสินค้าใด โดยจังหวัดสามารถส่งเสริมการเพาะปลูกพืชดังกล่าว ทั้งนี้ หากมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสดงผลความพอเพียงของสารอาหารในแต่ละจังหวัด ตลอดจนปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรจะช่วยให้จังหวัดสามารถบริหารความมั่นคงอาหารในมิติของความมีอยู่ของอาหารหรือความพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การวิเคราะห์ปริมาณผลผลิตยังมีข้อจำกัดในเรื่องการเคลื่อนย้ายผลผลิตสินค้าเกษตรระหว่างจังหวัดและการเคลื่อนย้ายออกนอกประเทศ ซึ่งในการคำนวณความพอเพียงหากนำข้อมูลการกระจายผลผลิตภายนอกจังหวัด มาหักลบจากปริมาณผลผลิตที่จังหวัดผลิตได้จะช่วยให้การคำนวณความพอเพียงมีความครบถ้วนมากขึ้น แต่ข้อมูลดังกล่าวยังมีข้อจำกัด เนื่องจากการประมาณการกระจายผลผลิตที่ได้จากการสำรวจและสอบถามเกษตรกรผู้ผลิต ดังนั้น ข้อมูลที่ได้อาจไม่ครบถ้วนและสมบูรณ์ ทั้งนี้ หากมีการจัดทำแนวทางในการเก็บข้อมูลการกระจายผลผลิตและการนำเข้าผลผลิตเข้าสู่จังหวัด หรือแสวงหาวิธีการในการได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวในเชิงวิชาการจะช่วยทำให้การคำนวณความพอเพียงของสารอาหารมีความครบถ้วน แม่นยำ และสะท้อนสถานการณ์การผลิตในจังหวัดมากขึ้น

2. การเข้าถึงอาหาร หมายถึง การเข้าถึงทรัพยากรที่พอเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารที่เหมาะสมและมีโภชนาการ โดยสามารถอธิบายความใน 2 กรณี คือ การมีสถานที่ประกอบการจำหน่ายสินค้า และการมีรายได้ของประชากร สำหรับในส่วนที่ 1 หมายถึงสถานที่ประกอบการจำหน่ายอาหาร เช่น ตลาดสด ตลาดนัด ซูเปอร์มาร์เก็ต และห้างสรรพสินค้า เป็นต้น โดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัด จะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลสถานประกอบการในแต่ละจังหวัด ซึ่งไม่รวมข้อมูลของชนิดสินค้าและปริมาณ อย่างไรก็ดี หากจังหวัดมีการแสดงข้อมูลสถานประกอบการจำหน่ายสินค้าเกษตรในแต่ละจังหวัดผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยให้จังหวัดสามารถบริหารจัดการความมั่นคงอาหารในมิติของการเข้าถึงอาหารในกรณี

ที่จังหวัดยังไม่มีความปลอดภัยของอาหารในแต่ละชนิดได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในส่วนที่ 2 คือ ประเด็นรายได้ของประชากรเพื่อใช้ในการบริโภค ซึ่งจังหวัดสามารถแสดงผลรายได้ต่อหัวประชากร โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงราคาสินค้าเกษตรและอาหารจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการความมั่นคงอาหารในมิติของการเข้าถึงอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ดี องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้มีวิธีการประเมินความชุกของการขาดสารอาหารของประชากรในระดับปานกลางหรือรุนแรง โดยประเมินเกี่ยวกับความกังวลในการซื้อและค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารในครัวเรือน ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ประเทศไทยยังไม่มีการดำเนินการที่ต่อเนื่อง มีเพียงการจัดทำโครงการนำร่อง โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทั้งนี้ การประเมินความมั่นคงอาหาร โดยวิธีการจากหน่วยงานในต่างประเทศอาจไม่สามารถตอบโจทย์บริบทของประเทศไทย เนื่องจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชากรไทยในชนบทจะบริโภคอาหารที่ได้มาจากการเพาะปลูกของตนเอง จึงอาจไม่มีความกังวลในประเด็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร ทำให้การประเมินโดยใช้วิธีขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติอาจไม่สะท้อนความเป็นจริงของประเทศไทย

3. การใช้ประโยชน์จากอาหารหมายถึง การใช้ประโยชน์จากโภชนาการในอาหารซึ่งเกิดจากการเตรียมอาหารที่เหมาะสม ความหลากหลายของอาหาร รวมถึงการจัดสรรอาหารในครัวเรือน นอกจากนี้ ยังครอบคลุมคุณภาพและความปลอดภัยอาหารด้วย ซึ่งจากข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด แสดงถึงความหลากหลายของชนิดสินค้า โดยสินค้าพืชมีมากกว่า 300 ชนิด สินค้าปศุสัตว์ 24 ชนิด และสินค้าประมง 158 ชนิด แสดงให้เห็นว่า ประชากรไทยสามารถเลือกบริโภคอาหารที่มีความหลากหลายประเภท ซึ่งหากมีการนำข้อมูลคุณค่าโภชนาการมาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จะช่วยให้ประชากรไทยสามารถเลือกบริโภคอาหารที่มีความหลากหลายและส่งผลต่อความหลากหลายของสารอาหารในการบริโภคให้กับประชากร สำหรับประเด็นมาตรฐานด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร นับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้ออาหารที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ทั้งนี้ หน่วยงานที่กำกับดูแลและตรวจสอบรับรองคุณภาพการผลิต

สินค้าเกษตร คือ กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง ซึ่งทุกกรมได้มีการจัดทำข้อมูลเกษตรกรรมและฟาร์มที่ผ่านการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชปศุสัตว์ และประมง (Good Agricultural Practice: GAP) ซึ่งหากมีการเชื่อมต่อข้อมูล GAP ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยให้จังหวัดสามารถระบุพิกัดในการส่งเสริมการตรวจรับรอง GAP ได้

4. เสถียรภาพด้านอาหาร หมายถึง ประชากร ครัวเรือน และบุคคลสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอได้ตลอดเวลา ไม่ประสบภาวะเสี่ยงในการเข้าถึงอาหารที่เกิดจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือภาวะการขาดแคลนอาหารตามฤดูกาลซึ่งจากข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากในปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด มีข้อมูลปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นรายเดือน ดังนั้น หากเกิดวิกฤตสินค้าเกษตรขาดแคลนที่ส่งผลกระทบต่อการบริโภคอาหารของประชากรในจังหวัดปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด จะทำให้จังหวัดทราบว่า สินค้าเกษตรนั้นจะมีอยู่ที่ใดบ้าง เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาความขาดแคลนได้ทัน่วงทีตลอดจนทำให้สามารถบริหารจัดการความมั่นคงอาหารทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ หากมีการแสดงผลข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จะทำให้จังหวัดสามารถรับทราบสถานการณ์การผลิตของจังหวัดตนเอง และจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของพื้นที่เพาะปลูกของสินค้าแต่ละชนิด จะช่วยสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลสำหรับการเสริมสร้างความมั่นคงอาหารได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัดของประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ผู้บริหารสูงสุดในระดับจังหวัดต้องให้ความสำคัญ โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดของจังหวัด ตลอดจนสนับสนุนให้มีการนำข้อมูลในปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนความมั่นคงอาหารและโภชนาการของจังหวัดนอกจากนี้การ

ขับเคลื่อนความมั่นคงอาหารและโภชนาการระดับจังหวัด ต้องอาศัยการบูรณาการจากทุกภาคส่วนในจังหวัด โดยเฉพาะ มิติด้านบุคลากร งบประมาณ ข้อมูล และองค์ความรู้ เพื่อให้ ได้ข้อมูลที่มีความครบถ้วน ครอบคลุมมิติการจัดการด้าน อาหารในระดับจังหวัดให้เกิดความคุ้มค่าอย่างแท้จริงนอกจาก นี้ ควรสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ข้อมูลด้านอาหารศึกษาใน ทุกภาคส่วน เพื่อให้สร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นให้ ประชาชนบริโภคอาหารที่มีความหลากหลายและมีคุณค่า ทางโภชนาการเหมาะสมตามวัย

ทั้งนี้ การเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านเกษตรแบบอัตโนมัติ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยลดภาระการบันทึกข้อมูล ของหน่วยงานในพื้นที่ นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำแนวทาง และวิธีการเก็บข้อมูลที่เป็นระเบียบแบบแผนถูกหลักวิชาการ

และควรจัดทำคู่มือการใช้ประโยชน์จากปฏิทินผลผลิตสินค้า เกษตรในมิติต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานในระดับ จังหวัดใช้ในการวิเคราะห์ วางแผนการบริหารจัดการความ มั่นคงอาหารและโภชนาการให้ครอบคลุมทุกมิติสำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า เกษตรและอาหารในระดับจังหวัด และประเมินผลระบบ ปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดอย่าง สม่าเสมอ เพื่อให้ทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางการ ปรับปรุงให้สามารถนำข้อมูลไปต่อยอดการวิเคราะห์ในด้าน อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการ สร้างเสริมความมั่นคงอาหารและโภชนาการในระดับจังหวัด ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศต่อไป

บรรณานุกรม

- เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. (2564). “แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด คณะทำงาน ขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ และคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร”. คำสั่งที่ 798/2564 ลงวันที่ 2 พ.ย.2564.
- เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. (2555). กรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2555-2560. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- “พระราชบัญญัติกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551”ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 31 ก, 8 กุมภาพันธ์ 2551.
- โภชนาการ, สำนัก. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข.(2563). ตารางปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวัน สำหรับคนไทย พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ : กรมอนามัย.
- โภชนาการ, สำนัก. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. (2561). ตารางแสดงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารไทย. กรุงเทพฯ : กรมอนามัย.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2566).กรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหารของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2555-2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. (2566).คู่มือการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด เพื่อการบริหาร จัดการด้านความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ปี 2565. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.oae.go.th/assets/portals/files/down loadform/ cropcalendar/mcalendar2565edited.pdf>.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. (2565). “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.nesdc.go.th/ewtnews.php?nid=13651&file name=developissue>.

- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. (2563).“แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร” (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก : <http://nscr.Nesdb.go.th/ masterplans-03/>.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. (2563).“ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580” (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก: <https://www.nesdc.go.th/download/document /SAC/NSPlan Oct2018.pdf>.
- สาธารณสุข, กระทรวง. (2561). กรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561-2580.
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- สารสนเทศการเกษตร, ศูนย์. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557).คำนิยามข้อมูลสถิติการเกษตร. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
เศรษฐกิจการเกษตร.
- Food and Agriculture Organization. (2023). “An Introduction to the Basic Concepts of Food Security”
Food Security Information for Action Practical Guides 2008, (Online).
Available : <https://www.fao.org/3/al936e/al936e00.pdf>.
- Food and Agriculture Organization. (2023).“Food Security” Policy Brief Issue 2 , June 2006 (Online).
Available :https://www.fao.org/fileadmin/templates/faoitaly/documents/pdf/pdf_Food_Security_Cocept_Note.pdf.
- Food and Agriculture Organization. (2023). Human energy requirements Report of a Joint FAO/WHO/UNU Expert
ConsultationRome : United Nations University World Health Organization Foodand Agriculture Organization
of the United Nations, 2004. (Online). Available :<https://www.fao.org/3/y 5686e/y5686e00 .htm#Contents>.
- Food and Agriculture Organization. (2023).The State of Food Security and Nutrition in the World. Rome : Food
and Agriculture Organization, 2022. (Online). Available :[https://www.fao.org/publications/home/fao-flagship-
publications /the-state-of-food-security-and-nutrition-in-the-world/2022/en..](https://www.fao.org/publications/home/fao-flagship-publications /the-state-of-food-security-and-nutrition-in-the-world/2022/en..)
- The Economist Newspaper. (2023).Global Food Security Index, 2022.(Online). Available : <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/>.

บทความวิชาการ

รูปแบบเศรษฐกิจจีนยุคสีจิ้นผิงและ การปรับประยุกต์กับเศรษฐกิจไทย

China's economic model under Xi Jinping and its implications for Thailand

อักษรศรี พานิชสาส์น

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Aksornsri Phanishsarn

Faculty of Economics, Thammasat University, Bangkok, Thailand

E-mail: 2009sorn@gmail.com

วันที่รับบทความ : 6 กรกฎาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และโมเดลเศรษฐกิจจีนภายใต้การนำของสีจิ้นผิงหรือ “สีโนมิกส์” โดยเฉพาะโมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 14 ของจีน เพื่อถอดบทเรียนประสบการณ์ของจีนในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับไทย และปรับประยุกต์เพื่อเสนอแนะรูปแบบเศรษฐกิจไทยยุคหลังโควิด-19

ผลการศึกษาพบว่า จีนสามารถปรับโครงสร้างเศรษฐกิจตามแนวทางสีโนมิกส์ที่ต้องการหันมาเน้นการบริโภคภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาตลาดภายนอกและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ด้วยโมเดลการพัฒนาในรูปแบบใหม่ จีนสามารถลดสัดส่วนการส่งออกต่อ GDP และค่อย ๆ เพิ่มสัดส่วนการบริโภคภายในประเทศต่อ GDP ได้มากขึ้น

จากการถอดบทเรียนและปรับประยุกต์จากโมเดลจีน มีข้อเสนอแนะเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยในยุคหลังโควิด-19 ด้วย C.C.C. model ประกอบด้วยการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ (Circulation) การบริโภค (Consumption) และการแข่งขัน (Competition) และข้อเสนอแนะเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ก้าวหน้าทางนวัตกรรมด้วยแนวทาง T.H.A.I. Model นั่นคือ การมุ่งพัฒนาด้านเทคโนโลยี (Technology) ทุนมนุษย์/คนเก่งมีทักษะสูง (Human Capital/Talent) ภาคเกษตรที่ก้าวหน้า (Advanced Agriculture) และอุตสาหกรรมที่ใช้นวัตกรรม (Innovative Industries) ทั้งนี้ จำเป็นต้องตระหนักถึงเงื่อนไขและบริบทของไทยที่ยังคงแตกต่างกับจีนในหลายด้าน

คำสำคัญ : สีโนมิกส์, โมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่

Abstract

This article aims to study China's development models and strategies during Xi Jinping's regime or "Xinomics", especially its Dual Circulation Model and the current China's 14th Five Year Plan, in order to learn from China's experiences in addressing similar economic problems that Thailand is facing and analyze its implications to develop a relevant economic framework for Thailand after COVID-19.

Based on the findings, it is concluded that China has been able to restructure its economy to be more consumption-driven by implementing the "Xinomics" approach that sought to reduce its overdependence on foreign markets and technologies. With its new development model, China has successfully reduced its export to GDP ratio and gradually increased its consumption to GDP ratio.

With lessons learned from China's model, this article recommends that Thailand should transform its economy after COVID19 with the C.C.C. framework, which stands for Circulation, Consumption, and Competition, and to be a more advanced and innovative nation with the T.H.A.I. Model covering Technology, Human Capital/ Talent, Advanced Agriculture, and Innovative Industries. Nonetheless, it is imperative to be aware that the context of Thailand is significantly different from China's context in many aspects.

Keywords: Xinomics, Dual Circulation Model

บทนำ

ภายใต้การนำของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง รัฐบาลจีนได้ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนขนานใหญ่ เนื่องด้วยปัญหาและจุดอ่อนของโมเดลเศรษฐกิจจีนในแบบเดิม แม้ว่าเศรษฐกิจจีนจะเติบโตอย่างก้าวกระโดดในยุคก่อนสีจิ้นผิง หากแต่เป็นการเติบโตที่ไม่ยั่งยืนเน้นตัวเลขเชิงปริมาณมากเกินไป จนสร้างปัญหาหลายอย่าง เช่น ปัญหาการผลิตสินค้าไร้คุณภาพ การผลิตล้นเกินในบางอุตสาหกรรมปัญหาช่องว่างทางรายได้ และปัญหาโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคต่างประเทศมากเกินไป โดยเฉพาะแรงกดดันจากบริบทและสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนไป จากการเผชิญกับความท้าทายจากปัญหาความขัดแย้งเชิงอำนาจกับสหรัฐฯ และปัญหาผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ที่สร้างปัญหาอื่น ๆ ตามมา รัฐบาลจีนในยุคสีจิ้นผิงจึงจำเป็นต้องปรับโมเดลการพัฒนาประเทศที่แตกต่างจากผู้นำยุคก่อนหน้า เพื่อลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ หันมาสร้างความแข็งแกร่งจากภายใน เน้นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยการบริโภคภายในประเทศ และไม่เน้นเติบโตเชิงปริมาณ แต่เน้นด้านความมั่นคงและรักษาเสถียรภาพให้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์และโมเดลเศรษฐกิจจีนภายใต้การนำของสีจิ้นผิงหรือ“สีโนมิกส์” (Xinomics) จึงเน้นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจขนานใหญ่และได้นำ “โมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่” (Dual Circulation Model) มาใช้ เพื่อดึงศักยภาพของพลังหมุนเวียนเศรษฐกิจภายในประเทศ (Internal Circulation) ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับพลังหมุนเวียนเศรษฐกิจภายนอกประเทศ (External Circulation) พร้อม ๆ กับลดการพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และหันมาทุ่มพัฒนาเทคโนโลยีพื้นฐานที่สำคัญเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยี และช่วยให้จีนมีความสามารถในการพึ่งตนเองในด้านเทคโนโลยี หากจีนทำได้สำเร็จ จะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของจีนในการก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจด้านเทคโนโลยีที่จะมาเปลี่ยนโลกในยุคดิจิทัล และกำหนดอนาคตของโลก

ดังนั้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบเศรษฐกิจจีนในยุคสีจิ้นผิงโดยเฉพาะโมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่ และวิเคราะห์ทิศทางจีนจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 ปี ฉบับที่ 14 ของจีน โดยวิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อมูลทุติยภูมิด้วยการวิจัยเอกสารด้วยกรอบวิเคราะห์ PEST Analysis จาก 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ด้านการเมือง (P) ด้านเศรษฐกิจ (E) ด้านสังคม (S) และด้านเทคโนโลยี (T) เพื่อถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของจีนในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับไทย และปรับประยุกต์เพื่อเสนอแนะรูปแบบเศรษฐกิจไทยยุคหลังโควิด-19 ต่อไป

รูปแบบเศรษฐกิจภายใต้สีจิ้นผิง: สีโนมิกส์ (Xinomics)

ภายใต้การบริหารประเทศจีนของประธานาธิบดีสีจิ้นผิงที่เริ่มมาตั้งแต่ปี 2013 แนวทางสีโนมิกส์ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของจีนอย่างต่อเนื่องด้วยการปรับโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจจีนหันมาเน้นรักษาเสถียรภาพ และลดการพึ่งพาภาคต่างประเทศ โดยเฉพาะการลดการนำเข้าเทคโนโลยีที่สำคัญ คือ การปรับโมเดลเศรษฐกิจไม่เน้นตัวเลขการเติบโตเชิงปริมาณ แต่เน้นเชิงคุณภาพ ลดการกระตุ้นเศรษฐกิจที่เกินตัว หันมาเน้นส่งเสริมการผลิตสินค้าที่มีนวัตกรรม และพัฒนาภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตด้วยยุทธศาสตร์ Made in China 2025 เพื่อมุ่งพัฒนานวัตกรรม การวิจัยขั้นพื้นฐานและคิดค้นเทคโนโลยีของจีนเอง รวมทั้งการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาออกแบบนโยบายได้อย่างแม่นยำ มุ่งเน้นการบริหารประเทศโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

ภายใต้การนำของสีจิ้นผิง จีนสามารถพัฒนาในหลายด้านที่เทียบเท่ากับประเทศมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ ได้สำเร็จ โดยเฉพาะการพัฒนาเทคโนโลยี 5G เทคโนโลยีปัญญา

ประดิษฐ์ A.I. และการมุ่งสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) อย่างรวดเร็ว จีนกลายเป็นตลาดออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ตลอดจนการเติบโตของผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ และการขยายตัวของเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม (Platform Economy) อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในยุคหลังโควิด-19 เป็นตัวเร่งให้ชาวจีนปรับวิถีชีวิตสู่สังคมดิจิทัลมากขึ้น ยุทธศาสตร์จีนในยุคสีจิ้นผิงจึงมุ่งสู่เศรษฐกิจดิจิทัลอย่างจริงจัง และมีพัฒนาการในด้านนวัตกรรมทางการเงินที่โดดเด่นในระดับโลก โดยเฉพาะการพัฒนาเงินดิจิทัลโดยธนาคารกลางในลักษณะ Retail Central Bank Digital Currency ได้สำเร็จเป็นชาติแรกของโลกหรือที่เรียกว่า “เงินหยวนดิจิทัล” และตั้งแต่เดือนเมษายน ปี 2020 ธนาคารกลางของจีนได้นำเงินหยวนดิจิทัลมาให้ชาวจีนได้ทดลองใช้จับจ่ายซื้อของในชีวิตประจำวัน จึงเป็นพัฒนาการของนวัตกรรมทางการเงินที่ก้าวหน้าล้ำสมัย และสอดคล้องกับวิถีชีวิตดิจิทัลของชาวจีนในปัจจุบัน

สำหรับผลการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเด่นของแนวทางสีโนมิกส์ สรุปได้ ดังนี้

1. แนวทางสีโนมิกส์ไม่เน้นเติบโตแต่เน้นมั่นคง และให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะหลังจากเกิดการระบาดของโควิด-19 จีนหันมาเน้นความมั่นคงทางอาหารอย่างจริงจัง เพื่อให้จีนผลิตอาหารได้เองภายในอย่างเพียงพอเพื่อคนจีนทั่วประเทศ
2. แนวทางสีโนมิกส์ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนมาเน้นภาคการบริโภคภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาภาคต่างประเทศ และใช้ประโยชน์จากศักยภาพของเศรษฐกิจภายในและตลาดขนาดใหญ่ของจีน
3. แนวทางสีโนมิกส์ลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ หันมาเน้นการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของจีนเอง โดยทุ่มงบประมาณเพื่อการวิจัยพื้นฐานอย่างเต็มที่ รวมทั้งยกระดับอุตสาหกรรมแห่งอนาคตด้วยยุทธศาสตร์ Made in China 2025
4. แนวทางสีโนมิกส์เน้นการจัดความยากจนเพื่อยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของชาวจีน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสังคมพอกินพอใช้รอบด้าน (“สังคมสี่อย่าง” ในภาษาจีนกลาง)
5. แนวทางสีโนมิกส์เน้นการพัฒนาชนบทให้เป็นเมือง (Urbanization) กระจายความเจริญสู่ชนบท เน้นสร้าง

งานและเพิ่มรายได้ให้ชาวจีนในชนบท เพื่อขยับขึ้นเป็นกลุ่มชนชั้นกลางที่จะเป็นพลังการบริโภคกระลอกใหม่ของจีนต่อไป

6. แนวทางสีโนมิกส์เน้นลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ด้วยการผลักดันแนวคิดรุ่งเรืองร่วมกัน (Common Prosperity) เพื่อให้ผู้ที่มีความมั่งคั่งมากกว่าควรต้องแบ่งปันและช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้กว่า เพื่อเป้าหมายในการสร้างสังคมที่มีความรุ่งเรืองร่วมกัน

7. แนวทางสีโนมิกส์เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และส่งเสริมคนเก่งที่มีทักษะสูง (Talent) ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งอนาคต ทั้งที่เป็นคนรุ่นใหม่ในจีนและในต่างประเทศ

8. แนวทางสีโนมิกส์เน้นการยกระดับและพัฒนาภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) ไม่เน้นเศรษฐกิจฉาบฉวย และไม่สนับสนุนเศรษฐกิจเก็งกำไร เช่น ห้ามการเก็งกำไรในอสังหาริมทรัพย์ และห้ามทำธุรกรรมเงินคริปโตทุกชนิด

9. แนวทางสีโนมิกส์เน้นการพัฒนานวัตกรรมทางการเงิน โดยเฉพาะธนาคารกลางของจีนได้พัฒนา “เงินหยวนดิจิทัล” เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถนำไปจับจ่ายใช้สอย (Retail Central Bank Digital Currency) จนสำเร็จเป็นประเทศแรกของโลก

10. แนวทางสีโนมิกส์เน้นพัฒนาประเทศมุ่งสู่เศรษฐกิจดิจิทัล และขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและนำผลการวิเคราะห์ฐานข้อมูลขนาดใหญ่มาออกแบบนโยบายได้อย่างแม่นยำและตรงจุด

11. แนวทางสีโนมิกส์เน้นพัฒนาภาคเกษตรที่ทันสมัย ด้วยการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่ล้ำหน้า เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งการสนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้กลับถิ่นเกิดเพื่อพัฒนาภาคเกษตรที่ก้าวหน้าในท้องถิ่นของตน

12. แนวทางสีโนมิกส์เน้นการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดการสร้างมลพิษ และส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด ตลอดจนการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าอย่างจริงจัง

13. แนวทางสีโนมิกส์ไม่ใช่แนวทางสู่การเป็นรัฐสวัสดิการที่เน้นการแจกเงินหรือแจกสิ่งของให้ประชาชน จนไม่ยอมทำงานเผื่อรอคอยการช่วยเหลือจากรัฐ สีจิ้นผิงมองว่า จะกลายเป็นปัญหาติดกับดักของรัฐสวัสดิการ (Trap of Welfarism)

แผนภาพที่ 1 โมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่ของจีน (Dual Circulation Model)

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้เขียน, 2565

14. แนวทางสีโนมิกส์เน้นกระตุ้นการแข่งขันในภาคธุรกิจ ลดการครอบงำทางธุรกิจของทุนขนาดใหญ่ พร้อม ๆ กับการกำกับดูแลและยึดมั่นในกฎหมาย โดยนำกฎหมายมาใช้จัดระเบียบทุน เพื่อกำกับดูแลกิจกรรมทางธุรกิจต่าง ๆ

ทั้งนี้ จุดเด่นที่สำคัญอีกด้านในยุคสีจิ้นผิง คือ การให้ความสำคัญกับบทบาทภาครัฐ ใช้การเมืองนำเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในแวดวงวิชาการและกลุ่มจับตาสีจิ้นผิง ได้วิเคราะห์ว่า ภายใต้การนำของสีจิ้นผิง เศรษฐกิจจีนกลายเป็น “ระบบทุนนิยมโดยรัฐที่มีพรรคเป็นใหญ่” (Party-State Capitalism) พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นผู้คุมอำนาจทั้งหมดในจีน และแทรกตัว/แทรกซึมคอยกำกับอยู่ในกลไกต่างๆ ของเศรษฐกิจและภาคธุรกิจจีน มีการเมืองแบบรวมศูนย์อำนาจและนำกลไกรัฐมาจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ เพื่อรักษาเสถียรภาพ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการแข่งขันภาคเอกชน เพื่อประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

โมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่ (Dual Circulation Model)

เมื่อเดือนตุลาคมปี 2020 ในการประชุมคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ประกาศนำโมเดล

“เศรษฐกิจวงจรคู่” มาใช้เป็นแกนหลักในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีน โดยจะเน้น “การหมุนเวียนภายในประเทศ” ควบคู่และเชื่อมโยงกับ “การหมุนเวียนเศรษฐกิจภายนอก” เพื่อดึงศักยภาพของเศรษฐกิจภายในของจีน และสร้างพลังทางเศรษฐกิจให้ทั่วโลกหันมาพึ่งพาจีนมากขึ้น พร้อม ๆ กับลดการพึ่งพาต่างประเทศด้านเทคโนโลยี หันมาพัฒนาความสามารถของจีนในการคิดค้นนวัตกรรม

ทั้งนี้ คำว่า “การหมุนเวียนของเศรษฐกิจ” หมายถึง การหมุนเวียนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกประเทศ เช่น การบริโภค การผลิต การลงทุนของรัฐและเอกชน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ ทางการเงินได้ประกาศชัดเจนว่า ในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนตามแนวทางนี้ ไม่ได้หมายความว่า จีนจะปิดประเทศ หากแต่ยังคงเดินหน้าเปิดกว้างติดต่อกับเศรษฐกิจโลก เพื่อสร้างสมดุลของทั้งสองวงจรเศรษฐกิจ ประเด็นสำคัญของโมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่ของจีน สรุปไว้ในแผนภาพที่ 1

ที่สำคัญ โมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่ถือเป็นหัวใจหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ 5 ปีของจีน ฉบับที่ 14 (ปี 2021-2025) และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามวิสัยทัศน์ 2035 ที่ทางการประกาศไว้ (China

Vision 2035) เพื่อให้จีนเป็นประเทศที่มีความทันสมัยในระบอบสังคมนิยม (Socialist Modernization)

ทั้งหมดนี้ สะท้อนทิศทางในอนาคตของเศรษฐกิจจีนที่จะลดการพึ่งพาภาคต่างประเทศ หันมาสร้างพลังการบริโภคภายในจีน โดยเฉพาะการตั้งเป้าหมายเพิ่มชนชั้นกลางของจีนให้มากขึ้นอีกเท่าตัว และใช้ศักยภาพจากอุปสงค์ของตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่ของจีน ในการดึงดูดภาคเศรษฐกิจภายนอกให้หันมาพึ่งพาพลังการซื้อหรือการนำเข้าของจีนเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ต้องพึ่งพารายได้จากตลาดขนาดใหญ่ของจีนให้มากขึ้น ในที่สุด ก็จะทำให้จีนสามารถมีอำนาจต่อรองและมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจในระดับโลกมากขึ้นกล่าวคือ การใช้ภาคเศรษฐกิจภายนอกเป็นแรงเสริมในการขับเคลื่อนพลวัตของเศรษฐกิจภายในของจีนนั่นเอง

บทวิเคราะห์: ถอดบทเรียนรูปแบบเศรษฐกิจจีน

ผลจากการปรับรูปแบบใหม่ของเศรษฐกิจจีนตามแนวทางสีโนมิกส์ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของจีนที่แตกต่างจากรูปแบบเดิมในหลายด้าน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบดัชนีเศรษฐกิจในยุคก่อนสีจิ้นผิง (ปี 2012) และยุคสีจิ้นผิง (ตั้งแต่ปี 2013 เป็นต้นไป) พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงและปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนได้ตามเป้าหมายในหลายด้าน โดยเฉพาะผลสำเร็จจากการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่เคยพึ่งพาการส่งออกและมีการกระจุกตัวของตลาดหลักเพียงไม่กี่แห่งจนเกิดความเสี่ยงจากภายนอก จากเดิมในยุคก่อนสีจิ้นผิงที่มีสัดส่วนการส่งออกต่อ GDP สูงถึงร้อยละ 25.49

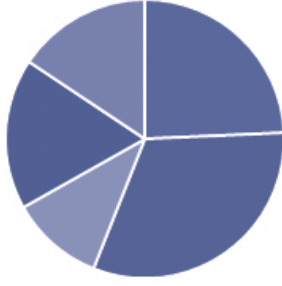
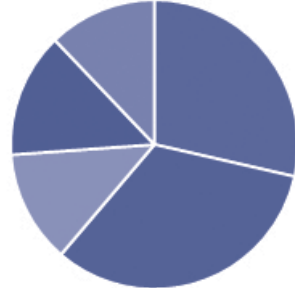
ในปี 2012 หากแต่รัฐบาลสีจิ้นผิงสามารถปรับดัชนีดังกล่าวลดลงเหลือร้อยละ 18.72 ในปี 2021 รวมทั้งสามารถปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนหันมาเน้นการบริโภคในประเทศได้มากขึ้น โดยมีสัดส่วนร้อยละ 54.30 ต่อ GDP ในปี 2020 ตลอดจนมีความก้าวหน้าด้านนวัตกรรม โดยวัดจากดัชนีนวัตกรรมระดับโลก (Global Innovation Index) ที่เพิ่มขึ้นจากอันดับที่ 34 ของโลกในปี 2012 มาเป็นอันดับที่ 12 ของโลกในปี 2021

ที่สำคัญ แนวทางสีโนมิกส์ได้ช่วยการยกระดับรายได้เฉลี่ยต่อหัวของชาวจีนอย่างชัดเจน จากในปี 2012 ยุคก่อนสีจิ้นผิง ชาวจีนเคยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว (GDP Per Capita) อยู่ที่ 6,283 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี (จัดเป็นอันดับที่ 94 ของโลก) หากแต่ตัวเลขในปี 2021 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของชาวจีนได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นเท่าตัว มาอยู่ที่ระดับ 12,556 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี (ขยับขึ้นเป็นอันดับที่ 64 ของโลก) รวมทั้ง “นโยบายจัดความยากจนแบบตรงจุด” ของสีจิ้นผิง ทำให้สามารถจัดความยากจนในประเทศจีนได้สำเร็จมาตั้งแต่ปลายปี 2020 ช่วยให้ผู้ยากไร้ในชนบทจีนจำนวน 98.99 ล้านคน สามารถหลุดพ้นจากความยากจนทำให้ชาวจีนในชนบทมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีส่วนช่วยให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของจีนทั้งประเทศเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด จนบรรลุเป้าหมายของรัฐในการขยายกลุ่มชนชั้นกลางจีนที่มีอำนาจซื้อมากขึ้นด้วยสำหรับรายละเอียดดัชนีเศรษฐกิจจีนที่สำคัญเชิงเปรียบเทียบสรุปไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบดัชนีทางเศรษฐกิจของจีน ในยุคก่อนสีจิ้นผิงและยุคสีจิ้นผิง

ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ	ยุคก่อนสีจิ้นผิง ปี 2012	ยุคสีจิ้นผิง ตั้งแต่ปี 2013
รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี (GDP Per Capita)	6,283 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับที่ 94 ของโลก Source :IMF	12,556 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับที่ 64 ของโลก(ปี 2021) Source :World Bank
สัดส่วนการส่งออกต่อ GDP	ร้อยละ 25.49 Source :World Bank	ร้อยละ 18.72 (ปี 2021) Source : HKTDC research

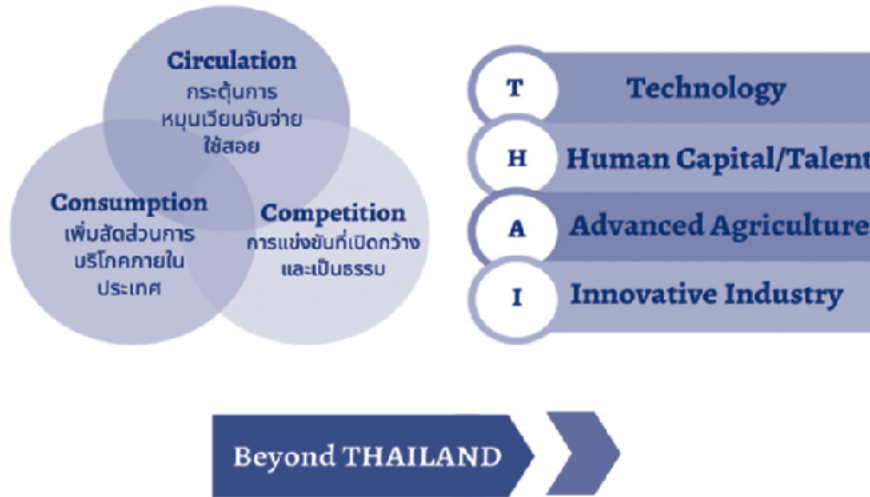
ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบดัชนีทางเศรษฐกิจของจีน ในยุคก่อนสีจิ้นผิงและยุคสีจิ้นผิง

ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ	ยุคก่อนสีจิ้นผิง ปี 2012	ยุคสีจิ้นผิง ตั้งแต่ปี 2013
สัดส่วนตลาดส่งออกหลัก	Source: World Bank 	(ปี 2021) Source : HKTDC research
สัดส่วนใช้จ่ายการบริโภคต่อ GDP	ร้อยละ 51.14 Source : World Bank	ร้อยละ 54.30 (ปี 2020) Source : Statista
โครงสร้าง GDP	การบริโภคร้อยละ 35.36 การลงทุน ร้อยละ 46.19 การใช้จ่ายภาครัฐ ร้อยละ 15.76 การส่งออก ร้อยละ 25.49 การนำเข้า ร้อยละ 22.78 Source : CEIC, World Bank 	การบริโภคร้อยละ 37.74 การลงทุน ร้อยละ 43.12 การใช้จ่ายภาครัฐ ร้อยละ 16.71 การส่งออก ร้อยละ 18.50 การนำเข้า ร้อยละ 16.01 Source : CEIC, World Bank
จำนวนผู้ยากไร้มีรายได้ต่ำกว่าเส้นแบ่งความยากจน	98.99 ล้านคน Source : Statista 0 คน (ปี 2020)	Source : Statista ดัชนีนวัตกรรมโลก
Global Innovation Index (GII)	อันดับที่ 34 ของโลก Source : World Intellectual Property Organization	อันดับที่ 12 ของโลก (ปี 2021) Source : World Intellectual Property Organization

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้เขียน, 2565

แผนภาพที่ 2 ข้อเสนอแนะรูปแบบเศรษฐกิจไทยยุคหลังโควิด-19

CCC + T.H.A.I Model

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้เขียน, 2565

ข้อเสนอแนะและการปรับประยุกต์กับเศรษฐกิจไทย

ประเทศไทยประสบกับปัญหาเศรษฐกิจหลายด้านที่คล้ายคลึงกับประเทศจีน ทั้งปัญหาความยากจน ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ตลอดจนปัญหาโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคต่างประเทศมากเกินไป ทั้งในด้านการส่งออก การนำเข้าพลังงาน การนำเข้าเทคโนโลยี และการพึ่งพารายได้หลักจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากเกินไป เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยมีความอ่อนไหวต่อความเสี่ยงจากภายนอกและผลกระทบต่าง ๆ ที่ตามมา โดยเฉพาะความเสี่ยงจากปัญหาภูมิรัฐศาสตร์จากความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ ตลอดจนปัญหาวิกฤตจากโรคอุบัติใหม่ดังเช่นวิกฤตโควิด-19 ที่ผ่านมา

นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยยังมีจุดอ่อนด้านการแข่งขัน สะท้อนบริบทของไทยที่แตกต่างกับจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีการแข่งขันสูงมาก ในขณะที่ ระบบเศรษฐกิจไทยยังคงมีปัญหาด้านผูกขาดในหลายอุตสาหกรรมและบริการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เกิดปัญหาจากการครอบงำของทุนใหญ่ จนทำให้ไม่มีการแข่งขันในบางธุรกิจของไทย เช่น ธุรกิจพลังงาน เป็นต้น

ดังนั้น จากปัญหาเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจไทย และผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจไทย จึงสะท้อนความจำเป็นที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญเชิงนโยบาย (priority) ในการปรับรูปแบบเศรษฐกิจของไทยเพื่อลดการพึ่งพาภาคต่างประเทศและการพึ่งพาอุปสงค์จากภายนอกที่มากเกินไป และควรหันมาเน้นสร้างความแข็งแกร่งจากภายในให้กับเศรษฐกิจไทย และยกระดับรายได้ รวมทั้งการส่งเสริมการแข่งขันที่เปิดกว้างและเป็นธรรมให้มากขึ้น

เมื่อถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของจีนที่เคยมีปัญหาลักษณะคล้ายกับเศรษฐกิจไทย และจีนสามารถแก้ไขได้ด้วยแนวทางสีโนมิกส์ จึงนำมาปรับประยุกต์และจัดทำข้อเสนอแนะรูปแบบเศรษฐกิจไทยยุคหลังโควิด-19 ได้ดังนี้

ประการแรก ข้อเสนอแนะการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทย จากการวิเคราะห์โมเดลเศรษฐกิจวงจรคู่ของจีน ซึ่งเป็นรูปแบบเศรษฐกิจที่เน้นการหมุนเวียนภายในประเทศควบคู่ไปกับการหมุนเวียนภายนอกประเทศ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับประยุกต์มาเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในระดับมหภาค เพื่อเน้นการสร้างเสริมความแข็งแกร่งจากภายในของเศรษฐกิจไทยให้มากขึ้น ได้แก่ C.C.C. model ที่เน้นการจัดลำดับความสำคัญให้กับการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ

(Circulation) การบริโภค (Consumption) และการแข่งขัน (Competition) โดยมีคำอธิบาย ดังนี้

C - Circulation ไทยควรปรับโครงสร้างเศรษฐกิจหันมากระตุ้นการหมุนเวียนจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศให้มากขึ้น โดยเน้นการสร้างความแข็งแกร่งจากภายใน สร้างงาน/สร้างรายได้ และควรมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economy) เพื่อการกระจายความเจริญไปยังภูมิภาคต่างๆ ของไทยอย่างทั่วถึง ลดการกระจุกตัวในเมืองใหญ่ สร้างความเป็นเมืองให้ชนบท (Urbanization) และสร้างงาน/สร้างรายได้ในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของคนไทยในแต่ละภูมิภาคได้อีกทางหนึ่งด้วย

C - Consumption ไทยควรเพิ่มสัดส่วนการบริโภคภายในประเทศต่อ GDP ให้มากขึ้น เพื่อกระจายความเสี่ยงและลดการพึ่งพาอุปสงค์จากภายนอกที่มากเกินไป จากตัวเลขในปี 2020 ไทยต้องพึ่งพารายได้จากภาคส่งออกสูงถึงร้อยละ 51.5 ของ GDP และพึ่งพาภาคท่องเที่ยวจากต่างประเทศร้อยละ 12 ของ GDP จึงควรปรับโครงสร้างเพื่อดึงดูดภาพของผู้บริโภคในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลางของไทยจำนวนไม่น้อยที่กำลังซื้อและควรหันมาท่องเที่ยวในประเทศให้มากขึ้นเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นในขณะนี้ เศรษฐกิจไทยยังมีสภาพคล่องทางการเงินที่จะมาช่วยกันจับจ่ายใช้สอย เพื่อสร้างพลังการบริโภคและกระตุ้นการหมุนเวียนของเศรษฐกิจ

C- Competition ไทยควรเน้นการแข่งขันที่เปิดกว้างและเป็นธรรมในภาคธุรกิจเอกชนให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมในภาคธุรกิจ และจัดการทุนผูกขาดที่ครอบงำตลาดอย่างจริงจัง เพื่อเปิดโอกาสทางธุรกิจให้ผู้ประกอบการรายย่อย และไม่ให้อำนาจเบียดเบียนจากทุนใหญ่หรือทุนผูกขาดอีกต่อไป

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ข้อเสนอแนะโมเดล C.C.C. สำหรับประเทศไทย ภายใต้บริบทและสภาพปัญหาบางด้านของไทยที่แตกต่างกับจีน จำเป็นต้องปรับประยุกต์เพิ่มเติมจากโมเดลจีน เพื่อหันมาเน้นให้ความสำคัญกับประเด็นการแข่งขัน โดยเพิ่มตัว C : Competition ด้วย เนื่องจากมีหลายภาคธุรกิจในไทยที่ยังคงมีทุนผูกขาดครอบงำและไม่เกิดการแข่งขันที่แท้จริงในขณะที่รัฐบาลจีนปล่อยให้เอกชนแข่งขันกันอย่างเต็มที่ เอกชนจีนต้องแข่งขันกันอย่างเข้มข้น และพัฒนาตนเองเพื่อเอาชนะคู่แข่งทางธุรกิจ จึงเป็นจุดแข็งของจีนที่

ฝ่ายไทยควรจะต้องเรียนรู้เพื่อขจัดจุดอ่อนของไทยด้านการแข่งขันต่อไป

ดังนั้น ข้อเสนอแนะโมเดล C.C.C. สำหรับกรณีประเทศไทยในผลการศึกษาครั้งนี้จึงไม่ได้มีเพียงแค่การกระตุ้นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ และเพิ่มสัดส่วนการบริโภคภายในประเทศให้มากขึ้น แต่ได้เพิ่มประเด็นการแข่งขัน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของไทยด้วย รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญกับเรื่องของการแข่งขันในภาคเอกชนให้มากขึ้นและนำกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่มาบังคับใช้ให้เกิดการแข่งขันอย่างแท้จริงโดยเฉพาะพรบ.การแข่งขันทางการค้า ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยเอื้อให้เศรษฐกิจไทยสามารถปรับโครงสร้างในระดับมหภาคได้ตามที่วางเป้าหมายไว้

นอกจากนี้ บริบทสำคัญที่แตกต่างระหว่างกรณีของไทยและจีนอีกด้าน คือ ไทยมีขนาดของตลาดภายในประเทศที่ค่อนข้างเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับจีน อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีตลาดศักยภาพของประเทศเพื่อนบ้านและประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ/จัดทำข้อตกลงการค้าเสรีกับไทยหลายฉบับ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียน และประเทศในกลุ่มการค้าเสรี Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) ล้วนเป็นตลาดศักยภาพสำหรับประเทศไทย ดังนั้น จึงควรที่จะเชื่อมโยงกับตลาดของประเทศเหล่านั้นอย่างจริงจัง และภาคธุรกิจไทยควรปรับมุมมองและวิสัยทัศน์แบบไร้พรมแดน เพื่อมุ่งสู่ Beyond Thailand ไม่จำกัดแค่ภายในประเทศ เช่น การผลิตสินค้าเพื่อมุ่งป้อนตลาดในระดับภูมิภาคไม่ใช่เน้นเพียงแค่ตลาดภายในประเทศไทยโดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการในระดับพรีเมียม เพื่อป้อนตลาดกำลังซื้อสูงในประเทศที่ร่วมมือกับไทยเหล่านั้น เป็นต้น

ประการที่สอง ข้อเสนอแนะรูปแบบเศรษฐกิจสำหรับประเทศไทย เพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศที่ก้าวหน้าทางนวัตกรรมด้วยแนวทาง T.H.A.I. Model โดยคำว่า T.H.A.I. มีความหมายของแต่ละตัวย่อ ดังนี้

1. T คือ Technology ประเทศไทยจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและใช้เทคโนโลยีในการบริหารประเทศเพื่อแก้ปัญหาให้มากขึ้น รวมทั้งการยกระดับเทคโนโลยีแห่งอนาคตที่สอดคล้องกับจุดแข็งของประเทศไทย เช่น ไทยมีจุดแข็งจากหลากหลายทางชีวภาพ จึงควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ

อย่างจริงจังและนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร เช่น การนำเทคโนโลยีชีวภาพมาแปรรูปสำหรับหลังเพื่อพัฒนาเป็นพลาสติกชีวภาพ (Bioplastics) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง BCG model (Bio-Circular-Green Economy) ที่รัฐบาลไทยได้ริเริ่มไว้แล้ว

นอกจากนี้ ในยุคหลังโควิด-19 รัฐบาลไทยควรใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ เช่น การจัดให้มีการเรียนออนไลน์ เพื่อการเรียนรู้ทักษะใหม่ (Reskill) รวมทั้งการนำนวัตกรรมทางการเงิน (FinTech) มาช่วยให้ภาคธุรกิจได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวกขึ้น โดยใช้ข้อมูลดิจิทัลประเมินความเสี่ยงของผู้ที่อาจจะขาดหลักประกันหรือไม่มีเงินเดือนประจำ เป็นต้น ทั้งนี้ การนำเทคโนโลยีมาขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจดิจิทัลจะต้องไม่สร้างความเหลื่อมล้ำในการเข้าสู่เทคโนโลยี (Digital Divide) ภาครัฐจึงควรดูแลและสนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสได้เข้าถึงเศรษฐกิจดิจิทัลให้มากขึ้น เช่น ช่วยเหลือเรื่องการเข้าถึงอุปกรณ์เพื่อใช้อินเทอร์เน็ต ค่าบริการ และจัดอบรมทักษะดิจิทัลพื้นฐาน (Basic Digital Literacy) เป็นต้น

2. H คือ Human Capital การพัฒนาทุนมนุษย์ ในยุคหลังโควิด-19 ที่มีการเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น ซับซ้อน มีความไม่แน่นอนมากขึ้น จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุด รัฐบาลไทยต้องพัฒนาและยกระดับแรงงานไทยให้เป็นทุนมนุษย์ เน้นการพัฒนาทักษะขั้นสูงและทักษะด้านดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้เต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ การทำงาน การทำธุรกิจออนไลน์ และทักษะในการปรับตัว พร้อมเรียนรู้ตลอดเวลา รวมทั้งนโยบายส่งเสริมคนเก่งที่มีศักยภาพและมีทักษะสูง (Talent) อย่างจริงจัง ส่งเสริมศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของคนรุ่นใหม่และเยาวชน โดยใช้มาตรการดึงดูดและให้แรงจูงใจคนเก่งทักษะสูงจำนวนไม่น้อยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ เพื่อให้กลับมาช่วยกันพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเชิญชวนคนเก่งที่มีประสบการณ์จากทั่วโลกให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยให้มากขึ้น

3. A คือ Advanced Agriculture การยกระดับภาคเกษตรที่ก้าวหน้าและใช้เทคโนโลยีทันสมัย โดยเฉพาะการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตร (Agri Tech) และเทคโนโลยีผลิตอาหารเพื่ออนาคต (Future Food) เพื่อสร้างคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปสมัยใหม่และมีมูลค่าสูง

จากกรณีศึกษาของจีนที่มีนโยบายส่งเสริมภาคเกษตรให้ทันสมัยและนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนาภาคเกษตรอย่างจริงจังเพื่อการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และสอดคล้องกับนโยบายที่จะหันมาเน้นการหมุนเวียนของเศรษฐกิจภายในประเทศด้วย

นอกจากนี้ รัฐบาลไทยควรจะมีมาตรการส่งเสริมและดึงดูดให้คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถกลับไปร่วมพัฒนาภาคเกษตรที่ทันสมัยในจังหวัดบ้านเกิด โดยมีกรณีตัวอย่างของประเทศจีนที่มีนโยบายให้เงินอุดหนุนคนรุ่นใหม่กลับไปเริ่มต้นทำธุรกิจทางการเกษตรที่บ้านเกิด โดยจะต้องนำเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ก้าวหน้ามาพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นบ้านเกิดของตนเองด้วย

4. I คือ Innovative Industry การยกระดับภาคอุตสาหกรรมเพื่ออนาคต มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นและเพื่อแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน เช่น การสร้างคลัสเตอร์อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะรถยนต์ไฟฟ้าที่ใช้พลังงานสะอาด ทั้งนี้ ในกรณีของการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้า รัฐบาลไทยควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทั้งด้านอุปสงค์ อุปทานและการเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน รัฐต้องกล่าลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าทั่วประเทศ ในด้านอุปสงค์ รัฐบาลไทยจะต้องมีความจริงจังและมีความต่อเนื่องของนโยบายที่ส่งเสริมให้มีการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าให้มากขึ้น และในด้านการผลิต นอกจากการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศแล้ว รัฐบาลไทยควรส่งเสริมด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตเพื่อสร้างห่วงโซ่อุปทานของรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยต่อไป

สรุป

ผลการศึกษารูปแบบเศรษฐกิจจีนยุคสีจิ้นผิงและวิเคราะห์จุดเด่นของแนวทางสีจิ้นผิงทั้ง 14 ด้าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ทิศทางจีนภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 สรุปได้ดังนี้ (1) โมเดลใหม่ของจีนไม่เน้นเติบโตแต่เน้นมั่นคงเพื่อรักษาเสถียรภาพโดยเฉพาะในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 ของจีนเป็นครั้งแรกที่ไม่ระบุเป้าหมาย

ตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ในแผนพัฒนาฯ (2) โมเดลใหม่ของจีนเน้นลดการพึ่งพาภาคต่างประเทศ และหันมาให้ความสำคัญกับการบริโภคภายในประเทศเพื่อดัดศักยภาพและข้อได้เปรียบจากขนาดของตลาดภายในจีนพร้อม ๆ กับการดึงดูดให้ต่างประเทศต้องหันมาพึ่งพาพลังซื้อจากตลาดจีนให้มากขึ้น (3) โมเดลใหม่ของจีนเน้นด้านการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อลดการนำเข้าและสร้างการพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี โดยทุ่มเทงบประมาณด้านการวิจัยพื้นฐานอย่างเต็มที่ (4) เน้นการเติบโตเชิงคุณภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด โดยในแผนพัฒนาฯ ของจีนฉบับนี้ระบุให้ดัชนีชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานมีสภาพเป็นเป้าหมายเชิงบังคับที่ต้องทำให้สำเร็จ

ที่สำคัญ ลักษณะเด่นของแนวทางสีโนมิกส์จะเน้นการเมื่อนำเศรษฐกิจมาขึ้นกลไกรัฐเข้ามามีบทบาทในการจัดระเบียบกิจกรรมเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างจริงจัง เน้นปราบคอร์รัปชัน เน้นขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ด้วยแนวคิดรุ่งเรืองร่วมกัน เร่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจลดการพึ่งพาต่างประเทศ เน้นขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ และไม่เน้นตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจเชิงปริมาณ ลดการกระตุ้นเศรษฐกิจที่เกินตัว หันมาผลิตสินค้าที่มีนวัตกรรมและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมแห่งชาติ มีทิศทางมุ่งสู่เศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนล้วนให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการผลิตที่ก้าวหน้า เน้นการสร้างนวัตกรรมและพัฒนาเทคโนโลยีของจีนเอง และการให้แรงจูงใจและส่งเสริมคนเก่งที่มีทักษะสูง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน

ในการวิเคราะห์และประเมินผลสำเร็จของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนตามแนวทางสีโนมิกส์ ผลการศึกษาพบว่า สีจิ้นผิงสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่แตกต่างจากรูปแบบเดิมในหลายด้าน (ดังที่แสดงในตารางที่ 1) มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจจีนอย่างชัดเจน ลดการพึ่งพาภาคส่งออก และช่วยยกระดับรายได้ขยายกลุ่มชนชั้นกลางในจีนที่มีอำนาจซื้อมากขึ้นจึงปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนมาเน้นการบริโภคในประเทศได้มากขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทยจากการถอดบทเรียนประสบการณ์และรูปแบบการปรับโมเดลของ

เศรษฐกิจจีน สรุปว่ารัฐบาลไทยควรมีการวางยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยในระดับมหภาค เพื่อลดการพึ่งพาต่างประเทศ ดังที่ผลการศึกษาได้เสนอแนะแนวทาง C.C.C. Model ที่เน้นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ (Circulation) กระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ (Consumption) และส่งเสริมการแข่งขันที่เปิดกว้างและเป็นธรรม (Competition) ควบคู่ไปกับการปรับรูปแบบเศรษฐกิจไทยในยุคหลังโควิด-19 ให้มีความทันสมัยและก้าวหน้าตามแนวทาง T.H.A.I model โดยเน้นการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี (T) การพัฒนาทุนมนุษย์และคนเก่งที่มีทักษะสูง (H) การพัฒนาภาคเกษตรที่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยี (A) และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีการใช้นวัตกรรมแห่งอนาคต (I)

ทั้งนี้ ในการถอดบทเรียนจากโมเดลจีน จำเป็นต้องตระหนักถึงเงื่อนไขและบริบทไทยที่ยังคงแตกต่างกับจีนในหลายด้าน เช่น การแข่งขันอย่างเข้มข้นของภาคเอกชนจีน ความมีเอกภาพของระบบแบบจีนทั้งในระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น การมีกลไกติดตามประเมินผลงานที่เข้มแข็ง และมีความเด็ดขาดในการจัดการปัญหาโดยกำหนดบทลงโทษที่เข้มงวด มีการปราบคอร์รัปชันอย่างจริงจัง ตลอดจนการปลูกฝังความรักชาติอย่างแนบแน่น เพื่อใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจและสร้างความสามัคคี โดยเฉพาะจีนมีจุดแข็งในด้านความเชื่อมั่นและความศรัทธาที่ชาวจีนมีต่อผู้นำและคณะผู้บริหารประเทศจีน หากแต่ประเด็นนี้กลับเป็นจุดอ่อนของไทยที่มีปัญหาวิกฤตศรัทธาต่อผู้นำและภาครัฐ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่เป็นเงื่อนไขของความสำเร็จในกรณีของไทย คือ การสร้างความไว้วางใจกัน (Trust) และสร้างความเชื่อมั่นลดความแตกแยก หากทำได้สำเร็จ จะนำไปสู่การผสมผสานพลัง (Synergy) ในทุกภาคส่วนของไทย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ประชาชนท้องถิ่น เยาวชนคนรุ่นใหม่ ตลอดจนประชาชนทั่วไปเพื่อช่วยกันปรับโครงสร้างและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ต่อไป

บรรณานุกรม

- จางเหว่ยเหว่ย. (2564). China Now จีนก้าวนำ วาทกรรมแดนมังกรบนเวทีโลก.(รศ.ดร. หยางลี่โจว, ผู้แปล). กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ,
- ดอน นาครทรรพ. (2565). “ไทยกับจีน บนเส้นทางสู่ประเทศรายได้สูง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<https://thestandard.co/thailand-and-china-on-road-to-high-income-countries/>.
- สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำประเทศไทย. (2563). “สี่ จิ้นผิงประธานาธิบดีจีนกล่าวคำปราศรัยในที่ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานเศรษฐกิจและสังคม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<https://www.facebook.com/ChineseEmbassyinBangkok/posts/3305580649488717>.
- สี่จิ้นผิง. (2559). สี่จิ้นผิง ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ. กรุงเทพฯ : มติชน.
- หลิน อี้ฟู่.(2560). เศรษฐกิจจีน : ปริศนา ความท้าทาย และอนาคต. (อักษรศรี พานิชสาส์น, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ ส พับลิชชิง เฮาส์.
- อักษรศรี พานิชสาส์น. (2554)”.เศรษฐกิจจีน ในมุมมองนักเศรษฐศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : โอเพ่นบุ๊ก,
- อู๋ เฉียวอี้, พลตรี. (2561). “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาประเทศจีนในห้วง 40 ปี ของการปฏิรูปและเปิดประเทศ”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- เอลิซาเบท อีโคโนมี. (2561). การปฏิวัติครั้งที่สาม สู่แผ่นดินจีนยุคใหม่ ภายใต้ผู้นำตลอดกาล สี่ จิ้น ผิง. (ถังหลง, ผู้แปล). กรุงเทพฯ : เกรท ไอเดีย.
- Alice Tsang. (2022). “Economic and Trade Information on China”. (online).Available : <https://research.hktdc.com/en/article/MzlwNjcyMDYx>,
- Chris Buckley. (2020). “Xi’s Post-Virus Economic Strategy for China Looks Inward”. (online). Available : <https://www.nytimes.com/2020/09/07/business/china-xi-economy.html>,
- Lowell Dittmer.(2021). China’s Political Economy In The Xi Jinping Epoch: Domestic And Global Dimensions. World Scientific Pub Co Inc.
- The Economist.(2020). “China’s ‘dual-circulation’ strategy means relying less on foreigners”. (online). Available :<https://www.economist.com/china/2020/11/05/chinas-dual-circulation-strategy-means-relying-less-on-foreigners>.
- TuuliMcCully. (2020). “China’s Dual-Circulation”. (online).Available : <https://www.scotiabank.com/ca/en/about/economics/economics-publications/post.other-publications.insights-views.china-s-dual-circulation--november-182020-.html?fbclid=IwAR0Sf2Np9d6oXXueMWKizzOjJqXw92j-p67wzbiPughdJelUg-6hcw8kqTA>.
- Xinhua. (2017). “Xi presents new CPC central leadership, roadmap for next 5 years”. (online). Available :http://www.xinhuanet.com/english/special/19_cpcnc/index.htm.
- Yasheng Huang. (2008). Capitalism With Chinese Characteristics: Entrepreneurship and the State.Cambridge University Press.

โลโก้ 121 ปี กรมชลประทาน

๑๒๑ ปี
สื่อนาคต สู่ทศวรรษใหม่
๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

■ หยดน้ำสีน้ำเงิน	สื่อถึง กรมชลประทานที่คอยเคียงข้างประชาชน ในทุกภาคส่วน
■ ลูกตริสีเหลือง	สื่อถึง ความก้าวหน้าขององค์กร ที่มุ่งหมายขับเคลื่อนให้ทันสมัย ในทุกยุค
■ ไครงข่ายสีส้ม	สื่อถึง ความสำคัญของเครือข่าย ที่เชื่อมโยงทุกส่วน ทุกหน่วยงาน
■ คลื่นน้ำสีเขียว	สื่อถึง ความสำเร็จและการส่งต่อผลประโยชน์สู่ประชาชน

ความหมายโดยรวม

กรมชลประทานเป็นองค์กรที่ทำงานเคียงข้างประชาชนในทุกภาคส่วน ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการชลประทาน 20 ปี ที่มีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายในรูปแบบขององค์กรอัจฉริยะ พร้อมขับเคลื่อนให้ก้าวหน้าในทุกยุค ทุกสมัย และเน้นการสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงทุกส่วน ทุกหน่วยงาน ในการร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการน้ำ อย่างมีประสิทธิภาพ ท่วงถึง และเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความสำเร็จ และส่งต่อสู่ประชาชนคนไทยทั่วประเทศ

ออกแบบโดย

นางสาวสุกัญธิกา พิมพามา

นายช่างศิลป์ ฝ่ายนิทรรศการ
ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ สำนักงานเลขาธิการกรม

PHOENIXS STATION

**พลังสร้างสรรค์ ไทย
By Phoenix Co.Ltd.**

โปรแกรมสวยเจ็บ ..แต่..ไม่ต้องทนเจ็บ! เพื่อสวย
Super 4V Program

สลัดหน้าแก่ กุ๊ยหน้าเด็กลง 10 ปี แต่สวยกว่า 10 ปีก่อน

ภารกิจสอยสัตว์ได้แปลงโฉมเป็นเชลล นักล่าความสุข แต่จะทำมันได้พา หรือ
ถูกกรวด ขอบอกตรงๆว่าใจไม่กลัวพอ อยากรอเขียน แต่ไม่บอกเงินเพื่อสอย
ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป ในกรณีปัญหาการเติบโตของสาวไทย ปัญหาหน้าพวย
หน้าทาง ทางห้อย แก้มย้วย กรามใหญ่

Don't ท้อใจในโชคชะตา
หากความสุขมีน้อย

Do ยกหน้าใหม่! ด้วย **Super 4V Program**
ที่เมดติโซน..

V-Firm ถูกออกแบบให้คนสัวเ่ง อยากรวย กลัวเจ็บ SMPT คือนวัตกรรมใหม่มาแรงสุดๆ โดยส่งผ่านพลังงานคลื่นเสียงแบบจุด Micro & Macro Focused Ultrasound ลงใต้ผิวไปยังตำแหน่งที่ต้องการได้เฉพาะเจาะจง สึกถึงรอยต่อของชั้นกล้ามเนื้อส่วนบนให้เกิดการหดตัว เกิดการยกกระชับผิวระดับเนื้อเยื่อ กระตุ้นการสร้างคอลลาเจน โฟกัสลaser จบป็นหาพิวขัยบยน่ายื่อ หมายความว่า คือพิวติงกระชับทั้งใบหน้าและลำคอ

Vampire Facial Therapy กระตุ้นผิวสวยด้วยเลือดสุดฮอตปรารถนา
 ออตนาทิกในฝั่ง Hollywood อย่างมีคุณภาพผิวแบบเด็กสาวไม่ใช่เรื่องยาก
 อีกต่อไป ด้วยเทคนิคสร้างผิวกำเนิดใหม่ด้วยวิธีเรกนู จากการศึกษาว่า และ
 พัฒนาศาสตร์ Biotechnology ในการศึกษาและเก็บเกี่ยว เา Growth Factor และ
 Cytokines จากพลาสมาเลือดคนไปด้วยเกล็ดเลือด นำมาช่วยฟื้นฟูเซลล์ทางชีวภาพ
 ด้วยการทำการสร้างเซลล์ตามธรรมชาติ ให้เซลล์ผิวสามารถซ่อมแซมตัวเอง เร่ง
 กระบวนการผลิตทางพันธุกรรม สดชื่นไว้อย่าง เบ็ดสี จุดดำต่าง ๆ ฝ้า ผิวหยาบต่าง ๆ
 เย็นๆ ใสๆ แบบไม่ต้องพึ่ง Botox Magic Skin ในมือถือ

Volumetric technique

วิทยาการทางการแพทย์ ที่ผสานกับศิลปะ ความงามบนใบหน้า มากกว่าการแก้ไขโครงหน้า ที่สื่อนอกจากความชรา แต่ ยังช่วย “Beautify” ให้ใบหน้าสวยขึ้น เด็กถึง 10 ปี และเลยขึ้นไปว่า 10 ปี ก่อน แบบที่หน้า ขึ้นมือหรือขยี้รอยริ้ว รอยด้น โดยใช้ Hyaluronic Acid สารธรรมชาติ ซึ่งจับตัวจับปลอตกยสูง มากดแทนคอลลาเจนที่สลายไปตามกาลเวลา แต่ปัญหาคือ เหมือน ทรุดตัวลงจากความชรา กลายเป็นร่องลึก โดยเฉพาะบริเวณ ร่องตา ขมับ หน้าผาก ไหล่อกัน ร่องแก้มที่ลึกหรือร่องบนคอ ให้กลับสมหน้าเป็นหนุ่ม รวบตัวการ แก้ไขโครงกระดูกใบหน้าทั้งที่ผิดส่วน เด็กกลางและเลยขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ

V-LIFT นวัตกรรมความงามยุคใหม่ คืนความงามอย่างเป็นธรรมชาติ จากสารบอทูลินัม Botulinum ช่วยลบริ้วรอย กระชับผิวขึ้นบน ปรับรูปหน้าให้ V เรียวเล็กได้รูป รวดเร็วปลอดภัย ปิดจ๊อบหลังทำเลเซอร์เหมือนสวามีไม่เสร็จ

แล้วพืชมุขล่ะคะ เหมาะกับ V ไหน? ต้อง Mix&Match การรักษาหรือไม่?
ขอรับคำปรึกษาเพิ่มเติมได้ค่ะ ศูนย์การแพทย์เมดิซีน

Doctor Recommender

แพทย์ผู้ชำนาญการด้านพ่ดัดฟันหึง เลเซอร์พืพหึง มะเร็งพืพหึง
และพ่าช่วยการศุญ์การแพทย์มอดีไบน (อังจิบาลสคสติก)

ทั้งนี้ ดร.พญ.อัมจิรา สุวรรณจินดา ผู้อำนวยการศูนย์การแพทย์ (อัมจิราสกลนคร) ได้กล่าวถึงการสมัครรับทุนเพื่อสนับสนุนงานของภาคี เกี่ยวกับความยั่งยืนว่า “คำถามที่พบอยู่เสมอและเป็นที่กังวลของคนทั่วไป คือ กลัวเงินจากสำนักงานการสมานนัยจะหมดเมื่อหมดวาระชาติ แต่ส่งผลให้ผู้ป่วยคนอื่นเสียกว่าได้ในปีภายหลังหากหยุดรักษา แต่จริงแล้วสิ่งที่ถูกทำลัทธิติดกลับให้ผลในทางตรงกัน เพราะการดูแลรักษาตั้งแต่เนิ่นๆก่อนเกิดปัญหาผิว หรือเริ่มเกิดปัญหาใหญ่ ยิ่งลดราคาได้ ช่วยฟื้นฟู บ่มแซม กระตุ้นการขยายผลสิ่งที่ได้ทำไว้ให้แรงกว่าเดิม และป้องกันปัญหาในอนาคต ทั้งนี้ต้องเลือกสนับสนุนการในศูนย์การแพทย์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องมือทางการแพทย์ที่ได้รับการรับรองทั้งประสิทธิภาพและความปลอดภัย ตามมาตรฐานสากล ภายใต้การรักษาโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ความชำนาญ และเทคนิคเฉพาะตัว”

“นอกจากนี้ การดูแลสภาพที่ดีจากภายในควบคู่กับการดูแลผิวพรรณภายนอกอย่างต่อเนื่องยังเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากความเสื่อมของเซลล์นั้นเกิดจากธรรมชาติที่เพิ่มขึ้น การกระตุ้นผิวภายนอกอย่างเดียวไม่สามารถรักษาได้พอ การดูแลระดับเซลล์ โดยเสริมการบำบัดด้วยสเต็มเซลล์ให้เพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเสริมการปรับสภาพผิวจากภายใน เช่น การใช้ Bone Cell Therapy หรือ การแยกเอา (Growth Factor) โครโมโซมโครโมโซม จากเลือดของตัวอ่อนนำมาใช้กระตุ้น การซ่อมแซมเซลล์ส่วนด้วย ยังช่วยเสริมคุณภาพการรักษาให้ดียิ่งขึ้นไป กายคุณ ต้องปรึกษาแพทย์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ อย่างดีตราดากฎเป็นทั้ง จินตนิมิต ถึงคุณภาพ คุณจะต้องสละใจไป แต่ไม่ต้องเจ็บใจ หรือสิ้นตัวซ้ำซาก ในภายหลัง” คุณนฤมลกล่าวทิ้งท้าย

Lotus's
SHOP ONLINE

Lotus's
SHOP ONLINE

คุ้ม 3 ต่อ

ดาว์นโหลด!

โลตัส สมาร์ท แอป รับคุ้ม 3 ต่อ!!

ตอนที่ 1

ส่งฟรี!
ไม่มีขั้นต่ำ*

ตอนที่ 2

รับคูปอง
และส่วนลด

ตอนที่ 3

รับฟรี!
โลตัสคอยน์

พบกับโปรโมชั่น สุดคุ้ม
อีกมากมาย **โหลดเลย!**

*เงื่อนไขเป็นไปตามที่บริษัทฯ กำหนด

บทความวิชาการ

การพัฒนากฎหมายสำหรับระบบบริหาร เพื่อการบริบาลผู้สูงอายุ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Ameliorations of laws for
the administrative system
for elderly care of the elderly
in local government organizations

อดิศักดิ์ น้อยสุวรรณ

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Adisak Noisuwan

Office of the Permanent Secretary for Interior, Bangkok, Thailand

E-mail: Urbanpolitic@hotmail.com

วันที่รับบทความ : 14 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 4 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 4 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

ผลจากการประเทศไทยเป็นสังคมแห่งผู้สูงอายุ (Ageing society) รัฐจึงจำเป็นต้องเตรียมการเพื่อดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาไม่สามารถตอบสนองต่อการดูแลผู้สูงอายุได้เท่าที่ควรแม้มีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วย และมีระบบดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม เพื่อแก้ไขปัญหาจึงเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก และใช้หลักการคนในชุมชนเป็นผู้ดูแล โดยเสนอมาตรการทางกฎหมายด้วยการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบบริหารเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผสมผสานการมีผู้บริบาลแบบรับค่าตอบแทนกับแบบอาสาสมัครที่ต้องการสะสมเวลาให้ตนเองด้วยการสละเวลามาบริบาลผู้สูงอายุในชุมชนและสามารถใช้สิทธิเรียกร้องนี้ เมื่อตนเองเป็นผู้สูงอายุหรือที่เรียกว่าระบบ “แบ่งปันเพื่ออนาคต” อันจะเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับระบบบริบาลผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความยั่งยืนสืบไป

คำสำคัญ : ความเป็นเมือง, ผู้สูงอายุ, ครอบครัวเดี่ยว, การบริบาล, ระบบบริหาร

Abstract

As Thailand has become an ageing society, the state needs to prepare to provide care for the elderly. Up to now, the performances in responding to the care of the elderly is not adequate. Although there are numbers of agencies in charge, including the existence of the system supervised by the local government organization. In order to find a solution to the problem, this article would like to propose the following suggestions. The local government organization should be set as a main agency, making use of local human resources by recruiting people in the community as a caregiver. Along with the above proposal, the regulations of the Ministry of Interior concerning the management system for elderly care of local government organizations should be issued and enacted. The caregivers could be categorized into 2 types, the paid caregivers and the volunteer ones. The volunteers are supposed to use the so-called “pay it forward” system. They would take a record of how much time they have spent to care for the elderly in the community, then, when turn elderly themselves, they will be eligible to use the accumulated time for themselves. This will lead to the formation of sustainable and stable care system for the elderly in the community

Key words: Urbanization, Elderly, Nuclear Family, Care, Administrative

บทนำ

ตั้งแต่ปี 2548 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Ageing society) เพราะมีประชากรหนึ่งในสิบเป็นผู้มีอายุมากกว่าหกสิบปี ซึ่ง พ.ศ. 2564 มีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 13 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) และมีข้อมูลสำคัญคือมีประชากรผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 6.8 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 20 ในปี 2564 และมีสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ร้อยละของประชากรผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพัง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.6 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 12 ในปี 2564 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะการณ่ป่วยที่ต้องพึ่งพิงคนอื่น เป็นจำนวนถึง 150,220 คน (อัศวิน โรจนสุมาพงศ์ และคณพล ภูมิรัตนประพิณ, 2565 : 1) อีกทั้งยังคาดการณ์ว่าในอนาคตอันใกล้ คือ ปี 2574 สังคมไทยจะเข้าสู่วิกฤติเนื่องจากจะเป็นสังคมผู้สูงวัยระดับสุดยอด โดยมีผู้สูงวัยถึงร้อยละ 28 ของประชากร (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2565 : 5)

จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ยังมีประเด็นของวิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต อันเป็นผลจากเกิดกระบวนการเป็นเมือง (Urbanization) ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรเปลี่ยนไปสู่วิถีชีวิตแบบเมืองโดยพบการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่จากชุมชนชนบทมาเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น จากรายงานของกรมโยธาธิการและผังเมืองพบว่า ในปี 2558 ชุมชนเมืองในประเทศไทยมีการขยายตัวจาก 2,400 ตารางกิโลเมตร เป็น 2,700 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.4 ทำให้ชุมชนเมืองซึ่งเป็นสังคมที่มีความซับซ้อน มีปัญหามากมาย มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว การมีวิถีชีวิตแบบเดี่ยวหรือแบบคู่ที่นับวันจะมีการเลี้ยงชีวิตอยู่คนเดียว ประกอบกับการมีอายุที่ยืนยาวและมีภาวะเจ็บป่วยติดเตียง อันจะเป็นการสร้างภาระให้กับชุมชนซึ่งมีผลกระทบในส่วนของค่าใช้จ่ายในการดูแลคนสูงอายุมากขึ้น ชุมชนจะอ่อนแอกระทบต่อฐานะการคลังของชาติ จนทำให้ประเทศชาติไม่มั่นคง

นอกจากนี้ยังมีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงซึ่งจะเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมไทย โดยผลของปัญหานี้ทำให้ครอบครัวต้องเสียสละกำลังแรงงานในครอบครัวเพื่อการดูแลสมาชิกอยู่ในภาวะพึ่งพิงสูง ก่อปรกับมีสภาพครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ซึ่งสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนน้อยโดยอาจมีสมาชิกเพียงหนึ่งหรือสองคน ทำให้เสียโอกาสในการหารายได้ส่งผลกระทบเรื่องค่าใช้จ่ายและสุขภาพจิตของคนดูแล เพราะต้องใช้เวลา และร่างกายในการดูแลผู้สูงอายุจนเกิดความเครียด (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2562 : 18)

จากปัญหาดังกล่าว รัฐมีด้านนโยบายการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรผู้สูงอายุตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (2566-2570) ได้กำหนดมติการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม โดยกำหนดกลยุทธ์เพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มเปราะบางในเมือง โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานเมือง อาทิ การออกแบบเมืองตามหลักอารยสถาปัตย์ ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย จัดให้มีระบบสวัสดิการที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มในเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางให้มีสุขภาพกายจิตใจที่สมบูรณ์ และส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายชุมชนเมือง ในการช่วยเหลือและดูแลกลุ่มเปราะบางเบื้องต้น ทั้งในภาวะปกติและเมื่อเกิดภัยพิบัติ

ผลจากนโยบายแห่งรัฐที่ผ่านมาทำให้หน่วยงานของรัฐโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ริเริ่มดำเนินการในรูปแบบอาสาสมัครคือธนาคารเวลาหรือการสะสมความดี เพื่อเข้าไปช่วยเหลือบริบาลผู้สูงอายุในชุมชน นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดำเนินการโดยเน้นจัดหาผู้บริบาลโดยมีการจ่ายค่าตอบแทน ซึ่งข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564 (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565) ได้ชี้ว่าแม้จะมีแนวคิดธนาคารเวลา แต่ต้องสร้างองค์กรเพื่อให้เกิดการบริหารที่เป็นรูปธรรม หากเพียงจะใช้อาสาสมัครที่มีในชุมชน โดยยึดหลักการให้คนในชุมชนดูแลคนในชุมชน ก็ไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ ทำให้ผู้สูงอายุยังคงถูกทอดทิ้งทำให้ไม่ได้รับการดูแลคุณภาพ

ชีวิตที่ดี สำหรับแนวทางของกระทรวงมหาดไทยก็ยังไม่มีความคืบหน้าเนื่องจาก การหาผู้สมัครใจมาเป็นผู้บริหารโดยรับค่าตอบแทนยังมีจำนวนไม่เพียงพอ ประกอบกับผู้สูงอายุมักจะไม่นิยมรับที่จะให้บุคคลอื่นที่มีโชติมาดูแล ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องมาพิจารณาปัญหาการดูแลผู้สูงอายุให้มากขึ้น ประกอบกับกฎระเบียบตลอดจนแนวทางที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองการปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือเพิ่มระเบียบเพื่อให้มีการนำเวลาเวลาไปใช้อย่างเต็มรูปแบบอันจะทำให้การปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติดูแลผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการระบบบริหาร เพื่อการบริหารผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. แนวนโยบายแห่งรัฐ

ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมมีเป้าหมายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของทุกภาคส่วนทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน ด้วยการให้ประชาชนร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชนและสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ตัวชี้วัดที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สูงอายุ คือ คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมประกอบด้วย 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1.1 การลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติโดยสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

1.2 การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยการเตรียม

การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งเน้นให้มีการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง โดยเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง

สำหรับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ในบริบทด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์พบว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนและคุณภาพทุนมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่และพบว่าโครงสร้างประชากรของประเทศได้ก้าวสู่การเป็นสังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี 2548 โดยในปี 2563 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุรวมกว่า 11.6 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 17.57 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คาดว่าภายในปี 2566 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ที่มีประชากรอายุมากกว่า 60 ปีจะสูงถึงร้อยละ 20.1 ของประชากรทั้งหมด สวนทางกับประชากรวัยเรียนและวัยแรงงานที่มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 3-21 ปี ที่จะมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือเพียงร้อยละ 20.66 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2570 หรือลดลงกว่า 715,000 คน ภายในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ทั้งนี้ การเข้าสู่สังคมสูงวัยอาจส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุมักจะมีค่าเฉลี่ยทางรายได้สูงกว่ากลุ่มผู้มีอายุน้อย และการที่ประชากรวัยแรงงานที่มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง อาจนำมาซึ่งปัญหาขาดแคลนกำลังแรงงานในประเทศ ตอกย้ำความจำเป็นในการพึ่งพาแรงงานต่างชาตินาขึ้น และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมต่อประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจความสามารถในการแข่งขันและผลิตภาพแรงงาน รวมถึงความต้องการงบประมาณเพื่อเป็นสวัสดิการรองรับวัยเกษียณ จากอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานและภาระทางการคลังในด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นรัฐบาลไทยยังคงมีจุดหมายที่จะสร้างความคุ้มครองทางสังคมให้เพียงพอ ซึ่งผู้สูงอายุยังขาดสวัสดิการทางสังคมที่จำเป็นการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในปี 2565 มีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงซึ่งสามารถเข้าถึงบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพียงร้อยละ 54.20 ขณะที่สภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง

ที่ส่งผลต่อสวัสดิภาพของผู้สูงอายุ เนื่องจากความไม่ปลอดภัยของสถานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายจนนำไปสู่ภาวะพึ่งพิง

กล่าวโดยสรุปแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต้องการให้คนทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตโดยส่วนของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่เข้าถึงบริการดูแลและยกระดับด้านสาธารณสุขในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพิ่มขึ้นเป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

2. แนวคิดเรื่องธนาคารเวลา

ธนาคารเวลามีการดำเนินงานมานานในต่างประเทศ โดยมีมุ่งสร้างองค์กรปฏิบัติหน้าที่ด้วยการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือระหว่างสมาชิกโดยสมาชิกจะลงพื้นที่ดูแลผู้สูงอายุมีการบันทึกจัดเก็บเวลาที่ทำอย่างเป็นระบบและสมาชิกสามารถเบิกเวลามาใช้ เพื่อให้คนที่เป็สมาชิกรุ่นใหม่มาดูแลเราต่อไปเมื่อเรามีอายุมากขึ้น จึงเป็นที่มาของชื่อ “ธนาคารเวลา” จึงเป็นรูปแบบการเตรียมความพร้อมรองรับเมื่อต้องเผชิญกับภาวะสังคมสูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งมีส่วนของผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก จึงนับเป็นประเทศรุ่นแรกที่มีการตื่นตัว และนำรูปแบบแนวคิดของ “ธนาคารเวลา” (Time bank) มาปรับใช้ หลังจากนั้นได้มีการแพร่ขยายไปสู่สหราชอาณาจักร (United Kingdom, UK) ปัจจุบันมีหน่วยธนาคารเวลากว่าหนึ่งร้อยแห่งในประเทศอังกฤษ สกอตแลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ และอีกกว่า 40 ประเทศทั่วโลก (ตวงพร ปิตินานนท์, 2566 : 1)

จากแนวคิดและรูปแบบการดำเนินงานดังกล่าว รัฐบาลไทยเล็งเห็นความสำคัญของแนวคิดธนาคารเวลาที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับบริบทและวัฒนธรรมสังคมไทยได้ด้วยประเทศไทยมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็งในเรื่องของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การดูแลซึ่งกันและกัน และมีบุคลากรที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดธนาคารเวลา ดังนั้นรัฐบาลโดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ มีมติเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 กำหนดให้ธนาคารเวลาเป็น 1 ใน 10 ประเด็นเร่งด่วนด้านผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุที่มีเป้าหมายหลักคือ ผู้สูงอายุไทยเป็น Active Ageing : Healthy, Security and Participation จึงอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีการนำธนาคารเวลาเพื่อเป็นองค์กรกลางในการสะสมเวลาในรูปแบบบัญชีส่วนบุคคลของสมาชิกธนาคารเวลา โดยสามารถเบิกถอน

เวลาเอามาใช้ได้เมื่อต้องการหรือมีความจำเป็นซึ่งจะเห็นว่าธนาคารเวลาเป็นรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนดูแลซึ่งกันและกันด้วยการแลกเปลี่ยนทักษะ ประสพการณ์ บริการขั้นพื้นฐาน และสามารถสะสมเวลาไว้ เสมือนเราออมเงินในบัญชีธนาคารของเรา เมื่อยามจำเป็นที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือก็สามารถเบิกเวลามาใช้ได้ ธนาคารเวลาจะเกิดขึ้นเมื่อเครือข่ายสมาชิกมีข้อตกลงร่วมกันว่า มีการแลกเปลี่ยนทักษะในรูปแบบบริการขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักคิดที่ว่าทุกคนมีเวลาเท่าเทียมกันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งในการดูแลซึ่งกันและกัน เครือข่ายเหล่านี้เรียกว่า “ธนาคารเวลา”

จึงสรุปได้ว่าธนาคารเวลาเป็นหลักการที่คนในชุมชนดูแลซึ่งกันและกันโดยเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ สามารถให้และรับได้ด้วยการแลกเปลี่ยนทักษะ ประสพการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยให้คนในชุมชนดูแลซึ่งกันและกัน โดยให้คุณค่าของเวลาที่ทุกคนมีเวลาเท่าเทียมกัน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดแก่คนในชุมชนบนสัมพันธ์ภาพแห่งความไว้วางใจ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562 : 2)

3. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization Principle)

เมื่อสังคมมีความซับซ้อนและการแก้ไขปัญหาโดยรัฐบาลไม่สามารถเข้าถึงอย่างเพียงพอ การใช้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำเนินกิจกรรมโดยตรง เพราะจะเป็นแนวทางในการสร้างบทบาทในการปกครองบ้านเมืองโดยมี “ความรับผิดชอบทางการเมือง” (the principle of political accountability) ทำให้ท้องถิ่นเริ่มเข้ามามีบทบาทในการบริหารท้องถิ่นด้วยการจัดบริการสาธารณะให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รัฐจึงมีเหตุผลและความจำเป็นจะต้องให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน จะได้เกิดความสะดวกรวดเร็วและตรงกับความต้องการของชุมชนนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีบทบาทและความสำคัญเกิดขึ้นนอกจากนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ โดยนัยนี้จะมีองค์การทำหน้าที่ปกครอง

ส่วนท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้ในระดับหนึ่งด้วยเหตุนี้หลักการพื้นฐานของการปกครองส่วนท้องถิ่นคือ “ให้คนในชุมชนบริหารชุมชนเพื่อชุมชน” หลักการนี้จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

4. แนวคิดชุมชนละแวกบ้าน (Neighborhood planning Concept)

การสร้างพลังของคนในชุมชนสามารถนำหลักการแห่งการพัฒนาเชิงกายภาพเพื่อให้เกิดการรวมพลังในชุมชนก็สามารถกระทำได้ ด้วยการประยุกต์หลักคิดด้านการผังเมืองด้วยการสร้างแนวคิดชุมชนละแวกบ้านเป็นไปตามแนวคิดของนักวิชาการด้านผังเมือง Perry เสนอเมื่อ ค.ศ. 1926 โดยแนวคิดชุมชนละแวกบ้าน ถูกนำมาใช้เป็นแนวคิดหลักในการจัดทำโครงการพัฒนาตามผังเมือง

โดยแนวความคิดนี้จะแบ่งเมืองออกเป็นชุมชนย่อย (Neighborhood Unit) ซึ่งในแต่ละชุมชนต่างมีศูนย์กลางย่อยที่มีโรงเรียน ร้านค้า ที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นศูนย์กลางชุมชน มีถนนล้อมรอบเป็นขอบเขตของย่าน โดยรัศมีของการให้บริการด้านสาธารณะจากจุดศูนย์กลางประมาณครึ่งไมล์ เป็นการกระจายความเจริญ (Decentralization) จากชุมชนหลักออกไปสู่ส่วนอื่นของเมือง เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอย่างทั่วถึงทั้งนี้ศูนย์กลางชุมชน ควรเป็นโรงเรียนประถม ห้องสมุด สนามเด็กเล่น เป็นต้น ซึ่งแต่ละหน่วยควรมีประชากรประมาณ 5,000 คน เพื่อให้สัมพันธ์กับบริการด้านสังคม คือ โรงเรียน ย่านพักอาศัย ในแนวคิดชุมชนละแวกบ้าน (Neighborhood Unit) จะจัดเป็นลักษณะอาคารสงเคราะห์สามารถพิจารณาข้อดีของทฤษฎีนี้ คือ ให้ผลดีทางด้านสังคมของชาวเมือง เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชน ทำให้การพบปะระหว่างครอบครัว มีความสะดวกในการติดต่อโดยการเดิน เพราะเป็นชุมชนขนาดเล็ก ต่อไปเมื่อประชากรมากขึ้นก็ต้องไปสร้างแนวคิดชุมชนละแวกบ้านมากขึ้น

แนวคิดชุมชนละแวกบ้าน (The neighborhood concept) เป็นแนวความคิดที่เป็นแบบธรรมชาติ เช่นเดียวกับลักษณะชุมชนในประเทศไทยที่มีวัดและโรงเรียนเป็นศูนย์กลางทางด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา เช่นเดียวกับประเทศจีน ที่มักจะมียี่ตุ๊ตู่เป็นศูนย์กลางของ

การเริ่มค้าขาย วัฒนธรรม ประเพณี โดยจะเห็นความสำคัญของจัตุรัสเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงทำความสะอาดโดยล้างน้ำ และขัดพื้นจัตุรัสอย่างสม่ำเสมอ (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2549 : 15)

ในการดำเนินการเพื่อให้มีละแวกบ้านที่ดี จะมีกลยุทธ์การออกแบบชุมชนละแวกบ้านและย่าน ดังนี้

4.1 จัดลำดับความสำคัญของถนนด้วยโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและทางจักรยาน เพื่อแยกชุมชนย่อยที่เด่นชัด ออกเป็นย่านและจัดให้มีทางเท้าที่สะดวกในการเข้าถึงโรงเรียน ศูนย์กลางพาณิชยกรรมและสวนสาธารณะ เพื่อเน้นความเป็นย่าน ขณะเดียวกันก็ประสานความเป็นชุมชนย่อยให้รวมอยู่ในย่าน

4.2 กระจายความหนาแน่นของประชากร ซึ่งเป็นการแสดงถึงคุณภาพของชุมชนย่อย ให้มีความหนาแน่นน้อย การพัฒนาพื้นที่ให้มีความหนาแน่นน้อยแบบนี้ใหม่ที่ไม่เป็นที่นิยม เพราะว่าการพัฒนาทั้งหมดต้องจัดให้มี หรือต้องสูญเสียค่าดำเนินโครงการไปในสัดส่วนของพื้นที่สีเขียว ต้นไม้ และโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

4.3 ถนนที่มีทางเท้าที่ร่มรื่นส่งเสริมให้เกิดความสะดวกสบายในการเข้าถึงบริการพื้นฐานที่จำเป็นของชุมชน เช่น สวนสาธารณะ ย่านการค้า และที่สำคัญที่สุดคือการเดินเท้าเพื่อไปโรงเรียน

กล่าวโดยสรุปแนวคิดพลังของชุมชนด้วยการใช้หลักการแนวคิดละแวกบ้านเพื่อให้มีสภาพทางกายภาพ ระบบคุ่มหรือระบบชุมชนย่อยหรือระบบการแบ่งพื้นที่ เพื่อสร้างความรับผิดชอบอันจะนำมาสู่การพัฒนาในทุกด้านของชุมชน

5. หลักกฎหมายเรื่องสิทธิ (Right Principle)

การดำเนินการสิ่งใดในระบบสังคมที่มีความเป็นนิติรัฐ จำต้องมีความชัดเจน มีระบบ มีความชอบของกฎหมาย เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม สำหรับหลักการเรื่องสิทธิ นับเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงชุมชน โดยสิทธิ “สิทธิธรรมชาติ” (Natural Right) อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสิทธิของเอกชน อันเป็นสิทธิของบุคคลที่มีอยู่ตามธรรมชาติ อันเป็นผลจากการกระทำโดยชอบ ย่อมจะต้องได้รับผลจากการกระทำนั้น

ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมีนักกฎหมายเห็นว่าสิทธิที่จะนับเป็นทรัพย์สินได้ ต้องได้รับการรับรองตามกฎหมายไทยแล้ว และศาลไทยมีความเห็นในทางนี้ เช่น เคยวินิจฉัยว่า

“สิทธิเปเต้นท์” (patent right หรือที่ปัจจุบันเรียกว่า “สิทธิตามสิทธิบัตร”) อนึ่ง ศาลไทยวินิจฉัยไว้ว่า สิทธิเรียกร้องเป็นทรัพย์สินที่ซื้อขายกันได้ คำวินิจฉัยนี้อาจทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องได้ เพราะปกติแล้วการโอนสิทธิเรียกร้องต้องทำตามวิธีในกฎหมายลักษณะหนี้ แต่เมื่อซื้อขายกัน อาจเข้าใจได้ว่าเพียงโอนกันตามกฎหมายลักษณะซื้อขายก็พอ ไม่ต้องทำตามวิธีดังกล่าวอีก ประเด็นนี้นักกฎหมายเห็นว่าการซื้อขายสิทธิเรียกร้องก็เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องรูปแบบหนึ่ง ซึ่งทางกฎหมายเรียกว่า “การโอนสิทธิเรียกร้องโดยมีค่าตอบแทน” เพราะฉะนั้นยังต้องทำตามวิธีโอนสิทธิเรียกร้องในกฎหมายลักษณะหนี้อยู่เพื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะพบว่าได้บัญญัติรับรองเรื่องสิทธิเรียกร้องไว้หลายมาตรา อาทิ

มาตรา 30 สิทธิเรียกร้องนั้นท่านว่าจะพึงโอนกันได้ เว้นไว้แต่สภาพแห่งสิทธินั้นเองจะไม่เปิดช่องให้โอนกันได้

ความที่กล่าวมานี้ย่อมไม่ใช่บังคับ หากคู่กรณีได้แสดงเจตนาเป็นอย่างอื่น การแสดงเจตนาเช่นว่านี้ ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต

มาตรา 304 สิทธิเรียกร้องเช่นใด ตามกฎหมายศาลจะสั่งยึดไม่ได้ สิทธิเรียกร้องเช่นนั้น ท่านว่าจะโอนกันหาได้ไม่

กล่าวโดยสรุป หนี้ มีลักษณะที่กว้างเพราะด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้น้อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ อนึ่ง การชำระหนี้ต้องงดเว้นการอันใดอันหนึ่งก็ย่อมทำได้”

สำหรับหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้หมายความว่าหนี้ที่จะต้องชำระกันตามสัญญาคู่สมเท่านั้น กล่าวคือ อาจจะเป็นหนี้ที่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือส่งมอบทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งไม่เกี่ยวกับการชำระเงินตามสัญญาคู่สมก็ได้

ในมาตรา 194 บัญญัติถึงเฉพาะเรื่องอำนาจ สิทธิ และหน้าที่ของเจ้าหนี้และลูกหนี้เท่านั้น โดยหนี้เป็นความผูกพันในทางกฎหมายระหว่างบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้มีความชอบธรรมที่จะบังคับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าลูกหนี้ ให้จำต้องส่งมอบทรัพย์สิน กระทำการหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้

หากจะพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่าหนี้มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ต้องมีเจ้าหนี้และลูกหนี้ หมายความว่าหนี้หรือสิทธิ

เหนือบุคคลนี้ต้องมีบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิ อีกฝ่ายหนึ่งตกอยู่ในหน้าที่จำต้องชำระหนี้ บุคคลซึ่งเป็นฝ่ายในหนี้ นั้นอาจจะเป็นบุคคลสองคนหรือกว่านั้นขึ้นไปก็ได้ กล่าวคือ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเรื่องผูกพันระหว่างบุคคลสองคนเท่านั้น อาจมีบุคคลหลายคนเป็นเจ้าหนี้รวมอยู่ฝ่ายหนึ่ง และมีบุคคลหลายคนเป็นลูกหนี้รวมอยู่อีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ ซึ่งบุคคลดังกล่าวนี้ อาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

2. ต้องมีความผูกพันกันในทางกฎหมายอันก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ในเรื่องหนี้ ในบางกรณีก็เป็นความผูกพันที่ก่อให้เกิดประโยชน์แลกเปลี่ยนต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน ในระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ เช่น สัญญาซื้อขาย แลกเปลี่ยนเช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของ เป็นต้น

3. ต้องมีวัตถุแห่งหนี้ซึ่งวัตถุแห่งหนี้คือ ข้อกำหนดที่ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้อย่างไร โดยมีอยู่ 3 ประเภท คือการกระทำการการงดเว้นการกระทำและการโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน

การที่บุคคลได้กระทำการเพื่อผู้อื่นในลักษณะการให้บริบาลผู้สูงอายุ ย่อมเกิดสิทธิแห่งการกระทำนับเป็นความผูกพันที่หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามารองรับสถานะแห่งนิติสัมพันธ์ดังกล่าว

ผลการดำเนินการในการบริบาลผู้สูงอายุที่ผ่านมา

1. การบริหารระบบการบริบาลผู้สูงอายุด้วยการใช้ “ธนาคารเวลา”

หลักการเรื่องธนาคารเวลา กำเนิดที่ประเทศญี่ปุ่น เมื่อ พ.ศ. 1973 ต่อมากระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ประยุกต์หลักการนี้มาใช้ เมื่อ พ.ศ. 2562 โดยได้รับความร่วมมือกับกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ ร่วมผลักดันด้วยการทดลองนำร่องในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเสนอเป็นธนาคารเวลาในลักษณะโครงการเพื่อสังคมของธนาคารเวลาเพื่อดูแลผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนดูแลซึ่งกันและกัน โดยยึดแนวคิด “เพื่อนบ้านช่วยเพื่อนบ้าน” ด้วยการทำกิจกรรมเพื่อการดูแลสังคมและสามารถสะสมเวลาไว้ คล้ายการออมเงินในธนาคาร เมื่อยามจำเป็นต้องการได้รับความช่วยเหลือก็สามารถเบิกเวลามาใช้ได้

แต่พบว่าไม่มีความก้าวหน้า อันเกิดจากปัญหาอุปสรรคหลายประการ อาทิ ความไม่เข้าใจเนื่องจากเป็นเรื่องแปลกใหม่ในสังคม ขาดรูปแบบการออมเวลา ระบบบริหาร รวมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลัก พฤติกรรมในเชิงจิตอาสาของอาสาสมัคร ที่มุ่งทำความดีเพื่อตนเองมากกว่าเพื่อส่วนรวม (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2565 :162) อีกทั้งมีงานวิจัยที่ได้ชี้ถึงปัญหาของธนาคารข้อมูลในด้านการจัดการข้อมูล การบริหาร หน่วยงานสนับสนุนรวมทั้งการค้นพบว่าพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ไม่เห็นด้วยกับการให้คนที่ไม่รู้จักมาดูแล (เนตร หงษ์ไกรเลิศและกุลธิดา จันทรเจริญ, 2561 :160)

แต่กระนั้นก็พบว่าแนวทางนี้นับเป็นประจักษ์สำคัญในการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นนามธรรมครั้งแรกในประเทศไทย

2. การดำเนินการบริหารผู้สูงอายุโดยกระทรวงมหาดไทย

ได้ดำเนินการผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มเป็นรูปธรรมครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2562 มีการออกระเบียบตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเบิกค่าใช้จ่าย พ.ศ. 2562 ประกอบกับการชักชวนเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0819. 2/6290 ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2562 เรื่อง การกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระยะยาวและหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขอัตราค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนของอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากการดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วยังพบบทบาทของหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งมีพลชนหลักคือ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) โดยจะเข้ามามีบทบาทร่วมในการดูแลในระดับหนึ่ง เนื่องจากอสม. จะทำงานหลากหลายลักษณะ ทำให้บทบาทในการดูแลผู้สูงอายุไม่มากนัก

การออกระเบียบและมีหนังสือชักชวนนี้นับเป็นการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมที่สุด นอกเหนือจากที่มีการบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดูแลสวัสดิภาพผู้สูงอายุ แต่ก็เป็นเพียงแนวทางโดยกว้างที่มีผลในทางปฏิบัติน้อย แต่อย่างไรก็ดีการดำเนินการ

ตามหนังสือชักชวน นับเป็นจุดเริ่มต้น แต่ยังไม่มีการประเมินผลว่าผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

แนวทางในการบริหารผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์แนวทางหรือการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาผู้สูงอายุในสังคมไทย ผู้เขียนได้กำหนดเป้าหมาย วิธีการและแนวทาง เพื่อให้มีการดำเนินการเป็นรูปธรรม ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย (END) “สังคมมั่นคง ดำรงผู้สูงอายุ ชื่นสุขโดยชุมชน”

การนี้ได้วิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเพื่อเสนอรูปแบบที่เหมาะสมของการบริหาร คือต้องมีกฎหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณบางส่วนและสามารถสร้างระบบความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการสะสมความดีเพื่อตนเองหรือครอบครัวในวันข้างหน้าคล้ายวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย คือการเอางานหรือลงแขก จึงเสนอระเบียบว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุ เพื่อให้มีมาตรการทางกฎหมายเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริบาลทั้งที่เป็นรูปแบบอาสาสมัครหรือแบบขอรับค่าตอบแทน

2. หน่วยงานรับผิดชอบหรือทรัพยากรที่จะดำเนินการ (Means)

จากการที่ได้กำหนดเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในชุมชนจึงจะกำหนดแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

กลยุทธ์

1. มีระเบียบกฎหมายรองรับการปฏิบัติ

แผนงาน ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สำนักกฎหมาย)

2. มีการระบบเก็บข้อมูล

แผนงาน มีระบบฐานข้อมูลและการบริหารข้อมูล

หน่วยงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สำนักกฎหมาย)

บทความนี้ขอเสนอหนทางไปสู่การปฏิบัติด้วยการเสนอ

ให้มีการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ดังต่อไปนี้

1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดำเนินการยกร่างระเบียบและมีการเผยแพร่แนวคิดเรื่องการบริหารผู้สูงอายุในสื่อสาธารณะต่าง ๆ

2. การเสนอให้ชมรมผู้สูงอายุ หรือแกนนำกลุ่มมวลชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมลงชื่อสนับสนุนแนวทางนี้ (รูปแบบนี้เป็นการสร้างมติสาธารณะ)

3. การเสนอร่างเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา ร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยได้รับทราบและร่วมพิจารณาตั้งแต่ต้น

4. เสนออย่างเป็นทางการผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นผ่านปลัดกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

3.มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม

ในการยกร่างระเบียบมุ่งหวังให้หน่วยงานดำเนินการหลักในพื้นที่คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่คงผสมผสานแนวทางในการที่สามารถจัดหาผู้รับบริการแบบรับค่าตอบแทนกับระบบผู้รับบริการแบบอาสาสมัครที่ต้องการสะสมเวลา เพื่อสามารถใช้ในอนาคต แต่จะไม่เสนอให้การดูแลผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันสังคม ดังเช่นระบบฝรั่งเศส เนื่องจากพบว่ามีปัญหาในการหาผู้รับบริการและค่าตอบแทนที่ใช้งบประมาณสูงมาก (Thidarat Brouqueyre, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2565) และยังได้กำหนดมาตรการที่ผู้สูงอายุจะต้องผ่านการประเมินก่อนขอใช้บริการหรือมาตรการในระบบการบริหารข้อมูล ระบบค่าตอบแทนของผู้รับบริการหรือระบบเรียกร้องสิทธิของผู้รับบริการแบบอาสาสมัครหรือการถ่ายโอนสิทธิ เป็นต้น

4. โครงสร้างของ (ร่าง) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยเพื่อการบริหารระบบบริหารผู้สูงอายุสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อตอบสนองต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบบบริหารผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งต้องการพัฒนาระบบบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ทั้งยังสอดคล้องหลักการจากแนวคิดทฤษฎี รวมทั้งข้อสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จึงนำมาสู่การจัดทำร่างกฎหมายที่จะ

ได้เสนอต่อไป

4.1 โครงสร้างของกฎหมาย (ร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทย)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เขียนขอเสนอโครงสร้างของร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยเพื่อการบริหารระบบบริหารผู้สูงอายุสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

4.1.1 หลักเกณฑ์การเป็นผู้รับบริการ

4.1.2 แนวทางในการปฏิบัติงาน

4.1.3 หลักการเกี่ยวกับค่าตอบแทน

4.1.4 สิทธิเรียกร้องหรือระบบการสะสมเวลา

จึงได้เสนอร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ดังนี้

จากโครงสร้างของกฎหมายได้สะท้อนถึงแนวทางที่จะให้เกิดความเป็นระบบของการปฏิบัติงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างเชื่อมั่นให้ประชาชนเข้ามาร่วมบริหารผู้สูงอายุเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย “การให้คนในชุมชนดูแลคนในชุมชน”

4.2 (ร่าง) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะสร้างให้ “สังคมมั่นคง ดำรงผู้สูงอายุ ชื่นสุขโดยชุมชน” จึงได้เสนอร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ดังนี้

(ร่าง)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 67 (9) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2505 มาตรา 69 เลขมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 5 มาตรา 85 (10) และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และมาตรา 6 มาตรา 74 (9) และมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระบบการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง” หมายความว่า ผู้สูงอายุตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เต็มที่ที่มีภาวะพึ่งพิง ซึ่งได้ผ่านประเมินตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกำหนด

“ผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า บุคคลที่ทำหน้าที่ช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

“ผู้บริบาลแบบอาสาสมัคร” หมายความว่า บุคคลที่อาสาสมัครเข้ามาทำหน้าที่ช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

“ผู้บริบาลแบบได้รับค่าตอบแทน” หมายความว่า บุคคลที่ทำหน้าที่ช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ซึ่งผ่านการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระยะยาว ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

“การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง” หมายความว่า การบริการดูแลที่บ้านและชุมชนเพื่อให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ด้านอนามัยพื้นฐาน การฟื้นฟูสมรรถภาพและกายภาพบำบัด ตามประเภทและกิจกรรมบริการที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ตลอดจนแนะนำการดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นการรักษาพยาบาล

หมวดที่ 1

หลักการทั่วไป

ข้อ 4 ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ที่ผ่านการประเมิน จึงจะมีสิทธิเข้าร่วมในการรับการดูแลจากผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 5 ผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ผู้บริบาลแบบอาสาสมัคร
2. ผู้บริบาลแบบได้รับค่าตอบแทน

ข้อ 6 กรณี เป็นผู้รับบาลแบบได้รับคำตอบแทน ต้องมีคุณสมบัติของผู้รับบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้รับบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์

(2) เป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง จำนวน 70 ชั่วโมง ของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดให้มีการอบรมโดยได้รับอนุมัติให้ใช้หลักสูตรจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

(3) มีภูมิลำเนาอยู่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับคำสั่งช่วยสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจากผู้บริหารท้องถิ่นแห่งนั้น

(4) ไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงาน ในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายโดยได้รับคำตอบแทนประจำ

ข้อ 7 กรณีเป็นผู้รับบาลแบบอาสาสมัครต้องมีคุณสมบัติของผู้รับบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้รับบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี บริบูรณ์

(2) มีภูมิลำเนาอยู่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับคำสั่งช่วยสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจากผู้บริหารท้องถิ่นแห่งนั้น

ข้อ 8 ขอบเขตและเงื่อนไขการทำหน้าที่ของผู้รับบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้รับบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงภายใต้การกำกับดูแลของบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพในพื้นที่ ซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

(1) ช่วยดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

(2) ช่วยเหลือดูแลการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เช่น

การอาบน้ำ การทำความสะอาดร่างกาย การแต่งตัว การรับประทานอาหาร การเคลื่อนย้าย การใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ การขับถ่าย การไปพบแพทย์ การรับประทานยา เป็นต้น

(3) ให้บริการด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน (Basic health care service) เป็นการดูแลสุขภาพภายใต้การกำกับของบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพในพื้นที่ ได้แก่ การพยาบาลพื้นฐาน การฟื้นฟูสมรรถภาพเบื้องต้น การประเมินสุขภาพเบื้องต้น เช่น การประเมินความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน และการประเมินกิจวัตรประจำวันที่ไม่ซับซ้อนมากเกินไป การประเมินภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ การทำแผลเบื้องต้น การประเมินสัญญาณชีพ การดูแลเรื่องยาเบื้องต้น กิจกรรมกระตุ้นสมองในกลุ่มที่มีภาวะสมองบกพร่องระยะแรก การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมหรือมีอาการทางสมอง เป็นต้น

(4) การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพเบื้องต้นกับครอบครัวและการประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานต่าง ๆ

(5) ประเมินปัญหาในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงเบื้องต้นและประสานงานในการส่งต่อได้อย่างถูกต้อง

(6) การบริการให้การดูแลตามแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan)

(7) ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงด้านสุขภาพพื้นฐาน การฟื้นฟูสมรรถภาพ และกายภาพบำบัดอื่น ๆ ตามประเภทและกิจกรรมบริการที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

ข้อ 9 จำนวนผู้รับบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทได้รับคำตอบแทน กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีได้ ดังนี้

(1) ให้มีจำนวนผู้รับบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งอย่างน้อย 2 คน ยกเว้นเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ น้อยกว่า 4 คน หรือในช่วงระยะเวลาใดมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงน้อยกว่า 4 คน อาจจัดให้มีอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น น้อยกว่า 2 คน ก็ได้

(2) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่มากกว่า 8 คนและมีความจำเป็น อาจกำหนดให้มีผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทได้รับค่าตอบแทนมากกว่า 2 คน ก็ได้ โดยความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเหมาะสมและความจำเป็นของพื้นที่และขอบเขตการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละคน

(3) เพื่อให้การกำหนดผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทได้รับค่าตอบแทน เป็นไปอย่างเหมาะสม ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำฐานข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยให้ขอความร่วมมือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และ/หรือสถานบริการสาธารณสุขในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำรวจและคัดกรองจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันตามดัชนีบาร์เซล (AKL) ทั้งนี้ ควรปรับปรุงข้อมูลดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันทุกปี ก่อนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 10 การพ้นจากการเป็นผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) ยื่นหนังสือลาออกต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน

(2) เมื่อบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพในพื้นที่ ซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับผู้รับบริการในพื้นที่ ประเมินผลการปฏิบัติงานที่ของอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแล้วเห็นว่าไม่สมรรถนะหรือผลการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ เช่น หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำ ปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น ให้เสนอความเห็นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่

(3) สำหรับผู้บริบาลแบบได้รับค่าตอบแทนต้องมีการเตรียมความพร้อมโดย ภายในระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติหน้าที่ไม่ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพิ่มเติมนักบริบาลท้องถิ่น จำนวน 50 ชั่วโมง ของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ให้ครบ 120 ชั่วโมง จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดให้มีการอบรม โดยได้รับอนุมัติให้ใช้หลักสูตรจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ข้อ 11 การกำกับและควบคุมการปฏิบัติงาน

(1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการลงเวลาการปฏิบัติงานของผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน สถานที่ที่ปฏิบัติ

(2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอความร่วมมือบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพในพื้นที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและประเมินสมรรถนะของผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดประชุมผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุก ๆ 3 เดือนเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน รับฟังปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแลกเปลี่ยนผลการปฏิบัติงาน โดยอาจเชิญหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระยะยาวหรือจัดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่ออบรมให้ความรู้แก่บุคคลที่ประสงค์จะเป็นผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเพื่ออบรมให้ความรู้เพิ่มเติมให้แก่ผู้บริบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนก็ได้ โดยให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

หมวดที่ 2

ว่าด้วยการบริหารผู้บริบาลแบบอาสาสมัคร

ข้อ 13 การบริหารระบบการบริบาลผู้สูงวัยเพื่อการดูแลและสร้างระบบการสะสมความดีให้เกิดความเอื้ออาทรในชุมชน จะส่งเสริมให้คนในชุมชนมาร่วมดูแลกัน โดยจะมีผู้บริบาลที่ไม่รับค่าตอบแทนที่เรียกว่า “ผู้บริบาลแบบอาสาสมัคร”

ข้อ 14 การจัดเก็บข้อมูลผู้บริบาลแบบอาสาสมัครโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบันทึกข้อมูลการทำงานเป็นรายชั่วโมง

เพื่อเป็นฐานข้อมูล ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยสามารถออกหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว

ข้อ 15 การปฏิบัติงานที่สะสมไว้เป็นรายชั่วโมงของผู้บริหารแบบอาสาสมัครสิทธิก่อให้เกิด “สิทธิเรียกร้องแห่งการบริหาร” ในการที่จะขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มาดูแลเมื่อมีความประสงค์ภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

15.1 เมื่อผู้บริหารแบบอาสาสมัครดังกล่าวเป็นผู้สูงวัยย่อมสามารถใช้สิทธิตามหลักเกณฑ์ปกติที่ต้องได้รับการดูแลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งนี้ใช้เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องแห่งการบริหารที่สะสมไว้

15.2 หากผู้บริหารแบบอาสาสมัคร เป็นผู้สูงวัยแต่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่สามารถร้องขอรับการบริการบริหารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถที่จะร้องขอโดยใช้สิทธิเรียกร้องแห่งการบริหารที่ได้สะสมไว้ ด้วยการขอใช้สิทธิจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจจะได้รับการบริหารจากเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจัดส่งผู้บริหารมาช่วยเหลือตามแนวปฏิบัติในการบริหารผู้สูงวัยได้

ข้อ 16 “สิทธิเรียกร้องแห่งการบริหาร” ที่ผู้บริหารแบบอาสาสมัครได้สะสมไว้สามารถดำเนินการเพื่อการดำรงสิทธิ ได้ดังนี้

16.1 สิทธิเรียกร้องแห่งการบริหาร ไม่สิ้นอายุความ อีกทั้งสามารถโอนให้กับสมาชิกในครอบครัว ญาติหรือผู้อื่นในชุมชนได้ เพื่อการช่วยเหลือกันได้

16.2 สิทธิเรียกร้องแห่งการบริหาร สามารถตกทอดเป็นมรดกแก่คู่สมรส บิดามารดาหรือบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้เป็นไปตามความประสงค์ของเจ้าของสิทธิที่แจ้งต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

16.3 สิทธินี้ไม่สามารถซื้อขายได้

16.4 การโอนสิทธิเรียกร้องไปดำเนินการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้สามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการนี้ได้

16.5 การอื่นใดที่กำหนดโดยระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

หมวดที่ 3

ว่าด้วยค่าตอบแทน

ข้อ 17 การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง อัตราค่าตอบแทน และการจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหารแบบได้รับค่าตอบแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและอัตราตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข อัตราค่าตอบแทน และการจ่ายค่าตอบแทนตามวรรคหนึ่ง กระทรวงมหาดไทย อาจหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมอนามัย กรมการแพทย์ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยก็ได้

ข้อ 18 อัตราค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้บริหารแบบได้รับค่าตอบแทนที่มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการงานหรือเวลาที่เสียไป จะต้องใช้เวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

(1) ผู้บริหารแบบได้รับค่าตอบแทนคนใดได้ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) (ไม่น้อยกว่าวันละ 8 ชั่วโมง และไม่น้อยกว่าเดือนละ 20 วัน จะได้รับค่าตอบแทนตามอัตรา ดังนี้

(1.1) ผู้บริหารแบบได้รับค่าตอบแทนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง จำนวน 70 ชั่วโมง จะได้รับเงินค่าตอบแทนเดือนละ 5,000 บาท

(1.2) ผู้บริหารแบบได้รับค่าตอบแทนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลางจำนวน 70 ชั่วโมง และผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพิ่มเติมกับบริหารท้องถิ่น จำนวน 50 ชั่วโมงของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดให้มีการอบรมโดยได้รับอนุมัติให้ใช้หลักสูตรจากกรมอนามัย

กระทรวงสาธารณสุข จะได้รับเงินค่าตอบแทนเดือนละ 6,000 บาท

(2) ผู้รับแบบได้รับค่าตอบแทนคนใดได้ปฏิบัติหน้าที่ ตามแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) น้อยกว่า 20 วัน ให้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนตามสัดส่วนจำนวนวันที่ปฏิบัติงานในเดือนนั้น

(3) ผู้รับแบบได้รับค่าตอบแทนคนใดได้ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) ไม่ครบ 8 ชั่วโมง แต่ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง ให้นับเป็นครึ่งวัน

ข้อ 19 ผู้รับแบบได้รับค่าตอบแทนที่มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทน เพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ได้แก่ ผู้รับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับคำสั่งช่วยสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจากผู้บริหารท้องถิ่นแห่งนั้น

สำหรับค่าตอบแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามอัตราค่าตอบแทนตามข้อ 17 โดยให้ตั้งงบประมาณในหมวดค่าตอบแทนประเภทค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติราชการ อันเป็นประโยชน์แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสมและความจำเป็นด้วย

ข้อ 20 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระยะยาว หรือจัดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่ออบรมให้ความรู้แก่บุคคลในท้องถิ่นของตนที่ประสงค์จะเป็นผู้รับแบบได้รับค่าตอบแทนหรือเพื่ออบรมให้ความรู้เพิ่มเติมให้แก่ผู้รับแบบได้รับค่าตอบแทนของตนก็ได้ โดยให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ค่าใช้จ่ายในการจัดการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ ตามความข้างต้นให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและการเข้ารับการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

ข้อ 21 การเบิกจ่ายเงินและหลักฐานการจ่ายตามข้อ 18 และข้อ 19 ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 22 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหาที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

สรุป

ผลจากปัญหาของผู้สูงอายุที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนของสังคมไทยทั้งนี้มีการปฏิบัติเพื่อการดูแลจากหลายภาคส่วน โดยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับจะทวีความสำคัญมากขึ้น กระนั้นต้องเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ที่มีกลุ่มมวลชนที่ทำหน้าที่ดูแลสุขภาพของประชาชนที่กระจายครอบคลุมทุกพื้นที่ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อันจะเป็นการเสริมการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จากการศึกษาได้เสนอมาตรการทางกฎหมายด้วยการออกเป็นระเบียบกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้เหมาะสมกับสังคมไทย โดยผสมผสานแนวทางของผู้บริหารผู้สูงอายุสองลักษณะคือ แบบอาสาสมัครกับแบบได้รับค่าตอบแทน เพื่อมิให้ปัญหาหรือเกิดช่องว่างดังเช่นในอดีตอันจะเป็นการ

ส่งเสริมรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนดูแลซึ่งกันและกัน โดยยึดแนวคิด“เพื่อนบ้านช่วยเพื่อนบ้าน” หรือ “คนของชุมชนดูแลคนของชุมชน” และสามารถสะสมเวลาไว้คล้ายการสะสมความดีในธนาคาร เมื่อยามจำเป็นที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือก็สามารถเบิกเวลาหรือความดีที่เราสะสมไว้มาใช้ได้ รวมทั้งได้เสนอแนวทางการบริหารข้อมูลการเรียกร้องสิทธิที่สะสมไว้หรือการถ่ายโอนสิทธิเพื่อให้สามารถใช้กับตนเองหรือครอบครัว และเชื่อมั่นว่าร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่เสนอนี้ จะเป็นตัวแบบที่สำคัญในการพัฒนางานด้านบริหารผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม ด้วยการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรสูงอายุสืบไป

บรรณานุกรม

- กิจการผู้สูงอายุ,กรม. (2562). แนวทางการดำเนินงานธนาคารเวลาแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ:กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ.
- กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, กรม. (2562). นิยามและประเภทครอบครัว. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.
- ดวงพร ปิตินานนท์.(2565).“ธนาคารเวลา” สร้างสังคมแห่งการเกื้อกูลกัน ในยุคสังคมสูงวัย. (ออนไลน์)
เข้าถึงได้จาก : www.thaitimebank.net.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2562).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 ก,วันที่ 17 พฤศจิกายน 2562, 48.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546. (2546). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอน 94 ก,
วันที่ 1 ตุลาคม 2546, 6.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2564).รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2564.
นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โยธาธิการและผังเมือง, กรม. (2549). การผังเมือง.กรุงเทพฯ : กรมโยธาธิการและผังเมือง,
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาสมัครบริหารขององค์กรปกครองท้องถิ่นและการเบิกค่าใช้จ่าย พ.ศ.2562. (2562).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136, ฉบับพิเศษ 145 ง, วันที่ 7 มิถุนายน 2562,3.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. (2564). .การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564.สำนักงานสถิติแห่งชาติ,
สายใจ จารุวัตร และคณะ. (2562).รูปแบบการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียงตามปัญหาและความต้องการของผู้ดูแล.
วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี, ปี 30 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2562. หน้า 25-30.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ. (2558).การจัดทำประมวลกฎหมายสารบัญญัติยาเสพติดของประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2558.
- อัศวิน โรจนสุมาพงศ์และคณะ ภูมิรัตนประพิณ. (2565). “ข้อเสนอแนะจากแพทย์ในการดูแลผู้ป่วยติดเตียง”.
(ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : www.healthome.in.th, 2565.
- Thidarat Brouqueyre. (2565). หญิงชาวไทยสัญชาติฝรั่งเศส. สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์. วันที่ 14 พฤศจิกายน 2565.

บทความวิชาการ

การส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ : กรณีศึกษาไม้พะยุง

Encouragement planting
Economic trees for wood business:
Dalbergiacochinchinensis

สรารุท อุเทนรัตน์

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 8 นครราชสีมา ประเทศไทย

Sarawut Uthenrat

Forest Resource Management Office No.8, Nakhonratchasima, Thailand

E-mail: wpw31014@gmail.com

วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 30 พฤษภาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 30 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ : กรณีศึกษาไม้พะยุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปลูกไม้พะยุงเป็นไม้เศรษฐกิจ โดยศึกษาจากข้อมูลหัตถ์ภูมิได้แก่ หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่าพะยุง (Phayung) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dalbergiacochinchinensis* Pierre หรือชื่อทางการค้าว่า Siamese Rosewood

ประเทศไทยพบการกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติในป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ซึ่งในประเทศไทยสามารถพบไม้พะยุงได้ 4 ประเภท คือ พะยุงแดง พะยุงลาย พะยุงดำ และพะยุงทอง เป็นไม้มีค่าในกลุ่มไม้โตช้า รอบตัดฟันไม้ประมาณ 20-30 ปี และพะยุงจัดเป็นไม้ที่ถูกคุกคามและมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ตามบัญชีแดงของ IUCN 2009 และไม่เป็นไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 กำหนดให้ไม้ที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม

ภาครัฐคาดการณ์ว่าความต้องการใช้ไม้เพื่อประโยชน์ในภาคครัวเรือน และใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมในประเทศจะเพิ่มขึ้นเป็น 156 ล้านตัน ภายใน 19 ปี (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2579) โดยได้กำหนดทิศทางการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจให้กับเกษตรกรที่สนใจ และหันมาให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนอาชีพจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจควบคู่ หรือเป็นอาชีพหลักแทน ดังนั้นการศึกษาการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ กรณีศึกษาไม้พะยุงจึงเป็นการศึกษาข้อมูลเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจปลูกสวนป่า โดยเฉพาะสวนป่าไม้พะยุงที่ยังมีความต้องการของตลาดสูง และราคาดี ให้มีโอกาสได้เข้าใจบริบท สภาพการณ์ของไม้เศรษฐกิจ และความต้องการของตลาด และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การส่งเสริม, ไม้เศรษฐกิจ, ไม้พะยุง

Abstract

The study “Encouragement Planting Economic Trees for wood business: A Case Study of Dalbergiacochinchinensis” aims to study methods for promoting the planting of Siamese rosewood as an economic plant. By studying secondary data such as books, articles, theses, and related websites. The study found that Phayung has the scientific name Dalbergiacochinchinensis Pierre or the trade name Siamese Rosewood. In Thailand, it is found naturally distributed in dry evergreen forest, mixed deciduous forest and Dry Deciduous Dipterocarp Forest. In Thailand, 4 types of rosewood can be found: red rosewood, striped rosewood, black rosewood, and golden rosewood. Rosewood is a valuable plant in the slow-growing group. The cutting cycle of wooden teeth is about 20-30 years. Rosewood is classified as a threatened and endangered species on the IUCN Red List 2009 and not a restricted tree according to the Forest Act (No. 8), B.E. 2562 not a restricted tree or wood is grown on land permitted for utilization by the type of document of rights prescribed by the Minister with the approval of the Cabinet considered to be not restricted.

The government expects that demand for wood for the household sector and used as raw materials in the domestic industry will increase to 156 million tons within 19 years (2018 - 2036). It has set the direction to promote the planting of economically valuable trees for interested farmers and turned to focus on changing careers from monoculture to planting trees that have economic value together or as the main occupation instead, therefore the study of Encouragement planting Economic trees for wood business: A Case Study of Dalbergiacochinchinensis, therefore, a study to support farmers or those interested in planting forests especially, rosewood plantations that still have high market demand and best prices, allowing them to understand the context, state of the economy, and market demand. Farmers have more income and have a better quality of life sustainably.

Keywords: Encouragement, Economic trees, Dalbergiacochinchinensis

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) ได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ โดยจำแนกเป็นป่าอนุรักษ์ร้อยละ 25 และป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15 ซึ่งในการเพิ่มป่าเศรษฐกิจนั้น ภาครัฐได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์ และสามารถตัดขายได้รวมถึงส่งเสริมการปลูกต้นไม้ในพื้นที่ราชการต่าง ๆ ซึ่งจากข้อมูลความต้องการใช้ไม้ภายในประเทศ พ.ศ. 2557 พบว่ามีมากถึง 58 ล้านตัน และคาดการณ์ว่าความต้องการใช้ไม้เพื่อประโยชน์ในภาคครัวเรือน และใช้ เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมในประเทศจะเพิ่มขึ้นเป็น 156 ล้านตัน ภายใน 19 ปี (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2579) กรมป่าไม้ได้กำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร พ.ศ. 2561-2579 ภายใต้หัวข้อยุทธศาสตร์ไม้เศรษฐกิจ เพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยยุค 4.0 โดยกำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์เอาไว้ 3 ด้าน ได้แก่ (1) พื้นที่ปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 26 ล้านไร่ (2) รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เศรษฐกิจไม่น้อยกว่า 4.2 แสนบาทต่อคน/ปี (3) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศไม่น้อยกว่า 2 ล้านล้านบาท (พ.ศ. 2579)

จะเห็นได้ว่า ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ หรือไม้เศรษฐกิจ (Economic Trees) เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้มีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น 26 ล้านไร่ หรืออาจมากกว่านั้น เพียงแต่รัฐต้องให้การส่งเสริม และสนับสนุนให้ภาคประชาชน ภาคเอกชน ปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ ในพื้นที่นอกเขตป่าไม้ให้ได้จริงจัง และต้องกำหนดทิศทางการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดทิศทางการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจให้กับเกษตรกรที่สนใจ และหันมาให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนอาชีพจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจควบคู่ หรือเป็นอาชีพหลักแทน อีกทั้งยังกำหนดแนวทางทั้งด้านการส่งเสริมการตลาด และอำนวยความสะดวกในการขออนุญาตต่าง ๆ โดย

ภาครัฐได้เร่งแก้ไขข้อบังคับ กฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค ต่อการปลูกไม้เศรษฐกิจนอกเขตป่านั้น ให้มีการสนับสนุนส่งเสริมอำนวยความสะดวก ให้มีการปลูก การจัดการ การตัด การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์รวมถึงการส่งออกไปขายในตลาด ต่างประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานไม้มีค่าทางเศรษฐกิจที่ได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ หรือ Forest Certification ขึ้น (กรมป่าไม้, 2562)

การปลูกสร้างสวนป่าเพื่ออุตสาหกรรม นอกจากไม้สัก ซึ่งเป็นไม้ที่มีการเจริญเติบโตปานกลาง นิยมปลูกกันทั่วไป เนื่องจากมีคุณค่าทางเศรษฐกิจสูงแล้ว ส่วนมากจะเน้นการปลูกไม้โตเร็ว เช่น ยูคาลิปตัส คามาลดูเลนซิส สะเดาเทียม ไม้เลื้อย กระถินณรงค์ และกระถินเทพา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอีกหลายชนิดที่เหมาะสมปลูกควบคู่กันไป เช่น พะยูง แดง และประดู่ป่า เป็นต้น โดยในปัจจุบันประเทศไทยมีการปรับบทกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เพื่อพัฒนาต่อยอดสู่การส่งเสริมการปลูกป่าในพื้นที่ดินเอกชน โดยการควบคุมของกรมป่าไม้ ซึ่งมีการปลดล็อกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจให้สามารถปลูกและตัดได้ในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน และไม่ว่าจะเป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้ามด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ในประเทศไทยยังคงมีการถกเถียงในกระแสสังคมอยู่น้อย โดยเฉพาะกรณีศึกษาไม้พะยูงไทย หรือ Rosewood ซึ่งพบปัญหาการลักลอบตัดทั้งในป่าธรรมชาติ และในที่ดินส่วนบุคคล อันเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางธรรมชาติอยู่ไม่น้อย จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาความเป็นมาเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลอันแท้จริงสู่การต่อยอดองค์ความรู้ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรหรือผู้ที่สนใจปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจอย่างครบวงจรได้ต่อไป

ไม่มีค่าทางเศรษฐกิจ : ไม้พะยุง

ไม่มีค่าทางเศรษฐกิจ หมายถึง ไม้ยืนต้นทุกชนิด รวมถึงไม้ที่ปลูกหรือขึ้นเองตามธรรมชาติและอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์ที่มีการใช้ประโยชน์เนื้อไม้ และ/หรือ ผลผลิตอื่นที่ไม่ใช่เนื้อไม้เพื่อการค้า (คณะวนศาสตร์, 2560 อ้างถึงในกรมป่าไม้, 2562) ดังนั้น อาจกล่าวโดยรวมได้ว่า ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ เป็นไม้ที่สามารถนำมาสร้างมูลค่า หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ รวมทั้งให้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้ปลูก เช่น ไม้ฟืน ไม้ใช้สอย ไม้ก่อสร้าง ไม้เพื่อพืชอาหาร หรือไม้เพื่อน้ำยาง หรือสารหอมระเหย เป็นต้น ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจยังสามารถนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ โดยรัฐบาลได้กำหนดให้ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสามารถใช้เป็นทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกันทางธุรกิจได้โดยสามารถนำมาค้ำประกันการกู้ยืมเงินหรือขอสินเชื่อได้ (กรมป่าไม้, 2562)

ลักษณะทั่วไป

พะยุง (Phayung) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dalbergiacochinchinensis* Pierre หรือชื่อทางการค้าว่า Siamese Rosewood หรือ Thailand Rosewood มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศ พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม และไทย สำหรับประเทศไทยพบการกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติในป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณโดยเฉพาะทางภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 200-500 เมตร (ชัยสิทธิ์, 2538 อ้างถึงในสุวรรณ, 2565) เป็นไม้มีใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีความสูงประมาณ 15-25 เมตร ลำต้นเปลาตรง เปลือกสีเทาเรียบ และล่อนเป็นแผ่นบาง ๆ เปลือกในสีน้ำตาลแกมเหลือง เรือนยอดรูปทรงกลม หรือรูปไข่ทึบ ใบเป็นช่อแบบขนนก ช่อติดเรียงสลับ ยาว 10-15 เซนติเมตร ดอกเล็กสีขาว กลิ่นหอมอ่อน ๆ ทรงรูปดอกถั่ว ออกรวมกันเป็นช่อตามง่ามใบและตามปลายกิ่ง กลีบฐานดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วยตื้น ๆ ฝักเป็นรูปขอบขนานแบนและบาง ผิวเกลี้ยง กว้าง 1.2 เซนติเมตร ยาว 4-6 เซนติเมตร เมล็ดจะเรียงตามยาวฝัก จำนวน 1-4 เมล็ด เนื้อไม้สีแดงอมม่วง หรือสีม่วงถึงเลือดหมูแก่ เป็นมันเลื่อม มีริ้วสีดำหรือน้ำตาลอ่อนเป็นเส้นสนเป็นริ้วแคบ ๆ เนื้อละเอียดเหนียว แข็ง ทนทาน ชัดและชักเงาได้ดี มีน้ำมันในตัว (จุฬาร, 2544) เป็นไม้มีค่าในกลุ่มไม้โตช้า เมื่อเทียบในกลุ่มไม้มีค่า

ทางเศรษฐกิจตามการเติบโต ซึ่งพบว่าเมื่ออัตราการเติบโตของเส้นผ่าศูนย์กลาง น้อยกว่า 0.8 เซนติเมตร/ปี รอบตัดฟันไม้ประมาณ 20-30 ปี ไม่นอกกลุ่มนี้ ได้แก่ ตะเคียนทอง พะยุง ชิงชัน มะค่าโมง เต็ง รัง จันทน์หอม กันเกรา เป็นต้น และจัดอยู่ในกลุ่มไม่มีค่า กลุ่มที่ 4: ไม้โตช้า รอบตัดฟันยาว มูลค่าของเนื้อไม้สูงมากดังตารางที่ 1 เมื่อเทียบในกลุ่มไม้มีค่าทางเศรษฐกิจตามมูลค่าของเนื้อไม้ เนื่องจากมูลค่าเนื้อไม้จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากเมื่อไม้มีขนาดใหญ่ขึ้น (กรมป่าไม้, 2562)

ซึ่งในประเทศไทยสามารถพบไม้พะยุงได้ 4 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

1. พะยุงใหม่ พะยุงแดง แดงจีน หรือมีชื่อเรียกในประเทศจีนว่า หงมู่ หรือ ลีหัวเมาะ สีของแก่นโทสนีแดงเลือดหมู ซึ่งจัดอยู่ในสี Greyed-orange Group 175 A-D ตามสมุดเทียบสี The Royal Horticultural Society ลายเส้นวงปีไม่ชัดเจน เส้นตรง พะยุงที่มีลักษณะแก่นเช่นนี้พบในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. พะยุงลาย พะยุงเกลบ สีของแก่นโทสนีเหลือง จัดอยู่ในสี Greyed-orange Group 170A-B ตามสมุดเทียบสี The Royal Horticultural Society มีสีพื้นมากกว่าสองสี วงปีเรียงตัวไม่เป็นระเบียบ พะยุงลักษณะแก่นเช่นนี้พบในบริเวณเทือกเขาภูพาน

3. พะยุงดำ สีของแก่นสีแดงอมม่วงเข้มถึงสีน้ำตาลดำ วงปีกว้างเรียงเป็นวงกลมหรือไม่เป็นระเบียบ พะยุงลักษณะเช่นนี้พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

4. พะยุงทอง สีแก่นสีโทสนีเหลือง เหลืองทอง ส้ม วงปีแคบ เรียงเป็นวง มีรายงานว่าพบในท้องที่จังหวัดนครนายก และสระบุรี แต่ในปัจจุบันไม่พบ (วิชาญ และคณะ, 2557 อ้างถึงในสุวรรณ, มปป.)

พะยุงต่างประเทศ

พะยุงไต้หวัน หรือพะยุงหอม หรือฮวงฮวาลี *Fragrant rosewood* มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dalbergia odorifera* พบการกระจายพันธุ์ทางตอนใต้ของจีน ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง 600 เมตร ลำต้นสูงประมาณ 10-15 เมตร เท่านั้น แก่นมีสีน้ำตาลแดง พะยุงไต้หวันมีการนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเมื่อหลายปีที่ผ่านมาโดยนำเมล็ดมาจากประเทศจีน แต่เนื่องจากการนำไม้ต่างถิ่นเข้ามาปลูกจึงควรมีการทดลองปลูกให้มั่นใจว่าสามารถปรับตัวและเติบโตได้ดีในประเทศไทยจนถึงรอบตัดฟันที่ต้องการ (สำนักเศรษฐกิจ

ตารางที่ 1 การประเมินมูลค่าของไม้พะยุงสายพันธุ์ *Dalbergiacochinchinensis* Pierre
(กรณีศึกษากลุ่มที่ 4: ไม้โตช้า รอบตัดฟันยาว มูลค่าของเนื้อไม้สูงมาก)

อายุ (ปี)	เส้นผ่านศูนย์กลาง (ซม.)	ปริมาตร (ม ³ /ต้น)	มูลค่า		
			(บาท/ม ³)	(บาท/ต้น)	(บาท/ไร่)
1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-
3	1.0	0.00	1,760	0.4	10
4	3.9	0.00	2,070	9.8	245
5	6.3	0.01	2,380	33	828
6	8.2	0.03	2,690	71	1,774
7	9.7	0.04	3,000	123	3,084
8	11.1	0.06	4,275	246	6,140
9	12.3	0.07	5,550	416	10,392
10	13.4	0.09	6,825	636	15,891
11	14.4	0.11	8,100	907	22,664
12	15.3	0.13	9,375	1,229	30,723
13	16.1	0.15	10,650	1,603	40,071
14	16.9	0.17	11,925	2,028	50,701
15	17.6	0.19	13,200	2,504	62,605
16	18.3	0.21	14,475	3,031	75,772
17	18.9	0.23	15,750	3,607	90,185
18	19.5	0.25	17,025	4,233	105,831
19	20.1	0.27	18,300	4,908	122,692
20	20.6	0.29	18,630	5,358	133,957
21	21.1	0.31	18,960	5,820	145,490
22	21.6	0.33	19,290	6,291	157,284
23	22.0	0.35	19,620	6,773	169,330
24	22.5	0.36	19,950	7,265	181,623
25	22.9	0.38	20,280	7,766	194,156
26	23.3	0.4	20,610	8,277	206,924
27	23.7	0.42	20,940	8,797	219,922
28	24.1	0.44	21,270	9,326	233,146
29	24.4	0.46	21,600	9,864	246,591
30	24.8	0.47	21,930	10,410	260,255

หมายเหตุ: มูลค่าเป็นราคาประเมินจากไม้ท่อน และคำนวณจากจำนวนต้นไม้ 25 ต้น/ไร่

ที่มา : กรมป่าไม้, 2562

การป่าไม้, 2561) พะยงต่างถิ่นอีกชนิดหนึ่ง คือ พะยงเวียดนาม มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dalbergiatonkinensis* พืชที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,000 เมตร เป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก พะยงไต้หวันและพะยงเวียดนามมีลักษณะทั่วไปคล้ายกันมาก แนวทางการใช้ประโยชน์จึงยังไม่เน้นการขยายไม้แปรรูปขนาดใหญ่ แต่จะเน้นไปที่เฟอร์นิเจอร์ขนาดเล็กและงานหัตถกรรม (สุวรรณ, 2562)

กฎระเบียบ

พะยงจัดเป็นไม้ชนิดที่ถูกคุกคามและมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ตามบัญชีแดงของสหภาพเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN 2009) ใน พ.ศ. 2556 การประชุมภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าใกล้สูญพันธุ์ครั้งที่ 16 (The 16th Meeting of the Conference of the Parties to CITES: CITES CoP16) และเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เช่นเดียวกับสัก ยาง ประดู่ ซึ่งต้องมีการขออนุญาตทำไม้ให้ถูกต้องตามกฎหมาย (สุวรรณ, 2565) อย่างไรก็ตาม พะยงเป็นไม้ที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างช้า มีมูลค่าสูง และเป็นที่ต้องการอย่างมาก จึงพบปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยงทั้งในพื้นที่ป่าธรรมชาติ และในที่ดินส่วนบุคคล โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้ผลักดันกฎหมายปลดล็อกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจตามพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดให้ไม้ที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม รวมทั้งกำหนดเพิ่มหลักเกณฑ์การออกหนังสือรับรองไม้เพื่อประโยชน์ในการจำแนกแหล่งที่มาของไม้ ซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันการนำไม้ที่ลักลอบทำออกจากป่าธรรมชาติมาสวมสิทธิว่าเป็นไม้ที่ทำออกจากที่ดินดังกล่าว และเพื่อการค้าหรือการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) โดยมุ่งเน้นการรองรับไม้สู่มาตรฐานระดับสากลต่อไป

จากผลการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2566 ว่า ครม.เห็นชอบร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ไม้พะยงเป็นสินค้าที่ต้องห้าม ให้ไม้ท่อน ไม้แปรรูปและไม้ล้อยางบางชนิด เป็นสินค้าที่ต้อง

ขออนุญาต และให้สิ่งประดิษฐ์ของไม้และถ่านไม้เป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือรับรองการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร พ.ศ. ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยมีสาระสำคัญเป็นการปรับปรุงมาตรการการส่งออกไม้ท่อน ไม้แปรรูป ไม้ล้อยางบางชนิด สิ่งประดิษฐ์ของไม้และถ่านไม้ส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยยกเลิกประกาศกระทรวงพาณิชย์รวม 2 ฉบับ คือ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การส่งถ่านไม้ออกไปนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2549 และประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่อง กำหนดให้ไม้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 11 เมษายน 2555 พร้อมทั้งปรับปรุงมาตรการส่งออก คือ สินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร ได้แก่ 1) ไม้ท่อน เช่น ไม้พิน ไม้เสาเข็ม และไม้เสารั้ว 2) ไม้แปรรูป เช่น ไม้ซีก ไม้หมอนรถไฟหรือรถราง และไม้ปาร์เกต์ 3) ไม้ล้อยางบางชนิด เช่น ต้นจ๊าบป่าต้นตะเคียนทอง และต้นจันทน์หอม (เพิ่มไม้ล้อยางบางชนิดใหม่ จากเดิมไม่มี เพื่อให้ครอบคลุมไม้ทุกประเภท) และสำหรับไม้พะยงกำหนดให้ไม้พะยงท่อน ไม้พะยงแปรรูป ไม้พะยงล้อยาง และสิ่งประดิษฐ์ที่ทำจากไม้พะยง เป็นสินค้าห้ามส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2566)

นอกจากนี้พะยงยังเป็นไม้ที่มีความยืดหยุ่นกับหลักความเชื่อของกลุ่มคนในภูมิภาคอินโดจีนอย่างเหนียวแน่น โดยทั่วไปถือกันว่า หากผู้ใดได้ครอบครองจะเป็นสิริมงคล เสริมบารมีในประเทศไทยเองก็มีความเชื่อว่า “พะยง” ซึ่งมีความหมายพ้องเสียงกับ “พยุ” คือ การประคับประคองให้คงอยู่ให้ความมั่นคงหรือการยกให้สูงขึ้น ต้นพะยงจัดเป็นไม้มงคลที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร หรือก่อฐานประดิษฐ์ถาวรวัตถุต่าง ๆ (วิชาญ, 2559) ซึ่งตรงตามคุณสมบัติของไม้พะยงที่เป็นไม้นื้อแข็ง และมีเนื้อไม้ที่สวยงามซึ่งเหมาะสมที่จะเป็นไม้ฐานของสิ่งก่อสร้างมากที่สุด และในปัจจุบันแม้พะยงจะเป็นไม้ที่อยู่ในบัญชีไคเตส แต่ก็มีศักยภาพในการเป็นไม้เศรษฐกิจ หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสมและถูกต้องทาง เช่น การส่งเสริมการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์ การยกเลิกการควบคุมการส่งออกไม้พะยง ก็จะสามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้กับเกษตรกรได้อย่างยั่งยืนต่อไป

แผนภาพที่ 1 ปริมาณการใช้ไม้ในอุตสาหกรรมไม้ประเภทต่าง ๆ ของไทยในปี 2559

ที่มา : กรมป่าไม้, 2562

การตลาดไม้พะยุง

ไม้พะยุงมีความยืดโยงกับวิถีชีวิตของคนไทยอยู่อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ด้านความเชื่อ และด้านเคมีเพื่อการรักษาโรค (วิชาญ, 2559) ซึ่งความยืดโยงนี้เกิดเป็นความต้องการของตลาดรับซื้อไม้พะยุงทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศไม่น้อยโดยสายพันธุ์ *Dalbergia* (สายพันธุ์นี้มีหลาย species อาทิ พะยุง (*D. cochinchinensis*) พะยุงไหล่ (*D. odorifera*) พะยุงเวียดนาม (*D. tonkinensis*)) นั้น มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงและเป็นที่ต้องการของตลาดมาก เพราะเป็นไม้ที่ทนทาน มีกลิ่นหอม และมีเนื้อไม้ที่ละเอียดสวยงาม (Nhunget al., 2020) ซึ่งประเทศไทยในช่วงปี 2551-2560 พบว่าความต้องการไม้พะยุงจากประเทศจีนมีมากขึ้น ราคาไม้พะยุงสูงมากขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้มีการลักลอบตัดเพิ่มมากขึ้น (โดยเฉพาะสายพันธุ์ *Dalbergiacochinchinensis*) (สุวรรณ, 2565) การกว้านซื้อไม้พะยุงในภูมิภาคอินโดจีนนั้นต่างส่งผลกระทบต่อไม้พะยุงซึ่งอยู่ทั้งในประเทศลาว และเวียดนาม ด้วยเช่นเดียวกัน (CCD, 2019)

ในปี 2559 พบว่าประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ทั้งสิ้นประมาณ 44,000 ล้านบาท และส่งออกไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ทั้งสิ้นประมาณ 96,000 ล้านบาท โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถแบ่งปริมาณการใช้ไม้ (ปริมาณ 87 ล้านลูกบาศก์เมตร) ในอุตสาหกรรมไม้ประเภทต่าง ๆ ดังแผนภาพที่ 1

จากปริมาณดังกล่าว ทำให้คาดการณ์ได้ว่า ความต้องการในการใช้ไม้หลัก ๆ ในประเทศไทย คือ ไม้เพื่อพลังงานรวมร้อยละ 54 โดยแยกเป็น อุตสาหกรรมไม้เพื่อพลังงาน (ร้อยละ 28) และไม้เพื่อพลังงานในครัวเรือน (ร้อยละ 26) รองลงมา คือ อุตสาหกรรมไม้แปรรูป (ร้อยละ 12) และอุตสาหกรรมแผ่นไม้ประกอบ (ร้อยละ 10) จากตัวเลขดังกล่าวจะทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนและคาดการณ์ในการกำหนดทิศทางการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจได้ ซึ่งจะพบว่ากลุ่มไม้โตเร็วเพื่อป้อนภาคอุตสาหกรรมพลังงานมีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ อุตสาหกรรมไม้แปรรูป (ร้อยละ 12) และแผ่นไม้ประกอบ (ร้อยละ 10) (กรมป่าไม้, 2562)

ความต้องการใช้ประโยชน์จากไม้พะยุงนั้นมีมากเกินอัตราการผลิตที่ควรจะเป็น ซึ่งประเทศไทยเองได้พยายามนำไม้พะยุงชนิดอื่น ๆ เช่น พะยุงไหล่ (*Dalbergia odorifera*) มาทดลองปลูกและเริ่มมีภาคเอกชนเข้ามาทำธุรกิจสวนป่า โดยทำการตลาดขายกล้าไม้และชักชวนให้ร่วมลงทุนปลูกไม้พะยุงในประเทศไทย ซึ่งได้รับกระแสตอบรับค่อนข้างดีเนื่องจากไม้พะยุงไหล่นั้นไม่ถือเป็นไม้หวงห้าม จึงไม่มีข้อจำกัดในการปลูกและตัด (หากปลูกในที่ดินกรรมสิทธิ์) ซึ่งเกษตรกรและผู้ประกอบการธุรกิจต้นไม้เห็นว่า การปลูกไม้ชนิดนี้จะสะดวกในการดำเนินกิจกรรมสวนป่าที่เกี่ยวข้อง และไม่ต้องขออนุญาตในกระบวนการต่าง ๆ จากภาครัฐ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้าร่วมการลงทุนในภาคธุรกิจปลูกไม้พะยุง (สุวรรณ, 2562)

แผนภาพที่ 2 การตรวจสอบแหล่งรับซื้อไม้จากเว็บไซต์

ที่มา : กรมป่าไม้, 2562

กิจกรรมการส่งเสริมปลูกไม้พะยุง

ไม้ในสกุล *Dalbergia* ทั้งหมดจัดอยู่ในบัญชี 2 ของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือเรียกโดยย่อว่าไซเตส (CITES) ซึ่งเป็นบัญชีสัตว์ป่าหรือพืชพรรณป่าที่เหลือน้อยและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ การค้าไม้ไซเตสต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายหรือไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณไม้อย่างรวดเร็วจนใกล้สูญพันธุ์ โดยผู้ส่งออกต้องขอหนังสืออนุญาตให้ส่งออก ดังนั้นหากผู้ปลูกไม้พะยุงต้องการส่งออก จำต้องขออนุญาตจากหน่วยงานไซเตสในประเทศไทย คือ กรมวิชาการเกษตร เว้นเสียแต่จะขายตรงแก่พ่อค้าคนกลางซึ่งจะนำไม้ส่งออกมาตามกระบวนการต่อไป (สุวรรณ, 2562)

ในปัจจุบันเองที่กรมป่าไม้ได้มีบทบาทสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าร่วมลงทะเบียนสวนป่าซึ่งจะเป็นการรวบรวมข้อมูลการเจริญเติบโต และแนะนำตลาดการค้าไม้ ซึ่งเกษตรกรสามารถตรวจสอบแหล่งรับซื้อหรือประกาศขายไม้ได้ที่ Tree Suitability: พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกไม้มีค่า

จากข้อมูลของสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ (2564) ได้แบ่งแหล่งรับซื้อไม้ในประเทศไทย จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มรับซื้อไม้โตเร็ว ซึ่งสามารถจำหน่ายเป็นไม้พลังงานให้กับโรงไฟฟ้าชีวมวล ได้แก่

- 1.1. บริษัทผลิตไฟฟ้าครบุรี จำกัด จังหวัดนครราชสีมา
- 1.2. บริษัทบ้านไร่ผลิตไฟฟ้า จำกัด จังหวัดอุทัยธานี
- 1.3. บริษัทอัลโลแอนซ์ คลีนเพาเวอร์ จำกัด (โรงไฟฟ้าพลังงานชีวมวลสิรินธร) จังหวัดอุบลราชธานี
- 1.4. บริษัทบ้านสวดพลังงานสะอาด จำกัด จังหวัดตาก
- 1.5. บริษัทมิตรผล ไบโอ-เพาเวอร์ จำกัด จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดเลย
- 1.6. บริษัทไทยเบฟเวอเรจ เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด จังหวัดกาญจนบุรี

2. กลุ่มรับซื้อไม้โตช้า ซึ่งสามารถจำหน่ายเป็นไม้ท่อนและไม้แปรรูปให้กับโรงเลื่อยในท้องถิ่น ได้แก่

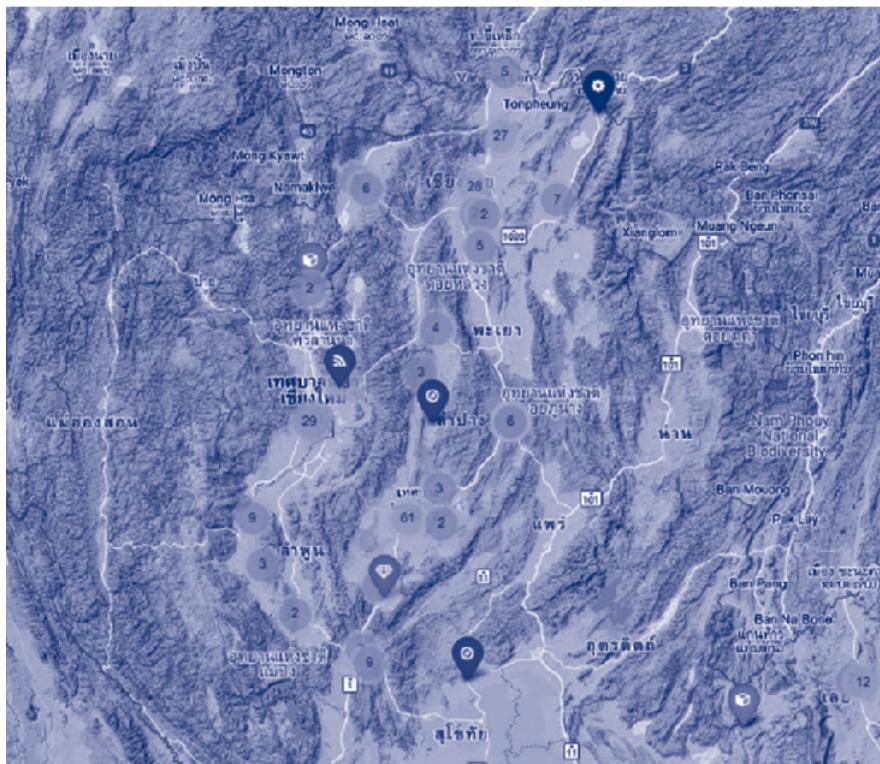
- 2.1. บริษัทเชียงใหม่สุขสวัสดิ์ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่
- 2.2. บริษัทลำพูนค้าไม้ จำกัด จังหวัดลำพูน
- 2.3. บริษัทพานพัฒนา จำกัด จังหวัดลำปาง
- 2.4. บริษัทจิรพัฒน์วิฑู จำกัด จังหวัดพัทลุง
- 2.5. บริษัทเสียงสวรรค์ค้าไม้ จำกัด จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.6. บริษัทไทยยูนิค วิฑู จำกัด จังหวัดชุมพร

จะเห็นได้ว่ากรมป่าไม้ให้ความสำคัญในทุกกระบวนการเพื่อส่งเสริมการปลูกสวนป่า โดยเฉพาะด้านการตลาดและแหล่งรับซื้อไม้ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว เกษตรกรผู้ปลูกสวนป่าก็จะสามารถนำขายได้ง่ายขึ้น

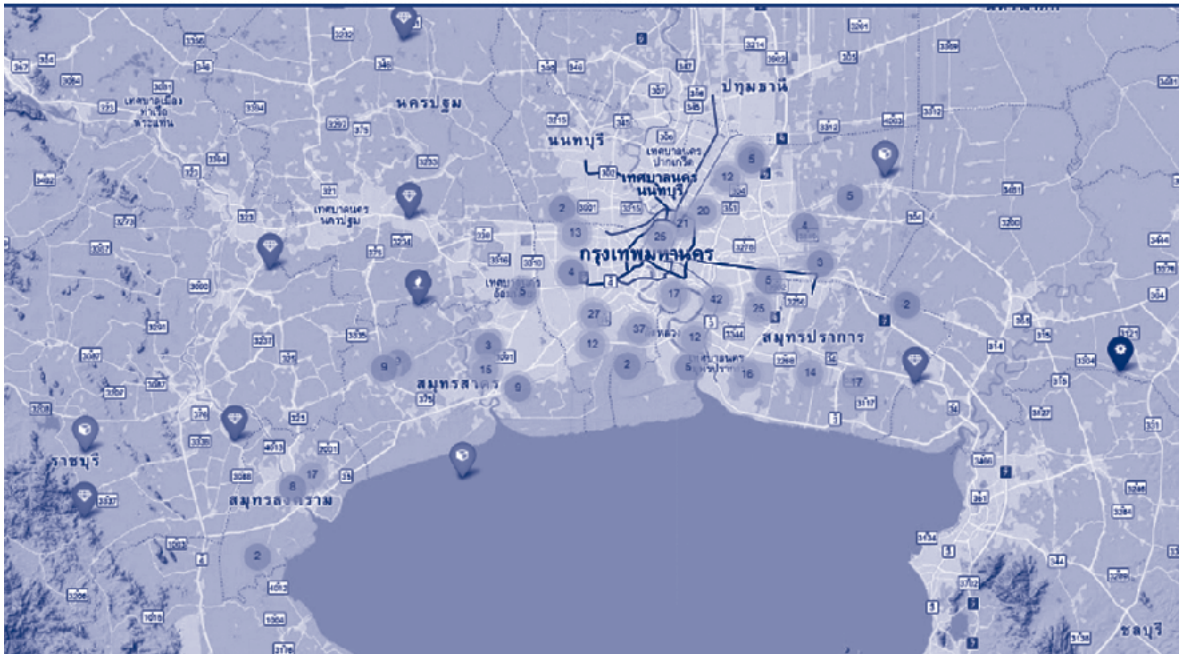
แหล่งรับซื้อไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

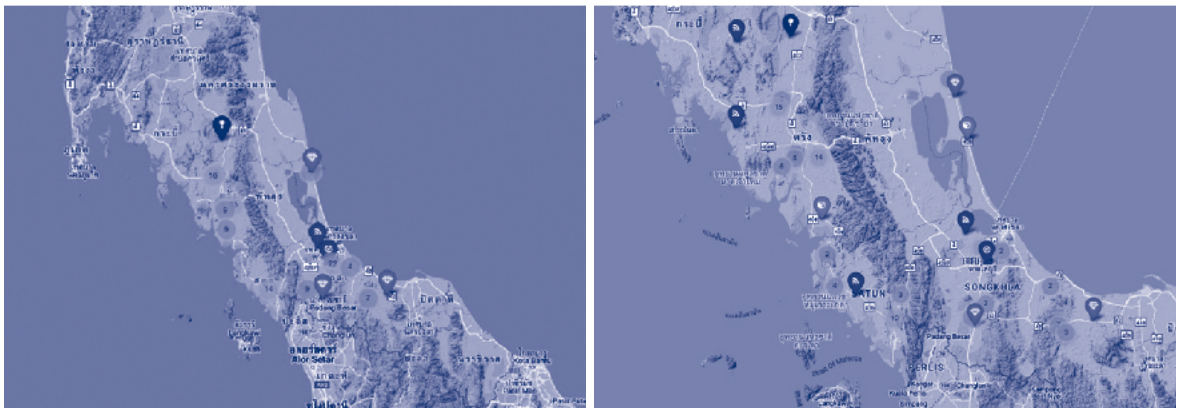
แหล่งรับซื้อไม้ภาคเหนือ

แหล่งรับซื้อไม้ภาคกลางและภาคตะวันออก

แหล่งรับซื้อไม้ภาคใต้

ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้, 2565

แผนภาพที่ 2 การตรวจสอบแหล่งรับซื้อไม้จากเว็บไซต์

ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้, 2565

และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลกมากขึ้นด้วย เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมปลูกไม้พะยูง เพื่อธุรกิจการค้าไม้

ในการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ มีปัจจัยหลัก ๆ ในการที่จะช่วยให้เกษตรกรและเอกชนที่สนใจปลูกสวนป่าใช้ประกอบการตัดสินใจว่ามีความพร้อมในการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่อย่างไร และควรเตรียมความพร้อมไปแนวทางใดบ้าง ดังนี้

ควรมีที่ดินเป็นของตนเอง และที่ดินนั้นควรเป็นที่ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน

1. มีความตั้งใจจริงในการปลูกต้นไม้ และพร้อมดูแลบำรุงรักษาต้นไม้
2. มีเงินสดที่จำเป็นที่จะต้องลงทุนในระยะแรก
3. มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอในการดำเนินชีวิต
4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เหมาะสมต่อการเติบโตของต้นไม้แต่ละชนิด
5. มีความรู้ทางด้านเกษตร หรือเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการไม้มีค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม

6. มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน

7. มีการวางแผนในการปลูก ดูแล บำรุงรักษา และการจัดการไม้มีค่าทางเศรษฐกิจอย่างชัดเจน เหมาะสม

8. มีความพร้อมหรือความสามารถในการจัดการตลาดผลผลิต ทั้งจากไม้เศรษฐกิจ และผลผลิตอื่น ๆ ในการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ

9. มีความต้องการในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตร ที่เพิ่มความยั่งยืนให้กับทรัพยากรและระบบนิเวศ

10. มีความต้องการในการสร้างการยอมรับรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

อีกทั้งหากเกษตรกรหรือเอกชนที่ดำเนินการด้านธุรกิจปลูกสวนป่า สามารถเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่และเป็นเฉพาะตัว เช่น

1. การปลูกแบบชนิดเดียว เป็นการปลูกไม้ชนิดเดียวล้วน มีข้อดีคือสะดวกในการจัดการพื้นที่ตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ การปลูก การบำรุงรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีค่าใช้จ่ายในการจัดการน้อยกว่าการปลูกแบบผสมผสาน แต่มีข้อเสียคือหากเกิดการระบาดของโรคแมลงจะเกิดทั้งพื้นที่ อีกทั้งไม่มีรายได้ระหว่างทางในช่วงที่รอการเก็บเกี่ยวไม้

แผนภาพที่ 4 แปลงปลูกไม้พะยุง สายพันธุ์ *Dalbergiacochinchinensis*

ที่มา : ที่มา : ผู้เขียน

2. การปลูกแบบผสมผสาน เป็นการปลูกไม้หลาย ๆ ชนิด ผสมผสานกันเช่น ไม้รอบตัดฟืนสั้น ไม้รอบตัดฟืนปานกลาง และไม้รอบตัดฟืนยาว ข้อดีคือจะทำให้ได้รับผลตอบแทน หลายช่วงเวลา และลดความเสี่ยงจากโรคและแมลง อีกทั้งยังทำให้พื้นที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ทั้งนี้ต้องมีการเลือกพรรณไม้ให้เหมาะสมกับปริมาณแสงที่ต้องการและเกษตรกรควรมีการจัดการที่เหมาะสมด้วยเช่นเดียวกัน

3. การปลูกแบบวนเกษตรเป็นการปลูกไม้หลาย ๆ ชนิด ผสมผสานกับพืชเกษตรหรือพืชสมุนไพร ข้อดีคือได้รับผลตอบแทนในระยะสั้นจากพืชเกษตรและพืชสมุนไพร และผลตอบแทนจากไม้เศรษฐกิจในระยะปานกลางและระยะยาว ทั้งนี้ต้องมีการจัดการอย่างดีเพื่อให้ได้รับผลผลิตสม่ำเสมอทั้งจากพืชเกษตรและไม้เศรษฐกิจ

3.1. ปลูกไม้ป่าผสมในลักษณะบ้านสวน เพื่อนำไม้ป่าประเภทไม้กินได้รวมทั้งไม้สมุนไพรต่าง ๆ ไปปลูกภายใน

บริเวณหรือสวนหลังบ้าน ขณะเดียวกันก็จะมีไม้ไว้ใช้สอยในครัวเรือนควบคู่ไปด้วย ลักษณะที่สำคัญของการปลูกในลักษณะนี้คือ เกษตรกรต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการแสงของไม้ในชั้นเรือนยอดต่างๆ เพื่อปลูกควบคู่กัน ซึ่งจะทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้อย่างสมบูรณ์ เหมาะกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ในการปลูกไม่มากนัก และต้องการผลตอบแทนทางเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว แต่ทั้งนี้เกษตรกรต้องมีการจัดการดูแลเป็นอย่างดี

3.2. ปลูกไม้ผลผสมไม้ป่า โดยระบบวนเกษตรเป็นการปลูกไม้ป่า ไม้ผลยืนต้นและพืชไร่ ภายในพื้นที่เดียวกันเพื่อเป็นอาหารหรือขายเป็นรายได้และเพื่อมีไม้สำหรับใช้สอยในครัวเรือน ทั้งฟืน ถ่าน และไม้เพื่อการก่อสร้าง

3.3. ปลูกไม้ป่าในพื้นที่นาข้าว เป็นการนำไม้ประเภทโตเร็วไปปลูกบนคันนาและจอมปลวกในนาข้าวเพื่อให้ไม้สำหรับใช้สอยในครัวเรือน

3.4. ปลุกไม้ป่าผสมกับพืชไร่และพืชอาหารสัตว์ เพื่อให้ได้ผลผลิตทางด้านอาหารไม้พื้นไม้ก่อสร้างขนาดเล็กตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ภายในพื้นที่เดียวกัน

3.5. ปลุกผสมไม้ป่าสลับเป็นแถวกับการปลูกพืชไร่ เพื่อให้ได้ผลผลิตทั้งทางด้านการเกษตรและการป่าไม้ในปริมาณที่เท่ากัน

3.6. ปลุกไม้ไผ่ผสมไม้ป่า เพื่อการจัดการพื้นที่ให้ได้รับผลประโยชน์จากไม้ไผ่เพื่อเป็นอาหารและใช้สอยต่าง ๆ เช่น การจักสาน

3.7. การปลูกผสมไม้ 3 ชั้นเรือนยอด เพื่อการใช้ประโยชน์แบบอเนกประสงค์และยั่งยืนประกอบไปด้วย ไม้ชั้น 1 ซึ่งเป็นไม้ประเภทโตช้าที่มีค่าทางเศรษฐกิจสูง เช่น ไม้สัก ยางนา ประดู่ มะค่าโมง เป็นต้น ไม้ชั้น 2 เป็นไม้โตเร็ว เพื่อผลิตเป็นไม้ก่อสร้างขนาดเล็ก เช่น ยูคาลิปตัส และ ไม้ชั้น 3 เป็นประเภทโตเร็ว จำพวกตระกูลถั่วเพื่อผลิตเป็น ไม้พื้น ถ่าน และเพื่อปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน เช่น กระถินณรงค์ กระถินยักษ์ เป็นต้น (กรมป่าไม้, 2562)

ดังนั้นในการปลูกไม้พะยุงเพื่อมูลค่าทางเศรษฐกิจ ควรจะปลูกแบบชนิดเดียว เป็นการปลูกไม้ชนิดเดียวล้วน มีข้อดีคือสะดวกในการจัดการพื้นที่ตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ การปลูก การบำรุงรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีค่าใช้จ่ายในการจัดการน้อยกว่าการปลูกแบบผสมผสานจากการศึกษาของ กรมป่าไม้พบว่า การดำเนินการจัดการป่าปลูกนั้นให้มีคุณภาพดีนั้น ต้องกำหนดระยะปลูกเริ่มต้นที่เหมาะสม ซึ่งน่าจะเป็น 4×4 เมตร หรือความหนาแน่นต้นไม้ 100 ต้นต่อไร่ และต้องมีการบำรุงดูแลรักษาด้วยการแผ้วถางวัชพืช การป้องกันไฟไหม้ การใส่ปุ๋ยเคมีสูตรเสมอ 15:15:15 หรือ 16:16:16 ประมาณ 100-200 กรัมต่อต้น โดยเฉพาะปีที่ 1-4 นอกจากนี้ในปีที่ 4 หรือ 5 ต้องใช้วนวัฒนวิธีเพื่อตัดขยายระยะต้นไม้ พะยุงที่เติบโตไม่ได้ออกครั้งที่ 1 เพื่อเป็นการชักนำให้ไม้พะยุง อายุประมาณ 30 ปี มีขนาด เส้นผ่านศูนย์กลางเพียงอก ระหว่าง 25-30 เซนติเมตร ซึ่งจะเป็ต้นไม้พะยุงที่มีปริมาณ แก่นไม้สีแดงมาก ทำให้เกิดผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจหรือ การค้าแก่ผู้ปลูกสร้างสวนป่า (ธิดาวิสารัตน์ และคณะ, 2559)

บรรณานุกรม

- จตุพร มังคลารัตน์. (2544). “การปลูกสร้างสวนป่าไม้พะยุง The Establishment of Dalbergia cochinchinensis Plantation”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, กรมป่าไม้, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ธิตี วิสารรัตน์ และคณะ. (2559). “การประมาณแก่นไม้พะยุงในป่าปลูกของกรมป่าไม้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/covid19/search_detail/result/417170.
- ป่าไม้, กรม. (2562). คู่มือสำหรับประชาชน การปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟรี-วัน.
- “พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484”, ราชกิจจานุเบกษา. ปีที่ 4 เล่มที่ 136 (8), 16 เมษายน 2562, 106-110.
- วิชาญ เอียดทอง. (2559). “ไม้พะยุงในวิถีชีวิตคนไทยกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป”, วารสารการจัดการป่าไม้. ปีที่ 10 (19), 25 กรกฎาคม, 89-99.
- เลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนัก. (2566). “กรมเห็นชอบปรับปรุงมาตรการส่งออกไม้ ห้ามส่งออกไม้พะยุง เพิ่มไม้บางชนิด ต้องขออนุญาตหรือมีหนังสือรับรองก่อนส่งออก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/63869>.
- วิจัยและพัฒนาการป่าไม้, สำนัก. (2565). “พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกไม้มีค่า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://site-matching.forest.go.th/index.php>.
- เศรษฐกิจการป่าไม้, สำนัก. (2561). “ข้อคิดก่อนปลูกพะยุง และพะยุงไพล่า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.forest.go.th/cert/ข้อคิดก่อนปลูก-พะยุง-และ/>.
- เศรษฐกิจการป่าไม้, สำนัก. (2564). คู่มือประชาชน การปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจในที่ดินเอกชนตามประมวลกฎหมายที่ดิน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟรี-วัน.
- สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ. (2562) “พะยุง (ไทย) VS พะยุงนอก: เลือกปลูกอะไรดี”, ไม่ลองไม่รู้ เกษตรมือโปร. ปีที่ 19 (210), มกราคม 2562. 36-44.
- สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ. (2565). “พะยุง: แนวทางการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรพันธุกรรม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.forest.go.th/research-seed/wp-content/uploads.
- สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ. (มปป). “การจัดการและอนุรักษ์เพื่อการส่งเสริมการปลูกไม้พะยุง”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, กรมป่าไม้, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- Center for Nature Conservation and Development (CCD). (2019). “Strengthening the management And conservation of Dalbergiacochinchinensis and Dalbergia oliveri in Vietnam”. Project.
- N.P. Nhung, N.M. Chi and P.Q. Thu et al. “Market and policy setting for the trade in Dalbergiatonkinensis, a rare and valuable rosewood, in Vietnam”, Trees, Forest and People.1(2020), 24 April 2020.

บทความวิชาการ

การรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กลับคืนสู่สังคม

Treatment and rehabilitation of
drug addicts to society

อิทธิพล นาคคำ

ตำรวจภูธรจังหวัดยโสธร ประเทศไทย

Itthipol Nakkam

The Yasothon Provincial Police, Thailand

E-mail: itthipol2743@hotmail.com

วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 14 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 14 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางป้องกัน แก่ไข การบำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้เสพติด ให้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคมโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบการบำบัดดูแลช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดที่ถือว่าได้ผลสอดคล้องกับสภาพปัญหาของการเสพติดคือ การบำบัดฟื้นฟู โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Based Treatment and rehabilitation: CBTx) สอดคล้องกับแนวคิดที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) แนะนำให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ติดยาและสารเสพติดให้ได้รับการดูแลตั้งแต่การป้องกัน การคัดกรอง การจูงใจให้เข้ารับการบำบัดรักษาตามสภาพความรุนแรงการสร้างปัจจัยเชิงบวกให้เกิดการยอมรับ และให้โอกาสในการเลิกยาเสพติด รวมทั้งการติดตามดูแลต่อเนื่อง โดยผู้ที่ผ่านการบำบัดที่ฟื้นสภาพความรุนแรงจากการติดยาเสพติดที่ต้องได้รับการรักษาทางการแพทย์ สามารถดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน ศักยภาพ และทรัพยากรของชุมชน เป็นการดำเนินการที่ควบคู่ไปกับบริบทการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วยความต่อเนื่องและยั่งยืน

คำสำคัญ: ผู้ติดยาเสพติด, การบำบัดรักษาและฟื้นฟู

Abstract

This article aims to find ways to prevent, correct, treat and rehabilitate drug addicts to have the opportunity to return to society by adhering to human rights principles. At present, the treatment model for drug addicts considered to be effective in accordance with the problematic condition of addiction is Community Based Treatment and rehabilitation: CBTx. Consistent with the concept of the World Health Organization, Those involved are advised to use it to help drug and substance abusers to receive care from prevention, screening, and incentives to receive treatment according to the severity. Creating positive factors for acceptance and provide an opportunity to quit drugs, including continuous monitoring. It is a therapy for people who have gone through treatment until they are recovered from severe state of drug addiction that requiring medical treatment. It can be implemented with the participation of all sectors involved in the community, its community capabilities and resources. It is an action that goes hand in hand with the context of social growth and change with continuity and sustainability.

Keywords: Drug addict, Treatment and rehabilitation

บทนำ

ปัญหาสุขภาพเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน และรัฐบาลยังต้องใช้งบประมาณอีกมากมายในการแก้ไข ป้องกัน ปรามปราม และบำบัด เพราะผู้ติดยาเสพติดจะกลายเป็นบุคคลที่ด้อยคุณภาพ ติดยาเสพติดแล้วไม่ทำงาน ทำให้รัฐบาลสิ้นเปลืองงบประมาณในการบำบัด และรัฐบาลได้กำหนดแนวทาง เป้าหมายที่จะช่วยการแก้ปัญหาสุขภาพด้วยการดำรงสภาพไม่ให้มีผู้ผลิตและผู้ขาย ตลอดจนให้การช่วยเหลือผู้ที่เลิกยาเสพติดให้กลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขอย่างเดิม สาเหตุสำคัญต่อผู้ติดยาเสพติด คือการไม่ให้โอกาสและการไม่ยอมรับของคนในสังคม ทำให้ช่องทางการกลับมาเป็นคนดีของสังคมปิดแคบลง การแก้ปัญหายาเสพติดนี้จึงถือเป็นวาระสำคัญของชาติโดยยึดหลักที่ว่าผู้ผลิต ผู้ค้า จะต้องมีการปรามปรามและถูกลงโทษด้วยกฎหมายอย่างเคร่งครัด ในขณะที่ผู้เสพก็คือนักป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดเยียวยา ได้รับการรักษาที่เหมาะสมให้สามารถกลับมาเป็นคนดีของสังคม ตลอดจนบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติดพร้อมกับการเฝ้าระวังไม่ใหยาเสพติดกลับมาเป็นปัญหาของชาติอย่างยั่งยืน

การแก้ปัญหายาเสพติดที่จะให้เกิดความยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการ ปัจจุบันถือว่า การเสพติดคือ การเจ็บป่วยเป็นโรคสมองติดยาและเป็นภัยสุขภาพที่สำคัญ ส่งผลกระทบถึงความมั่นคงของประเทศ แนวทางการช่วยเหลือบำบัดรักษาทางการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลถึงการแก้ปัญหายาสำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการติดยาเสพติดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีความสัมพันธ์กับปัญหาอื่น ๆ หลายด้าน เช่น ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ซึ่งเป็นทั้งปัจจัยสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนั้นการบำบัดรักษาและการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดย่อมต้องพิจารณาหลายมิติแบบองค์รวม หาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อการแก้ปัญหายาได้รอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติด้านสังคมจุดเน้นสำคัญของการดำเนินงานด้านการแก้ปัญหายา

ผู้เสพยาเสพติดคือ การให้การช่วยเหลือตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยเฉพาะรายอย่างรอบด้านครบวงจรทั้งในมิติด้านสุขภาพและมิติด้านสังคม โดยให้การดูแลช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูแบบไร้รอยต่อ (Seamless comprehensive health care) โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน ตามสภาพปัญหาและความรุนแรง

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับในวันที่ 9 ธันวาคม 2564 เหตุผลในการประกาศใช้ คือ กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน ปรามปรามและควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้กระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับและการดำเนินการตามกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรรวบรวมกฎหมายดังกล่าวจัดทำเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและใช้กฎหมายที่จะรวมอยู่ในฉบับเดียวกันอย่างเป็นระบบพร้อมกันนี้ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้จำเป็นต้องกำหนดให้มีระบบอนุญาตเพื่อให้การควบคุมและการใช้ประโยชน์ยาเสพติดในทางการแพทย์ ทางวิทยาศาสตร์ และทางอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นการป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดในทางที่ไม่ถูกต้องรวมทั้งกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรซึ่งมีความหลากหลายจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปรามปราม และควบคุมยาเสพติด และรวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดให้เป็นไปด้วยความรอบคอบและมีประสิทธิภาพ

ภาค 1 การป้องกันปราบปราม และควบคุมยาเสพติด ประเภทของยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์
มาตรา 29 ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

(1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)

(2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟิน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) หรือ ผื่นยา (Medicinal Opium)

(3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประกาศ กำหนด

(4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติก แอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride)

(5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น พืชฝิ่น

การระบุชื่อยาเสพติดให้โทษว่ายาเสพติดให้โทษชื่อใด อยู่ในประเภทใดตามวรรคหนึ่ง (1) (2) (4) และ (5) และการ เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทยาเสพติดให้โทษ ดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ประกาศกำหนด มาตรา 30 วัตถุออกฤทธิ์แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

(1) ประเภท 1 วัตถุออกฤทธิ์ที่ไม่ใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดสูง

(2) ประเภท 2 วัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้ในทางการแพทย์ และ อาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดสูง

(3) ประเภท 3 วัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้ในทางการแพทย์ และ อาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิด

(4) ประเภท 4 วัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้ในทางการแพทย์ และ อาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดน้อยกว่าประเภท 3

ทั้งนี้ การระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ว่าวัตถุออกฤทธิ์ชื่อใด

อยู่ในประเภทใด และการเพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือ ประเภทวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ ควบคุมยาเสพติดประกาศกำหนด

มาตรา 31 ในกรณีที่วัตถุตำรับมีวัตถุออกฤทธิ์ใน ประเภทหนึ่งประเภทใดปรุงผสมอยู่ให้ถือว่าเป็นวัตถุออก ฤทธิ์ในประเภทนั้นด้วยในกรณีที่วัตถุตำรับมีวัตถุออกฤทธิ์ อันระบอบอยู่ในประเภทต่างกันผสมอยู่ให้ถือว่าเป็นวัตถุออก ฤทธิ์ในประเภทที่มีการควบคุมเข้มงวดกว่าในประเภทที่ผสม อยู่

ภาค 2 การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคม แก่ผู้ติดยาเสพติด

กำหนดให้มีคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบายหรือ มาตรการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคม แก่ผู้เสพยาเสพติด รวมถึงมีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในส่วนที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 109-มาตรา 111) ปรับปรุงการจัดตั้งกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไข ปัญหาเสพติด เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ปราบปราม และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (มาตรา 87) กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข กรณีผู้เสพสมัครใจเข้ารับการ บำบัดรักษา (มาตรา 113) กำหนดให้มีศูนย์คัดกรองเพื่อทำ หน้าที่ในการคัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด รวมถึงส่งต่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาไปยังสถาน บำบัดรักษาที่เหมาะสม (มาตรา 116) กำหนดหน้าที่และ อำนาจของสถานพยาบาลและสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (มาตรา 117) กำหนดให้มีการฟื้นฟูสภาพทาง สังคม การติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดฯ (มาตรา 118 มาตรา 119 และมาตรา 120)

สาระสำคัญของภาคนี้จะเป็นการกำหนดกลไกและ มาตรการที่ใช้ดำเนินการกับผู้เสพยาเสพติด ที่ใช้วิธีการ แก่ปัญหาผู้เสพยาเสพติดโดยวิธีการทางสาธารณสุข แทนการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ยึดหลัก “ผู้เสพยา คือ ผู้ป่วย” ที่ควรได้รับการช่วยเหลือให้เข้ารับการบำบัด รักษาตลอดจนมีการติดตามช่วยเหลือให้กลับมาดำรงชีวิตใน สังคมได้อย่างยั่งยืนการปรับปรุงฐานความผิดและบทลงโทษ มุ่งพิจารณาถึงบทบาทและพฤติกรรม ยิ่งกว่าการใช้ปริมาณ ยาเสพติดของกลาง

แนวทางกระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

แนวทางกระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึง การดำเนินงานเพื่อแก้ไขสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้เลิกจากการเสพและสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ

ระบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด แบ่งเป็น 3 ระบบดังนี้

1. ระบบสมัครใจ หมายถึง การที่ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการรักษาทั้งระบบแพทย์แผนปัจจุบันและแผนโบราณ

2. ระบบต้องโทษ หมายถึง การที่ผู้ติดยาเสพติดกระทำความผิดและถูกคุมขังต้องเข้ารับการบำบัดรักษาภายใต้กฎข้อบังคับของกฎหมาย เช่น ทัณฑสถานบำบัดพิเศษต่าง ๆ ของกรมราชทัณฑ์กระทรวงมหาดไทย กรมคุมประพฤติและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนสังกัดศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง กระทรวงยุติธรรม

ขั้นตอนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียมการ (Pre-Admission) หมายความว่า เป็นการศึกษาประวัติข้อมูลและภูมิหลังผู้ติดยาเสพติด ทั้งจากผู้ขอรับการรักษาและครอบครัว เพื่อชักจูงให้คำแนะนำและกระตุ้นให้ผู้ติดยาเสพติด มีความตั้งใจในการรักษา จะมีการดำเนินการ การสัมภาษณ์ การลงทะเบียนและวิธีการทางการแพทย์ ได้แก่ การตรวจร่างกาย เอกซเรย์ ตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ ชั่งน้ำหนัก

2. ขั้นถอนพิษยา (Detoxification) หมายความว่า การบำบัดอาการทางกาย ที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดการดำเนินการ การให้ยาชนิดอื่นทดแทน เช่น เมธาโดน ยาสมุนไพรหรือให้เลิกเสพยาทันทีที่เรียกว่า หักดิบ แบ่งเป็นการถอนพิษแบบผู้ป่วยนอก คือ ไม่ต้องค้างคืนในสถานพยาบาลแต่ต้องรับประทานยาตามเวลาที่กำหนด และแบบผู้ป่วยใน คือ การค้างคืนในสถานพยาบาล ซึ่งนอกจากจะถอนพิษยาแล้ว ยังมีการรักษาในสถานพยาบาล แต่ต้องรับประทานยาตามเวลาที่กำหนด และแบบผู้ป่วยใน คือ การค้างคืนในสถานพยาบาล ซึ่งนอกจากจะถอนพิษยาแล้ว ยังมีการรักษาโรคแทรกซ้อนต่าง ๆ รวมทั้งการให้ความรู้ด้วย เช่น การดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค เป็นต้น

3. ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitation) หมายความว่า เป็นการปรับสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เลิกยาให้มีความเข้มแข็ง ปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพและพฤติกรรมให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ จะมีการดำเนินการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การให้คำแนะนำปรึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม การอบรมธรรมะ การสันทนาการ การฝึกอาชีพ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีรูปแบบอื่น ๆ เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพแบบ “ชุมชนบำบัด” ซึ่งเป็นการสร้างชุมชนหรือสังคมจำลองให้ผู้เลิกยาเสพติดมาอยู่รวมกัน เพื่อให้การช่วยเหลือกันเรียนรู้แบบแปลงพฤติกรรม ฝึกความรับผิดชอบการรู้จักตนเอง และแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสม เพื่อกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ และการฟื้นฟูจิตใจ โดยใช้หลักศาสนา ได้แก่ การนำผู้เลิกยาเสพติดเข้ารับการอุปสมบท การศึกษาหลักธรรมทางศาสนา เป็นต้น

4. ขั้นการติดตามดูแล (After-Care) คือกรณีที่เป็นการติดตามดูแลผู้เลิกยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษา ทั้ง 3 ขั้นตอนเพื่อให้คำแนะนำปรึกษา ให้กำลังใจ ทั้งนี้เพื่อมิให้วนกลับไปเสพยาซ้ำอีก จะมีการดำเนินการเยี่ยมเยียน โทรศัพท์ ใช้แบบสอบถาม และการตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด

การบำบัดรักษาและฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community based treatment and rehabilitation: CBTx)

แนวทางการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง (community Based Treatment and Care) กระทรวงสาธารณสุข (2561) การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community based treatment and rehabilitation: CBTx) มีเป้าหมายหลักที่สำคัญ คือ เพื่อให้เกิดการดูแลผู้ติดยาเสพติดแบบองค์รวมด้วยความเข้มแข็งที่แตกต่างกันไปตามแต่บริบทและความซับซ้อนของปัญหาในผู้ติดยาเสพติดแต่ละรายซึ่งเป็นสิ่งที่มาจากกรอบแนวคิดการดูแลและให้บริการด้านสุขภาพจิตขององค์การอนามัยโลกที่ว่า การให้บริการโดยอาศัยสถานพยาบาลเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูในสถานบำบัดระยะยาว (Long residential rehabilitation) มีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สูง สามารถเปิดให้บริการได้จำนวนน้อย ขณะเดียวกันจำนวนผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงถึงระดับที่ควรได้รับการดูแล

สถานบำบัดระยะยาวมีจำนวนไม่มาก การสนับสนุนให้มีการดูแลได้ด้วยตนเองหรือการดูแลแบบไม่เป็นทางการในชุมชน มีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า ครอบคลุมผู้รับบริการได้มากกว่า ดังนั้นในการดูแลผู้ติดยาเสพติดเองควรจะพัฒนาการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย เพิ่มความครอบคลุมการบริการ โดยมีแนวคิดสำคัญดังนี้

1. เน้นความต่อเนื่องของกระบวนการดูแลตั้งแต่กระบวนการค้นหาผู้ป่วย (outreach) การช่วยเหลือพื้นฐาน (basic support) การลดอันตราย (harm reduction) และการกลับคืนสู่สังคม (social reintegration) โดยไม่เข้ามิดช่องทางในการเข้าสู่ระบบ

2. จัดบริการต่าง ๆ ในชุมชนให้ใกล้ชิดกับสถานที่ที่ผู้ติดยาเสพติดอาศัยอยู่ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3. ผนวกความเชื่อมโยงทางสังคมและการทำงานของชุมชนที่มีอยู่แล้วรวมไปถึงทรัพยากรทางครอบครัว

4. บูรณาการรูปแบบการดูแลเข้ากับระบบบริการสุขภาพและระบบบริการทางสังคมที่มีอยู่เดิม

5. จัดตั้งรูปแบบการดูแลผู้ติดยาเสพติดบนทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่แล้วรวมไปถึงทรัพยากรทางครอบครัว

6. อาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดครอบครัว และชุมชนในการวางแผนและรูปแบบบริการอาศัยการจัดการแบบองค์รวมโดยการกำหนดปัญหาความต้องการที่จำเป็นของแต่ละบุคคล (สุขภาพ ครอบครัว การศึกษา การจ้างงาน และที่อยู่อาศัย)

7. มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของภาคประชาสังคมผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้ให้บริการทางด้านสุขภาพ

8. กำหนดเครื่องมือในการดูแลผู้ติดยาเสพติดบนหลักฐานเชิงประจักษ์

9. ผู้ติดยาเสพติดได้รับการแจ้งข้อมูลการบำบัดรักษาและสมัครใจมีส่วนร่วมในการบำบัดรักษา

10. เคารพสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และพิทักษ์ความลับของผู้ติดยาเสพติด

11. ยอมรับว่าการติดเข้าเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการรักษาและไม่ควรหยุดกระบวนการนำผู้ติดยาเสพติดให้เข้าถึงบริการอีกครั้ง

ลักษณะที่สำคัญของการดูแลที่ดีคือ การดูแลที่จะ

บูรณาการการรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดและเครื่องมือนอกแอลกอฮอล์เข้าสู่การบริการทางสังคมและสุขภาพในชุมชนอย่างยั่งยืน และชุมชนสามารถตรวจสอบได้

กระบวนการหลักในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยชุมชนมีส่วนร่วม

ประเทศไทยมีการนำความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการแนวทางการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (CBTx) ว่าควรมีการดำเนินงานให้ครอบคลุม 4 ด้านคือ

1. การส่งเสริมป้องกันมีลำดับการดำเนินการประกอบด้วย

- 1.1 ชุมชนและคณะกรรมการชุมชน หลังจากทำประชาคมแล้ว ชุมชนอาจเล็งเห็นหรือมีมติที่เป็นผลึกความคิดของชุมชนว่า ชุมชนควรมีการส่งเสริมป้องกันปัญหาและสารเสพติดในชุมชนอย่างไร

- 1.2 ภาครัฐโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล หรือโรงพยาบาลชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ ให้การสนับสนุนด้านองค์ความรู้และแนวทางในการส่งเสริมป้องกัน โดยบุคลากรของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงพยาบาลชุมชน ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อคนในชุมชนจะได้เกิดความไว้วางใจ

- 1.3 องค์กรส่วนท้องถิ่น มูลนิธิหรือองค์กรเอกชน ให้การสนับสนุนทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมป้องกัน ผู้นำในองค์กร หรือบุคลากรขององค์กรนั้น ๆ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างให้เกิดพลังที่จะผลักดันให้กิจกรรมต่าง ๆ เกิดความยั่งยืน

- 1.4 มีการกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา และสถานที่ดำเนินการ (โดยมติของชุมชน) คณะกรรมการชุมชนควรมีมติในการกำหนดกิจกรรมการส่งเสริมป้องกัน และจัดทำเป็นปฏิทินการดำเนินงานประจำปี โดยกำหนดวันที่ เดือนในการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อคณะกรรมการและสมาชิกที่เกี่ยวข้องจะได้มีพิมพ์เขียวในการดำเนินงานและสามารถคำนวณค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวข้องได้

- 1.5 มีการกำหนดเป้าหมายของความสำเร็จ ได้แก่ แก่สัดส่วนของกลุ่มเสี่ยงในชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมป้องกัน เทียบจากจำนวนผู้ติดยา และสารเสพติดทั้งหมด โดยคาดว่าผลลัพธ์สุดท้ายคือ กลุ่มผู้ติดยาและสารเสพติดทั้งหมดได้รับ

การส่งเสริมป้องกันจนไม่เกิดผู้เสพยาและสารเสพติดรายใหม่ในชุมชน และเป้าหมายสุดท้ายคือ ชุมชนปลอดภัยจากยาและสารเสพติด

2. การค้นหาคัดกรองผู้เสพยาและสารเสพติดในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้ยาและสารเสพติดได้รับการช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ คณะกรรมการชุมชนควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 จากผลลัพธ์การทำประชาคมในชุมชน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการ ควรมีมติร่วมกันว่าพื้นที่ที่มีปัญหาและสารเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่ชุมชนควรได้รับการแก้ไข

2.2 หน่วยงานสาธารณสุข ต้องเป็นแหล่งสนับสนุนองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงให้ความรู้เรื่องวิธีการสังเกตอาการ อาการแสดงของผู้เสพติด การช่วยเหลือผู้ติดยาและสารเสพติด โดยเฉพาะเทคนิคและทักษะการให้คำปรึกษา

2.3 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรส่วนท้องถิ่นและภาคเครือข่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการ

2.4 คณะกรรมการควรมีการกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา และสถานที่คัดกรองให้เป็นรูปธรรมชัดเจน

2.5 มีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินการ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่บอกได้ว่าผู้เสพ ผู้ติดยาและสารเสพติดในชุมชน ได้รับการคัดกรองได้อย่างถูกต้องและบ่งบอกได้ว่าผู้ใช้ยาและสารเสพติดมีช่องทางที่เหมาะสมในการเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดในชุมชนได้รับการช่วยเหลืออย่างทันทั่วถึง โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือ ชุมชนสามารถคัดกรองผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดได้ถูกต้อง

3. การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชน นับเป็นขั้นตอนสำคัญที่คณะกรรมการจำเป็นต้องมีการทบทวนและพัฒนากระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามบริบทของผู้ป่วยแต่ละราย และชุมชนแต่ละแห่ง ซึ่งควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.1 จากการทำประชาคมในชุมชนโดยมติของคณะกรรมการเล็งเห็นว่าการบำบัดรักษาเบื้องต้นในผู้ไข้ยาและสารเสพติดสามารถกระทำได้ในชุมชนหรือไม่ หากกระทำได้ควรดำเนินการอย่างไรและหากพบว่าผู้ไข้ยาและสารเสพติดมีอาการอาการแสดงรุนแรงเกินศักยภาพ ของชุมชนคณะ

กรรมการจะมีมติร่วมกันในการส่งต่อเพื่อเข้าสู่กระบวนการ
บำบัดรักษาในภาครัฐต่อไป

3.2 บุคลากรความร่วมมือจากภาครัฐ โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพพระดัตตบาลและ/หรือโรงพยาบาลชุมชน ส่งบุคลากรมาช่วยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาและสารเสพติดแก่คณะกรรมการหรือจิตอาสาในชุมชนจนบุคคลเหล่านี้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของชุมชน

3.3 หน่วยงานองค์กรส่วนท้องถิ่นมีนโยบายหรือมีความพร้อมในการสนับสนุนกิจกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในรูปแบบต่าง ๆ โดยอาจจะสนับสนุนทั้งคน เงินของที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

3.4 มีการกำหนดกิจกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟู โดยแบ่งกลุ่มผู้เสียหายและสารเสพติดตามระดับความรุนแรงในการใช้ยาและสารเสพติดเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้กลุ่มผู้เสพและกลุ่มผู้ติดและใช้มติของคณะกรรมการเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายและสารเสพติดทั้งสามกลุ่มนี้

โดยอิงวิชาการเช่นกลุ่มผู้ใช้คณะกรรมการอาจ
ดำเนินกิจการรณรงค์ให้คำปรึกษาดิตตามเยี่ยมบ้านสอภณ
ทุกซ์ขให้ควมช่วยเหลือตามที่ร้องขอ และมีมาตรการเชิง
ป้องกันไม่ให้กลุ่มนี้มีโอกาสเข้าสู่การเสพติดที่รุนแรงขึ้นส่วน
ในกลุ่มผู้เสพ คณะกรรมการอาจมีกลยุทธ์ ที่แยบยลกว่า เช่น
การให้ควมช่วยเหลือแบบรอบด้านในทุกปัญหาที่ผู้ป่วย
กังวลจนผู้ป่วยเกิดความไว้วางใจในกระบวนการบำบัดรักษา
และคอยสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิดโดยครอบครัวของผู้ป่วย
ควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทุกด้านด้วย ทั้งนี้ในกลุ่มผู้ติด
คณะกรรมการอาจประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของ
รัฐในการส่งผู้ป่วยกลุ่มติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาใน
ภาครัฐเช่นโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือส่งต่อไปยังโรง
พยาบาลเฉพาะทางยาเสพติดในพื้นที่หรือ โรงพยาบาลของ
กรมสุขภาพจิตทั้งนี้ผู้ป่วยเสพติดทั้ง 3 กลุ่มต้องสมัครใจและ
เลือกที่จะให้ คณะกรรมการชุมชนให้ควมช่วยเหลือ โดย
จำเป็นต้องมีการติดตามการบำบัดโดยผู้นำชุมชนจิตอาสา
หรืออาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่

3.5 มีการกำหนดเป้าหมายของความสำเร็จที่ชัดเจน
ได้แก่ ผู้เสพยาและสารเสพติดในชุมชนได้รับการบำบัดรักษา

อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถส่งต่อผู้ป่วยที่เกินศักยภาพไปยังสถานพยาบาลที่เหมาะสมได้ เทียบกับจำนวนของผู้ป่วยเสพติดทั้งหมดที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาโดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือผู้ป่วยที่คัดกรองได้ในชุมชนทั้งหมดได้รับการบำบัดโดยรูปแบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูโดยชุมชนมีส่วนร่วมเป้าหมาย 100%

4. การติดตามดูแลช่วยเหลือ เป็นขั้นตอนในการสำรวจว่าชุมชนดำเนินการได้ผลลัพธ์เป็นอย่างไร โดยคณะกรรมการชุมชนควรมีมติให้ผู้นำชุมชนจิตอาสาบุคลากรสุขภาพหรืออาสาสมัครสาธารณสุขหรือครอบครัวที่เลี้ยงคอยสอดส่องดูแลติดตามสอบถามทุกข์สุข ติดตามสังเกตพฤติกรรมพูดคุยกับผู้ป่วยและครอบครัวทั้งในระหว่างการบำบัดรักษาในชุมชนและติดตามหลังการบำบัดรักษาและฟื้นฟู เพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมตามองค์ความรู้ที่ได้รับจากหน่วยงานสาธารณสุขที่เป็นภาคีเครือข่ายโดยต้องบูรณาการงานร่วมกับเครือข่าย ทั้งด้าน คน เงิน ของ รวมถึงการช่วยเหลือทางสังคมเช่นการสร้างงานสร้างอาชีพปรับทัศนคติ ของคนในชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้ใช้ยาและสารเสพติดได้ โดยชุมชนสามารถกำหนด เป้าหมายของความสำเร็จคือ ผู้เสพยาและสารเสพติดเมื่อผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูแล้วได้รับการติดตามดูแลช่วยเหลือทางสังคมเช่น มีการศึกษาต่อมีอาชีพที่ยั่งยืนเทียบกับจำนวน ผู้ป่วยที่ผ่านการบำบัดทั้งหมดผลสำเร็จสุดท้ายที่สามารถวัดได้คือผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟู ทุกคนได้รับการติดตามดูแลต่อเนื่อง

5. แนวทางการลดอันตรายจากการใช้ยานับเป็นแนวปฏิบัติในการช่วยเหลือผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชนซึ่งชุมชนสามารถดำเนินการคู่ขนานกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ใช้ยาและสารเสพติดโดยการมีส่วนร่วมเพียงแต่รูปแบบทางการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction) มีความเหมาะสมกับพื้นที่ในบางบริบทเท่านั้น เช่น พื้นที่ภาคเหนือบนภูเขาสูง หรือพื้นที่ภาคใต้ที่ใช้สารเสพติดประเภทโอปิออยด์ (Opioids) ผู้เสพติดในกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าถึงบริการนี้ได้ เนื่องจากอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจึงจำเป็นต้องสนับสนุนให้เกิดการให้บริการในพื้นที่ด้วยการให้ เมทาโดน (Methadone) โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือ ผู้ใช้ยาในกลุ่มโอปิออยด์ สามารถเข้าถึงบริการได้

แนวทางการให้โอกาสผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดคืนคนดีสู่สังคมในสถานประกอบการ

เมื่อ ค.ศ. 2016 องค์การสหประชาชาติเปลี่ยนมุมมองนโยบายยาเสพติดโลกต่อปัญหาเสพติดใหม่ เป็นการจัดการความสมดุลในการแก้ไขปัญหาเสพติดในเรื่องสุขภาพ การพัฒนา ซึ่งประเทศไทยนำทิศทางนโยบายยาเสพติดโลกมาเป็นกรอบทิศทางการดำเนินการมีแนวคิดนโยบาย “ผู้เสพ เป็น ผู้ป่วย” ส่งเสริมให้ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาโดยไม่มีความผิด อยู่ภายใต้การดูแลของระบบสาธารณสุข (สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2559 : 1-3 และ 16-17) กำหนดแผนงานสร้างการรับรู้มีคัมภีร์ยาเสพติด และสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันยาเสพติด (พื้นที่ปลอดภัยยาเสพติด) ด้วยการติดตามดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด ส่งเสริมสถานประกอบการมีส่วนร่วมให้โอกาสผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดคืนคนดีสู่สังคมสร้างโอกาสทางอาชีพ รายได้ และการยอมรับของสังคมเพื่อป้องกันการกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำของแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2563 : 43-45, 47-48 และ 50-53) สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาคอนไทยสร้างโอกาสและความเสมอภาคในสังคม และสร้างความเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยกรอบแนวทาง/กิจกรรมสร้างพื้นที่ปลอดภัยในสถานประกอบการให้โอกาสผู้เสพผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดเข้าทำงาน มีดังนี้

1. การส่งแรงงานที่เป็นผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดในสถานพยาบาล
2. การรับแรงงานที่เป็นผู้เสพผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดกลับเข้าทำงาน หรือรับสมัครผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดเข้าทำงานในสถานประกอบการ
3. การติดตาม ช่วยเหลือแรงงานที่ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับแรงงานในสถานประกอบการ เช่น การพัฒนาฝีมือแรงงาน หางานอาชีพ รายได้เสริม ส่งเสริมการออมกักตุนเงิน การฝึกทักษะ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานให้ดียิ่งขึ้น

นโยบายยาเสพติดโลก ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผน มาตรการและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้โอกาสผู้เสพผู้ติดยาเสพติดคืนคนดีสู่สังคม ส่งเสริม/สนับสนุนการให้โอกาสทางอาชีพ รายได้ และการยอมรับจากสังคม เพื่อป้องกันการกลับไปเสพซ้ำ รวมถึงการมีนโยบายให้โอกาสผู้เสพผู้ติดยาเสพติด การเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ การงาน การฝึกอาชีพเสริมเพิ่มรายได้การติดตามช่วยเหลือครอบครัวผู้เสพผู้ติดยาเสพติดการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และการมีเพื่อนร่วมงานเป็นสื่อบุคคลในการสื่อสารส่งต่อ ข้อมูล ให้ความรู้แนวทางป้องกันตนเองจากภัยยาเสพติดช่วยป้องกันการกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำของแรงงานที่เป็นผู้เสพยาเสพติด ในสถานประกอบการหลอมรวมกับหลักพุทธธรรมช่วยให้ทุกคนในสถานประกอบการมีพื้นฐานจิตใจที่ปรารถนาดีต่อกัน คิดช่วยเหลือกันให้พ้นทุกข์ ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข และมีเหตุผลเป็นกลาง ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ความช่วยเหลือ พุดจาที่เป็นประโยชน์ ทำประโยชน์ต่อส่วนร่วม และทำดีเสมอต้นเสมอปลาย ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินการให้โอกาสผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด คืนคนดีสู่สังคมในสถานประกอบการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้มีการสังเคราะห์บทเรียนการดำเนินงานป้องกันแก้ไข และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการรับรององค์ความรู้ใหม่ หลักการให้โอกาสผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด คืนคนดีสู่สังคมว่าสามารถปฏิบัติได้จริงในพื้นที่อันเป็นหลักสากลและเหมาะสมกับคนไทยทุกคน

สรุป

จากสถานการณ์ด้านยาเสพติดในปัจจุบันได้แพร่หลายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยและมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดขึ้น โดยถือว่าผู้เสพตามกฎหมายจะต้องได้รับการฟื้นฟู บำบัด รักษาให้หายขาดจากการติดยาเสพติดการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 เป็นการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดหรือติดยาเสพติด โดยถือว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วยไม่ใช่อาชญากร เมื่อผู้เข้ารับการรักษาฟื้นฟูบำบัดจนครบขั้นตอนตามกฎหมายแล้ว ผู้นั้นก็พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดฐาน

เสพยาเสพติด โดยถือว่าผู้เสพยาเสพติดตามกฎหมายและกฎกระทรวงเป็นผู้ป่วยมีข้อหาอาชญากร ซึ่งควรต้องได้รับการฟื้นฟูบำบัดรักษาให้หายขาดจากการติดยาเสพติดเพื่อจะให้กลับเข้าสู่สังคมปกติได้ การรักษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Engaging Clients in Community Based Treatment Setting) ซึ่งชุมชนต้องมีช่องทางที่หลากหลายและง่ายต่อการเข้าถึงบริการของผู้ใช้ยาและสารเสพติด โดยชุมชนต้องช่วยลดอุปสรรคในการเข้าถึงบริการของผู้ป่วย รวมถึงต้องมีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการให้บริการผู้ป่วยเสพยาเสพติดด้วยการนำรูปแบบการบำบัดฟื้นฟูโดยมีส่วนร่วมของชุมชน (Community based treatment and rehabilitation: CBTx) สอดคล้องกับแนวคิดที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ซึ่งแนะนำให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ใช้ยาและสารเสพติด ให้ได้รับการดูแลตั้งแต่การป้องกัน การคัดกรอง การจูงใจให้เข้ารับการรักษาตามสภาพความพร้อม การสร้างปัจจัยเชิงบวกให้เกิดการยอมรับและให้โอกาสในการเลิกยาเสพติด รวมทั้งการติดตามดูแลต่อเนื่อง โดยผู้ที่ผ่านการบำบัดที่ฟื้นฟูสภาพความพร้อมจากการติดยาเสพติดที่ต้องได้รับการรักษาทางการแพทย์สามารถดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน ศักยภาพ และทรัพยากรของชุมชนเป็นการดำเนินการที่ควบคู่ไปกับบริบทการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วยความต่อเนื่องและยั่งยืน

บรรณานุกรม

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,สำนักงาน. (2563). แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

“พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564”. (2564).ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 138 ตอนที่ 73 ก, 8 พฤศจิกายน 2564.

พัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,สถาบัน, สำนักงาน ป.ป.ส.(2559).การปรับนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ ประชาธิปไตยร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2559-2560.

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,กระทรวงสาธารณสุข.(2564). แผนยุทธศาสตร์ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยติดยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2566.

สาธารณสุข, กระทรวง. (2561). แนวทางการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง (community Based Treatment and Care). สมุทรสาคร : บริษัท บอร์น ทู บี พับลิชชิง จำกัด.

บทความวิชาการ

แนวทางการพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐานสมาร์ทกริด
เพื่อบริหารจัดการพลังงานในเมืองอัจฉริยะ

Smart grid infrastructure
for smart city
energy management system

วีรกร อ่องสกุล

สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ปทุมธานี ประเทศไทย

Weerakorn Ongsakul

Asian Institute of Technology, PathumThani, Thailand

E-mail: ongsakul@ait.ac.th

วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0, ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580, แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทการพัฒนา ระบบโครงข่ายสมาร์ทกริดของประเทศไทย พ.ศ. 2558-2579 มีลักษณะของการพัฒนาทั้งสิ้น 7 ด้าน ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ เศรษฐกิจอัจฉริยะ ขนส่งอัจฉริยะ พลังงานอัจฉริยะ พลเมืองอัจฉริยะ การดำรงชีวิตอัจฉริยะ และการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ ทั้งนี้ พลังงานไฟฟ้าเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เนื่องจากอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องพึ่งพาไฟฟ้าเป็นหลัก ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าให้เป็นสมาร์ทกริดจะช่วยให้การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาเพื่อปรับปรุงเมืองไปสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะนั้น เป็นไปได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น จากบทวิเคราะห์พบว่าสมาร์ทกริดสามารถช่วยบรรลุเป้าประสงค์ทั้งเจ็ดประการของเมืองอัจฉริยะทั้งทางตรงและทางอ้อมและยังสามารถตอบเป้าหมายที่สองของยุทธศาสตร์ชาติในการด้านการเพิ่มการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยให้สูงขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ : เมืองอัจฉริยะ, ยุทธศาสตร์ชาติ, สมาร์ทกริด

Abstract

Smart city development that is in line with the direction of Thailand 4.0, The 20-year National Strategy, the Master Plans under the National Strategy and Thailand Smart Grid Development Master Plan are characterized by 7 areas of development, which are smart environment, smart economy, smart mobility, smart energy, smart people, smart living, and smart governance. As electrical system is one of the key infrastructures because devices and technologies rely heavily on electricity, so it can be said that improving the electricity infrastructure to a smart grid can be an important base for applying technologies to improve the city to a smart city. According to the analysis, smart grid technology can help achieve the seven objectives of smart cities directly and indirectly and can also be a part to help Thailand achieve the second target of the national strategy in term of Thailand's competitiveness increasing.

Keyword: National Strategy, Smart City, Smart Grid

บทนำ

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะถือเป็นวาระแห่งชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญ ซึ่งรัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการเสนอร่างยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการพัฒนาเมืองอัจฉริยะให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0, ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี, แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทพัฒนาระบบโครงสร้างสมรรถนะของประเทศไทย (แผนแม่บทฯ) พร้อมบูรณาการติดตามประเมินผลการดำเนินงานและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะมีลักษณะของการพัฒนาทั้งสิ้น 7 ด้าน ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ เศรษฐกิจอัจฉริยะ ขนส่งอัจฉริยะ พลังงานอัจฉริยะ พลเมืองอัจฉริยะ การดำรงชีวิตอัจฉริยะ และการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ ซึ่งมีการมุ่งเน้นการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เพื่อให้โครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าของประเทศไทยในปัจจุบันพัฒนาไปสู่สมรรถนะตามแผนแม่บทฯ และมีส่วนช่วยพัฒนาเมืองไปสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะนั้น และได้มีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมรรถนะของประเทศไทยในรายละเอียด สำหรับสนับสนุนการดำเนินงานตามกรอบของแผนแม่บทฯ โดยได้กำหนดกิจกรรมการพัฒนาและการลงทุนที่จำเป็นพร้อมระยะเวลาที่ควรดำเนินการตามรูปที่ 1 ดังนั้น การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในการพัฒนาเพื่อบริหารระบบโครงข่ายไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของประชาชนจำนวนมาก โดยครอบคลุมทั้งห่วงโซ่ของระบบ ตั้งแต่ส่วนการผลิตไฟฟ้า การส่งไฟฟ้า การจำหน่ายไฟฟ้า และส่วนของผู้ใช้ไฟฟ้า หรือที่เรียกว่า สมรรถนะ จะสามารถรองรับการพัฒนาไปสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ และสามารถสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

ดังนั้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเชื่อมโยงการพัฒนาระบบไฟฟ้าจากรูปแบบเดิมมาสู่ระบบสมรรถนะนั้น สามารถเป็นฐานรากที่สำคัญในการช่วยให้พัฒนาสู่เมืองอัจฉริยะได้ ซึ่งผู้เขียนใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก ด้วยการศึกษาวិเคราะห์บทความต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้

เทคโนโลยีสมรรถนะ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา หนึ่งในนวัตกรรมสำคัญสำหรับระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่หลายเมืองใหญ่ทั่วโลกต่างกำลังเร่งพัฒนา คือ นวัตกรรมด้านระบบไฟฟ้า ที่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ เพื่อการบริหารระบบโครงข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของประชาชนจำนวนมาก ท่ามกลางความท้าทายในการจัดการด้านพลังงาน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของทั่วโลกในตอนนี้ ทั้งนี้ เทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้นี้ทำให้ระบบไฟฟ้ามีความสามารถมากขึ้น จึงเรียกเทคโนโลยีนี้ว่า สมรรถนะ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ได้ตั้งแต่ส่วนของการผลิตไฟฟ้า การส่งไฟฟ้า การจำหน่ายไฟฟ้า และส่วนของผู้ใช้ไฟฟ้า (การไฟฟ้านครหลวง, 2563)

ปัจจุบันมีหลายมหานครระดับโลกที่พัฒนาระบบไฟฟ้าไปสู่สมรรถนะ เช่น เมืองออสติน รัฐเท็กซัส และเมืองโบโลเดอร์ รัฐโคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับการยกย่องจากสำนักข่าว U.S. News ให้เป็นเมืองสมรรถนะแห่งแรก ๆ ของโลก นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายเมืองในยุโรปและเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลี และประเทศจีน ที่ลงทุนพัฒนาระบบสมรรถนะเพื่อยกระดับเมือง (The Standard Team, 2565)

ในประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) กำลังนำเอาเทคโนโลยีสมรรถนะมาปรับปรุงระบบจำหน่ายไฟฟ้า โดยเรียกชื่อโครงการว่า ระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะสำหรับเมืองมหานคร หรือ Smart Metro Grid เพื่อรองรับการก้าวสู่ความเป็นมหานครอัจฉริยะ ภายใต้โครงการนี้ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาปรับใช้อย่างเต็มรูปแบบ ผ่านการ

แผนภาพที่ 2 การตรวจสอบแหล่งรับซื้อไม่จากเว็บไซต์

แผนแม่บทการพัฒนาความสามารถของไทย

พ.ศ. 2558 - 2579

ระยะเตรียมการ 2558-2559

ระยะสั้น 2560-2564

ระยะปานกลาง 2565-2574

ระยะยาว 2575-2579

- กำหนดการทำงานเพื่อระดมแม่แบบปรับใช้และจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) - ตั้งหน่วยงานเพื่อดูแล ติดตาม และขับเคลื่อนการพัฒนา ระบบโครงสร้างเพื่อให้ได้ไปตามแผนแม่บท พร้อมทั้ง กำหนดกรอบงบประมาณสำหรับกิจกรรมดำเนินงานประจำปี โดยเฉพาะ - ตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบโครงสร้างและแลกเปลี่ยน ข้อมูลร่วมกับ ระหว่าง ๓ การให้คำ - ตั้งคณะกรรมการ Platform ของการพัฒนา ระบบภารกิจของทั้ง ๓ การให้คำ - ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงข้อกำหนดการเชื่อมต่อระบบโครงสร้าง - ให้ทุนสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากร ด้านระบบภารกิจ - ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยในระยะเริ่มต้นเกี่ยวกับ การพัฒนาระบบภารกิจ - ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับระบบภารกิจกับ หน่วยงานรัฐ/กระทรวงที่เกี่ยวข้อง/ผู้มีอำนาจตัดสินใจ และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทราบถึงความสำคัญและเข้าใจเกี่ยวกับ ระบบภารกิจ	- ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการนำร่องระบบ ภารกิจ เช่น - โครงการนำร่องด้าน HEMS/BEMS/FEMS - โครงการนำร่องด้าน Demand Response (DR) - โครงการนำร่องด้านระบบไม่ไดกริด - โครงการนำร่องด้านระบบกับพลังงาน - ศึกษาและบทบทความรู้ความเหมาะสมการใช้เทคโนโลยี ระบบภารกิจที่กริดจากโครงการนำร่องที่ได้ดำเนินการไป แล้วเพื่อใช้พิจารณาในการกำหนดแนวทางพัฒนา ระบบภารกิจที่กริดที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในระยะต่อไป	- สนับสนุนให้มีโครงสร้างค่าให้เพื่อสะท้อนต้นทุนตามช่วง เวลา (Real Time Pricing: RTP) หรืออย่างอื่น - รูปแบบ TOU ที่มีความหลากหลายมากขึ้น - จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการพยากรณ์ให้เพื่อผลิตได้จากพลังงาน หมุนเวียน/ระบบที่เก็บพลังงาน - อนาคตของการกำหนดสัดส่วนผู้ปกครองภายในประเทศ (Local content) สำหรับโครงการลงทุนระบบภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ - อนาคตการลงทุนเพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนสามารถ พัฒนาซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบภารกิจ ภายในประเทศได้ - อนาคตการลงทุนทางภาษี และทางการเงินอื่นๆ - กำหนดเกณฑ์ด้านเป็นธุรกิจเกี่ยวกับระบบภารกิจ - สนับสนุนให้มีการให้ข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลของทุน พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานสำหรับเทคโนโลยีภารกิจ - ต่างๆ ในระบบผลิตและระบบส่ง - สนับสนุนให้มีการให้ข้อมูลจากหน่วยงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับเทคโนโลยีภารกิจต่างๆ - ในระบบจำหน่าย	- กำหนดนโยบายให้ทุนให้ผ่านผลิตภัณฑ์ประเทศไทย ลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ดังนี้ - เทคโนโลยีระบบการอัดประจุแบตเตอรี่ให้ขยายตลาด ในระบบส่งโดยเชื่อมต่อกับข้อมูลของระบบจำหน่าย - เทคโนโลยีระบบพยากรณ์กำลังงานหมุนเวียน - เทคโนโลยีระบบส่งไฟฟ้าแรงสูงและการติดตั้งอุปกรณ์ - ควบคุมกำลังไฟฟ้าในระบบส่ง (EHV/FACTS) - เทคโนโลยีระบบจัดการการตอบสนองของโหลดและ ระบบจัดการความต้องการไฟฟ้าในระบบผลิตและ ระบบเชื่อมต่อให้ทุนให้ผ่านหน่วยงานพัฒนา - กำหนดนโยบายให้ทุนให้ผ่านหน่วยงานพัฒนา เทคโนโลยีต่างๆ ดังนี้ - เทคโนโลยีระบบกับพลังงานในระบบจำหน่าย - เทคโนโลยีระบบการอัดประจุแบตเตอรี่ให้ขยายตลาด ในระบบจำหน่าย - เทคโนโลยีระบบไม่ไดกริด - เทคโนโลยีระบบจัดการการตอบสนองของโหลดและ ระบบจัดการความต้องการไฟฟ้าในระบบจำหน่าย - กำหนดนโยบายสนับสนุน/ส่งเสริมให้ภาคผู้ใช้ไฟฟ้าทุก ภาคส่วน ตั้งแต่ภาคครัวเรือน อาคารพาณิชย์ และโรงงาน อุตสาหกรรม มีการลงทุนติดตั้งเทคโนโลยีเพื่อการบริหาร จัดการการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
--	--	---	--

ที่มา: แผนแม่บทการพัฒนากรอบโครงสร้างสามารถของไทย พ.ศ. 2558 - 2579

สื่อสาร 2 ทิศทาง ระหว่าง กฟน. และผู้ใช้ไฟฟ้า เพื่อช่วยในการเก็บข้อมูลและควบคุมจัดการโครงข่ายไฟฟ้า ซึ่ง กฟน. จะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการบริหารจัดการการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ (การไฟฟ้านครหลวง, 2563)

ดังนั้น Smart Metro Grid จะช่วยเพิ่มความสามารถให้กับโครงข่ายไฟฟ้าในหลายด้าน ผ่านการวิเคราะห์จากข้อมูลทั้งในส่วนของการใช้ไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้า และการผลิตไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้า เพื่อช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังเพิ่มความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และความยั่งยืนในการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าในระบบโครงข่ายไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ใช้ไฟฟ้าทั่วไป ทั้งในภาคครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนภาคธุรกิจและการพาณิชย์ นอกจากนี้ ยังสามารถรองรับการเชื่อมต่อพลังงานไฟฟ้าหมุนเวียนเข้ากับระบบโครงข่ายไฟฟ้า และเตรียมพร้อมสำหรับรองรับการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าในอนาคตด้วย

ในโครงการ Smart Metro Grid มีองค์ประกอบย่อยที่ทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าให้มีความอัจฉริยะ ทั้งในการตรวจสอบ สื่อสาร เก็บข้อมูล และช่วยแก้ไขปัญหาขัดข้องต่างๆ ได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ (การไฟฟ้านครหลวง, 2565)

1. Advanced Metering Infrastructure โดยการเปลี่ยนมิเตอร์แบบจานหมุนและมิเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันให้เป็นมิเตอร์อัจฉริยะ (Smart Meter) ที่สามารถรับ-ส่งข้อมูลการใช้ไฟฟ้าได้แบบกึ่งเรียลไทม์ อ่านหน่วยวัดมิเตอร์อัตโนมัติ เก็บข้อมูลไฟฟ้าที่จ่ายไปยังผู้ใช้ไฟฟ้าตามช่วงเวลา พร้อมบันทึกการใช้ไฟฟ้าทั้งในปัจจุบันและย้อนหลัง ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าสามารถตรวจสอบค่าบริการและข้อมูลการใช้ไฟฟ้าได้ตลอดเวลา

2. Transformer Load Monitoring เป็นการนำมิเตอร์อัจฉริยะไปติดตั้งที่หม้อแปลงจำหน่ายไฟฟ้า เพื่อช่วยในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลทางไฟฟ้าที่หม้อแปลงจำหน่าย และแจ้งเตือนหม้อแปลงจำหน่ายชำรุดหรือใช้ไฟเกินปกติ

3. Outage Management System เป็นการนำข้อมูลจากอุปกรณ์ต่าง ๆ ในระบบไฟฟ้ามาวิเคราะห์ข้อมูลไฟฟ้าขัดข้อง โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ประชาชนเป็นผู้แจ้งปัญหา

ซึ่งข้อมูลจากระบบนี้จะเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจแก่พนักงานควบคุมระบบไฟฟ้า ทำให้ลดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาไฟฟ้าขัดข้องให้สั้นลงได้

4. Load Aggregator Management System เป็นระบบที่รองรับการทำหน้าที่ผู้รวบรวมโหลด หรือปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้า (Load Aggregator) ตามนโยบายตอบสนองด้านโหลด (Demand Response) ของภาครัฐ ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการพลังงานในกรณีที่มีข้อจำกัดด้านการผลิตไฟฟ้า เพื่อลดความต้องการการใช้พลังงานสูงสุด ซึ่งจะช่วยให้การใช้พลังงานและการจัดการกลไกราคาพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ICT Integration เป็นระบบเชื่อมต่อการทำงานที่พัฒนาการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างระบบงานต่าง ๆ ด้วยการใช้ Middleware Service ซึ่งช่วยลดงบประมาณในการรับ-ส่งข้อมูลและการสื่อสารภายใน และเป็นการบูรณาการข้อมูลที่ครอบคลุมการทำงานทั้งหมด

ในการพัฒนาโครงการ Smart Metro Grid นั้น ได้มุ่งเน้นประโยชน์ที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตคนไทย แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ (การไฟฟ้านครหลวง, 2565)

1. ด้านระบบไฟฟ้า (Excellent Reliability and Power Quality)

1.1 ช่วยให้ระบบจำหน่ายมีความมั่นคง เชื่อถือได้ และมีคุณภาพสูงขึ้นมาก

1.2 ระบบจำหน่ายไฟฟ้าจะสื่อสารกันได้อย่างทั่วถึง ทำให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.3 ในกรณีที่เกิดไฟฟ้าดับ เทคโนโลยีนี้จะช่วยให้การวิเคราะห์สาเหตุของการขัดข้องทำได้อย่างรวดเร็ว ด้วยการตรวจสอบสถานะของมิเตอร์อัจฉริยะของผู้ใช้ไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาไฟดับให้สั้นลง

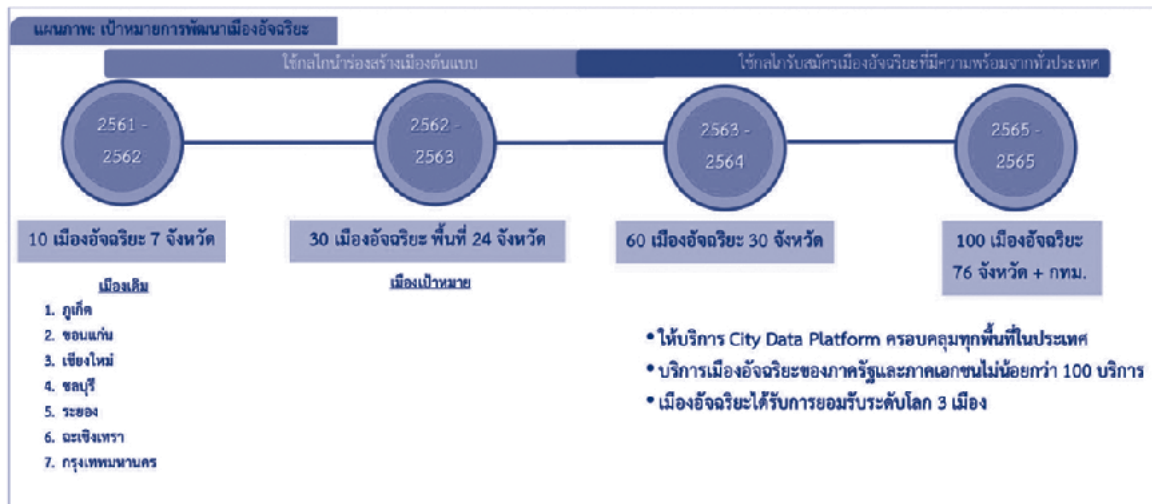
1.4 ช่วยประเมินความสามารถในการรองรับระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar PV) และเครื่องชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า (EV Charger) ของผู้ใช้ไฟฟ้า และรองรับการเติบโตของโหลดผู้ใช้ไฟฟ้าที่สูงขึ้น

2. ด้านบริการ (Excellent Service)

2.1 ผู้ใช้ไฟฟ้าสามารถตรวจสอบลักษณะการใช้ไฟฟ้า บริหารจัดการค่าไฟฟ้าในแต่ละเดือนได้ดีขึ้น

2.2 มีฐานข้อมูลที่แม่นยำช่วยแจ้งเตือนการใช้ไฟฟ้าผิดปกติ และช่วยให้การขอใช้ไฟฟ้าใหม่ทำได้รวดเร็วมากขึ้น

รูปที่ 2 เป้าหมายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

ที่มา: สำนักงานเมืองอัจฉริยะประเทศไทย, 2564

2.3 ระบุจุดเกิดเหตุไฟฟ้าขัดข้องได้อย่างถูกต้องตลอดจนประเมินระยะเวลาไฟดับ และแจ้งเตือนไปยังผู้ใช้ไฟฟ้าแบบอัตโนมัติ

2.4 ช่วยสนับสนุนการซื้อไฟฟ้าจากโครงข่าย หรือการผลิตไฟฟ้าใช้เอง รวมทั้งขายคืนกลับเข้าสู่โครงข่าย เมื่อระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ถูกเชื่อมโยงเข้ากับโครงข่ายไฟฟ้า

3. ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (Excellent Energy)

3.1 สนับสนุนให้ผู้ใช้ไฟฟ้าประหยัดการใช้พลังงาน และผลิตพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.2 ผู้ใช้ไฟฟ้าจะสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้พลังงานได้อย่างเหมาะสม ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย อีกทั้งมีส่วนช่วยโลกจากการใช้พลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 ส่งเสริมการใช้งานแหล่งผลิตพลังงานและอุปกรณ์กักเก็บพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น โดยการเชื่อมโยงเข้าสู่โครงข่ายไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือก๊าซเรือนกระจกให้ต่ำลงได้

3.4 สนับสนุนนโยบายภาครัฐในการสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานของประเทศ

จะเห็นได้ว่าโครงการ Smart Metro Grid ที่พัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าแบบดั้งเดิมสู่สมาร์ตกริดนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญ

สำหรับการพัฒนาระบบพลังงานอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเทคโนโลยีในการจัดการพลังงานไฟฟ้า ตลอดจนตอบสนองการขับเคลื่อนเมืองมหานคร และอำนวยความสะดวกแก่คนเมืองในยุคดิจิทัล

เมืองอัจฉริยะ

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยถือเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน และได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 267/2560 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2560 มอบหมายรองนายกรัฐมนตรี พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง เป็นประธาน และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 296/2562 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2562 มอบหมายรองนายกรัฐมนตรี พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธาน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ สังคม และโทรคมนาคม เป็นกรรมการ และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการฯ นี้มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอร่างยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พร้อมบูรณาการติดตามประเมินผลการทำงานและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

ของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเมืองอัจฉริยะประเทศไทย, 2564)

แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะประเทศไทย กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ได้แก่ ปีที่ 1 (พ.ศ. 2561–2562) พัฒนาเมืองอัจฉริยะ 10 พื้นที่ใน 7 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต ขอนแก่น เชียงใหม่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และกรุงเทพมหานคร ปีที่ 2 (พ.ศ. 2562–2563) พัฒนาเมืองอัจฉริยะ 30 พื้นที่ใน 24 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พิจิตร โกลน่าน อุบลราชธานี หนองคาย นครพนม มุกดาหาร กระบี่ พังงา สงขลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล นครศรีธรรมราช และระนอง และ ปีที่ 3–5 (พ.ศ. 2563–2565) ขยายเมืองอัจฉริยะผ่านการรับรองเมืองอัจฉริยะ และคาดว่าจะครอบคลุมการให้บริการเมืองอัจฉริยะ และระบบ City Data Platform 100 พื้นที่ใน 76 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการฯ ได้กำหนดนิยามของเมืองอัจฉริยะไว้ว่า เมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ชาญฉลาดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรของเมืองและประชากรเป้าหมาย โดยเน้นการออกแบบที่ดี และการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมืองภายใต้แนวคิดการพัฒนา เมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อย่างยั่งยืน โดยเมืองอัจฉริยะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เมืองเดิม หมายความว่า เมืองเดิมที่มีประชากรอาศัยอยู่ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ตามบริบทความต้องการของเมือง โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง สาธารณูปโภค ที่อยู่อาศัย พื้นที่พักผ่อน แหล่งงาน พาณิชยกรรม รวมถึงการจัดพื้นที่ของเมืองอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรม ประเพณี และอัตลักษณ์ของเมือง

2. เมืองใหม่ หมายความว่า เมืองที่ได้รับการพัฒนาพื้นที่ขึ้นใหม่ให้เป็นเมืองทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ตามบริบทความต้องการของเมือง โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง สาธารณูปโภค ที่อยู่อาศัย พื้นที่พักผ่อน แหล่งงาน พาณิชยกรรม รวมถึงการจัดพื้นที่ของเมืองอย่างเหมาะสม

ในการพัฒนาสู่เมืองอัจฉริยะนั้น ควรมีลักษณะของการพัฒนา 7 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

1. สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) หมายความว่า เมืองที่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสภาวะการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดการน้ำ การดูแลสภาพอากาศ การบริหารจัดการของเสีย และการเฝ้าระวังภัยพิบัติ ตลอดจนเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) หมายความว่า เมืองที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจและบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เมืองเกษตรอัจฉริยะ เมืองท่องเที่ยวอัจฉริยะ เป็นต้น

3. ขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) หมายความว่า เมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบจราจรและขนส่งอัจฉริยะเพื่อขับเคลื่อนประเทศ โดยเพิ่มประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงของระบบขนส่งและการสัญจรที่หลากหลาย เพิ่มความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทางและขนส่ง รวมถึงเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) หมายความว่า เมืองที่สามารถบริหารจัดการด้านพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสมดุลระหว่างการผลิตและการใช้พลังงานในพื้นที่เพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงานและลดการพึ่งพาพลังงานจากระบบโครงข่ายไฟฟ้าหลัก

5. พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People) หมายความว่า เมืองที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนเปิดกว้างสำหรับความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการมีส่วนร่วม

6. การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) หมายความว่า เมืองที่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยคำนึงถึงหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) ให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัย และมีความสุขในการดำรงชีวิต

7. การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) หมายความว่า เมืองที่พัฒนาระบบบริหารภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการของภาครัฐ โดยมุ่งเน้นความโปร่งใส

และการมีส่วนร่วม และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องผ่านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมบริการ

โครงการภายใต้แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมรรถกิริยา เพื่อพลังงานอัจฉริยะ

จากนิยามของเมืองอัจฉริยะ ที่มีระบบพลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) นั้น คือเมืองที่สามารถบริหารจัดการด้านพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสมดุลระหว่าง

การผลิตและการใช้พลังงานในพื้นที่เพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงานและลดการพึ่งพาพลังงานจากระบบโครงข่ายไฟฟ้าหลักโดยโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมรรถกิริยาของประเทศไทย ในระยะสั้น (พ.ศ. 2560–2564) และในระยะปานกลาง (พ.ศ. 2565–2574) จะสามารถช่วยบรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าวได้ รวมถึงความเป็นเมืองอัจฉริยะในด้านอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อีกด้วย ทั้งนี้รายละเอียดแต่ละโครงการเป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดโครงการภายใต้แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมรรถกิริยา

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	ระยะเวลาดำเนินการ	กรอบงบประมาณ	พื้นที่เป้าหมาย	สรุปย่อโครงการ
1.	โครงการติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ (AMI) สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าที่ติดตั้งแผงผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์	กฟน.	4 ปี พ.ศ. 2566-2569	80 ล้านบาท	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	ดำเนินการติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ (AMI) สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าที่ติดตั้งแผงผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ประมาณ 20,000 ราย รวมถึงอุปกรณ์ของระบบสื่อสาร เช่น Gateway โดยพิจารณา กรณีทดแทนมิเตอร์เดิม และผู้ใช้ไฟฟ้าที่ติดตั้งแผงผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์รายใหม่
2.	โครงการติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ (AMI) สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย	กฟน.	5 ปี พ.ศ. 2570-2574	4,000 ล้านบาท	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	ดำเนินการติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ (AMI) สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัยประมาณ 1 ล้านราย รวมถึงอุปกรณ์ของระบบสื่อสาร เช่น Gateway โดยพิจารณาติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ (AMI) ภายในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครที่มีความหนาแน่นของจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้ามาก และมีการใช้พลังงานสูง ก่อนดำเนินการขยายเพิ่มเติมอีก 2 จังหวัด คือจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ
3.	โครงการติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ (AMI) สำหรับหม้อแปลงจำหน่าย	กฟน.	5 ปี พ.ศ. 2566-2570	850 ล้านบาท	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	ดำเนินการติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ (AMI) หม้อแปลงจำหน่ายในพื้นที่ กฟน. ประมาณ 60,000 ชุด รวมถึงอุปกรณ์ของระบบสื่อสาร เช่น Gateway
4.	โครงการพัฒนาโครงข่ายอัจฉริยะ	กฟภ.	5 ปี พ.ศ. 2566-2570	7,355 ล้านบาท		ดำเนินการติดตั้งระบบโครงข่ายอัจฉริยะ ประกอบด้วยระบบมิเตอร์อัจฉริยะ (ติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ 800,000 เครื่อง), ระบบบริหารจัดการข้อมูล และการวิเคราะห์ในเชิงลึก และระบบบริหารจัดการพลังงาน
5.	โครงการพัฒนาโครงข่ายเพื่อรองรับผู้ใช้ไฟฟ้าระยะที่ 1	กฟภ.	7 ปี พ.ศ. 2569-2575	18,550 ล้านบาท		ดำเนินการติดตั้งระบบโครงข่ายอัจฉริยะ ประกอบด้วย ระบบมิเตอร์อัจฉริยะ (ติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะ 2,200,000 เครื่อง), ระบบบริหารจัดการข้อมูล และการวิเคราะห์ในเชิงลึก และระบบบริหารจัดการพลังงาน

ตารางที่ 1 รายละเอียดโครงการภายใต้แผนขับเคลื่อนงานด้านสมรรถกิริยา (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	กรอบ งบ ประมาณ	พื้นที่ เป้าหมาย	สรุปย่อโครงการ
6.	โครงการพัฒนา โครงข่ายเพื่อ รองรับผู้ใช้ไฟฟ้า ระยะที่ 2	กฟผ.	8 ปี พ.ศ. 2573–2580	18,000 ล้านบาท		ดำเนินการติดตั้งระบบโครงข่ายอัจฉริยะ ประกอบด้วย ระบบมิเตอร์อัจฉริยะ (ติดตั้ง มิเตอร์อัจฉริยะ 2,200,000 เครื่อง), ระบบบริหารจัดการข้อมูล และการ วิเคราะห์เชิงลึก และระบบบริหาร จัดการพลังงาน
7.	โครงการพัฒนา โครงข่ายให้มี ความทันสมัย รองรับ เทคโนโลยีระบบ ไฟฟ้าในอนาคต ระยะที่ 1	กฟผ.	3 ปี พ.ศ. 2567–2569	516 ล้านบาท	ครอบคลุม 4 ภาค	พัฒนาและติดตั้งระบบบริหารการ ชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า (EV Charging Management System)
8.	โครงการพัฒนา โครงข่ายให้มี ความทันสมัย รองรับ เทคโนโลยีระบบ ไฟฟ้าในอนาคต ระยะที่ 2	กฟผ.	10 ปี พ.ศ. 2571–2580	2,300 ล้านบาท	ครอบคลุม ทุกจังหวัด	พัฒนาและติดตั้งระบบบริหารการ ชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า (EV Charging Management System)
9.	โครงการพัฒนา โครงการนำร่อง การพัฒนา สมรรถกิริยา ที่จังหวัด แม่ฮ่องสอน	กฟผ.	1 ปี พ.ศ. 2565	690 ล้านบาท	จังหวัด แม่ฮ่องสอน	ดำเนินโครงการพัฒนาโครงการนำร่อง การพัฒนาสมรรถกิริยา แบ่งการดำเนิน งานออกเป็น 4 ด้าน และมีขอบเขตงาน ดังนี้ • Smart Energy ประกอบด้วยโรงไฟฟ้า เซลล์แสงอาทิตย์ขนาด 3 เมกะวัตต์ และ Battery Energy Storage System (BESS) ขนาด 4 เมกะวัตต์ • Smart System ประกอบด้วยระบบ สื่อสารสารสนเทศอัจฉริยะผ่านใยแก้วนำ แสง เพื่อให้การทำงานเป็นแบบอัตโนมัติ ในการควบคุมการผลิตไฟฟ้าของโรง ไฟฟ้าในพื้นที่ และเชื่อมโยงการควบคุม ให้ทำงานร่วมกันกับระบบจำหน่ายของ กฟผ. • Smart City ประกอบด้วย Smart Billboard จำนวน 2 ป้าย, E-bus จำนวน 2 คัน, Charing Station 2 สถานี และ Building Energy Management System [BEMS]) 1 แห่ง • Smart Learning ศูนย์การเรียนรู้บน พื้นที่โรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ผาบ่อง เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ทางด้าน พลังงานไฟฟ้า และนวัตกรรมทางด้าน โครงข่ายสมรรถกิริยา

ตารางที่ 1 รายละเอียดโครงการภายใต้แผนขับเคลื่อนงานด้านสมรรถกิริยา (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	กรอบ งบ ประมาณ	พื้นที่ เป้าหมาย	สรุปย่อโครงการ
10	โครงการนำร่อง การตอบสนอง ด้านโหลดใน พื้นที่เมืองพัทยา จ.ชลบุรี	กฟภ.	3 ปี พ.ศ. 2562-2564	497 ล้านบาท	เมืองพัทยา จ.ชลบุรี	ดำเนินการติดตั้งสมาร์ทมิเตอร์ 116,308 เครื่อง, ระบบแก้ไขปัญหาไฟฟ้าขัดข้องอัจฉริยะ 1 ระบบ, ระบบสถานีไฟฟ้าอัตโนมัติใน 3 สถานีไฟฟ้า และติดตั้งระบบเชื่อมโยงเทคโนโลยีสารสนเทศ 1 ระบบ เพื่อนำร่องการตอบสนองด้านโหลดโดยใช้กลไกราคาเชิงพาณิชย์ ในลักษณะแบบกึ่งอัตโนมัติ (Semi-Auto Demand Response) และอัตโนมัติ (Auto Demand Response)

ที่มา: แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมรรถกิริยาของประเทศไทย ระยะปานกลาง พ.ศ. 2565 - 2574, 2565

บทวิเคราะห์

การเปลี่ยนแปลงเมืองในปัจจุบันไปสู่เมืองอัจฉริยะนั้น จำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้สามารถรองรับระบบและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการเปลี่ยนแปลง หนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่เป็นส่วนหลักของเมืองทุกเมืองคือ ระบบไฟฟ้า ทั้งนี้ ในปัจจุบันไฟฟ้ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้อยู่อาศัยอย่างมาก เนื่องจากอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องพึ่งพาไฟฟ้าเป็นหลัก ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าจะช่วยให้การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาเพื่อปรับปรุงเมืองไปสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะนั้น เป็นไปได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น ในบทความนี้จะวิเคราะห์ในแต่ละด้านของการพัฒนาสู่เมืองอัจฉริยะนั้น ระบบสมรรถกิริยามีส่วนช่วยในการพัฒนาในรูปแบบใดบ้าง

ในด้านสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะที่มีความมุ่งหมายในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สมรรถกิริยาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการรองรับการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งการมีโมเดลที่สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหันมาสนใจติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์เพิ่มขึ้นนั้น จะสามารถลดการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิล เช่น ก๊าซธรรมชาติ ลงได้ นอกจากนี้สมรรถกิริยาก็ยังสามารถรองรับการติดตั้งเครื่องชาร์จรถยนต์ไฟฟ้าได้มากขึ้นจากการที่มีระบบสื่อสารในการควบคุมรูปแบบการอัดประจุ ซึ่งสถานีชาร์จรถไฟฟ้า นั้น เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้

ประชาชนหันมาสนใจเปลี่ยนมาใช้รถยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น โดยทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้นสามารถลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งลดปริมาณฝุ่นละอองที่เกิดจากการเผาไหม้ลงได้ ทำให้การจัดการมลภาวะทางอากาศเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในด้านเศรษฐกิจอัจฉริยะ เป้าหมายของการพัฒนาคือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งการพัฒนาระบบสมรรถกิริยามีการติดตั้งมิเตอร์อัจฉริยะและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการสื่อสารระยะไกล ทำให้สามารถเก็บข้อมูลการใช้ไฟฟ้าและข้อมูลอื่น ๆ ได้ละเอียดมากขึ้น เนื่องจากการที่ข้อมูลอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ทำให้สามารถนำเทคโนโลยี AI หรือ Machine Learning มาประยุกต์ใช้งานได้สะดวกมากขึ้น สามารถต่อยอดธุรกิจ และนำเสนอบริการแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าได้อย่างตรงจุดมากขึ้นนอกจากนี้ ผู้ใช้ไฟฟ้ายังสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา ซึ่งถือว่าเป็นการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้บริการได้เป็นอย่างดีทั้งนี้ การมีข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ใช้ไฟฟ้า จะทำให้ธุรกิจหลังมิเตอร์สามารถเกิดขึ้นได้ นำไปสู่การสร้างผลตอบแทนเพิ่มเติมต่อผู้ใช้ไฟฟ้า และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหันมาสนใจในการติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อตอบรับธุรกิจใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบกักเก็บพลังงาน อุปกรณ์ Internet of Thing (IoT) ในที่อยู่อาศัย เป็นต้น ปรากฏการณ์นี้จะสามารถสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในภาคส่วนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีนัยสำคัญ

ในด้านพลังงานอัจฉริยะมีเป้าหมายสำคัญสองประการ ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการเพิ่มการใช้พลังงานทดแทน ซึ่งเทคโนโลยีสมรรถกิริยาสามารถตอบโจทยได้ครบทั้งสองข้อ กล่าวคือ สมรรถกิริยาสามารถลดความสูญเสียทางไฟฟ้าในระบบจำหน่ายได้จากการบริหารจัดการด้านไฟฟ้าโดยการจัดกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าให้มีความสมดุลกันในแต่ละเฟสของระบบจำหน่าย นอกจากนี้ การสนับสนุนให้ใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ก็เป็นอีกหนึ่งทางที่ทำให้ประสิทธิภาพการใช้พลังงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากรถไฟฟ้ามีประสิทธิภาพสูงกว่ารถยนต์ที่ใช้น้ำมันตามปกติ นอกจากนี้ สมรรถกิริยาก็ยังสามารถรองรับการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ รวมถึงพลังงานหมุนเวียนอื่น ๆ เช่น พลังงานลม พลังงานน้ำ เป็นต้น โดยที่ยังคงความเสถียรภาพของระบบไฟฟ้าไว้ ดังนั้นโครงสร้างพื้นฐานในระบบไฟฟ้าที่นำเอาเทคโนโลยีด้านสมรรถกิริยามาใช้งานนั้น จะทำให้สามารถบริหารจัดการพลังงานได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นคงทางพลังงาน และสามารถลดการพึ่งพาพลังงานจากภายนอกประเทศซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ราคาพลังงานไม่มีความเสถียรภาพ

ในการการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ มีเป้าหมายในการทำให้ระบบบริการสาธารณะอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ที่มีความโปร่งใส และมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเทคโนโลยีสมรรถกิริยาที่มีการเก็บข้อมูลการใช้ไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้าในรูปแบบดิจิทัลสามารถนำมาต่อยอดในการให้บริการประชาชนในรูปแบบดิจิทัลได้อย่างเต็มรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายค่าไฟฟ้า การขอใช้ไฟฟ้า หรือการสมัครเข้าร่วมโปรแกรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสามารถให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลการใช้ไฟฟ้าได้แบบเรียลไทม์ ทำให้สามารถตรวจสอบการใช้ไฟฟ้าได้ และสามารถนำข้อมูลไปต่อยอดกับการติดตั้งระบบต่าง ๆ ภายในที่อยู่อาศัยเพื่อประหยัดพลังงาน อันจะนำไปสู่การประหยัดค่าใช้จ่ายในที่สุด ดังนั้นแล้ว สมรรถกิริยามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานการไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพ และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในระบบได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยสามารถเข้าถึงได้ทั้งทางเว็บไซต์และแอปพลิเคชันผ่านทางอุปกรณ์เคลื่อนที่

ในด้านของการดำรงชีวิตอัจฉริยะ มีความต้องการใน

การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งด้านสุขอนามัย ความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งข้อมูลจากระบบสมรรถกิริยาสามารถต่อยอดไปสู่รูปแบบธุรกิจต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นหลังมิลเลเนียม เช่น การแจ้งเตือนการใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่มีผู้อยู่อาศัยที่บ้าน ซึ่งอาจสามารถเชื่อมต่อข้อมูลกับสถานีตำรวจเพื่อการตรวจสอบความปลอดภัยในทรัพย์สินได้ ดังนั้นแล้ว สมรรถกิริยาก็ทำให้เกิดความเป็นไปได้ที่จะทำให้ประชาชนในเมืองอัจฉริยะมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

ในด้านขนส่งอัจฉริยะที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงของระบบขนส่งและการสัญจรที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความสะดวกและความปลอดภัยของประชาชน โดยสมรรถกิริยาอาจไม่สามารถตอบโจทยในด้านนี้ได้โดยตรง แต่ระบบไฟฟ้าสามารถทำให้เกิดการขนส่งทางรางหรือรถไฟฟ้าที่ทั่วถึงในแต่ละพื้นที่มากขึ้น นอกจากนี้สมรรถกิริยาก็ยังสามารถติดตั้งเครื่องชาร์จไฟฟ้าได้มากขึ้น ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนรถประจำทางจากเดิมที่ใช้น้ำมันเป็นรถไฟฟ้า รวมถึงการเปลี่ยนจากรถยนต์เป็นเรือไฟฟ้า ซึ่งนำไปสู่อากาศที่สะอาดมากขึ้นและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ในด้านสุดท้าย พลเมืองอัจฉริยะ ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเท่าทัน มีภูมิคุ้มกัน และมีความปลอดภัย ทั้งนี้ระบบสมรรถกิริยาจะไม่สามารถตอบสนองในด้านนี้ได้โดยตรง แต่การเข้ามาของสมรรถกิริยาที่สามารถรองรับการผลิตไฟฟ้ารายย่อยที่กระจายอยู่ในหลายพื้นที่ จะทำให้เกิดธุรกิจรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้การคิดค่าไฟฟ้าในแต่ละเดือนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิม ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาเมือง และทำให้ประชาชนต้องศึกษาถึงรูปแบบที่เปลี่ยนไปนี้ เหตุการณ์นี้จะทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของประชาชนในพื้นที่โดยเริ่มจากเรื่องใกล้ตัวและสามารถกระจายออกไปสู่องค์ความรู้และทักษะที่กว้างมากขึ้น

นอกจากการเป็นรากฐานสำคัญเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงเมืองเป็นเมืองอัจฉริยะแล้ว สมรรถกิริยาก็ยัง

สามารถตอบเป้าหมายที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ ที่กล่าวถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยให้สูงขึ้นด้วย เนื่องจากการปรับปรุงระบบไฟฟ้าโดยการนำเทคโนโลยีสมาร์ทกริดมาใช้นั้น ช่วยยกระดับความสามารถของระบบไฟฟ้าให้มีความเชื่อถือได้ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงลดความจำเป็นในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าสำรองลดจำนวนครั้งและโอกาสในการเกิดไฟฟ้าตกและไฟฟ้าดับ นอกจากนี้ ยังเป็นการยกระดับคุณภาพบริการให้ผู้บริโภคไฟฟ้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เมืองมีความทันสมัย ดึงดูดการลงทุน และส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

สรุป

เนื่องจากพลังงานไฟฟ้าเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน ดังนั้น การปรับปรุงระบบไฟฟ้าโดยการนำเทคโนโลยีสมาร์ทกริดเข้ามาประยุกต์ใช้นั้น จึงมีความสัมพันธ์ในการช่วยให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ จากบทวิเคราะห์พบว่าสมาร์ทกริดสามารถช่วยบรรเทาเป้าประสงค์ทั้งเจ็ดประการของเมืองอัจฉริยะทั้งทางตรงและทางอ้อม อันได้แก่ สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ เศรษฐกิจอัจฉริยะ ขนส่งอัจฉริยะ พลังงานอัจฉริยะ พลเมืองอัจฉริยะ การดำรงชีวิตอัจฉริยะ และการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ นอกจากนี้สมาร์ทกริดยังสามารถตอบเป้าหมายที่สองของยุทธศาสตร์ชาติในการด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยให้สูงขึ้น

บรรณานุกรม

- การไฟฟ้านครหลวง. (2563). “กว่าจะมาเป็น MEA Smart Metro Grid”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.mea.or.th/content/detail/82/3131/5567>.
- การไฟฟ้านครหลวง. (2565). “Smart Grid คืออะไร ? ตอบสนองวิถีชีวิตคนในเมืองอย่างเราได้อย่างไรนะ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.mea.or.th/content/detail/82/3131/>.
- การไฟฟ้านครหลวง. (2565). “Smart Metro Grid คืออย่างไร ?”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.mea.or.th/content/detail/82/3131/6900>.
- การไฟฟ้านครหลวง. (2565). “Smart Metro Gridระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะแห่งอนาคตสำหรับเมืองมหานคร”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.mea.or.th/content/detail/82/3131/6970>.
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. (2565). “Pattaya AMI Project Implementation Challenges and Lesson Learned”. เอกสารประกอบการบรรยาย.
- นโยบาย และแผนพลังงาน, สำนักงาน, กระทรวงพลังงาน. (2558). “แผนแม่บทการพัฒนาระบบโครงข่ายสมาร์ทกริดของประเทศไทย พ.ศ. 2558-2579”.
- นโยบาย และแผนพลังงาน, สำนักงาน, สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน, (2559). การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, การไฟฟ้านครหลวง. “แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมาร์ทกริดของประเทศไทย ในระยะสั้น พ.ศ. 2560-2564”.
- นโยบาย และแผนพลังงาน, สำนักงาน, สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน, (2565). การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, การไฟฟ้านครหลวง. “แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมาร์ทกริดของประเทศไทย ในระยะปานกลาง พ.ศ. 2565-2574”.
- เมืองอัจฉริยะประเทศไทย, สำนักงาน. (2564). “(ร่าง) คู่มือเกณฑ์การประเมินแผนการเป็นเมืองอัจฉริยะ”. รายงาน.
- สภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2563). “ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.nesdc.go.th/download/document /SAC/NSPlan Oct2018.pdf>.
- The Standard Team. (2565). “ก้าวสู่มหานครอัจฉริยะ กับ ‘Smart Metro Grid’ เทคโนโลยีโครงข่ายไฟฟ้าล้ำยุคจาก MEA ที่จะยกระดับชีวิตคนไทยให้ดีกว่าเดิม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thestandard.co/mea-smart-metro-grid/>.

บทความวิชาการ

การบริหารจัดการธุรกิจสตาร์ทอัพ ให้ประสบความสำเร็จ

Successful startup business management

สมศักดิ์ วาตินชัย

บริษัท ดีไซน์ ออลเทอร์เนทีฟ จำกัด, สมุทรปราการ, ประเทศไทย

Somsak Watinchai

Design Alternative Company Limited, SamutPrakan, Thailand

E-mail: somsak@design-alternative.com

วันที่รับบทความ : 18 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 23 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

สตาร์ทอัพ (Startup) หรือวิสาหกิจเริ่มต้นกลุ่มใหม่ ที่มีศักยภาพในการเติบโตอย่างก้าวกระโดด เนื่องจากสามารถใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อสร้างธุรกิจให้เติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ธุรกิจสตาร์ทอัพมีโมเดลทางธุรกิจที่แตกต่างไปจากการดำเนินธุรกิจรูปแบบเดิมด้วยการนำเอาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือ ความคาดหวังของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันมาใช้ในการขับเคลื่อนธุรกิจ นอกจากนั้นยังพบว่า ธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถทำซ้ำด้วยต้นทุนที่ไม่สูง รวมทั้งเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพในการขยายตลาดได้อย่างรวดเร็ว จุดเด่นที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งของธุรกิจสตาร์ทอัพ คือ เป็นธุรกิจที่สามารถส่งผ่านคุณค่าที่แท้จริงให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้ ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้บริโภคดีขึ้น อาทิเช่น ได้รับบริการที่รวดเร็วขึ้นและหรือมีราคาที่ถูกลง เป็นต้น นอกจากนี้ ธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นธุรกิจขนาดเล็ก แต่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด เป็นการออกแบบธุรกิจให้มีการทำซ้ำได้โดยง่าย (repeatable) และขยายกิจการได้โดยไม่ใช้เวลาหรือต้นทุนที่มากเกินไป (scalable) ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจและเป็นประโยชน์ต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการของตนเอง ดังนั้น ธุรกิจสตาร์ทอัพจึงสามารถเป็นรากฐานที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศได้ต่อไปในอนาคต จากลักษณะที่สำคัญของธุรกิจสตาร์ทอัพดังกล่าวข้างต้น

การบริหารจัดการธุรกิจสตาร์ทอัพให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้ประกอบการมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้ธุรกิจ Startup ประสบผลสำเร็จจึงควรมีคุณสมบัติเบื้องต้น ดังนี้ 1) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า 2) มีความคิดสร้างสรรค์ 3) มีความเป็นนักกลยุทธ์ 4) มีความเป็นผู้นำและกล้าตัดสินใจ และ 5) มีความกล้าเสี่ยง ส่วนปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลักๆ คือ 1) จังหวะเวลา 2) ทีม 3) ไอเดียหรือแนวคิดใหม่ๆ 4) แผนธุรกิจ และ 5) เงินทุน และสุดท้ายปัจจัยหลักที่ทำให้ Startup ประสบผลสำเร็จนั้น คือความสามารถในการตอบโจทย์ความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหามาได้ตรงใจผู้บริโภค ขณะเดียวกัน Startup ก็ต้องสามารถสร้างรายได้จากธุรกิจดังกล่าวได้ด้วยถึงจะกล่าวได้ว่าธุรกิจ Startup นั้นประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, ธุรกิจสตาร์ทอัพ, ผลสำเร็จ

Abstract

Startup business is one of the important parts in driving Thailand 4.0 to achieve the goals set. Because startups have different business models from traditional business operations by applying technology or innovations that can respond to the needs or the expectations of today's consumers to drive business. It was also found that startups can be replicated at low cost and also a business that has the potential to expand the market quickly. Another important strength of a startup business is that it is a business that can deliver real value that meets the needs of consumers and improves the consumers' quality of life, for example, receiving faster service or having a lower price, etc. Even though startups are small businesses but they can grow rapidly in a leap forward by designing a repeatable and scalable business without too much time or cost by applying technology to be innovative that is conducive to business operations and beneficial to their own products or services. Therefore, the startup business can continue to be an important foundation for the country's economy in the future from the important characteristics of the startup business mentioned above.

Managing a startup business to be successful, entrepreneurs play an important role in driving startup businesses to be successful, so they should have the following basic qualifications: 1) passionate, 2) creative, 3) strategist, 4) leadership and courage to make decisions, and 5) risk taking. As for the factors that make a startup business successful, it consists of 5 main factors: 1) timing, 2) team, 3) new ideas or concepts, 4) business plan, and 5) funding. Finally, the main factor that makes the startup successful is the ability to meet the needs and solve problems of consumers. At the same time, startups must also be able to generate income from such businesses to be able to say that startup businesses are successful.

Keyword: Management, Startup Business, Success

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตมนุษย์มากขึ้น เทคโนโลยีสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้นกว่าสมัยก่อน มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ทั้งในด้านกิจกรรมประจำวัน ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงนอนหลับ การประกอบอาชีพที่ต้องใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วย รวมไปถึงการดำเนินธุรกิจ ผู้ประกอบการจะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หลาย ๆ ธุรกิจที่ปรับตัวไม่ได้ก็ต้องปิดตัวลง เพราะในขณะนี้ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบทำมากได้น้อย จึงต้องการปรับเปลี่ยนให้เป็นทำน้อยได้มาก (ปานระพี รพีพันธุ์, 2560) ต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม อย่างเช่นการเกษตรก็ต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปเป็นเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการใช้เทคโนโลยีมาเกี่ยวข้อง หรือ Smart Farming โดยเกษตรกรต้องเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการที่สามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาการเกษตรของตนให้สามารถทำรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ก็ต้องเปลี่ยนจากการดำเนินธุรกิจแบบเดิมไปสู่ Smart Enterprises และ Business Model ที่เริ่มต้นมาจากการที่ผู้คนมองเห็นช่องว่างในตลาด จึงเกิดความคิดที่จะนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อสร้างสินค้าหรือบริการที่สามารถทำเงินจากการตอบโต้ของคนที่เห็นและเติมเต็มช่องว่างในตลาดเหล่านั้น ผู้ที่ก่อตั้งธุรกิจโดยใช้ Business Model เช่นนี้จะเรียกตนเองว่า “สตาร์ทอัพ” (Startup) ซึ่งเพียงเวลาไม่นานสตาร์ทอัพก็กลายเป็นที่นิยมและได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในทุกประเทศทั่วโลก เช่นเดียวกับในประเทศไทยที่จะเห็นได้ว่าจำนวนบริษัทสตาร์ทอัพเกิดใหม่ในประเทศมีอัตราสูงขึ้นทุกปี นอกจากนี้ จะเห็นว่าทุกภาคส่วนของสังคมก็ให้ความสนใจกับธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐที่ออกนโยบายและจัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนกิจการสตาร์ทอัพเช่นเดียวกับ

ภาคเอกชนหลายแห่งที่จัดตั้งหน่วยงานเพื่อเป็นที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือ และเป็นแหล่งระดมทุนให้กับสตาร์ทอัพ แม้กระทั่งภาคการศึกษาเองก็ยังมี การปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรเพื่อรองรับกระแสของสตาร์ทอัพด้วยเช่นกัน เราจึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าธุรกิจสตาร์ทอัพนั้นกำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในภาคเศรษฐกิจ ทั้งในแง่ของการสร้างเม็ดเงินมูลค่ามหาศาลภายในประเทศ และในแง่ของการเข้ามาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคจนสามารถสร้างผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทั้งอุตสาหกรรม (Disruption) ที่ทำให้ธุรกิจขนาดใหญ่หลายแห่งถึงกับต้องทบทวนกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ธุรกิจ Startup เป็นแนวคิดธุรกิจแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคของ ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งการทำธุรกิจ Startup คือ การที่เรามองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนส่วนมากแล้วสร้างโมเดลธุรกิจเพื่อมาแก้ไขปัญหาโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยวิธีการที่แตกต่างจากเดิม และธุรกิจจะต้องสามารถสร้างกำไรได้เรื่อย ๆ เพิ่มผู้ใช้ได้เรื่อย ๆ และสามารถเติบโตขึ้นได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาอันสั้นและกลายเป็นบริษัทขนาดใหญ่ขึ้นเอง หลายบริษัทระดับโลก เช่น Apple, Google, Facebook, Instagram, Twitter ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เคยผ่านการเป็น Startup มาก่อนแล้วทั้งนั้น ประเทศไทยในสมัยก่อนที่เทคโนโลยียังไม่ได้มีบทบาทมากนักทำให้เรามองว่า Startup เป็นเรื่องที่ไกลตัว มองว่าเป็นเรื่องที่เพ้อฝัน มีแต่ฝรั่งเท่านั้นที่ทำได้ เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้หรือเป็นไปได้ยาก เพราะประเทศไทยยังไม่มี Startup ที่ประสบความสำเร็จให้เห็นกัน ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงยังไม่ได้ให้ความสนใจธุรกิจประเภทนี้มากนัก แต่ปัจจุบันมีคนกลุ่มเล็ก ๆ หลายกลุ่มได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนไทยเราสามารถทำได้ไม่แพ้ชาติใดในโลก ยกตัวอย่างธุรกิจ Startup ของไทยที่ประสบความสำเร็จ อาทิ Wongnai, Builk, Computerlogy, Ookbee และอื่น ๆ อีกมากมายที่เป็น Startup ของไทย คนกลุ่มนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนไทยก็สามารถทำ Startup ได้ แต่อย่างไรก็ตามหากคิดเป็นเปอร์เซ็นต์แล้ว Startup ที่ไม่ประสบความสำเร็จ

สำเร็จมีมากถึง 90% Startup ที่ประสบความสำเร็จมีเพียงแค่ 10% เท่านั้น (ศศิรินทร์ สายสนธิ, 2560) ดังนั้นจึงต้องการทราบการบริหารจัดการธุรกิจ Startup ให้ประสบผลสำเร็จว่าจะต้องอาศัยปัจจัยใดบ้างสำหรับการเริ่มต้นและดำเนินธุรกิจ Startup ในอันที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตและสอดคล้องกับนโยบายของประเทศได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

ธุรกิจสตาร์ทอัพในบริบทประเทศไทย

ความหมายเกี่ยวกับธุรกิจสตาร์ทอัพ

เรืองโรจน์ พูนผล (2557) กล่าวว่า สิ่งที่ธุรกิจสตาร์ทอัพแตกต่างจาก SME ทั่วไปคือการคิดเพิ่ม 10 เท่า โตเร็ว 10 เท่าและแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ดีกว่าเดิม 10 เท่า

กระทรวงอุตสาหกรรม (2559) ได้ให้ความหมายของสตาร์ทอัพไว้ว่า กลุ่มบุคคลหรือองค์กรธุรกิจขนาดเล็กที่จัดตั้งขึ้น ด้วยบุคลากรและทรัพยากรจำนวนน้อย แต่มีความคิดที่ต้องการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ที่สามารถเปลี่ยนแปลงโลกด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สามารถต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นธุรกิจที่แตกต่าง ภายใต้ความมุ่งมั่นที่จริงจังและต่อเนื่อง เพื่อเป้าหมายของชีวิต ทั้งในด้านทรัพย์สินและการเป็นที่ยอมรับถึงอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโลก

ณฤทธิ์ วรพงษ์ดี (2560) กล่าวว่า จากตลาดหลักทรัพ์แห่งประเทศไทยได้ให้นิยามว่าสตาร์ทอัพหมายถึงกิจการที่เริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ และสามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดออกแบบให้ธุรกิจมีการทำซ้ำได้ (Repeatable) และขยายกิจการได้ (Scalable) มีการนำเทคโนโลยีและ/หรือนวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจมักเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นจากไอเดียเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือเห็นโอกาสทางธุรกิจที่ยังไม่มีใครเคยคิดหรือทำมาก่อน

Blank (2013) กล่าวว่า “ธุรกิจสตาร์ทอัพ” คือ องค์กรทำธุรกิจที่พยายามค้นหาตัวแบบธุรกิจที่สามารถประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนและสามารถที่จะขยายผลได้ในวงกว้าง

McClure (2013) กล่าวว่า “ธุรกิจสตาร์ทอัพ” คือ บริษัทที่ยังไม่มีความชัดเจนใน 3 ประเด็นได้แก่ 1) ในตัวสินค้า 2) ในตัวลูกค้าและ 3) ในปริมาณรายได้จากการทำธุรกิจและถ้าหากว่าข้อสงสัยดังกล่าวสามารถมีคำตอบออกมาได้อย่างชัดเจนบริษัทเหล่านี้ก็จะสามารถดำเนินธุรกิจให้เป็นจริงได้ต่อไป

Fontinelle (2017) สตาร์ทอัพ หมายถึง บริษัทที่ยังมีอายุไม่มากและอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาสตาร์ทอัพมักจะไม่ได้เป็นองค์กรขนาดใหญ่และเริ่มต้นโดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินมาจากตัวผู้ก่อตั้งหรือผู้ที่สนใจ โดยมากองค์กรเหล่านี้จะเสนอสินค้าหรือบริการที่ยังไม่เคยมีการนำเสนอมาก่อนในตลาดหรือเป็นสินค้าและบริการที่ผู้ประกอบการเชื่อว่ายังมีข้อบกพร่องในตลาด

กล่าวโดยสรุปธุรกิจสตาร์ทอัพคือ ธุรกิจที่มีรูปแบบของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่แตกต่างไปจากธุรกิจรูปแบบเดิมทั่วไปด้วยการนำเอาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือความคาดหวังของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบันมาเป็นแกนหลักในการดำเนินธุรกิจซึ่งลักษณะของการดำเนินธุรกิจจะเป็นไปแบบก้าวกระโดดและสามารถประสบความสำเร็จในระยะเวลารวดเร็วโดยการเริ่มต้นธุรกิจจากคนเพียงคนเดียวหรือการดำเนินธุรกิจร่วมกันของคนเพียงจำนวนหนึ่ง

โมเดลธุรกิจของสตาร์ทอัพ

จากคำนิยามได้กล่าวถึงสตาร์ทอัพว่าต้องมีโมเดลธุรกิจที่แตกต่างจากธุรกิจอื่น ๆ ทั่วไป ซึ่งคำว่า โมเดลธุรกิจ (Business Model) ในที่นี้ หมายถึง ระบบการสร้างคุณค่าและแสวงหาผลตอบแทนของธุรกิจ (สุรศักดิ์ ไชยธนกิจ, 2556) โดยทั่วไปแล้วโมเดลธุรกิจไม่ได้มีการกำหนดโครงสร้างไว้อย่างตายตัว ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้กล่าวถึงต้องการที่จะนำเสนอ

Osterwalder (1974) ได้นำเสนอ Business Model โดยได้ทำการแบ่งออกเป็น 9 องค์ประกอบ และได้พัฒนาเครื่องมือ Business Model Canvas เพื่อช่วยให้เห็นโครงสร้างของโมเดลธุรกิจได้อย่างครอบคลุม และทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ 1) Value Propositions 2) Customer Segment 3) Channels 4) Customer Relationships 5) Revenue Streams 6) Key Resource 7) Key Activities 8) Key Partners 9) Cost Structure

ในขณะที่ Bygrave & Zacharakis (2010) ได้อธิบายโครงสร้างของโมเดลธุรกิจไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าประกอบด้วยสองส่วนได้แก่ แหล่งรายได้ (Revenue Model) และโครงสร้างต้นทุน (Cost Structure) ซึ่งเมื่อทำการสำรวจโมเดลธุรกิจของสตาร์ทอัพพบว่า มีการเลือกใช้แหล่งรายได้ที่หลากหลาย

และแตกต่างจากธุรกิจทั่วไป โดย DinoQ (2561) บริษัทสตาร์ทอัพที่ให้บริการพัฒนาแพลตฟอร์ม ได้เผยแพร่บทความที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ Revenue Model ของสตาร์ทอัพไว้ดังต่อไปนี้

1. Subscription เป็นรูปแบบการสมัครสมาชิกเพื่อใช้งานผลิตภัณฑ์หรือบริการ และมีค่าใช้จ่ายเป็นรอบ รายเดือนหรือรายปี เช่น Netflix

2. Freemium เป็นรูปแบบที่ผู้ใช้ทั่วไปสามารถใช้งานผลิตภัณฑ์หรือบริการได้ฟรี แต่จะถูกจำกัดความสามารถในการใช้งาน หากต้องการใช้งานเต็มความสามารถของผลิตภัณฑ์หรือบริการจะต้องมีการจ่ายเงินก่อน ซึ่งมีทั้งจ่ายครั้งเดียวหรือจ่ายในรูปแบบของ Subscription เป็นรายเดือนหรือรายปี เช่น Spotify และ EverNote

3. Free เป็นรูปแบบที่ผู้ใช้ทุกคนใช้งานได้ฟรีเต็มความสามารถของผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยบริษัทจะนำข้อมูลที่ผู้ใช้สร้างขึ้นมา นำไปสร้างรายได้อีกต่อหนึ่ง ตัวอย่างเช่น Google Search, Facebook, Twitter

4. Marketplace เป็นรูปแบบการทำตลาดดิจิทัลเพื่อให้คนขายนำของมาวางขายที่ตลาดและคนซื้อเข้ามาซื้อของในตลาด แล้วตลาดก็จะทำการเก็บค่าธรรมเนียมในการซื้อขายนั้นๆ เช่น Shopee, eBay และ Lazada เป็นต้น

คุณลักษณะของสตาร์ทอัพ (Characteristics of Startup)

แนวคิดของบริษัทสตาร์ทอัพถือเป็นแนวคิดที่แปลกใหม่ มีวิธีการก่อกำเนิดและดำเนินงานที่แตกต่างจากธุรกิจในรูปแบบเดิม ๆ ซึ่งลักษณะสำคัญของสตาร์ทอัพ Springboard (2017) สรุปไว้ดังนี้

1. มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด (High growth potential) เนื่องด้วยสตาร์ทอัพมุ่งเน้นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้คนในวงกว้าง ทำให้การทำธุรกิจของสตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จสามารถเติบโตได้อย่างก้าวกระโดด

2. ขยายได้ (Scalability) รูปแบบธุรกิจสามารถขยายได้ ผ่านการออกแบบสินค้าที่สามารถให้บริการลูกค้าหลากหลายกลุ่ม โดยไม่ต้องเสียกำลังการผลิตเพิ่ม

3. มีความเสี่ยงสูง (High risk of failing) สินค้าของสตาร์ทอัพเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ มีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์หรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบัน สตาร์ทอัพจึงมีความ

เสี่ยงสูงในการนำเสนอสินค้าแก่ลูกค้าที่อาจไม่มีความคุ้นชินในสิ่งใหม่ ๆ และด้วยความแตกต่างในสินค้า ทำให้สตาร์ทอัพไม่สามารถเดินตามสูตรสำเร็จของโมเดลธุรกิจเดิม ๆ ได้

4. ทรัพยากรมีจำกัด (Lack of resources) สตาร์ทอัพมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เงินทุน และจำนวนคน เนื่องจากเป็นรูปแบบธุรกิจที่ต้องการความคล่องตัวเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนธุรกิจไปสู่เป้าหมายได้เร็วที่สุด

5. มีความไม่ชัดเจนในโมเดลธุรกิจ (Lot of certainties in the business model) จากความตั้งใจในการผลิตสิ่งใหม่สู่ลูกค้า ทำให้หลายครั้งการออกแบบโมเดลธุรกิจช่วงแรกเริ่มยังมีความไม่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลถึงวิธีการดำเนินธุรกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง

6. เรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by doing mentality) การทำสตาร์ทอัพไม่มีสูตรสำเร็จสู่ความสำเร็จ วิธีการเรียนรู้ของสตาร์ทอัพที่ดีที่สุดคือการลงมือทำ เพื่อเข้าใจลูกค้า และทดสอบผลิตภัณฑ์เพื่อการพัฒนาให้ตอบโจทย์ลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

7. คิดถึงลูกค้าเป็นสำคัญ (Client oriented approach) สตาร์ทอัพให้ความสำคัญกับลูกค้าเสมอ เพราะลูกค้าจะช่วยตรวจสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์ของสตาร์ทอัพว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการทำให้สินค้าติดตลาดโดยเร็ว

8. หลากรูปแบบที่มาเงินทุน (Different growth funding schemes) สตาร์ทอัพเป็นบริษัทเริ่มต้นด้วยเงินทุนไม่มาก แต่ในระหว่างการค้าดำเนินธุรกิจ รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ สามารถสรรหาเงินทุนผ่านหลายช่องทางเพื่อการเติบโตของบริษัท เช่น การระดมทุน การกู้ยืม เป็นต้น

9. ทีมและผู้ก่อตั้งมีความสำคัญ (Importance of team/founders) สมาชิกในบริษัทถือเป็นสมบัติสำคัญในบริษัท ทีมที่ดีจะช่วยผลักดันสินค้าให้ออกสู่ตลาด รวมถึงต่อสู้ท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนของธุรกิจ อีกทั้งในช่วงที่บริษัทยังไม่มีสินค้า คุณค่าของทีมถือเป็นตัววัดคุณค่าของบริษัทในสายตาของนักลงทุนด้วยเช่นกัน

ประเภทของธุรกิจสตาร์ทอัพ

ธุรกิจสตาร์ทอัพที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท โดยมีมุมมองที่ใช้เป็นเกณฑ์เพื่อแบ่งประเภทของสตาร์ทอัพหลายมุมมอง ดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามประเภทธุรกิจ (Business Category) เนื่องจากการทำธุรกิจในรูปแบบของสตาร์ทอัพได้แพร่หลายไปในหลายวงการและอุตสาหกรรม จึงได้มีการกำหนดคำเพื่อใช้เรียกสตาร์ทอัพในแต่ละวงการ (พสุ เดชะรินทร์, 2559) เช่น FinTech ซึ่งมาจากคำว่า Finance และ Technology ใช้เรียกสตาร์ทอัพที่ให้บริการด้านการเงิน หรือ EdTech ซึ่งมาจากคำว่า Education และ Technology ใช้เพื่อเรียกสตาร์ทอัพที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนเรื่องของการศึกษา เป็นต้น

โดยจากการสำรวจข้อมูลในฐานข้อมูลสตาร์ทอัพประเทศไทย ซึ่งเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2563) พบว่า ณ ช่วงเวลาเก็บข้อมูล (กุมภาพันธ์ 2563) มีผู้ลงทะเบียนในฐานข้อมูลทั้งหมด 662 ราย โดยประเภทของสตาร์ทอัพที่มีจำนวนมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่

อันดับ 1 ประเภท Media/Content มีจำนวน 127 ราย คิดเป็น 19.18% ตัวอย่างของสตาร์ทอัพประเภทนี้ ได้แก่ Ookbee และ Storylog

อันดับ 2 ประเภท MarTech มีจำนวน 119 ราย คิดเป็น 17.98% ตัวอย่างของสตาร์ทอัพประเภทนี้ ได้แก่ ThothZocial

อันดับ 3 ประเภท HealthTech มีจำนวน 92 ราย คิดเป็น 13.9% ตัวอย่างของสตาร์ทอัพประเภทนี้ ได้แก่ Honest-Docs

2. แบ่งตามมูลค่าธุรกิจ (Valuation) ในวงการสตาร์ทอัพได้มีการนิยามคำศัพท์ขึ้นเพื่อใช้แบ่งสตาร์ทอัพตามมูลค่าธุรกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2563 มีสตาร์ทอัพที่สามารถไปถึงระดับ Decacorn หรือมีมูลค่าเกินกว่า 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อยู่ทั้งหมด 23 แห่งทั่วโลก ยกตัวอย่างเช่น Airbnb จากสหรัฐอเมริกา และ DidiChuxing จากประเทศจีน (Buchholz, 2020)

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ยังไม่ได้มีสตาร์ทอัพรายใดที่สามารถไปถึงระดับ Unicorn ได้ ซึ่ง กนกวรรณ มากเมฆ (2562) ได้ให้ข้อสังเกตว่าการที่ประเทศไทย รวมถึงประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีจำนวนสตาร์ทอัพที่เป็น Unicorn ไม่มากเท่าที่ควรนั้นเป็นเพราะยังขาดแคลนทุนในการดำเนินการ

ความแตกต่างระหว่าง Startup กับ SMEs

ดังที่ทราบกันทั่วไปว่า ธุรกิจ SMEs (Small and Medium Enterprise) หมายถึง วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ใช้เกณฑ์วัดจากจำนวนของพนักงานและมูลค่าสินทรัพย์ที่ใช้ดำเนินกิจการ วิสาหกิจขนาดย่อมกำหนดให้มีการจ้างงานไม่เกิน 50 คน มูลค่าของสินทรัพย์ ไม่เกิน 50 ล้านบาท ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางจ้างงานได้ 50-200 คน มูลค่าสินทรัพย์อยู่ที่ 50-200 ล้านบาท (วาสนา ปิยะบรรณันท์, 2559) โดยธุรกิจ SMEs จะทำธุรกิจที่มีคนเคยทำอยู่แล้ว จะใช้เงินลงทุนเป็นของตัวเองหรืออาจกู้ยืมมา โดยจะมีอิสระในการบริหารงาน การจัดการทุกอย่างกับธุรกิจของตน หากต้องการขยายกิจการหรือเปิดสาขาใหม่ก็ต้องใช้เงินลงทุนและกำลังคนเพิ่มซึ่งการบริหารจัดการธุรกิจในสาขาใหม่อาจจะไม่เหมือนกับสาขาแรกที่เปิด จึงทำให้การที่จะขยายกิจการให้เติบโตเป็นไปได้อย่างช้า ๆ ซึ่งธุรกิจ Startup จะไม่เป็นเช่นนั้น การขยายกิจการของธุรกิจ Startup จะไม่ต้องใช้เงินลงทุนเพิ่ม หรือเพิ่มกำลังคน แต่จะสำคัญที่การคิดสร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ ๆ ตอนเริ่มต้นว่า จะต้องตรงกับปัญหาหรือความต้องการของผู้คนส่วนมาก แล้วโมเดลธุรกิจนั้นจะต้องทำซ้ำได้ (Repeatable) และขยายตัว (Scalable) หรือเติบโตแบบก้าวกระโดด โดยไม่ต้องใช้ต้นทุนในการขยายกิจการจำนวนมากเพื่อให้ธุรกิจของตนนั้นเติบโตแบบรวดเร็ว ดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อความหมายของธุรกิจ Startup โดย Startup จะไม่ได้ใช้เงินลงทุนของตัวเอง แต่จะคิดสร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากคนอื่นแบบที่ไม่เคยมีใครเคยทำมาก่อน ออกแบบโมเดลธุรกิจที่ดีเพื่อไปเสนอให้นักลงทุนเพื่อที่จะขอเงินมาลงทุนในธุรกิจของตน แล้วตกลงแบ่งหุ้นส่วนกันกับนักลงทุนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและเห็นพ้องกันของทั้งสองฝ่าย ดังนั้นจะกล่าวได้ว่าธุรกิจ Startup เป็นธุรกิจที่ใช้เวลาในการเติบโตระยะสั้นกว่าเมื่อเทียบกับ SMEs หรือบริษัททั่วไป ในการที่ธุรกิจ SMEs จะประสบความสำเร็จในระดับพันล้านหมื่นล้านได้ต้องใช้เวลาหลายสิบปีหรืออาจเป็นชั่วอายุคน แต่ Startup สามารถเติบโตแบบรวดเร็วดังที่กล่าวมาข้างต้นได้ในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปี หรือ 20 ปี

สรุป ทั้งสตาร์ทอัพและ SME มีความคล้ายคลึงกันในแง่ที่เป็นองค์กรขนาดเล็กคือมีผลประกอบการไม่มากและมี

พนักงานน้อย แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองก็มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยแบ่งความแตกต่างออกได้ใน 3 มุม ได้แก่

1. INTENT : สตาร์ทอัพมีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่จะโตไปสู่องค์กรขนาดใหญ่ ต้องการสร้างความเปลี่ยนแปลงในวงการธุรกิจเดิม (disruptive) ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการบริการแบบใหม่ ๆ จนไปถึงการสร้างตลาดใหม่ ในขณะที่ SME ต้องการเป็นเจ้าของธุรกิจของตัวเอง มีรายได้ที่มั่นคงในตลาดของตัวเอง (Local market)

2. FUNCTION : โครงสร้างองค์กรของสตาร์ทอัพเน้นโครงสร้างที่เป็นโมเดลที่นำไปทำซ้ำได้ ขยายหรือลดขนาดได้โดยใช้กระบวนการวิจัย การตั้งสมมติฐาน การทดลอง และประเมินผล นั้นแปลว่าสตาร์ทอัพนั้น ๆ อาจประสบความสำเร็จกลายเป็นองค์กรขนาดใหญ่ถ้าสมมติฐานที่ตั้งไว้ถูก แต่ถ้าสมมติฐานและการทดลองผิดพลาดอาจต้องล้มเลิกและต้องเริ่มต้นหาโอกาสหรือสมมติฐานใหม่ ๆ ในขณะที่ SME มีโครงสร้างองค์กรที่เน้นในเรื่องการส่งมอบคุณค่าให้กับกลุ่มลูกค้าของตัวเอง ดังนั้นโครงสร้างองค์กรของ SME จึงไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ หรือต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. FUNDING : สำหรับสตาร์ทอัพเพื่อที่จะสามารถเติบโตเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับวงการได้ ต้องมีการระดมหรือหาเงินทุน หาผู้ร่วมลงทุน ทั้งการแชร์ผลกำไร หรือการหาแหล่งทุนมาลงทุนในโครงการ ในขณะที่ SME เจ้าของธุรกิจจะดำเนินธุรกิจด้วยตัวเองหาเงินทุนเอง ซึ่งอาจเป็นเงินทุนส่วนตัวหรือการกู้ยืมจากธนาคาร เทคโนโลยีกับธุรกิจ Startup

ในยุคปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนสมัยใหม่เป็นอย่างมาก เป็นยุคที่ผู้คนมีโทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เป็นอวัยวะที่ 33 ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงตอนนอนไม่ว่าจะเป็นการใช้โทรศัพท์ตั้งนาฬิกาปลุกในการตื่นนอน ใช้ตั้งแจ้งเตือนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องทำในแต่ละวัน ใช้ในการจดบันทึกแทนการจดใส่กระดาษ ขณะเดียวกันที่กำลังแทรกซึมเข้าสู่พฤติกรรมการใช้ชีวิตของมนุษย์ทุกเพศทุกวัยในตอนนี้คือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Networks) ไม่ว่าจะเป็น Line, Facebook, Instagram ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในทุก ๆ อริยาบท ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อออนไลน์ในการติดต่องาน ติดต่อเรื่องการเรียนรู้ การนัดหมาย การรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับวงการธุรกิจถ้าหากนำ

เอาเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยในการทำธุรกิจก็จะสามารถดำเนินธุรกิจให้เติบโตได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นวิถีของธุรกิจ Startup

หลายคนอาจเข้าใจว่า Startup คือการทำธุรกิจที่เป็นเทคโนโลยีเท่านั้น เช่น จะต้องเขียนแอปพลิเคชัน เขียนโปรแกรม ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ เท่านั้น แต่ความจริงแล้วเพียงแค่คุณทำธุรกิจ เช่น ทำร้านอาหารแล้วใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้ธุรกิจเติบโตแบบรวดเร็วก็ถือว่าเป็น Startup เช่นกัน เนื่องจาก Startup มีหัวใจสำคัญคือ Growth คือมีการเติบโตแบบก้าวกระโดด การที่จะเป็นเช่นนั้นได้โมเดลธุรกิจนั้นต้องสามารถทำซ้ำได้ (Repeatable) และขยายตัวได้ (Scalable) อย่างรวดเร็วและง่าย ซึ่งการที่จะเป็นเช่นนั้นได้เราจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาช่วยขับเคลื่อน เพราะในยุคปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนสมัยใหม่เป็นอย่างมาก ที่ต้องกล่าวเช่นนั้น เพราะแม้แต่ประเทศไทยเราเองที่ต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ยังช้ากว่าหลาย ๆ ประเทศแต่กระนั้นถึงแม้เทคโนโลยีเพิ่งเข้ามาได้ไม่นาน แต่สถิติคนไทยใช้สื่อออนไลน์นั้นมากเป็นอันดับ 7 ของโลก ด้วยสัดส่วน 67% จากจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศ (Fayossy, 2017) ซึ่ง “กรุงเทพมหานคร” กลายเป็นเมืองหลวงที่มีจำนวนผู้ใช้งาน Facebook มากที่สุดในโลก (11.8 ล้านคน) ผู้ใช้งาน Line มากเป็นอันดับ 2 ของโลก (15 ล้านคน) สนามบินสุวรรณภูมิ ได้รับการจัดอันดับเป็น The World’s Most Instagram Popular Destination 2012 ขณะที่ประเทศไทยยังติดอันดับ 15 ประเทศแรกในโลกสำหรับตลาดของอุปกรณ์สื่อสารที่ใช้ในการพกพา (Mobile Application) และเป็นเพียงประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (จีราวัฒน์ คงแก้ว, 2560) พร้อมทั้งได้รับการผลักดันจากภาครัฐที่มีนโยบายให้คนไทยได้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ จึงเป็นผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีนั้นสามารถเข้าถึงผู้คนจำนวนมากได้และรวดเร็วทำให้ธุรกิจเติบโตเร็วและสามารถสร้างธุรกิจให้มีมูลค่ามากในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นจึงถือว่าเทคโนโลยีหรือไอทีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับธุรกิจ Startup หรือที่ในวงการ Startup จะเรียกธุรกิจที่นำเทคโนโลยีมาขับเคลื่อนธุรกิจจนเติบโตอย่างรวดเร็วนี้ว่า “Tech Startup”

การระดมทุนของสตาร์ทอัพ

เงินทุนเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญสำหรับสตาร์ทอัพในการที่จะเติบโตได้อย่างก้าวกระโดดตามแผนที่วางไว้ โดยอภิชัย เลิศจรรยากุล (2559) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้ทุนกับสตาร์ทอัพในประเทศไทย พบว่า เกณฑ์ที่นำมาใช้ได้แก่ ด้านตลาด (ศักยภาพและการพัฒนาสินค้าและบริการ) ด้านธุรกิจ (แผนธุรกิจและความสามารถในการเติบโตของธุรกิจ) ด้านคน (ลักษณะและความรู้ความเข้าใจของผู้ก่อตั้งและทีมงาน) ด้านการเงิน (จำนวนเงินและแผนการใช้เงิน) ด้านความเสี่ยง (ความเสี่ยงจากเทคโนโลยีใหม่และความเสี่ยงของตลาด) ด้านรัฐบาล (การสนับสนุนจากภาครัฐบาล) เนื่องจากความแตกต่างกันในปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สตาร์ทอัพแต่ละแห่งมีโอกาสได้รับการระดมทุนที่แตกต่างกันไป โดยหนังสือ “StartUp คิดให้ดังทำให้รวย” (ณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ, 2560) ได้อธิบายรายละเอียดของการแบ่งระดับการระดมทุนไว้ 4 ระดับดังต่อไปนี้

1. ระดับ Seed Fund เป็นการระดมทุนในระยะเริ่มต้นของสตาร์ทอัพ โดยอาจจะเพิ่งเริ่มออกผลิตภัณฑ์หรือเริ่มต้นสร้างตลาด บริษัทจะยังมีขนาดเล็ก โดยอาจจะมีแค่ผู้ก่อตั้งหรือมีพนักงานจำนวนไม่กี่คน จำนวนเงินทุนมีตั้งแต่หลักแสนไปจนถึงหลักสิบล้าน โดยผู้ที่จะลงทุนในระดับนี้คือ Angel Investor และ Early Venture Capital (AIS The Startup, 2561)

2. ระดับ Series A เป็นช่วงที่ธุรกิจได้เริ่มดำเนินการมาแล้วระยะหนึ่ง และมีความพร้อมที่จะไต่ไปอีกระดับหนึ่ง โดยการออกผลิตภัณฑ์หรือขยายไปตลาดใหม่ มูลค่าการลงทุนในระดับนี้จะอยู่ที่หลักร้อยล้านบาทขึ้นไป

3. ระดับ Series B เป็นการระดมทุนสำหรับบริษัทที่ประสบความสำเร็จแล้วเพื่อขยายบริษัทให้ใหญ่ขึ้น โดยมีเป้าหมายคือการครองตลาดขนาดใหญ่ หรือการขยายไปไปในระดับภูมิภาคเงินทุนจะมาจาก Venture Capital ขนาดใหญ่ และ Corporate Venture Capital โดยมีมูลค่าการลงทุนในหลักพันล้านบาท

4. ระดับ Series C เป็นการระดมทุนเพื่อขยายกิจการให้เติบโตระดับสูงสุด อาจจะเป็นการขยายธุรกิจไปในตลาดโลก มูลค่าการลงทุนอยู่ที่สามพันล้านบาทขึ้นไป โดยมักเป็นเงินทุนจากกลุ่มทุนระดับชั้นนำของประเทศและทั่วโลก

ปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จ

ในวันที่เริ่มทำสตาร์ทอัพสิ่งที่ทุกคนคาดหวังความสำเร็จในธุรกิจ แต่การที่จะทำธุรกิจสตาร์ทอัพให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่เป็นส่วนทำให้ธุรกิจสตาร์ทอัพประสบความสำเร็จได้ จากวงการการสตาร์ทอัพ โดย Bill Gross ได้กล่าวไว้ว่า

1. ปัจจัยด้านเวลา จังหวะเวลา การทำธุรกิจนั้นต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัย แต่ถ้าธุรกิจเปิดตัวและดำเนินการในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม เช่นในช่วงตลาดอิ่มตัวแล้ว หรือมีตัวเลือกมาก ก็จะทำให้ธุรกิจไปรอดได้ยาก อย่างเช่น ธุรกิจ OokBee เป็นธุรกิจแอปพลิเคชันขายหนังสือออนไลน์ เป็นธุรกิจ Startup ประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่ทำธุรกิจมา 5 ปีกว่าจะได้เป็นที่รู้จักก็ต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงของบริษัทในหลายรูปแบบ โดยคุณณัฐวุฒิ พิงเจริญพงศ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้ร่วมก่อตั้ง OokBee ได้กล่าวว่า เวลาและข้อได้เปรียบที่เหนือกว่าคนอื่นเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ธุรกิจได้เปรียบในการเข้าครอบครองตลาดนั้นก่อน (อติชา พรพศิน, 2559) และธุรกิจ Uber เป็นธุรกิจผู้ให้บริการแท็กซี่แบบใหม่โดยให้บุคคลทั่วไปที่มีรถยนต์มาขับเป็นแท็กซี่และมีการเรียกผ่านแอปพลิเคชันได้ เป็นธุรกิจ Startup ประเภทบริการ ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับเป็นธุรกิจที่เปิดตัวในช่วงที่เศรษฐกิจไม่ดี หรือคนหารายได้เสริมมากขึ้นทำให้ Uber เป็นที่รู้จัก

2. ปัจจัยด้านทีม ธุรกิจทุกธุรกิจทีมงานเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ในการทำงานเป็นทีมจะทำให้ไปได้ไกลและประสบความสำเร็จและถ้าได้ทีมงานที่ดีเข้าใจกันมีแนวคิดการทำงานที่ตรงกันและให้ความร่วมมือดี งานก็จะออกมาดีธุรกิจก็จะเติบโตและประสบความสำเร็จ อย่างเช่น ธุรกิจ Ookbee ให้ความสำคัญกับทีม เพราะในการทำธุรกิจ Startup จะใช้เวลาไม่มากแต่การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นเร็วทำให้ต้องมีทีมที่ดีและเข้าใจการแบ่งงานกันทำเพราะคนเดียวไม่สามารถทำทุกอย่างได้เองทั้งหมดและไม่สามารถเข้าใจงานได้ถ้าไม่ใช่ทีมเดียวกัน ธุรกิจ Ookbee มีทีมงานที่เรียกว่า IT WORKS ที่ทำให้เริ่มธุรกิจจนสามารถเป็นเบอร์หนึ่งของตลาดได้ และธุรกิจ wongnai เป็นแอปพลิเคชันร้านอาหารที่ผู้บริโภคสามารถรีวิวอาหารได้ทั่วประเทศ เป็นธุรกิจ Startup ประเภท User-Generated Content หรือการสร้างเนื้อหา (Content)

ที่เกิดจากผู้ใช้ หรือผู้ติดตาม มาไว้บนพื้นที่ของเว็บไซต์ โดยคุณยอด ชินสุภัคกุล ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้ร่วมก่อตั้ง ได้เริ่มทำธุรกิจ Startup ที่อเมริกาเพราะ ช่วงนั้นที่นั่นคนทำคอนข้างเยอะ และจากการขาดทีมงาน จ้างทีมที่อินเดียเขียนโปรแกรม แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จจึงกลับมาทำธุรกิจที่ประเทศไทย เพราะคุณยอดมั่นใจว่าหาทีมได้ไม่จำเป็นต้องจ้างทำ และค่อย ๆ รวมทีมเพื่อนมาช่วยขึ้นมา การทำงานกับเพื่อนทำให้เข้าใจกันง่ายขึ้นอยากเปลี่ยนตรงไหน อยากเพิ่มอะไรก็ทำได้ง่ายขึ้น เมื่อได้ทีมที่ดีธุรกิจก็ประสบความสำเร็จ (อศินา พรพดิน, 2559)

3. ปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ ๆ หรือไอเดีย การจะทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้ต้องมีแนวความคิดใหม่ ๆ สร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหา เพราะแนวความคิดใหม่ ๆ จะเป็นตัวบอกว่าเราจะทำอะไร ทำยังไง แก้ไขอะไร เป็นการเริ่มต้นในการทำสตาร์ทอัพให้ประสบความสำเร็จโดยที่แนวความคิดต้องไม่ซ้ำหรือจะเป็นการต่อยอดแนวความคิดเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น อย่างเช่น นาย Garrett Camp ผู้ร่วมก่อตั้ง UberCamp ที่เขาเกิดแนวความคิดใหม่ ๆ จากการแก้ปัญหาเรียก Taxi ยาก จึงมีแนวความคิดเรียกรถผ่านแอปพลิเคชันที่ชื่อว่า UberCab.com และอีกธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับแนวความคิดใหม่ ๆ CLAIM DI เป็นแอปพลิเคชันเรียกประกันภัย เป็นธุรกิจ Startup ประเภทบริการ และยังเป็นธุรกิจ SMEs แล้วพัฒนามาเป็น Startup โดยมีคุณกิตติพันธ์ อนุพันธ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้ก่อตั้งธุรกิจ CLAIM DI ที่ได้รับความไว้วางใจจากบริษัทประกันถึง 15 บริษัท มีแนวความคิดที่จะแก้ไขการเกิดอุบัติเหตุและความยุ่งยากให้การเรียกประกัน ทำให้มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้นและใช้เวลาไม่นานและเป็น Startup ที่คิดเร็วทำเร็วเปลี่ยนธุรกิจได้อย่างรวดเร็วทำให้คู่แข่งตามไม่ทัน

4. ปัจจัยแผนธุรกิจ เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จ การที่เราจะทำธุรกิจอะไรก็ตามเราต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนในการทำธุรกิจเพื่อให้ธุรกิจเป็นไปในทิศทางที่เราต้องการ อย่างเช่น ธุรกิจ WASHBOX 24 เป็นธุรกิจ Startup ที่ช่วยแก้ปัญหาคนทำงานที่ไม่มีเวลาและต้องการความสะดวกในการซักรีด โดยใช้บริการซัก-รีดผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือใช้งานได้ 24 ชั่วโมง (ฉัตรชัย ดวงรัตนพันธ์, 2559) โดยคุณณิธิพันธ์ ไทยานุรักษ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้ก่อตั้งธุรกิจ WASHBOX24 เป็นธุรกิจ

Startup ประเภทบริการ ธุรกิจ Wongnai เป็นธุรกิจที่มีแผนธุรกิจที่ชัดเจนเช่นกัน เนื่องจากผู้ก่อตั้งมีความถนัดทางด้านซอฟต์แวร์โปรแกรมจึงทำให้สามารถพัฒนาโปรแกรมตามแผนธุรกิจที่วางไว้ได้ และธุรกิจ CLAIM DI ที่มีแผนธุรกิจที่ยืดหยุ่นเมื่อเกิดปัญหาก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว (อศินา พรพดิน, 2559)

5. ปัจจัยด้านเงินทุน การทำธุรกิจสิ่งที่สำคัญคือเงินทุนหรือแหล่งเงินทุน ปัจจุบันแหล่งเงินทุนสตาร์ทอัพในประเทศไทยยังมีการสนับสนุนในทำสตาร์ทอัพมายิ่งขึ้นโดยเฉพาะธนาคารต่าง ๆ ที่สนับสนุนเงินทุนให้ธุรกิจสตาร์ทอัพและก็มีแหล่งเงินทุนให้เลือกหลากหลายรูปแบบ มี 500 TukTuks กองทุนระดับโลกที่คอยช่วยเหลือเรื่องเงินทุน (สิทธิพงศ์ จงสกุล, 2560) ธุรกิจ Startup มีหลายธุรกิจที่ได้เงินทุนจาก 500 TukTuks อย่างเช่น CLAIM DI, OokBee และ Washbox24 เป็นต้น (อศินา พรพดิน, 2559)

นโยบายที่มีส่วนในการส่งเสริม Startup

ประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศที่เรียกว่านโยบายไทยแลนด์ 4.0 ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ (Value-Based Economy) มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เกิดการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation Drive Economy) จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบ 3 มิติที่สำคัญ ได้แก่ 1) การผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม 2) การขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3) การเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559) เพื่อแก้ปัญหาภัยคุกคามรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้หรือปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน (Inequality Trap) ปัญหาความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) และปัญหาขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ แนวคิดดังกล่าวส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs แบบเดิม (Traditional SMEs) ที่ได้รับความช่วยเหลือเปลี่ยนเป็น Smart Enterprises และ Startup ที่มีศักยภาพสูงและขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprises: IDE)

นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน

สตาร์ทอัพ คือ การบ่มเพาะวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Incubating Innovative Enterprises) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสร้างอุตสาหกรรมบนพื้นฐานของอุตสาหกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่

1. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม (Biological and Cultural Diversity) เช่น อาหาร ท่องเที่ยว วัฒนธรรม เป็นต้น
2. อุตสาหกรรมบริการที่มีมูลค่าสูง (High-Value Service) เช่น สุขภาพ ขนส่ง การศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ ดิจิทัล

3. อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (Advanced Technology Industry) เช่น หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ยานยนต์แห่งอนาคต เป็นต้น

การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเหล่านี้ อาศัย platform ที่สำคัญ คือ Internet of Things (IoT) สอดคล้องกับทิศทางของเทคโนโลยีในอนาคตที่ทุกอย่างจะเชื่อมต่อกับ Internet ส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมจะต้องอาศัยเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เช่น Fintech, Foodtech, Edtech, Robotech เป็นต้น (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2560)

การส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบธุรกิจมีแนวทางการทำงานที่ชัดเจนโดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสตาร์ทอัพ รวมถึงการจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นของประเทศไทย (พ.ศ. 2564-2559) และขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560) แนวทางในการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นพื้นที่เปิดใน 4 ด้าน ได้แก่ พื้นที่สำหรับผู้ที่มีทักษะสูงจากทั่วโลก (Open for Talent) พื้นที่สำหรับการเร่งการเติบโตของวิสาหกิจเริ่มต้น (Open for Business Growth) (สตาร์ทอัพไทยแลนด์, 2561) พื้นที่สำหรับการลงทุนในวิสาหกิจเริ่มต้น (Open for Investment) และพื้นที่สำหรับการพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของวิสาหกิจเริ่มต้น (Open for Ecosystem) การพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรของประเทศในการผลิตสินค้าและบริการ มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม การจ้างงานในท้องถิ่น และการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค รวมทั้งก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศ

ต่างประเทศ

เกาหลี : เกาหลีก้าวขึ้นมาเป็น Top 5 ของประเทศที่มีจำนวนยูนิคอร์นสูงสุด 12 ราย หลังจากที่มีรัฐให้ความสำคัญ

และต้องการสร้างเกาหลีให้เป็น “ประเทศสตาร์ทอัพ” นำไปสู่การจัดกระทรวง SMEs และ Startup ที่จะสนับสนุนด้านเงินทุนผ่าน VC และ CVC กว่า 200 ราย ให้พื้นที่ประกอบการและมอบสวัสดิการที่เอื้อต่อการเติบโตของ Startup นอกจากนี้การขับเคลื่อนของ Startup ฉบับแดนโสมยังมีการออกนโยบายอีกหลายอย่างเพื่อตอบโจทย์ผู้ประกอบการขนาดเล็ก เช่น อนุญาตให้ผู้ขายทำงานเป็น Developer ใน Startup แทนการนำเข้า ลดภาษีนิติบุคคลของ Startup ให้เงินสนับสนุนด้าน R&D 26 ล้านบาท/ราย โปรแกรมที่สนับสนุนการจัดตั้งออฟฟิศ เป็นต้น

ชิลี : รัฐบาลชิลีมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างจริงจังมาตลอดหลายปี ซึ่งระบบโครงข่ายเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพกลายเป็นปัจจัยยอดเยี่ยมที่มอบโอกาสเติบโตแก่ต้นไม้มือถือ “Startup” จนชิลีได้รับการขนานนามว่าเป็น “Chilecon Valley” และถูกยกให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ นโยบายที่สำคัญคือ การเปิดโอกาสให้กับ Startup ทั้งใหม่และเก่าที่ต้องการต่อยอดเทคโนโลยีไปสู่ระดับสากล สามารถขอรับการสนับสนุนทั้งเงินทุนและสถานที่ทำงานไปถึงจัดให้คำปรึกษาและจัดหลักสูตรอบรมภายใต้โครงการ “Start Up Chile” ซึ่งเริ่มต้นไปแล้วกว่า 1,400 ราย รวมเป็นเงินกว่า 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการให้สิทธิลดหย่อนภาษี 35% กับค่าใช้จ่ายในด้าน R&D และออกแบบโปรแกรมพัฒนาเฉพาะสำหรับธุรกิจที่มีผู้ก่อตั้งเป็นผู้หญิง ส่งผลให้ประเทศชิลีกลายเป็นศูนย์กลางแห่งนวัตกรรมของผู้ประกอบการประจำภูมิภาคลาตินอเมริกา

สิงคโปร์ : สิงคโปร์เป็นประเทศที่เป็นมิตรกับธุรกิจ Startup อย่างมาก เพราะรัฐบาลเริ่มประกาศนโยบายสำหรับการสนับสนุนผู้ประกอบการมากขึ้นทั้ง SMEs และ Startup ทั้งสิทธิประโยชน์ทางภาษี และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ มากมาย กระทั่งได้รับการจัดอันดับให้เป็น 1 ในด้านพรสวรรค์ และอันดับ 12 ในด้านสภาพแวดล้อมโดยรวมในการจัดลำดับประเทศที่มีศักยภาพที่ดีที่สุดในการพัฒนา Startup โดย The Global Startup Ecosystem Report and Ranking ปี 2017 ด้านนโยบายสิทธิประโยชน์ทางภาษีสิงคโปร์ยกเว้นภาษีสำหรับธุรกิจ Startup ที่เข้าเงื่อนไข และสิทธิอื่น ๆ เช่น รัฐให้คำแนะนำในการพัฒนา Startup และปล่อยเงินกู้แก่เจ้าของธุรกิจโดยไม่ต้องแบ่งหุ้นให้ของธุรกิจแก่รัฐ ตั้ง

หน่วยงานรัฐเพื่อเป็นตัวกลางในการจัดหาเงินทุน มีกองทุนดูแลและจัดการด้านเครื่องมือเครื่องมือนำความสะดวกในการประกอบกิจการ ถือเป็นสถานที่ที่เอื้อประโยชน์ให้กับการดำเนินธุรกิจ Startup มากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก

สหรัฐอเมริกา : ให้ความสำคัญกับการผลักดัน start up อย่างจริงจัง มีการจัดตั้งโปรเจกต์ “Startup America” ซึ่งเป็นโครงการริเริ่มของ Whitehouse เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการในสหรัฐซึ่งเป็นกลุ่มหลักที่ขับเคลื่อนนวัตกรรมของชาติ หลังจากนั้นรัฐบาลได้เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเงินทุนจำนวนมหาศาลโดยหวังเพิ่มจำนวนและขนาดธุรกิจใหม่ที่มีศักยภาพเติบโตได้อย่างรวดเร็ว สหรัฐสนับสนุนเงินด้าน R&D แก่ธุรกิจกว่า 4.9 ล้านล้านบาท รวมไปถึงการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ให้สามารถงานวิจัยมูลค่ากว่า 148 พันล้านเหรียญสหรัฐ มาใช้ในเชิงพาณิชย์ มีการเปิดคอร์สสอนผู้ประกอบการรุ่นใหม่อีก โครงการที่สร้างเสียงฮือฮา คือ Startup NASA ที่อนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถใช้เทคโนโลยีลิขสิทธิ์ของ NASA ไปทำธุรกิจได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเริ่มต้น โดยผู้ประกอบการสามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่และใช้สถานที่ขององค์การ NASA เมื่อต้องการได้ ผลลัพธ์คือ ธุรกิจ Startup มีอัตราเพิ่มขึ้น 24% จากปี 62

กัมพูชา : ประเทศเพื่อนบ้านอย่างกัมพูชา เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ Technology Startup Ecosystem เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นที่น่าจับตามองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากประชากรอายุน้อยที่มากขึ้น และมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้นด้วยต้นทุนที่ไม่สูง ทำให้ Startup เริ่มเติบโตเร็วขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจด้านการเงิน มีจำนวนและบ่มเพาะองค์ความรู้แก่บรรดาผู้ประกอบการ Startup รวมถึงเป็นตัวกลางเชื่อมโยงธุรกิจ นักลงทุน และทรัพยากรบุคคล วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา Ecosystem ในประเทศและสร้างความสัมพันธ์กับ Ecosystem ในต่างประเทศ เพื่อขับเคลื่อนธุรกิจ พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีให้เยาวชน รวมทั้งสนับสนุนเงินทุนด้านเทคโนโลยีจำนวนกว่า 300 ล้านบาท เรียกได้ว่าในอุตสาหกรรม Fintech โลก กัมพูชาคือม้ามืดที่ประมาทไม่ได้ซึ่งล่าสุด Fintech Startup ของกัมพูชาอยู่ในอันดับ Top 10 ในเอเชียเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กว่า 50 ราย รองลงมามีสื่อด้านดิจิทัล โฆษณา อีคอมเมิร์ซ และการขนส่ง รัฐบาลเล็งเห็นโอกาสจึงได้ผลักดันนโยบายเพื่อเร่งการเติบโตมากขึ้น โดยก่อตั้งสมาคม Fintech ใน

ประเทศช่วยให้คำปรึกษาเชิงนโยบายแก่ภาครัฐ (88Sandbox, 2565)

สรุป

ธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ให้ประสบความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพมีโมเดลทางธุรกิจที่แตกต่างไปจากการดำเนินธุรกิจรูปแบบเดิม ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือความคาดหวังของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันมาใช้ในการขับเคลื่อนธุรกิจ นอกจากนั้นยังพบว่าธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถทำซ้ำด้วยต้นทุนที่ไม่สูงรวมทั้งเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพในการขยายตลาดได้อย่างรวดเร็ว จุดเด่นที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งของธุรกิจสตาร์ทอัพคือ เป็นธุรกิจที่สามารถส่งผ่านคุณค่าที่แท้จริงให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้ ทำให้คุณภาพของผู้บริโภคดีขึ้น เช่น ได้รับบริการที่รวดเร็วขึ้นและหรือมีราคาที่ถูกลง นอกจากนี้ ธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นธุรกิจขนาดเล็กแต่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดเป็นการออกแบบธุรกิจให้มีการทำซ้ำได้โดยง่าย (repeatable) และขยายกิจการได้โดยไม่ใช้เวลาหรือต้นทุนที่มากเกินไป (scalable) ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจและเป็นประโยชน์ต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการของตนเองดังนั้นธุรกิจสตาร์ทอัพจึงสามารถเป็นรากฐานที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศได้ต่อไปในอนาคตจากลักษณะที่สำคัญของธุรกิจสตาร์ทอัพดังกล่าวข้างต้น

ลักษณะของธุรกิจของประเทศไทยเป็นธุรกิจที่แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามแต่ละธุรกิจต่างมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก ๆ คือ 1) จังหวะเวลา 2) ทีม 3) ไอเดียหรือแนวคิดใหม่ ๆ 4) แผนธุรกิจ และ 5) เงินทุน ที่ทำให้ธุรกิจ Startup ประสบความสำเร็จ แต่ในแต่ละธุรกิจจะเน้นปัจจัยที่แตกต่างกัน เช่น ธุรกิจ Startup ประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านจังหวะเวลาเป็นอันดับแรก เพราะจะต้องอาศัยสินค้าและหรือบริการที่ตรงกับช่วงจังหวะเวลาและความต้องการของผู้คนส่วนมาก และปัจจัยรองลงมาคือทีมงานที่ดี ร่วมงานกันง่ายและเงินทุน ส่วนธุรกิจ Startup ประเภท User-Generated Content จะให้ความ

สำคัญกับปัจจัยด้านทีมเป็นอันดับแรก เพราะการที่มีทีมที่สามารถทำงานกันได้ง่าย เข้าใจกัน ก็จะนำไปสู่แผนธุรกิจที่ลงตัว ออกมาในจังหวะเวลาที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้สามารถระดมเงินทุนได้มาก ธุรกิจ Startup ประเภทบริการจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านแนวความคิดใหม่ ๆ ธุรกิจนี้จะต้องมีความแปลกใหม่ตลอดเวลา มีความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถเรียกความสนใจให้คนมาใช้บริการได้ และยังให้ความสำคัญกับจังหวะเวลาที่ผู้คนส่วนมากพบเจอปัญหาและเกิดความต้องการพอดีอีกด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนธุรกิจที่ดีและคิดครอบคลุมทุกด้านทุกมุม ในการทำธุรกิจนั้นปัจจัยด้านเงินทุนสำคัญมาก กับธุรกิจ Startup ทุก ๆ ประเภท แต่ทั้งนี้ก็ต้องเป็นปัจจัยรองที่แต่ละธุรกิจให้ความสำคัญเพราะหากธุรกิจนั้นมีทีมที่ดี แนวความคิดใหม่ ๆ แผนธุรกิจที่น่า

ลงทุนและจังหวะเวลาที่เหมาะสมก็จะสามารถหาเงินระดมทุนได้ไม่ยาก ซึ่งปัจจุบันมีโอกาสดีและมีการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากบริษัทขนาดใหญ่ รวมถึงการสนับสนุนจากภาครัฐด้วย นอกจากนี้คุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ประกอบการก็มีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้ธุรกิจ Startup ประสบผลสำเร็จได้แก่ 1) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า 2) มีความคิดสร้างสรรค์ 3) มีความเป็นนักกลยุทธ์ 4) ความเป็นผู้นำและกล้าตัดสินใจ และ 5) มีความกล้าเสี่ยง และสุดท้ายปัจจัยหลักที่ทำให้ Startup ประสบความสำเร็จนั้น คือความสามารถในการตอบโจทย์ความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงใจผู้บริโภค ขณะเดียวกัน Startup ก็ต้องสามารถสร้างรายได้จากธุรกิจดังกล่าวได้ด้วยถึงจะกล่าวได้ว่าธุรกิจ Startup นั้นประสบความสำเร็จ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ มากเมฆ. (2562). โอกาสสู่การเป็นสตาร์ทอัพระดับ “ยูนิคอร์น” ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://forbesthailand.com/news/it/ยูนิคอร์น-สตาร์ทอัพ.Html>.
- จิราวัฒน์ คงแก้ว. (2556). STARTUP เทรนด์ร้อน...!! ธุรกิจเกิดใหม่. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/538848>.
- ฉัตรชัย ดวงรัตนพันธ์. (2559). “WashBox24” แบบอย่าง Startup ไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637723>.
- ณฤทธิ์ วรพงษ์ดี. (2560). รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ. กรุงเทพฯ : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,
- ณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ. (2560). Start up คิดให้ดังทำให้รวย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โมเมนตัม,
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2560). รู้จักสตาร์ทอัพไทย. SET Your Startup BusinessGuide รู้จักธุรกิจสตาร์ทอัพ, . (2563). ฐานข้อมูล START UP ไทย บน New Economic Warrior’s Platform. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://new.set.or.th/>,
- พสุ เดชะรินทร์. (2559). จาก FinTech, MedTech, EdTechสู่ xTech. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637762>.
- เรืองโรจน์ พูนผล. (2557). Anyone can change the world.,(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.tcdc.or.th/creativethailand/article/TheCreative/21422>.
- สุรศักดิ์ ไชยธนกิจ. (2556). โมเดลธุรกิจ : คำตอบสุดท้ายสำหรับนักธุรกิจและนักลงทุน = Business model. กรุงเทพฯ : ปัญญาชนดิสนีย์เวิร์ด.
- อภิชัย เลิศจรรยาภูล. (2559). เภทท์ที่บริษัทจัดการเงินร่วมทุนใช้ในการพิจารณาบริษัทสตาร์ทอัพในประเทศไทย. ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการ.
- อดิชา พรพดิน. (2559). วิถี Startup . สมุทรปราการ: เนชั่นบุ๊คส์,
- อุตสาหกรรม. กระทรวง. (2559). Startup.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.industry.go.th/industry/index.php/th/knowledge/item/10604-startup>,

- Blank, S. (2013). What's a startup? First principle.(Online). Available: <http://steveblank.com/2010/01/25/whats-a-startup-first-principles/>
- Buchholz, K..(2020). The Highest-Valued Startups in the World.(Online). Available: <https://www.statista.com/chart/19317/highest-valued-startups-in-the-world/>.
- Bygrave, William D. and Zacharakis. (2010). Entrepreneurship. 2nd ed., New Jersey : Wiley.
- DinoQ Thailand.(2561). การสร้างสตาร์ทอัพ#1 : ค้นหาไอเดียในการสร้างสตาร์ทอัพ (Startup). (Online). Available: <https://medium.com/@dinoq/การสร้างสตาร์ทอัพ-1-ค้นหาไอเดียในการสร้างสตาร์ทอัพ-startup-41a8f9c77600>.
- Fontinelle, A. (2017). What exactly is a startup?.(2017, Oct).(Online). Available: <http://www.investopedia.com/ask/answers/12/what-is-a-startup.asp>.
- Fayossy.(2560). อัปเดตตัวเลขผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก ปี 2017. ค้นเมื่อ 9 กันยายน 2560, จาก <https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/digital-in-2017-global-overview>.
- McClure, D. (2013). What is the proper definition of a startup?.Retrieved from <https://www.quora.com/What-is-the-proper-definition-of-a-startup/answer/Dave-McClure>.
- Osterwalder, A..(1974). Business Model Generation: A Handbook For Visionaries, Game Changers, and Challengers. NJ: John Wiley & Sons.
- Springboard.(2017). Startup Manual: Guide to start and launch your startupbusinessin Tallinn, Riga and Turku. (Online). Available: https://www.ttu.ee/public/a/.arikorralduse-instituut/Startup_Manual_final.pdf.
- 88SANDBOX. (2022).เปิดนโยบายซัพพอร์ต Startup แต่ละประเทศ 5 ชาติทำอะไร ? เพื่อส่งเสริมธุรกิจนำใหม่ให้ “Start” ได้ “up” ขึ้นอย่างแข็งแกร่ง. (Online). Available: m.facebook.com/88Sandbox.

ใบสมัครสมาชิกวารสารรัฐสารักษ์

ใบสั้วโฆษณา

ชื่อ

นักศึกษา ☐ วปอ. ☐ ปรอ. ☐ วปม. ☐ รุ่นที่

ตำแหน่ง

สถานที่ติดต่อ/ส่งเอกสาร ☐ สำนักงาน ☐ บ้าน

สำนักงานเลขที่

โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่

บ้านเลขที่

โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่

E-mail

- สมัครเป็นสมาชิกนิตยสารรัฐสารักษ์ ปีละ 700 บาท (จำนวน 2 เล่ม)
 - ☐ ต่ออายุสมาชิก.....ปี เป็นเงิน.....บาท
 - ☐ สมาชิกใหม่.....ปี เป็นเงิน.....บาท ตั้งแต่บับที่.....เป็นต้นไป
- กรอกรายละเอียด พร้อมหลักฐานการโอนเงินส่งมาที่
กองเอกสารวิจัยและห้องสมุด วปอ. สปท.
64 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2691-9365

- ประสงค์จะลงโฆษณาในวารสารรัฐสารักษ์ ราย 6 เดือน จำนวน 2 เล่ม/ปี
ด้วยกระดาษอาร์ต/ปอนด์ พิมพ์สี ดังนี้

1. โฆษณาปกหลัง	1 หน้ากระดาษ	เป็นจำนวนเงิน	50,000.- บาท
2. โฆษณาปกหลังด้านใน	1 หน้ากระดาษ	เป็นจำนวนเงิน	45,000.- บาท
3. โฆษณาหน้าทั่วไป	1 หน้ากระดาษ	เป็นจำนวนเงิน	35,000.- บาท
4. โฆษณาหน้าทั่วไป	ครึ่งหน้ากระดาษ	เป็นจำนวนเงิน	20,000.- บาท

แจ้งความประสงค์พร้อมรายละเอียดโฆษณาและ Artwork ที่กองเอกสารวิจัยและห้องสมุด วปอ. สปท.
โทร. 0-2691-9386

วิธีชำระค่าสมาชิกหรือค่าลงโฆษณา

นำฝากเข้าบัญชี ชื่อ “งบบุรัฐสารักษ์” ธนาคารทหารไทย สาขาสนามเป้า
ประเภทบัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 021-2-27947-5

หลักเกณฑ์และคำแนะนำในการเตรียมบทความลงตีพิมพ์ในวารสารรัฐชาติรักษ์

วารสารรัฐชาติรักษ์ (Rattthapirak) วารสารวิชาการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (The National Defence College of Thailand Journal) สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (National Defence Studies Institute) มีวัตถุประสงค์จะตีพิมพ์บทความในลักษณะบทความวิชาการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของชาติในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเขียนเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ และต้องเป็นบทความที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในเชิงทฤษฎี หลักการ หรือแนวความคิด และ/หรือการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ โดยมีกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความลงตีพิมพ์ในวารสารรัฐชาติรักษ์

การกลั่นกรองบทความเพื่อคัดเลือกลงตีพิมพ์ ต้องได้รับการพิจารณาจากกองบรรณาธิการฯ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. ถ้าเป็นบทความจากภายนอกวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ จะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิภายใน 1 ท่าน หรือส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกอย่างน้อย 3 ท่าน
2. ถ้าเป็นบทความจากภายในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ จะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกอย่างน้อย 3 ท่าน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ
3. กระบวนการพิจารณาการกลั่นกรองนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ วิธีการดำเนินงานเป็นวิธีลับ (Double-blind Process) ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ (Reviewer) ทั้งนี้ บทความฯ ที่จะตีพิมพ์ต้องได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน และต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ

คำแนะนำสำหรับการเตรียมบทความลงตีพิมพ์ในวารสารรัฐชาติรักษ์

กองบรรณาธิการวารสารรัฐชาติรักษ์ ขอเชิญชวนศิษย์เก่า นักวิชาการ นักการศึกษาสาขาต่าง ๆ ส่งบทความวิชาการ และบทความวิจัยทางด้านความมั่นคงแห่งชาติเพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่ ทั้งนี้ผลงานที่ส่งมาพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ใด ๆ เช่นวารสาร, เอกสารประกอบการประชุมเป็นต้นหรือเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของผู้อื่นหรืออยู่ในระหว่างพิจารณาในวารสารอื่นซึ่งต้นฉบับทุกเรื่องต้องผ่านการประเมินก่อนตีพิมพ์โดยผู้พิจารณาการกลั่นกรอง (External and Internal Reviewers) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายนอกและภายในที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านความมั่นคงแห่งชาติในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในงานสาขาต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ท่าน

ชนิดของเรื่องที่จะตีพิมพ์

1. บทความวิชาการทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ ด้านต่าง ๆ
2. บทความวิจัยทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ ด้านต่าง ๆ

การเตรียมต้นฉบับ

บทความวิชาการ

1. ต้นฉบับพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป MS Word ตัวอักษร Sarabun ขนาด 16 พิมพ์หน้าเดียวในกระดาษ A4 จำนวนไม่เกิน 12 หน้ารวมเอกสารอ้างอิง
2. ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่เกิน 250 คำต่อบทความย่อ
3. ชื่อเรื่องผู้เขียนตำแหน่งที่อยู่อย่างละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. การเรียงหัวข้อหัวข้อใหญ่สุดให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้ายหัวข้อย่อย ๆ เว้นระยะห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร หัวข้อย่อย ๆ ขนาดเดียวกันพิมพ์ให้ตรงกัน

5. องค์ประกอบของบทความวิชาการมีดังนี้
 - 5.1 ชื่อบทความและชื่อผู้เขียนบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อม Email address
 - 5.2 บทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 5.3 บทนำ
 - 5.4 ลำดับเนื้อหา ตามความเหมาะสม
 - 5.5 สรุป
 - 5.6 เอกสารอ้างอิง

บทความวิจัย

1. สารของบทความวิจัยที่กำหนดลงตีพิมพ์ในวารสาร
 - 1.1 เป็นบทความวิจัยด้านความมั่นคงแห่งชาติซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาก่อนมีความน่าสนใจและไม่ล้ำสมัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
 - 1.2 ผู้วิจัยผู้เขียนบทความวิจัยประกอบด้วยบุคคลคณะบุคคลหรือทีมสหสาขาวิชาชีพ
 - 1.3 บทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ต้องมีหนังสือรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษาและลงชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาด้วย
 - 1.4 ผู้วิจัยผู้เขียนส่งต้นฉบับความยาวทั้งหมดไม่เกิน 12 หน้า โดยพิมพ์ในกระดาษ A4 จำนวน 3 ชุด และแนบแผ่นบันทึกข้อมูลบทความดังกล่าว พร้อมภาพถ่ายประกอบที่ชัดเจน (ถ้ามี)
2. รูปแบบการเขียนชื่อเรื่องและข้อมูลของผู้วิจัยเรียงตามลำดับดังนี้
 - 2.1 ชื่อเรื่องภาษาไทย
 - 2.2 ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ
 - 2.3 ชื่อ-สกุลผู้วิจัยทุกท่านตำแหน่งที่อยู่ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2.4 สถานที่ปฏิบัติงานปัจจุบัน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
 - 2.5 หน่วยงานที่สนับสนุนทุนสำหรับการวิจัย (ถ้ามี) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2.6 Email address
3. การเขียนบทคัดย่อ
กำหนดให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่เกิน 250 คำตอบบทคัดย่อรวมถึงให้ระบุคำสำคัญ (Keyword) ไม่เกิน 5 คำ ท้ายบทคัดย่อด้วย
4. รูปแบบการเขียนเนื้อหาในบทความวิจัยกำหนดดังนี้
 - 4.1 บทนำ
 - 4.2 วัตถุประสงค์การวิจัย
 - 4.3 ขอบจำกัดการวิจัย (ถ้ามี)
 - 4.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย
 - 4.5 ระเบียบวิธีวิจัย
 - 4.6 ผลการวิจัย
 - 4.7 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย
 - 4.8 ข้อเสนอแนะ
 - 4.9 เอกสารอ้างอิง
5. เอกสารอ้างอิง โดยการอ้างอิงใช้ระบบ The American Psychological Association” (7th Edition) การอ้างอิงเอกสารไม่เกิน 10 ปียกเว้นหนังสือตำราบางประเภทที่เป็นทฤษฎีหรือปรัชญา และควรมีการอ้างอิงบทความวิชาการบทความวิจัยจากวารสารทั้งไทยและต่างประเทศ
6. บทความจะได้รับการตีพิมพ์เมื่อผู้วิจัยแก้ไขตามข้อเสนอก่อนที่คณะกรรมการกลั่นกรองพิจารณาตามขั้นตอนของบรรณาธิการวารสารเรียบร้อยแล้วท่านจะได้รับหนังสือตอบรับการตีพิมพ์และเมื่อบทความตีพิมพ์จะได้รับสำเนาการพิมพ์ จำนวน 1 เล่ม
7. ถ้าผู้เขียนไม่แก้ไขบทความตามเวลาที่กำหนดหรือนำบทความไปตีพิมพ์ในวารสารอื่นโดยไม่ได้รับคำยินยอมจากบรรณาธิการเป็นลายลักษณ์อักษร ทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิผู้เขียนทุกท่านในการตีพิมพ์ในวารสารรัฐราษฎร์ในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง (Reference)

การอ้างอิงและ บรรณานุกรมเอกสารอ้างอิงทุกฉบับ ต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงในบทความ และผู้เขียนต้องเขียนอ้างอิงเอกสารอื่นให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ ครั้งที่ 7 (APA 7th edition) โดยจัดเรียงบรรณานุกรม/ References ตามลำดับอักษร

ถ้ามีตาราง ทุกตารางต้องมีหมายเลขกำกับโดยจัดเรียงลำดับตามที่ปรากฏในบทความ พิมพ์คำบรรยายหรือชื่อตารางกำกับไว้เหนือตาราง เช่น ตารางที่ 1 : ชื่อตาราง.. (Table 1 : ชื่อตาราง ..) และระบุแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจนไว้ข้างใต้ตาราง เช่น ที่มา:..(Source:..)

ถ้ามีรูปภาพ ทุกรูปภาพต้องมีหมายเลขกำกับโดยจัดเรียงลำดับตามที่ปรากฏในบทความ พิมพ์คำบรรยายหรือชื่อกำกับไว้เหนือรูปภาพ เช่น ภาพที่ 1 : ชื่อภาพ ..(Figure: ชื่อภาพ ..) และระบุแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจนไว้ข้างใต้ตาราง เช่น ที่มา: .. (Source:..)

มีหลักเกณฑ์และแบบแผนของการเขียนเอกสารอ้างอิง ดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหาให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์และเลขหน้าเอกสารไว้ข้างหลังของข้อความที่ต้องการอ้างอิง เช่น

ตัวอย่างการอ้างอิง (ชื่อ/นามสกุลผู้แต่ง, /ปีที่พิมพ์, /หน้า. /หมายเลขหน้าที่อ้าง)

ผู้แต่ง 1 คน

(วัชร ทรัพย์มี, 2531, น. 35)

(Taylor, 2002, pp. 181-182)

ผู้แต่ง 2 คน

(สุชา จันทน์เฒและสุรางค์ จันทน์เฒ, ม.ป.ป., น. 66)

(Marks & Neilwson, n.d., pp. 26-29)

ผู้แต่งมากกว่า 5 คน

(อรพินทร์ ชูชมและคณะ, 2542, น. 40)

(Danald et al., 1993, p. 67)

กรณีที่ไม่มีปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549)

2. การอ้างอิงท้ายบทความให้ระบุเอกสารที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความโดยเรียงตามลำดับตัวอักษรใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามระบบ APA Style 7th ed. (APA ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7) ดังต่อไปนี้

อ้างอิงจาก	รูปแบบและตัวอย่าง
วารสารและนิตยสาร	
รูปแบบการเขียน	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์). /ชื่อเรื่อง./ ชื่อวารสาร./ปีที่ (ฉบับที่), /หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
ตัวอย่าง	สุชาดา ตั้งทางธรรม. (2545). การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ: กรณีโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง. วารสารสุขโขทัยธรรมาธิราช, 15(3), 23-37.
หนังสือทั่วไป	
รูปแบบการเขียน	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์). /ชื่อหนังสือ. /ครั้งที่พิมพ์. /สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	ประเวศ วะสี. (2545). ทฤษฎีใหม่ทางการแพทย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ หมอชาวบ้าน.

อ้างอิงจาก	รูปแบบและตัวอย่าง
บทความในหนังสือ	
รูปแบบการเขียน	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ)./ชื่อหนังสือ ////////(ครั้งที่พิมพ์), เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใดถึงหน้าใด./สถานที่พิมพ์ : ////////สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	ณัฐพล ปัญญาโสภณ. (2554). มุมมองของนักศึกษานิเทศศาสตร์ต่อกระบวนการผลิตละคร เพื่อการสื่อสาร. ใน ชนัญชี ภัคานนท์ (บ.ก.), กระบวนทัศน์มหาวิทยาลัยไทยบนความ ท้าทายของเอเชียแปซิฟิก. (น. 23-24). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
บทความวารสาร	
รูปแบบการเขียน	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร, ปีที่/(ฉบับที่),/เลขหน้า-เลขหน้า.
ตัวอย่าง	ปิยะวิทย์ ทิพรส. (2553). การจัดการป้องกันและลดสารไคกลินโคลน Geosmin ใน ผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์น้ำ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 24(72), 103-119
บทความวารสารออนไลน์	
รูปแบบการเขียน	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร, ปีที่/(ฉบับที่),/ (ออนไลน์)./เข้าถึงได้จาก : ////////http://www.xxxxxx.
ตัวอย่าง	สุนันทา เลาว์ณศิริ. (2553). ธาตุอาหารหลักของน้ำสกัดชีวภาพแบบเข้มข้นจากขยะ ครัวเรือน.วารสารออนไลน์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 29(2). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.journal.msu.ac.th/index.php?option=com.
บทความในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการที่พิมพ์เผยแพร่	
รูปแบบการเขียน	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ใน/สถานที่จัด,/ชื่อการประชุม./ (หน้า)./สถานที่พิมพ์ : ////////สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska Symposium on Motivation. Vol. 38. Perspectives on motivation (pp. 237-288). Lincoln: University of Nebraska Press.
	ซัชพล มงคลิก. (2552). การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับขั้นเชิงวิเคราะห์ในการจัดตาราง การผลิตแบบพหุเกณฑ์ : กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตยา. ในการประชุมวิชาการ การบริหารและการจัดการครั้งที่ 5. (น. 46). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
วิทยานิพนธ์	
รูปแบบการเขียน	ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ////////หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, /ชื่อมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา).

อ้างอิงจาก	รูปแบบและตัวอย่าง
ตัวอย่าง	ก้องเกียรติ บุณยศรี. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้ประกอบการขององค์การ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและผลการดำเนินงานในพื้นที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่ง ประเทศไทย (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.
	Athikom, S. (2007). EFFECT OF ACCURACY TRAINING IN TWO - GOAL SHOOTING MODELS. (Master's thesis) Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University.
เว็บไซต์	
รูปแบบการเขียน	ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต)/ ชื่อเรื่อง./ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : //URL Address
ตัวอย่าง	สุรัชย์ เลียงบุญเลิศชัย. (2554). จัดระเบียบสำนักงานทนายความ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.lawyerscouncil.or.th/2011/index.php?name=knowledge
	Jairaksa, S. (2017). Promote Technical Occupations. (online). Available : http://cddata.cdd.go.th/cddkm/prov/km2_viewlist.php?action= view&div= 64&kid=28748.

การส่งบทความ

1. ขอให้ส่งบทความต้นฉบับผ่านระบบ Online Submission ที่เว็บไซต์ของ ThaiJo (ในส่วนของของวารสาร
รัฐสารภีรักษ์) โดยแนบบทความต้นฉบับจำนวน 2 ไฟล์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ไฟล์ในรูปแบบของไฟล์ Microsoft Word ที่มีรายละเอียดครบถ้วนตามประเภทของบทความวิจัยหรือบทความ
วิชาการ โดยให้มีเนื้อหา ตาราง และภาพประกอบอยู่ในไฟล์เดียวกัน

- ไฟล์ในรูปแบบของ PDF ที่แปลงจากไฟล์ Microsoft Word โดยในเนื้อหาไม่แสดงชื่อผู้เขียนบทความ และไม่แสดง
สังกัดของผู้เขียนบทความ

2. ขอให้ผู้เขียนบทความต้อง Add Discussion เพื่อให้ที่อยู่ E-mail และหมายเลขโทรศัพท์มือถือ ของผู้เขียนหลัก
ในระบบ Online Submissions

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ

วารสารรัฐสารักษ์ดำเนินการตีพิมพ์บทความเพื่อเผยแพร่วิทยาการ กิจกรรม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ และเป็นแหล่งรวมความคิดเห็นและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมทางวิชาการและ งานวิจัยที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและบุคคลภายนอก โดยมีการกำหนดจริยธรรมของ ผู้นิพนธ์บทความ ผู้ประเมินบทความและ บรรณาธิการเพื่อให้การตีพิมพ์ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและมีคุณภาพมาตรฐานสากลดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการต่อตนเองไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคล หรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวิจัยต้องชื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย
2. ผู้นิพนธ์ต้องมีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับสาขาวิชาการ อย่างเพียงพอ
3. ผู้นิพนธ์ต้องมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอน มีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่าอคติส่วนตนหรือความลำเอียงทางวิชาการอาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูล และข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่น
4. ผู้นิพนธ์พึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น มีใจกว้าง พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูล ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่นและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานของตนให้ถูกต้อง
5. ผู้นิพนธ์พึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ จิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญา เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อความเจริญ และประโยชน์สุขของสังคมและมวลมนุษยชาติ

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องพิจารณาประเมินคุณภาพบทความด้วยวิธีลับ โดยไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของบทความที่พิจารณาให้แก่บุคคลอื่น ๆ
2. ผู้ประเมินบทความสามารถปฏิเสธการประเมินบทความได้ หากพบผลประโยชน์ทับซ้อน หรือเนื้อหาบทความไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ผู้ประเมินเชี่ยวชาญ
3. ผู้ประเมินบทความควรให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนบทความ
4. ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ หากพบส่วนใดของบทความมีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนในผลงานชิ้นอื่น ๆ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง
6. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน
7. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารกำหนด

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์กับวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นคงไว้ซึ่งความถูกต้องของผลงานทางวิชาการ
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของวารสารอย่างสม่ำเสมอ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

ขอเชิญศิษย์เก่าวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สมัครสมาชิกกลุ่มสมอง วปอ. เพื่อสังคม

ในสมัครสมาชิกกลุ่มสมอง วปอ. เพื่อสังคม (NDC Alumni Think Tank)

1. ชื่อ
2. นักศึกษา [] วปอ. [] ปรอ. [] วปม. [] สวปอ. มส. SLM รุ่นที่
3. ตำแหน่ง
4. สถานที่ติดต่อที่สะดวก [] สำนักงาน [] บ้าน
5. สำนักงานเลขที่
-
- โทรศัพท์
6. บ้านเลขที่
-
- โทรศัพท์
- โทรศัพท์เคลื่อนที่ E-mail
7. สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มสมอง ☐ ด้านการเมืองและการบริหารในประเทศ
☐ ด้านการเมืองระหว่างประเทศ
☐ ด้านเศรษฐกิจ
☐ ด้านสังคมจิตวิทยา
☐ ด้านการป้องกันประเทศ
☐ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงานและสิ่งแวดล้อม
8. เชี่ยวชาญและสนใจในเรื่อง
- 8.1
- 8.2
- 8.3
- 8.4

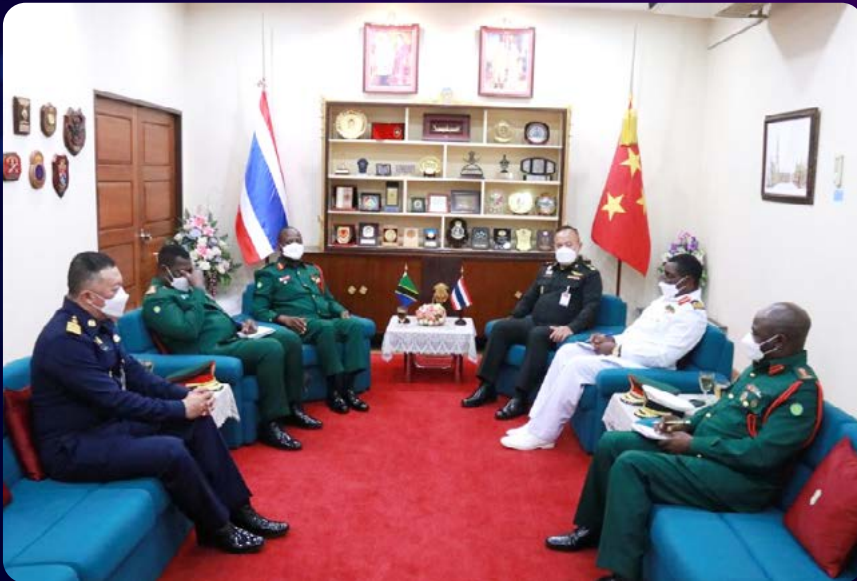
ส่งคืนใบสมัครที่ สำนักงานกลุ่มสมอง วปอ. เพื่อสังคม
เลขที่ 64 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0-2691-7884 โทรสาร 0-691-8775 <http://www.ndcthinktank.org>
(ในการสมัครเป็นสมาชิกฯ ไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น)

ข่าวสาร วปอ.

เมื่อวันจันทร์ที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 เวลา 13.30–16.00 น. พลโท ชาทิชาย ชัยเกษม
พอ.วปอ.สภท. พร้อมด้วย ผู้แทน นศ.วปอ.รุ่นที่ 65 และนายทหารมิตรประเทศให้การต้อนรับ
AVM Stephen W.Wilson หัวหน้าคณะและคณะนายทหาร หลักสูตร CAPSTONE
สหรัฐอเมริกา ในการศึกษาดูงาน รับฟังการบรรยายสรุป และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

ข่าวสาร วปอ.

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2566 เวลา 14.00-15.00 น. พอ.วปอ.สพท. กรุณามอบให้ พลตรี ศักดิ์สิทธิ์ แสงชนินทร์ พอ.สวม.วปอ.สพท. เป็นผู้แทน ในการต้อนรับคณะวิทยาลัยป้องกันประเทศ สหสาธารณรัฐแทนซาเนีย

Ch.Paisarn

OFFICE

55/20 SOI RONNASITPICHAI
SANAMBINNAM ROAD TASAI MUANG
NONTABURI 11000 THAILAND

T. (662) 580 2552-3, (662) 9500814-5
(662) 588 2692, (662) 588 2694
F. (662) 580 2663

FACTORY

179 MOO11 BANCHIAN HUNKA
CHAINAT 17130 THAILAND

T. (66)(56) 451982-6
F. (66)(56) 451987

POWERING THAILAND to be **GLOBAL LOGISTICS HUB**

by Developing **Modernized Infrastructure**
and **Total Solution Services** with **Leading Technology**

A SUBSIDIARY OF **ptt**

บริษัท โกลบอล มัลติโมดัล โลจิสติกส์ จำกัด Global Multimodal Logistics Co., Ltd. (GML)

เป็นบริษัทที่จะเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนธุรกิจด้านโลจิสติกส์ของ ปตท.
ให้รองรับการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ หรือ Multimodal Transport
โดยมีเป้าหมายให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ และบริการที่ครบวงจร
ยกระดับให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งของภูมิภาค

RAIL and TERMINAL

มีเป้าหมายลงทุนในธุรกิจคลังสินค้าสำหรับการขนส่ง
สินค้าทางอากาศ และการบริหารจัดการพื้นที่ขนส่งสินค้า
ได้ทั้งเครื่องบิน โดยมีแผนขยายการลงทุนไปยังธุรกิจ
การขนส่งทางอากาศที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร

ให้บริการครบวงจรด้านการขนส่งสินค้าทางราง
ระหว่างประเทศไทย - ลาว - จีน รวมถึงลานกองเก็บตู้สินค้า
โดยมีแผนการขยายโครงข่ายสู่ภูมิภาคอาเซียนและทวีปยุโรป

AIR LOGISTICS

ให้บริการด้านโลจิสติกส์แบบควบคุมอุณหภูมิ
อย่างครบวงจร และบริหารจัดการรถขนส่ง
การจัดเก็บสินค้า รวมถึงบริการเสริมอื่นๆ

COLD CHAIN LOGISTICS

ให้บริการเช่าอุปกรณ์ในธุรกิจโลจิสติกส์ ได้แก่
Dry Container, Reefer, ISO Tank และ Pallet
โดยมีแผนการลงทุนตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต
ไปจนถึงบริหารจัดการการเช่า และการติดตามดูแล

ASSET SHARING

www.gmls.co.th

555/3 Energy Complex Building C, 5th Floor
Vibhavadi-Rangsit Road Chatuchak District Bangkok 10900
gmladmin@gmls.co.th

S&P Global

เครือซีพีได้รับเลือกเป็นสมาชิก
The Sustainability Yearbook 2023
เป็นปีที่ 2 ด้วยคะแนน Top 5%
ย้าภาพองค์กรผู้นำด้านความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง

Making Today a Better Tomorrow

เครือเจริญโภคภัณฑ์มุ่งมั่นในการดำเนินงานอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อ
เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญต่อการลดผลกระทบที่เกิดจากการ
ดำเนินธุรกิจ มุ่งสร้างสรรค์ประโยชน์ที่ยั่งยืนแก่ประเทศชาติ และสังคม
ผ่านการบูรณาการของนวัตกรรมและเทคโนโลยี เข้ากับทักษะและประสบการณ์ของบุคลากร

C.P. GROUP

FOR A BETTER TOMORROW

Quality Water for Better Life

คุณภาพน้ำ...คุณภาพชีวิต

TTW ดำเนินธุรกิจบริหารจัดการน้ำ
ครบวงจรเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

บริษัท ทีทีดับบลิว จำกัด (มหาชน) | TTW Public Company Limited

ผู้ผลิตน้ำประปาภาคเอกชนรายใหญ่ที่สุดของประเทศ ในพื้นที่สมุทรสาคร - นครปฐม และปทุมธานี - รังสิต

TTWPLC.com

TTWPLC

TTWPLC

TTW Plc Channel

ดูแลป้องกัน

รักษา

ฟื้นฟูสุขภาพ

BDMS

เชื่อมั่นเรื่องความใส่ใจ เชื่อมือเรื่องการดูแล

เราดูแล ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพคุณ ด้วยทีมแพทย์มืออาชีพที่ชำนาญการ พร้อมนวัตกรรมเครื่องมือที่ทันสมัย ผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับนานาชาติ และดูแลใส่ใจคุณด้วยความอ่อนโยนแบบไทยๆ เราคือเครือข่ายการแพทย์ที่คุณวางใจ ครอบคลุมทั่วประเทศไทยและภูมิภาค **สุขภาพดี...เมื่ออยู่ในมือเรา**

BDMS

Bangkok Dusit Medical Services
เรื่องสุขภาพ เราเชี่ยวชาญ

B BANGKOK
HOSPITAL

สมิติเวช
SAMITIVEJ

BNH HOSPITAL
โรงพยาบาลบีเอ็นเอช

พญาไท
PHYATHAI

เปาโล
PAOLO

ROYAL BANGKOK
HOSPITAL

BDMS
WELLNESS
CLINIC

www.BDMS.co.th

POWERING THE FUTURE EMPOWERING THE PEOPLE

กัลฟ์ กลุ่มบริษัทพลังงานและโครงสร้างพื้นฐานระดับสากล

เรามุ่งมั่นสร้างรากฐานเพื่อรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคม
เพราะพลังงานที่มีประสิทธิภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนในสังคม
คือเป้าหมายที่ผลักดันเรา สู่อนาคตที่ยั่งยืน

Gulf Energy Development Public Company Limited
www.gulf.co.th

พบกับรถหรูแบรนด์ต่างๆ
ได้ทั้ง 3 สาขาของเรา

สาขางาม

สาขาลีขมดวนรามอินทรา

สาขาภูเก็ต

สรรค์สร้างคุณค่า

ผ่านการเชื่อมโยงกัน

ทั่วทั้งภูมิภาค

เป็นเวลากว่า 78 ปี ที่ธนาคารกรุงเทพ
ได้ทำหน้าที่อย่างภาคภูมิใจ ในฐานะ
“เพื่อนคู่คิด มิตรคู่บ้าน” ที่เชื่อมโยงผู้คน
และภาคธุรกิจจากหลากหลายภูมิวัฒนธรรม

วันนี้ ธนาคารกรุงเทพ ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์
ที่ใหญ่เป็นอันดับที่หกของภูมิภาคอาเซียน
เมื่อพิจารณาจากมูลค่าของสินทรัพย์
ยังคงสนับสนุนลูกค้า ทั้งในประเทศไทย
และอีก 14 เขตเศรษฐกิจ ในการสร้าง
ความเจริญเติบโตให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ทุกกลุ่มอย่างยั่งยืน

Cambodia | China | Hong Kong | Indonesia
Japan | Laos | Malaysia | Myanmar | Philippines
Singapore | Taiwan | United Kingdom |
United States | Vietnam

www.bangkokbank.com

จัดจำหน่าย
โคมไฟ
ทุกประเภท

บริษัท แสงอุดมโลว์ติง เซ็นเตอร์ จำกัด
SANGUDOM
LIGHTING CENTRE

**SANG
UDOM**
LED Lighting

My Light , Your Style.

www.sangudom.com

Facebook: sangudom lighting

LINE: @sangudomlighting

Shopee: Sangudom Lighting

Lazada: Sangudom Lighting

Instagram: sangudomlighting

TikTok: Sangudomlighting

Total Home Renovation Service
บริการรีโนเวตบ้านแบบครบวงจร

BAUEN

ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเรื่องการรีโนเวตบ้านอย่างมืออาชีพ
พร้อมขยายพื้นที่แห่งความสุข ของทุกคนในครอบครัว

ได้ที่ BAUEN Flagship Store at The PARQ พระราม 4 ชั้น 1

BAUEN Flagship Store @The PARQ
LINE ID : @bauen
Facebook : bauenliving
Tel. 0-2254-9883
www.bauenliving.com

สแกนเพื่อรับชม
ตัวอย่างรายการ

บริษัท ญีลาวรรณ จำกัด

บริษัท ญีลาวรรณ จำกัด ดำเนินการผลิตตลอดจนเผยแพร่รายการโทรทัศน์ วิทยุ สารคดี
วีดิทัศน์ สปอโตโฆษณา สกู๊ปสัมภาษณ์ ฯลฯ ตลอดจนเผยแพร่เป็นที่ปรึกษา
และผู้เชี่ยวชาญในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
บริษัท ญีลาวรรณ จำกัด ดำเนินงานมากกว่า 20 ปี
ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจในการผลิตและเผยแพร่ผลงานที่ดี ร่วมสร้างสรรค์
และเป็นกำลังสำคัญในการสื่อสาร เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งคุณภาพ

200/125 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองกุ่ม
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทร. 02 379 0420 / Email : nicom2005@gmail.com

อำนวยการผลิตโดย
คุณนิลาฉัตรย์ พาณิชย์รุ่งเรือง

โรงแรมแมว รังสิต คลองหลวง

Cigar Cat Boutique Hotel

Hotel รับฝากเลี้ยงแมว โรงแรมแมวสุดหรู
ระดับ 5 ดาว มีบริการ Grooming อาบน้ำ
และตัดแต่งขน พร้อมทั้ง Spa & Therapy
บำบัด ผ่อนคลาย อาบน้ำสายประพวด
โดยช่างผู้ชำนาญมากกว่า 20 ปี

CONTACT US

LINE : @Cigarcattofficial (มี@)

IG : Cigarcatboutique.hotel

FB : Cigar Cat Boutique Hotel

Tel : 085-969-7897

Cigar Cat Boutique Hotel
เปิดบริการทุกวัน
9.00 - 19.00 น.

ตลอดระยะเวลากว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมาบริษัท ENSYS มุ่งมั่นให้บริการออกแบบงานวิศวกรรมไฟฟ้าและพลังงานงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการลงทุนด้านไฟฟ้าและพลังงาน

ธุรกิจหลักของเอ็นซิส

- ✓ ออกแบบและก่อสร้างสถานีไฟฟ้าย่อยและสายส่งไฟฟ้าแรงสูง
- ✓ ออกแบบและก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์
- ✓ ออกแบบและก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะและชีวมวล และโรงไฟฟ้าจากความร้อนสูญเสีย
- ✓ ออกแบบและก่อสร้างระบบไฟฟ้าในโรงงานอุตสาหกรรม
- ✓ บริการออกแบบงานวิศวกรรมไฟฟ้า
- ✓ บริการเดินเครื่องและบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า

สถานีไฟฟ้าและสายส่งไฟฟ้าแรงสูง

ออกแบบและติดตั้งสถานีไฟฟ้าย่อย และสายส่งไฟฟ้าแรงสูงมากกว่า 50 สถานี

โรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์

โซลาร์ฟาร์ม โซลาร์ลอยน้ำ
โซลาร์หลังคาขนาดใหญ่กว่า 60 โครงการ

โรงไฟฟ้าขยะและชีวมวล และโรงไฟฟ้าจากความร้อนสูญเสีย

ก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะและชีวมวล และโรงไฟฟ้าจากความร้อนส่วนเกิน ที่ดำเนินการจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบจ่ายแล้วกว่า 90 เมกะวัตต์

เดินเครื่องและบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า

ประสบการณ์มากกว่า 100 ปี ในธุรกิจเดินเครื่องและบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า รวมทั้งการผลิตไฟฟ้ามากกว่า 150 เมกะวัตต์

636/4-6 ซอยรามคำแหง 39 (เอกเล้า 1), ถนนประชาอุทิศ, แขวงวังทองหลาง, เขตวังทองหลาง, กรุงเทพมหานคร 10310 ประเทศไทย
โทร 0-2935-6850-3 แฟกซ์ 0-2935-6854 อีเมล support@ensys.co.th เว็บไซต์ www.ensys.co.th

Interpharma

VALUE YOUR LIFE.

บริษัท ไทย โซลาร์ เอ็นเนอร์ยี จำกัด (มหาชน)

ผู้นำอันดับหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า
จากพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานหมุนเวียนอื่น

ดร.แคทลีน มาลินนัท
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

ท่าอากาศยาน
สุวรรณภูมิ
พัฒนาไม่หยุดยั้ง
ร่วมสร้าง
พลิกฟื้นเศรษฐกิจไทย

26 มีนาคม 2566 การรถไฟแห่งประเทศไทย ครบรอบ 126 ปี

โครงการรถไฟความเร็วสูง โดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้เร่งรัดติดตามการก่อสร้าง รวมถึงแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้ได้สัมภาระต่อไปให้บริการได้ตรงตามแผนที่วางไว้ล่าสุด

- โครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง ช่วงกรุงเทพ - นครราชสีมา ซึ่งได้เริ่มต้นจากสถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ ถึงสถานีปลายทางนครราชสีมา ระยะทางรวม 250.77 กิโลเมตร มีความยาวทางสายต่อเมือง โดยเชื่อม ณ เชียงใหม่ทางที่ 2566 มีผลงานรวมอยู่ที่ 70 และ 18.56 ในส่วนของโครงการก่อสร้างงานโยธา มี 14 สัญญา ได้ก่อสร้างเสร็จสิ้นแล้ว 1 สัญญา อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 10 สัญญา และยังไม่ลงนาม 3 สัญญา นอกจากนี้ยังมีสัญญาจำนวน 1 สัญญา อยู่ระหว่างออกแบบ และจัดหารัฐอุปกรณ์สัญญา คาดว่าจะสามารถเปิดให้บริการได้ ภายในปี 2570
- โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน ช่วงดอนเมือง - สุวรรณภูมิ - (ตลิ่งชัน) ระยะทาง 220 กิโลเมตร เป็นเนื้อโครงการที่ สำคัญของการยกระดับการขนส่งภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้ดีขึ้น ส่วนงานโยธาโครงการรถไฟความเร็วสูง เชื่อมสามสนามบิน แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงสุวรรณภูมิ - ตลิ่งชัน อยู่ระหว่างการดำเนินการเตรียมงานก่อสร้าง ช่วงสุวรรณภูมิ - พญาไท ปัจจุบัน บริษัท เอเชีย เอราวัณ จำกัด อยู่ระหว่างการประมูล เป็นผู้ดำเนินการเดินรถและซ่อมบำรุง ช่วงพญาไท - บางซื่อ อยู่ระหว่างการดำเนินการเดินรถ ซึ่งฝ่ายช่างโยธาได้ คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างได้ในปี 2566 และช่วงบางซื่อ - ดอนเมือง อยู่ระหว่างเจรจาให้สัญญาจ้างและเตรียมขออนุมัติ จากคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ คาดว่าจะสามารถเปิดให้บริการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบินได้ ภายในปี 2572

รถจักรพลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่ (EV on Train) โครงการ ประสิทธิภาพสูงและลดมลพิษทางสิ่งแวดล้อมโครงการนี้ได้ดำเนินการ ศึกษาการให้ทุนโดยรัฐบาลไทย สำหรับโครงการนี้สามารถ อนุมัติและเริ่มดำเนินการได้ภายในปี 2566 โดยโครงการนี้จะมีระยะทาง 1 กิโลเมตร และสามารถเชื่อมกับระบบรางที่มีอยู่ได้ โดยโครงการนี้ จะร่วมกับสถานีเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (จกล.) และบริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน) ได้ทดสอบนำหัวรถจักรพลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่ รถต้นแบบคันแรกในการพัฒนาโรง ระบบ EV on Train มาใช้เป็นระบบเปลี่ยน (Switching) ณ สถานีกลาง กรุงเทพอภิวัฒน์ เพื่อลดมลพิษในอาคารสถานีที่ 2 ไม่ให้ใช้เทคโนโลยีจาก อุปกรณ์ของแบตเตอรี่ PM 25 เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยลด carbon footprint เป็นไปตามนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ ด้วยการนำเทคโนโลยียานยนต์ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า (EV) มาใช้ ยานยนต์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้าจะช่วยลดการปล่อยมลพิษ และในอาคาร จะเตรียมจัดหาหัวรถจักรพลังงานแบตเตอรี่ EV on Train อีก 50 คัน เพื่อให้บริการประชาชนต่อไป

โครงการจัดหารถจักรดีเซลไฟฟ้า (Diesel Electric Locomotive) จำนวน 50 คัน เป็นส่วนหนึ่งในแผนการ ปรับปรุงเพื่อประสิทธิภาพการให้บริการและสร้างรายได้ของ การรถไฟฯ โดยซื้อรถจักรดีเซลไฟฟ้ารุ่นที่ 2 รุ่นล่าสุดของ บริษัทคอปเปอร์ฮิลล์ อีอาร์บี ซีอีเอ็ม (CSR Copper Hill) ผู้ผลิตรถจักรดีเซลชั้นนำระดับโลก และในโครงการนี้ จะผลิตจากประเทศเยอรมนี ซึ่งนำมาใช้ทดแทนหัวรถจักรดีเซล ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจำนวน 1 คัน สามารถลดการปล่อยมลพิษได้ และลดการบำรุงรักษาหัวรถจักรได้

โครงการจัดหาตู้โดยสารใหม่ เพื่อเพิ่มการรถไฟฯ ให้สามารถรองรับผู้โดยสารได้มากขึ้น โดยโครงการนี้ จะดำเนินการจัดหาตู้โดยสารใหม่ 14,294 คัน แบ่งเป็นตู้โดยสารปรับอากาศ 14,294 คัน และตู้โดยสารธรรมดา 14,294 คัน โดยโครงการนี้จะดำเนินการจัดหาตู้โดยสารใหม่ 14,294 คัน และตู้โดยสารธรรมดา 14,294 คัน โดยโครงการนี้จะดำเนินการจัดหาตู้โดยสารใหม่ 14,294 คัน และตู้โดยสารธรรมดา 14,294 คัน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระราชทานกิจการรถไฟไทยให้ประชาชนไทย จากจุดเริ่มต้นที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2439 จนถึงวันนี้ การรถไฟแห่งประเทศไทย ยังคงสืบสานความมุ่งมั่น ไม่หยุดยั้งพัฒนาบริการแก่ประชาชนไทย โดยมุ่งเน้นการให้บริการที่ปลอดภัย สะดวก รวดเร็ว และประหยัด โดยให้ความสำคัญกับการให้บริการแก่ประชาชนไทย การให้บริการแก่ประชาชนไทย การให้บริการแก่ประชาชนไทย การให้บริการแก่ประชาชนไทย

นายนิพนธ์ มณีพันธ์ ผู้อำนวยการรถไฟแห่งประเทศไทย ตั้งใจมุ่งเน้นในการพัฒนาและยกระดับการให้บริการของรถไฟไทย โดยเน้นในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งทางรถไฟให้มีความทันสมัย มีความปลอดภัย และมีความคุ้มค่าในการให้บริการ

สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์

โครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟความเร็วสูงเป็นโครงการสำคัญที่ประเทศไทยได้ดำเนินการก่อสร้างมาตั้งแต่ปี 2566 โดยโครงการนี้จะมีระยะทาง 1,000 กิโลเมตร และจะเชื่อมระหว่างกรุงเทพมหานครและเชียงใหม่ โดยโครงการนี้จะมีการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง 1,000 กิโลเมตร และจะเชื่อมระหว่างกรุงเทพมหานครและเชียงใหม่ โดยโครงการนี้จะมีการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง 1,000 กิโลเมตร และจะเชื่อมระหว่างกรุงเทพมหานครและเชียงใหม่

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว การรถไฟฯ มีนโยบายสำคัญในการ พัฒนาการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยโครงการนี้จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยโครงการนี้จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

โครงการจัดการขยะ (CSR) การรถไฟฯ มีนโยบาย ในการจัดการขยะและส่งเสริมการจัดการขยะในประเทศไทย โดยโครงการนี้จะมีการจัดการขยะและส่งเสริมการจัดการขยะในประเทศไทย โดยโครงการนี้จะมีการจัดการขยะและส่งเสริมการจัดการขยะในประเทศไทย

โครงการจัดหาตู้โดยสารใหม่ เพื่อเพิ่มการรถไฟฯ ให้สามารถรองรับผู้โดยสารได้มากขึ้น โดยโครงการนี้ จะดำเนินการจัดหาตู้โดยสารใหม่ 14,294 คัน แบ่งเป็นตู้โดยสารปรับอากาศ 14,294 คัน และตู้โดยสารธรรมดา 14,294 คัน โดยโครงการนี้จะดำเนินการจัดหาตู้โดยสารใหม่ 14,294 คัน และตู้โดยสารธรรมดา 14,294 คัน

การรถไฟฯ พร้อมที่จะพัฒนาและยกระดับการให้บริการขนส่งทางรถไฟไทย ให้เป็นหนึ่งเดียวในโครงการทั่วประเทศ ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและยกระดับการให้บริการขนส่งทางรถไฟไทย ให้เป็นหนึ่งเดียวในโครงการทั่วประเทศ

เรื่องเจ็บป่วย คาดเดาไม่ได้

ดูแลตัวเองด้วย
ความคุ้มครองสุขภาพเหมาจ่าย

สมัครได้ถึงอายุ

90 ปี

ดูแลยาวถึงอายุ

99 ปี

DHealth+Plus

วงเงินความคุ้มครองสูงสุด

1-5 ล้านบาท
ต่อการรักษาครั้งใดครั้งหนึ่ง

- จ่ายตามจริงไม่เกินผลประโยชน์ที่ระบุในกรมธรรม์
- ความคุ้มครองขึ้นอยู่กับแบบประกันภัย แผนและพื้นที่ที่เลือก โดยเงื่อนไขความคุ้มครองเป็นไปตามที่ระบุในกรมธรรม์
- สิทธิประโยชน์ด้านการประกันภัยสุขภาพแบบ อีลิท เฮลท์ พลัส และ ดี เฮลท์ พลัส ต้องซื้อแบบประกันภัยกรมธรรม์ที่มีผลประโยชน์ครบอยู่
- ความคุ้มครองของสัญญาเพิ่มเติมต้องไม่เกินระยะเวลาเอาประกันภัยของกรมธรรม์ประกันชีวิตที่สัญญาเพิ่มเติมนี้แนบท้าย
- การพิจารณารับประกันภัยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของอภวิสาห
- โปรดศึกษารายละเอียดความคุ้มครอง เงื่อนไข และข้อยกเว้นก่อนตัดสินใจทำประกันภัย

Elite Health+Plus

วงเงินความคุ้มครองสูงสุด

20-100 ล้านบาท
ต่อปี

โทร. 1766
ทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง
muangthai.co.th

พลังงานบริสุทธิ์ พลังเพื่ออนาคต

Energy Absolute, Energy for the Future

บมจ.พลังงานบริสุทธิ์ ผู้นำในธุรกิจพลังงานทางเลือก
โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- ผู้ผลิตและจำหน่ายน้ำมันไบโอดีเซล กลีเซอรินบริสุทธิ์ และสารเปลี่ยนสถานะ
- ผู้ผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียน จากแสงอาทิตย์และลม
- ผู้ให้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า
- ผู้ออกแบบพัฒนาและผลิตยานยนต์ไฟฟ้า ภายใต้แบรนด์ MINE Mobility
- ผู้ผลิตและจำหน่ายแบตเตอรี่ลิเทียมไอออน (Li-ion) สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า และระบบกักเก็บพลังงาน (ESS)

EnergyAbsolute

EnergyAbsolute.co.th

Energy Absolute

บริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน)

Energy Absolute
Public Company Limited